

2018



Urząd Statystyczny
w Opolu



Rocznik Statystyczny województwa opolskiego

Statistical Yearbook of opolskie voivodship

Urząd Statystyczny w Opolu Statistical Office in Opole

Opole 2018

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Urząd Statystyczny w Opolu, Opolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Opole, Opolski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski
Editorial team

Joanna Biernacka, Beata Dzierżanowska, Brygida Grzesiak, Sylwia Hulbój, Małgorzata Kania, Elwira Kunicka, Sylwia Lew, Danuta Michoń, Maria Mołodowicz, Wioletta Mulica, Magdalena Skalik, Joanna Sobiech

Kierujący
Supervisor

Janina Kuźmicka

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Jolanta Bardoń

Zdjęcie zamieszczone na okładce
Photograph on the cover

Panorama Opola – fot. Jarosław Małkowski

ISSN 0485–3237

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website

<http://opole.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu kolejne wydanie „Rocznika Statystycznego Województwa Opolskiego”. Tegoroczna edycja podobnie jak poprzednie zawiera obszerny zestaw informacji charakteryzujących sytuację demograficzną i społeczno-gospodarczą województwa. Niezmieniony podstawowy zakres tematyczny oraz układ publikacji umożliwiają zaobserwowanie ogólnych tendencji rozwojowych i kierunków zmian.

Zamieszczone na wstępie tablice przeglądowe przedstawiają m.in. najistotniejsze dane w odniesieniu do kraju oraz wybrane zagadnienia o województwie w ujęciu retrospekcyjnym od 2000 r. Szczegółowe dane statystyczne zaprezentowano w działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi, zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Podstawą opracowania poszczególnych działów były wyniki badań statystycznych realizowanych przez służby statystyki publicznej oraz dane ze źródeł administracyjnych. Treść publikacji uzupełniają mapy i wykresy w atrakcyjny sposób prezentujące wybrane zjawiska oraz zachodzące w nich relacje.

Rocznik w polsko-angielskiej wersji językowej dostępny jest w formie książkowej i na stronie internetowej Urzędu <http://opole.stat.gov.pl>

Przekazując Państwu Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2018 pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom, które poprzez udostępnienie danych przyczyniły się do wzbogacenia jego treści, jak również wyrażam nadzieję, że publikacja zaspokoi oczekiwania informacyjne Czytelników.

Wszystkim zainteresowanym informacjami statystycznymi dotyczącymi podstawowych jednostek podziału terytorialnego województwa polecam, wydaną równocześnie, publikację „Województwo Opolskie 2018 – podregiony, powiaty, gminy” stanowiącą uzupełnienie niniejszego Rocznika.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu


Janina Kuźmicka

PREFACE

The Statistical Office in Opole is pleased to present the subsequent edition of the "Statistical Yearbook of Opolskie Voivodship". The this year's edition includes, likewise the previous ones, a comprehensive set of information describing the demographic and socio-economic situation of the voivodship. The unchanged basic range of topics and the layout of the publication allow the observation of general development trends and directions of changes.

The review tables posted at the outset present, among others, the most important data in comparison with the country as well as selected issues on the voivodship in terms of retrospective since 2000. Detailed statistics are presented in thematic sections preceded by general notes explaining terminology, methodology and the scope of information. The results of statistical surveys carried out by official statistics services as well as data from administrative sources were the basis for the elaboration of individual sections. The contents of the publication has been complemented by maps and charts presenting, in an attractive way, selected phenomena and relationships occurring within them.

The Yearbook in Polish-English version is available in the book form and on the website of the Office <http://opole.stat.gov.pl>

Presenting the Statistical Yearbook of Opolskie Voivodship 2018, I would like to express my gratitude to all persons and institutions that have contributed to the enrichment of its contents by providing data, and I also hope that the publication will come to Readers' expectations.

To all persons interested in statistical information concerning the basic units of the territorial division of the voivodship, I would like to recommend the simultaneously issued publication entitled "Opolskie Voivodship 2018 – subregions, powiats and gminas" being a supplement to this Yearbook.

Director
of the Statistical Office in Opole



Janina Kuźmicka

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2017 r.
II. Ważniejsze dane o województwie

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport. Telekomunikacja
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Str. Page
Preface	3–4
List of tables and graphs	5–17
Symbols. Abbreviations	18–19
General notes	20–25

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2017	26–31
Major data on the voivodship	32–49

CHAPTERS

Geography	50–52
Environmental protection	53–70
Administrative division and local government	71–75
Public safety. Justice	76–85
Population	86–112
Labour market	113–145
Wages and salaries. Social security benefits	146–162
Household budgets	163–170
Municipal infrastructure. Dwellings	171–182
Education	183–210
Health care and social welfare	211–226
Culture. Tourism. Sport	227–239
Science and technology. Information society	240–253
Prices	254–257
Agriculture, hunting and forestry	258–285
Industry and construction	286–299
Transport. Telecommunications	300–307
Trade and catering	308–313
Finances of enterprises	314–326
Public finance	327–334
Investments. Fixed assets	335–343
Regional accounts	344–348
Entities of the national economy	349–354

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne województwa w 2017 r.	1	50
Powierzchnia i granice w 2017 r.	2	50
Układ pionowy powierzchni	3	50
Większe sztuczne zbiorniki wodne	4	51
Większe rzeki	5	51
Temperatury powietrza	6	52
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie	7	52
DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	x	53
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	1 (8)	59
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	2 (9)	60
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	3 (10)	60
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	4 (11)	61
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	5 (12)	61
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	6 (13)	62
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	7 (14)	62
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	8 (15)	63
Oczyszczalnie ścieków	9 (16)	63
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	10 (17)	64
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	11 (18)	64
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	12 (19)	65
Rezerwy przyrody	13 (20)	66
Parki krajobrazowe	14 (21)	66
Pomniki przyrody	15 (22)	66
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	16 (23)	67
Odpady według rodzajów w 2017 r.	17 (24)	67
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	18 (25)	68
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	19 (26)	69
CHAPTER I GEOGRAPHY		
Geographic location of the voivodship in 2017	1	50
Area and borders in 2017	2	50
Elevations	3	50
Major artificial reservoirs	4	51
Principal rivers	5	51
Air temperatures	6	52
Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	7	52
CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION		
General notes	x	53
Geodesic status, directions and changes of voivodship land use	1 (8)	59
Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2 (9)	60
Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3 (10)	60
Water withdrawal for needs of the national economy and population	4 (11)	61
Water consumption for needs of the national economy and population	5 (12)	61
Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds	6 (13)	62
Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7 (14)	62
Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8 (15)	63
Wastewater treatment plants	9 (16)	63
Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	10 (17)	64
Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11 (18)	64
Area of special nature value under legal protection	12 (19)	65
Nature reserves	13 (20)	66
Landscape parks	14 (21)	66
Monuments of nature	15 (22)	66
Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas	16 (23)	67
Waste by type in 2017	17 (24)	67
Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)	18 (25)	68
Tangible effects of investments in environmental protection and water management	19 (26)	69

	Tabl. Table	Str. Page	
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds	20 (27)	70
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds	21 (28)	70
DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	71
Jednostki administracyjne województwa	Administrative units of voivodship	1 (29)	73
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017	2 (30)	73
Powiaty i miasto na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and city with powiat status in 2017	3 (31)	73
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local government units in 2017	4 (32)	74
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	Paid employment and wages and salaries in the public administration	5 (33)	75
DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	76
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the police in completed preparatory proceedings	1 (34)	79
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the police	2 (35)	81
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in the common courts	3 (36)	82
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	4 (37)	82
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases	5 (38)	83
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities of the National Judicial Register	6 (39)	84
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	Registered activity of the state fire service	7 (40)	84
DZIAŁ V LUDNOŚĆ	CHAPTER V POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	86
Ludność	Population	1 (41)	91
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age population	2 (42)	91
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age	3 (43)	92
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population	4 (44)	93
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5 (45)	93
Mediana wieku według płci	Median age by sex	6 (46)	93
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	7 (47)	94
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved	8 (48)	94
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2017	9 (49)	95
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2017 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2017	10 (50)	97
Małżeństwa wyznaniowe	Church or religious marriages	11 (51)	97
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2017 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2017	12 (52)	98
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage	13 (53)	99

		Tabl. Table	Str. Page
Urodzenia	Births	14 (54)	99
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	Live births by birth order and age of mother	15 (55)	100
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of popu- lation	16 (56)	100
Zgony według płci i grup wieku zmarłych	Deaths by sex and age groups of deceased	17 (57)	101
Zgony według wybranych przyczyn	Deaths by selected causes	18 (58)	102
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19 (59)	104
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn	Infant deaths by selected causes	20 (60)	104
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez po- licję	Suicides registered by police	21 (61)	105
Przeciętne dalsze trwanie życia	Life expectancy	22 (62)	105
Prognoza ludności w wieku produkcyjnym i nie- produkcyjnym do 2050 r.	Working and non-working age population pro- jection until 2050	23 (63)	106
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	24 (64)	107
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of popu- lation for permanent residence	25 (65)	108
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction	26 (66)	108
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	27 (67)	109
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for per- manent residence by sex and age of migrants	28 (68)	110
Rezydenci	Usual residence population	29 (69)	110
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieproduk- cyjnym	Working and non-working age usual residence population	30 (70)	111
Niektóre kościoły i związki wyznaniowe	Selected churches and religious associations	31 (71)	111
DZIAŁ VI	CHAPTER VI		
RYNEK PRACY	LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	113
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis	1 (72)	121
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. – na pod- stawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quar- ter 2017 – on the LFS basis	2 (73)	122
Pracujący	Employment		
Pracujący	Employed persons	3 (74)	123
Pracujący według statusu zatrudnienia	Employed persons by employment status	4 (75)	124
Przeciętne zatrudnienie	Average paid employment	5 (76)	125
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	Full- and part-time paid employees	6 (77)	126
Przyjęcia do pracy	Hires	7 (78)	127
Zwolnienia z pracy	Terminations	8 (79)	128
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i li- ceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time	9 (80)	129
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwi- dowane w 2017 r.	Vacancies, newly created and liquidated jobs in 2017	10 (81)	130
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	Registered unemployed persons, unemploy- ment rate as well as job offers	11 (82)	131
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestr- owani	Newly registered unemployed persons and per- sons removed from unemployment rolls	12 (83)	132
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, po- ziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	Registered unemployed persons by age, edu- cational level, duration of unemployment and work seniority	13 (84)	132

	Tabl. Table	Str. Page	
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers	14 (85)	134
Wydatki Funduszu Pracy	Expenditures of Labour Fund	15 (86)	134
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	16 (87)	135
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)	17 (88)	138
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie ...	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18 (89)	139
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	Persons working in hazardous conditions	19 (90)	140
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20 (91)	142
Choroby zawodowe	Occupational diseases	21 (92)	143
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	Persons receiving benefits for working in harmful to health and strenuous conditions	22 (93)	143
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	Benefits for accidents at work and occupational diseases	23 (94)	145
DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	146
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ...	Average monthly gross wages and salaries	1 (95)	149
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (96)	150
Zatrudnieni według przedziałów wynagrodzeń brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	3 (97)	151
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016	4 (98)	154
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016	5 (99)	157
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2016	6 (100)	161
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	7 (101)	162
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	Gross retirement pay and pension benefits	8 (102)	162
DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	163
Gospodarstwa domowe	Households	1 (103)	168
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income in households	2 (104)	168
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures in households	3 (105)	168
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households	4 (106)	169
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	5 (107)	170
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	At-risk of poverty rates in households	6 (108)	170

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA		
Uwagi ogólne	x	171
Infrastruktura komunalna		
Wodociągi i kanalizacja	1 (109)	175
Odbiory oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	2 (110)	175
Sieć gazowa oraz odbiory i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	3 (111)	176
Ogrzewnictwo	4 (112)	176
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	5 (113)	177
Odpady komunalne	6 (114)	177
Nieczystości ciekłe	7 (115)	178
Składowiska odpadów komunalnych	8 (116)	178
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	9 (117)	178
Mieszkania		
Zasoby mieszkaniowe	10 (118)	179
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wypo- sazone w instalacje	11 (119)	180
Dotądki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	12 (120)	180
Gospodarka gruntami pod budownictwo miesz- kaniowe	13 (121)	181
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	14 (122)	181
Mieszkania oddane do użytkowania	15 (123)	181
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	16 (124)	182
DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE		
Uwagi ogólne	x	183
Edukacja według szczebli kształcenia	1 (125)	188
Szkoły według organów prowadzących	2 (126)	190
Uczniowie według grup wieku	3 (127)	193
Współczynnik skolaryzacji	4 (128)	193
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	5 (129)	195
Uczący się języków obcych w szkołach dla do- rosłych	6 (130)	196
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	7 (131)	196
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, mło- dzieżowe ośrodki wychowawcze oraz mło- dzieżowe ośrodki socjoterapii	8 (132)	197
Wychowanie pozaszkolne	9 (133)	198
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	10 (134)	198
Domy i stołówki studenckie	11 (135)	199
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	12 (136)	199
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	13 (137)	200
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół spe- cjalnych)	14 (138)	201
CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS		
General notes	x	171
Municipal infrastructure		
Water supply and sewage systems	1 (109)	175
Consumers and consumption of electricity in households	2 (110)	175
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	3 (111)	176
House-heating	4 (112)	176
Population using water supply, sewage and gas supply systems	5 (113)	177
Municipal waste	6 (114)	177
Liquid waste	7 (115)	178
Landfill sites with municipal waste	8 (116)	178
Generally accessible green areas and green areas of housing estates	9 (117)	178
Dwellings		
Dwelling stocks	10 (118)	179
Dwellings in dwelling stocks fitted with installa- tions	11 (119)	180
Housing allowances paid out in 2017	12 (120)	180
Administration of grounds for dwelling construc- tion	13 (121)	181
Dwellings in which construction has begun	14 (122)	181
Dwellings completed	15 (123)	181
Dwellings completed by number of rooms	16 (124)	182
CHAPTER X EDUCATION		
General notes	x	183
Education by level	1 (125)	188
Schools by school governing authority	2 (126)	190
Pupils and students by age groups	3 (127)	193
Enrolment rate	4 (128)	193
Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post- secondary schools	5 (129)	195
Students studying foreign languages in schools for adults	6 (130)	196
Education for people with special educational needs	7 (131)	196
Special education centres, youth education centres and youth social therapy centres	8 (132)	197
Extracurricular education	9 (133)	198
Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	10 (134)	198
Student dormitories and canteens	11 (135)	199
Students of higher education institutions receiv- ing scholarships and grants	12 (136)	199
Primary schools for children and youth (exclud- ing special schools)	13 (137)	200
Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	14 (138)	201

	Tabl. Table	Str. Page
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools)	15 (139) 202
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education	16 (140) 203
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	General secondary schools for youth (excluding special schools)	17 (141) 203
Technika oraz szkoły artystyczne ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools)	18 (142) 203
Uczniowie i absolwenci techników oraz szkół artystycznych ogólnokształcących dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools) by fields of education	19 (143) 204
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	Art schools for children and youth	20 (144) 204
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	Post-secondary schools (excluding special schools)	21 (145) 205
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education	22 (146) 205
Szkoły wyższe	Higher education institutions	23 (147) 206
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Student of higher education institutions by mode of study and type of schools	24 (148) 206
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of schools	25 (149) 207
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych	Academic teachers in higher education institutions	26 (150) 207
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół	Foreigners – students and graduates by study forms and type of schools	27 (151) 208
Studia podyplomowe i doktorantki	Postgraduate and doctoral studies	28 (152) 208
Studia podyplomowe według kierunków studiów w roku akademickim 2017/18	Postgraduate programmes by fields education in the 2017/18 academic year	29 (153) 209
Szkoły dla dorosłych w roku szkolnym 2017/18	Schools for adults in 2017/18 schools year	30 (154) 209
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	31 (155) 209
DZIAŁ XI		
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA		
Uwagi ogólne	General notes	x 211
Pracownicy medyczni	Medical personnel	1 (156) 217
Lekarze specjaliści	Doctors specialists	2 (157) 217
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	Out-patient health care	3 (158) 218
Stacjonarna opieka zdrowotna	In-patient health care	4 (159) 219
Szpitalne ogólne	General hospitals	5 (160) 220
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	Emergency medical services and first-aid	6 (161) 221
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	Public pharmacies and pharmaceutical outlets	7 (162) 221
Krwiodawstwo	Blood donation	8 (163) 221
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	Incidence of infectious diseases and poisonings	9 (164) 222
Żłobki i kluby dziecięce	Nurseries and children's clubs	10 (165) 223
Wspieranie rodziny	Family support	11 (166) 223
Placówki wsparcia dziennego	Day-support centres	12 (167) 223
Rodzina piecza zastępcza	Family foster care	13 (168) 224
Instytucjonalna piecza zastępcza	Institutional foster care	14 (169) 224
Pomoc społeczna stacjonarna	Stationary social welfare	15 (170) 225
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	Stationary social welfare facilities by groups of residents	16 (171) 225
Świadczenia pomocy społecznej	Social assistance benefits	17 (172) 226
CHAPTER XI		
HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XII		
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		
Uwagi ogólne	x	227
Kultura		
Książki i broszury wydane	1 (173)	230
Gazety i czasopisma wydane	2 (174)	230
Biblioteki publiczne (z filiami)	3 (175)	231
Muzea	4 (176)	231
Galerie sztuki	5 (177)	232
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	6 (178)	232
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	7 (179)	233
Kina stałe	8 (180)	233
Abonenci telewizji kablowej	9 (181)	234
Abonenci radiowi i telewizyjni	10 (182)	234
Turystyka		
Baza noclegowa turystyki	11 (183)	234
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	12 (184)	236
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	13 (185)	237
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	14 (186)	237
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	15 (187)	238
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	16 (188)	238
DZIAŁ XIII		
NAUKA I TECHNIKA.		
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	240
Nauka i technika		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej	1 (189)	245
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	2 (190)	246
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	3 (191)	247
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin B+R	4 (192)	247
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	5 (193)	248
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące)	6 (194)	248
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	7 (195)	249
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	8 (196)	249
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015–2017	9 (197)	250
CHAPTER XII		
CULTURE. TOURISM. SPORT		
General notes	x	227
Culture		
Books and pamphlets published	1 (173)	230
Newspapers and magazines published	2 (174)	230
Public libraries (with branches)	3 (175)	231
Museums	4 (176)	231
Arts galleries	5 (177)	232
Theatres, music institutions, entertainment enterprises	6 (178)	232
Centres of culture cultural centres and establishments, clubs and community centres	7 (179)	233
Fixed cinemas	8 (180)	233
Cable television subscribers	9 (181)	234
Radio and television subscribers	10 (182)	234
Tourism		
Tourist accommodation establishments	11 (183)	234
Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	12 (184)	236
Occupancy in tourist accommodation establishments	13 (185)	237
Catering establishments in tourist accommodation establishments	14 (186)	237
Sport		
Physical education organizations and sports clubs	15 (187)	238
Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	16 (188)	238
CHAPTER XIII		
SCIENCE AND TECHNOLOGY.		
INFORMATION SOCIETY		
General notes	x	240
Science and technology		
Entities and internal personnel in research and experimental development	1 (189)	245
Internal personnel in research and experimental development by educational level	2 (190)	246
Gross domestic expenditures on research and experimental development (current prices)	3 (191)	247
Gross domestic expenditures in research and experimental development by field of R&D	4 (192)	247
Gross domestic expenditures on research and experimental development by institutional sector (current prices)	5 (193)	248
Current expenditures on research and experimental development activity by type of activity (current prices)	6 (194)	248
Degree of consumption of research equipment in research and experimental development	7 (195)	249
Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (196)	249
Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015–2017	9 (197)	250

	Tabl. Table	Str. Page
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry (current prices)	10 (198) 250
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices)	11 (199) 252
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	Resident inventions and utility models	12 (200) 252
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	Enterprises using selected information and communication technologies	13 (201) 253
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	Purpose of using the Internet by enterprises	14 (202) 253
DZIAŁ XIV CENY	CHAPTER XIV PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 254
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	Price indices of consumer goods and services	1 (203) 255
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług	Average retail prices of selected goods and services	2 (204) 255
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	Average procurement prices of major agricultural products	3 (205) 257
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	Average marketplace prices received by farmers	4 (206) 257
DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 258
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	Trends and major economic and production results in agriculture	1 (207) 264
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	Agricultural land area by land type	2 (208) 265
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	Farms by area groups	3 (209) 266
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)	4 (210) 266
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Structure of gross and market agricultural output (constant prices)	5 (211) 267
Powierzchnia zasiewów	Sown area	6 (212) 268
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów	Selected crop production and yields	7 (213) 269
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	Area, production and yields of ground vegetables	8 (214) 270
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach	Area and production of fruit tree in orchards	9 (215) 271
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards	10 (216) 271
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie	Cattle, pigs, sheep and horses	11 (217) 272
Drób	Poultry	12 (218) 274
Produkcja żywca rzeźnego	Production of animals for slaughter	13 (219) 274
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	Production of meat, fats and pluck	14 (220) 275
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	Production of cows' milk and hen eggs	15 (221) 275
Ciągniki rolnicze	Agricultural tractors	16 (222) 276
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient	17 (223) 276
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	Value of agricultural products procurement (current prices)	18 (224) 277
Skup ważniejszych produktów rolnych	Procurement of major agricultural products	19 (225) 278
Ekologiczne gospodarstwa rolne	Organic farms	20 (226) 278

	Tabl. Table	Str. Page
Łowiectwo		
Ważniejsze zwierzęta łowne	21 (227)	279
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych	22 (228)	279
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie	23 (229)	280
Leśnictwo		
Powierzchnia gruntów leśnych	24 (230)	280
Powierzchnia lasów	25 (231)	281
Zasoby drzewne na pniu	26 (232)	282
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane	Renewals, afforestations and other forest	
Pozyskanie drewna	breeding work	27 (233)
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień	Removals	28 (234)
Pożary w lasach	Trees and shrubs outside the forest and removals	29 (235)
	Forest fires	30 (236)
		285
		285
DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO		
Uwagi ogólne	General notes	x 286
Przemysł		
Produkcja sprzedana przemysłu	Sold production of industry	1 (237) 289
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2 (238) 291
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products	3 (239) 291
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	4 (240) 292
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (241) 293
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	6 (242) 295
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (243) 295
Budynki oddane do użytkowania	Buildings completed	8 (244) 296
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków	Buildings completed by type of buildings	9 (245) 297
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	10 (246) 299
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA		
Uwagi ogólne	General notes	x 300
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	Railway lines operated	1 (247) 303
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	Hard surface public roads	2 (248) 303
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	Registered road vehicles and tractors	3 (249) 304
Linie regularnej komunikacji autobusowej	Regular bus transport lines	4 (250) 304
Transport samochodowy zarobkowy	Hire or reward road transport	5 (251) 304
Komunikacja miejska	Urban transport	6 (252) 305
Wypadki drogowe i ich ofiary	Road traffic accidents and their casualties	7 (253) 305
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles	8 (254) 306
Telekomunikacja		
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne	Telephone subscribers and telephone sets	9 (255) 307
Hunting		
Major game species	21 (227)	279
Shoot of main game species	22 (228)	279
Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23 (229)	280
Forestry		
Forest land	24 (230)	280
Forest areas	25 (231)	281
Growing stock of standing wood	26 (232)	282
Renewals, afforestations and other forest breeding work	27 (233)	283
Removals	28 (234)	284
Trees and shrubs outside the forest and removals	29 (235)	285
Forest fires	30 (236)	285
CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
General notes	x	286
Industry		
Sold production of industry	1 (237)	289
Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2 (238)	291
Production of selected products	3 (239)	291
Average paid employment in industry	4 (240)	292
Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (241)	293
Construction		
Construction and assembly production (current prices)	6 (242)	295
Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (243)	295
Buildings completed	8 (244)	296
Buildings completed by type of buildings	9 (245)	297
Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	10 (246)	299
CHAPTER XVII. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
General notes	x	300
Transport		
Railway lines operated	1 (247)	303
Hard surface public roads	2 (248)	303
Registered road vehicles and tractors	3 (249)	304
Regular bus transport lines	4 (250)	304
Hire or reward road transport	5 (251)	304
Urban transport	6 (252)	305
Road traffic accidents and their casualties	7 (253)	305
Road traffic accidents by culprits, major causes and types of vehicles	8 (254)	306
Telecommunications		
Telephone subscribers and telephone sets	9 (255)	307

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	x	308
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	1 (256)	311
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	2 (257)	311
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	3 (258)	311
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	4 (259)	312
Gastronomia	5 (260)	312
Magazyny handlowe	6 (261)	312
Targowiska	7 (262)	313
DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	x	314
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	1 (263)	318
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	2 (264)	319
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	3 (265)	320
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	4 (266)	321
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	5 (267)	322
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	6 (268)	324
Kapitał zakładowy spółek	7 (269)	325
Zobowiązania przedsiębiorstw	8 (270)	326
DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	x	327
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	1 (271)	330
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	2 (272)	332
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	3 (273)	333
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	4 (274)	334
DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	x	335
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	1 (275)	339
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	2 (276)	340
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	3 (277)	341
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne)	4 (278)	342
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	5 (279)	343

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE		
Uwagi ogólne	x	344
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	1 (280)	347
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	2 (281)	348
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	3 (282)	348
DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ		
Uwagi ogólne	x	349
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	1 (283)	350
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	2 (284)	350
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji	3 (285)	352
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	4 (286)	353
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	5 (287)	354
CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS		
General notes	x	344
Gross domestic product (current prices)	1 (280)	347
Basic elements of production account and generation of income account (current prices)	2 (281)	348
Nominal income in the households sector	3 (282)	348
CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
General notes	x	349
Entities of the national economy in the REGON register	1 (283)	350
Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections	2 (284)	350
Commercial companies by legal status and sections	3 (285)	352
Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections	4 (286)	353
Entities of the national economy deleted by selected legal forms and sections	5 (287)	354

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Str. Page
Podział administracyjny województwa opolskiego w 2017 r.	Administrative division of Opolskie Voivodship in 2017 70–71
Podział województwa opolskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2017 r.	Division of the Opolskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS) in 2017 70–71
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017 92–93
Ruch naturalny ludności	Vital statistics 92–93
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	Life expectancy at 0 age 92–93
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections 144–145
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age educational level 144–145
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie ...	Relative deviations of average monthly gross wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in voivodship ... 144–145
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r.	Dwellings fitted with installations in 2017 182–183
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed 182–183
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/18	Education by educational level in the 2017/18 school year 182–183
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Land use in agriculture holdings in 2017 284–285
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. (ceny stałe 2015 r.)	Structure of market agricultural output in 2016 (constant prices 2015) 284–285
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	Structure of construction and assembly production (current prices) 284–285
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita 334–335
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) 334–335
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	Structure of entities of the national economy in the REGON register in 2017 334–335

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (–)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	–	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 23. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 23.
Znak *	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak #	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	–	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. thous.	= tysiąc = thousand	mm	= milimetr millimetre
mln	= milion million	km	= kilometr kilometre
zł zl	= złoty = zloty	m ²	= metr kwadratowy square metre
szt. pcs	= sztuka = piece	ha	= hektar hectare
kpl.	= komplet	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
wol. vol.	= wolumin = volume	ml	= mililitr millilitre
g	= gram gram	l	= litr litre
kg	= kilogram kilogram	m ³	= metr sześcienny = cubic metre
dt	= decytona deciton	dam ³	= dekametr sześcienny = cubic decametre
t	= tona tonne	hm ³	= hektometr sześcienny = cubic hectometre

kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour	pkt	= punkt
GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour	tabl.	= tablica table
°C	= stopień Celsjusza centigrade	ust.	= ustęp
h	= godzina hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
d	= doba	i in.	= i inne
24h	= 24 hours	itp.	= i tym podobne
r.	= rok	etc.	= and the like
t/r	= ton rocznie	m.in.	= między innymi
t/y	= tonnes per year	i.a.	= among others
cd.	= ciąg dalszy	np.	= na przykład
cont.	= continued	e.g.	= for example
dok.	= dokończenie	tj.	= to jest
cont.	= continued	i.e.	= that is
Lp.	= liczba porządkowa	tnz.	= to znaczy
No.	= number	i.e.	= that is
kk	= Kodeks karny	twz.	= tak zwany
nr (Nr)	= numer	ww.	= wyżej wymieniony
No.	= number	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
poz.	= pozycja	ECE	= Economic Commission for Europe
		ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
		UN	= United Nations

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**; tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłączenie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

— **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

— **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami.

4. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorzadowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i działów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja, opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO–08), wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;
- 2) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003) with later amendments.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own account in order to earn a profit.

8. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO–08) was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;
- 2) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

- 3) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 4) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

9. Informacje o **województwie** oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, notach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyliczenia produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **cen bazowej**, zastępując nią cenę producenta.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewoźców osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu – do 2010 r. – ceny stałe 2005 (średnie ceny bieżące 2005), do 2015 r. – ceny stałe 2010 (średnie ceny bieżące 2010), od 2016 r. – ceny stałe 2015 (średnie ceny bieżące 2015);
- 3) produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

- 3) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which types of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
- 4) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

9. Information on **voivodship** as well as by **urban and rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural area**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables, notes and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added the **basic price** has been adopted replacing the producer's category.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

11. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the surveyed year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry – until 2010 – 2005 constant prices (2005 average current prices), until 2015 – 2010 constant prices (2010 average current prices), since 2016 – 2015 constant prices (2015 average current prices);
- 3) gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 VI.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach dane mogą się nie sumować na ogółem, a w ujęciu odsetkowym na 100%.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number – unless otherwise indicated – the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing data per capita (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) – as of 30 VI.

14. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases the data may not add up to the total as well as in terms of proportion to 100%.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)	
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	

Wady rozwojowe wrodzone
Congenital anomalies

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone
Symptoms and ill-defined conditions

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych
Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia
Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych

Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker

Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials

Produkcja wyrobów farmaceutycznych
Manufacture of pharmaceutical products

Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations

Produkcja wyrobów z metali
Manufacture of metal products

Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment

Produkcja maszyn i urządzeń

Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep

Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl> oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, on the web page of the CSO <http://www.stat.gov.pl> as well as in the series „Statistical Research Methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII

AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	9412	3,0	Area in km ²
Powiaty	314	11	3,5	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	1	1,5	Cities with powiat status
Gminy	2478	71	2,9	Gminas
Miasta	923	35	3,8	Towns
Miejscowości wiejskie	52512	1160	2,2	Rural localities
Sołectwa	40725	1025	2,5	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	1,1	3,1	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1378,7	42,1	3,1	gases (excluding carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3258	75	2,3	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	50	2,1	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	25	3,1	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	1647,8	1,4	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	11968,7	313,9	2,6	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	6825,4	207,8	3,0	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	3,1	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				for water management:
w milionach złotych	2065,7	63,1	3,1	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,9	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^cPUBLIC SAFETY^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	753963	19771	2,6	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	196	199	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	74,1	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage system. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. ...	38433,6	990,1	2,6	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23109,3	522,6	2,3	urban areas
wieś	15324,3	467,5	3,1	rural areas
w tym kobiety	19840,4	511,1	2,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	105	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	63	60	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,0	-1,8	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,0	-1,2	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	332,4	2,2	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4283,73	3923,58	91,6	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	26,1	2,4	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	6,6	7,3	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	303903,1	7470,0	2,5	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	4995,6	3,2	sewage distribution ^c
gazowej	152217,2	2673,9	1,8	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14439,8	355,2	2,5	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	375,7	358,8	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55205,6	1488,8	2,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1436,4	1503,7	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				useful floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1068557,5	28728,4	2,7	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	27802,7	29016,6	x	per 1000 population in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansów.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balances.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)

MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)

Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	178,3	2,0	1,1	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,6	2,0	x	dwellings
izby	18,1	9,3	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	430,5	232,5	x	useful floor area of dwellings in m ²

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnegoEDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^d in thous.:
podstawowych	2657,0	58,7	2,2	primary
gimnazjach	703,9	15,8	2,2	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	5,0	3,0	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	9,0	1,9	general secondary
technikach	503,2	13,3	2,7	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	0,3	2,7	general art ^d
policealnych	235,6	5,3	2,3	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary edu- cation establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	31,8	2,3	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ...	864	900	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XIIHEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	2025	2,2	doctors
dentyści	13331	386	2,9	dentists
pielęgniarki ^h	193700	4989	2,6	nurses ^h
Przychodnie	21665	546	2,5	Out-patient departments
Szpitala ogólne	951	31	3,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. ...	185,3	4,6	2,5	Beds in general hospitals in thous.
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13338	335	2,5	Public pharmacies ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 183. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. g Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 10 na str. 213.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 183. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f Data include the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. g Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses. h Including master nurses. i See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 10 on page 213.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	311	3,9	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	3790,1	3,0	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	949	18	1,9	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37503,1	355,0	0,9	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	11	2,2	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	783,6	1,4	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^{ab} w tys.:				Tourist accommodation establishments ^{ab} in thous.:
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	774,0	10,0	1,3	number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	31989,3	421,9	1,3	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	14490,1	501,6	3,5	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^{cd} in thous. ha
pod zasiewami ^e	10757,0	457,8	4,3	sown area ^e
grunty ugorowane	150,4	1,7	1,1	fallow land
uprawy trwałe	384,3	1,0	0,3	permanent crops
ogrody przydomowe	27,7	0,6	2,1	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	40,5	1,3	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^e w tys. ha:				Sown area (as of June) ^e in thous. ha:
zboża	7602,0	336,1	4,4	cereals
ziemniaki	321,3	5,8	1,8	potatoes
warzywa gruntowe ^f	177,6	2,8	1,6	field vegetables ^f
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	31925,0	1964,9	6,2	cereals
ziemniaki	8956,0	207,4	2,3	potatoes
warzywa gruntowe ^f	4583,3	49,7	1,1	field vegetables ^f
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	58,5	139,3	cereals
ziemniaki	279	359	128,7	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	250,8	2,7	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika. d Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. e Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Data are presented according to the official residence of the land user. d Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and land of owners of up to 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. e Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). f Including kitchen gardens, data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1417247,1	28162,2	2,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36886	28413	77,0	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^a (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^a (current prices):
w milionach złotych	186798,0	3827,5	2,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	3862	79,4	per capita in zł
TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. POST AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierz- -chni (miejskie i zamiejskie) w km ...	299644,6	8494,7	2,8	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,5	94,1	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^b w tys. szt:				Registered cars ^b in thous. units:
osobowe	22503,6	619,6	2,8	passenger cars
ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	3639,0	83,6	2,3	lorries ^c and road tractors
Placówki pocztowe ^d	7564	217	2,9	Postal offices ^d
Telefoniczne łącza główne ^e :				Fixed main line ^e :
w tysiącach	4081,8	131,8	3,2	in thousands
w tym standardowe łącza główne na 1000 ludności	3338,1	119,9	3,6	of which standard main line per 1000 population
	106,2	133,1	x	
HANDEL – stan w dniu 31 XII TRADE – as of 31 XII				
Sklepy	355043	7871	2,2	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	108	126	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2173	50	2,3	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin^f				Budgets of gminas^f
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	111189,3	3260,7	2,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4307	3778	87,7	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	111984,4	3293,4	2,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4338	3816	88,0	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	78529,5	858,7	1,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6229	6701	107,6	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	78504,1	855,8	1,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6227	6678	107,3	per capita in zł

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. d Dane dotyczą operatora wyznaczonego. e Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. f Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including cars having temporary permissions given at the end of the year. c Including vans. d Data concern appointed operator. e Data concern operators of the public telecommunication network. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)				
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	25388,5	806,7	3,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	983	935	95,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	25360,4	825,6	3,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	982	957	97,4	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	14771,4	479,7	3,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	384	484	125,9	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	14317,4	447,3	3,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	373	451	121,1	per capita in zł
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	257880,7	6749,1	2,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6712	6809	101,4	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	88997,6	2,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	89890	90,2	per capita in zł
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4309800	100590	2,3	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	115075	4087	3,6	public sector
sektor prywatny	4140861	95804	2,3	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2016				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	186112	38339	2,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	38551	79,6	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	33863	2,1	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	113872	107399	94,3	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	26201	2,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	26346	90,3	per capita in zł

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; patrz uwagi ogólne do działu „Podmioty gospodarki narodowej”.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture; see general notes to the chapter „Entities of the national economy”.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005 r. dokonano przy przyjęciu Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005 are based on the revised number of Census of 2011.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	9412	9412	9412	9412
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	32,4	36,4	34,1	35,1
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	36,9	40,9	39,7	40,7
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	15,4	11,8	11,7	11,3
5	w tym do produkcji przemysłowej	5,2	4,5	4,2	4,2
6	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczania	95,9	96,5	83,0	98,3
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,3	2,0	0,1
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	49,4	57,2	66,1	70,7
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t: pyłowych	7,7	3,8	2,7	1,9
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	57,5	51,8	66,2	59,8
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	99,2	99,6	99,9	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	63,4	62,2	71,2	69,4
13	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej	27,1	27,1	27,2	27,2
14	na 1 mieszkańca w m ²	2351	2439	2519	2551
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	266,7	174,6	90,7	160,9
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	311	243	255	246
17	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem: służące ochronie środowiska	5,4	7,6	7,0	8,4
18	służące gospodarce wodnej	4,4	1,4	1,5	3,4
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^f w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	30549	34637	30575	28659
20	na 10 tys. ludności	285	330	300	285
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	59,2	68,0	73,0	70,2

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków środowiska^g, ust. 7 na str. 56. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione. f Do 2010 r. – łącznie

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water network. c Population connected to "Environmental protection", item 7 on page 56. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed. f Until 2010

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002, since 2010 Population and Housing

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AREA					
9412	9412	9412	9412	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
35,3	32,0	29,6	29,3	production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)	2
39,2	37,2	34,2	34,6	exploitation of water supply network ^b	3
11,6	13,0	14,0	14,0	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
4,4	4,4	4,3	4,3	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,3	98,4	99,8	99,9	treated in % of requiring treatment	6
0,1	0,1	0,0	0,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
72,2	74,5	76,0	75,6	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
1,9	1,5	1,3	1,1	particulates	9
57,2	47,4	44,7	42,1	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,9	99,9	99,9	99,9	particulates	11
71,0	71,6	61,7	73,7	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
27,2	27,2	27,7	27,6	in % of total area	13
2561	2573	2623	2624	per capita in m ²	14
188,1	180,3	175,4	175,1	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
268	279	296	317	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
7,6	5,1	3,3	3,1	in environmental protection	17
4,0	3,0	1,8	0,9	in water management	18
PUBLIC SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	
22980	19927	19904	19971	in absolute numbers	19
229	199	200	199	per 10 thous. population	20
68,7	65,8	65,5	74,1	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	21

– dane na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

wastewater treatment plants – estimated data, the total population – based on balances. d See general notes to the chapter – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1070598	1047407	1017241	1004416
2	miasta	563579	551238	532927	523455
3	wieś	507019	496169	484314	480961
4	w tym kobiety	550317	540212	525440	518472
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	107	107	107
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	114	111	108	107
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
7	przedprodukcyjnym	257549	205079	174257	164129
8	produkcyjnym	658071	677421	666937	650157
9	poprodukcyjnym	154978	164907	176047	190130
10	Małżeństwa na 1000 ludności	4,8	4,7	5,6	4,7
11	Rozwody na 1000 ludności	1,2	1,8	1,5	1,6
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,7	8,1	9,0	8,2
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,7	9,0	9,7	10,2
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,0	-0,9	-0,7	-2,0
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,0	4,9	5,2	4,3
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,5	-3,0	-1,8	-3,3
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
17	mężczyźni	70,7	71,9	73,0	73,5
18	kobiety	78,2	79,5	80,4	80,9

RYNEK PRACY

19	Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII): w tysiącach	372,0	294,3	311,0	311,4
20	w tym kobiety	178,2	136,4	142,8	146,2
21	na 1000 ludności	347,4	280,9	305,7	310,1
22	w sektorze prywatnym w %	71,8	71,2	73,1	76,5
	według rodzajów działalności w %:				
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	17,2	16,3	16,2
24	przemysł i budownictwo	x	30,3	31,2	31,0
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^e ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^f ; informacja i komunikacja	x	22,5	21,8	20,9
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^g oraz pozostałe usługi ^h	x	30,0	30,7	31,9
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
27	w tysiącach	65,0	62,8	56,7
28	na 1000 ludności	x	61,9	61,7	56,3
	w budownictwie:				
29	w tysiącach	12,4	15,9	15,4
30	na 1000 ludności	x	11,8	15,7	15,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 3 na str. 87. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzystania (od 2005 r.) rodzaju działalności. e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych dotychczasowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2010. f The term „Other services” refers to the NACE categories: „Administration and defence; compulsory social security”, „Education”, „Human health and social work activities”, „Arts, entertainment and recreation” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population”, item 3 on page 87. b Including infant deaths. c For calculating net migration (since 2005) kind of activity. e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated from the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. f The term “Other services” refers to the NACE categories: “Administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
1000858	996011	993036	990069	Population (as of 31 XII)	1
520618	517177	515006	522594	urban areas	2
480240	478834	478030	467475	rural areas	3
516676	514063	512607	511109	of which females	4
107	107	107	107	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
106	106	106	105	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
161704	159393	158146	157829	pre-working	7
643277	635551	627826	620022	working	8
195877	201067	207064	212218	post-working	9
4,8	4,9	4,9	4,8	Marriages per 1000 population	10
1,7	1,7	1,4	1,6	Divorces per 1000 population	11
8,6	8,3	8,7	9,2	Live births per 1000 population	12
9,8	10,5	10,1	11,0	Deaths ^b per 1000 population	13
-1,2	-2,2	-1,4	-1,8	Natural increase per 1000 population	14
4,7	4,1	4,6	3,4	Infant deaths per 1000 live births	15
-2,3	-2,4 ^c	-1,4	-1,2	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
74,5	73,8	74,4	74,1	males	17
81,4	81,4	81,8	81,6	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
316,9	321,6	328,8	332,4	in thousands	19
148,8	150,0	152,1	153,8	of which women	20
316,6	322,9	331,1	335,8	per 1000 population	21
77,1	77,8	78,1	78,3	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
16,0	15,7	15,3	15,1	agriculture, forestry and fishing	23
30,9	31,4	31,7	31,9	industry and construction	24
21,0	21,3	21,3	21,9	trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	25
32,1	31,6	31,6	31,1	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^f	26
Average paid employment:					
in industry:					
56,8	58,1	60,0	61,9	in thousands	27
56,6	58,1	60,4	62,4	per 1000 population	28
in construction:					
16,5	16,5	16,9	16,7	in thousands	29
16,4	16,5	17,0	16,9	per 1000 population	30

stano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, zabezpieczenia społeczne”; „Edukacja”; „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”; „Działalność związana z kulturą, rozrywką

tion, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and recreation" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
1	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys. ...	69,3	69,4	48,8	51,6
2	2000 = 100	x	100,0	70,4	74,5
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):					
3	kobiety	58,1	55,8	52,9	52,4
4	w wieku do 25 lat	28,6	20,5	22,2	18,0
5	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,4	47,6	24,0	31,7
6	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	707	224	46	67
7	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	15,7	18,7	13,6	14,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
8	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1731,65	2126,53	2946,59	3281,48
9	2000 = 100	x	122,8	170,2	189,5
10	w tym: w przemyśle	2166,44	3041,07	3301,17
11	w budownictwie	1622,54	2319,46	2598,97
12	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	218,0	213,4	215,6	204,5
13	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	175,1	176,0	184,9	177,6
14	rolników indywidualnych	42,9	37,4	30,7	27,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:					
15	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	835,93	1097,91	1560,14	1827,00
16	rolników indywidualnych ^b	641,26	801,89	1017,25	1187,16
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:					
17	wodociągowej	6152,7	6544,4	6809,6	7074,2
18	kanalizacyjnej ^c	1154,3	2014,4	3043,4	3979,3
Zużycie w gospodarstwach domowych:					
wody z wodociągów:					
19	w hektometrach sześciennych	36,0	31,5	29,8	29,1
20	na 1 mieszkańca w m ³	33,6	30,1	29,2	28,9
energii elektrycznej w miastach ^d :					
21	w gigawatogodzinach	384,6	404,3	470,2	417,3
22	na 1 mieszkańca w kWh	680,9	731,4	880,5	794,0
Zasoby mieszkaniowe ^e (w 2000 r. – zamieszkanie; stan w dniu 31 XII):					
mieszkania:					
23	w tysiącach	321,8	334,1	343,9	348,5
24	na 1000 ludności	300,6	319,0	338,1	347,0
25	izby na 1000 ludności	1170,1	1291,4	1409,5	1450,2
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
26	na 1000 ludności	21542,7	24447,4	26848,7	27776,9
27	przeciętna 1 mieszkania	71,7	76,6	79,4	80,1

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Łącznie z kolektorami indywidualnego w rolnictwie. e Na podstawie bilansów.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Including benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000 excluding households, whose the main source of

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
42,4	36,2	32,4	26,1	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	1
61,1	52,2	46,8	37,6	2000 = 100	2
In % of registered unemployed (as of 31 XII):					
52,6	54,6	55,6	57,6	women	3
15,1	14,0	13,0	12,0	aged up to 25 years	4
37,0	34,4	37,3	38,9	out of work for longer than 1 year	5
39	22	14	8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) a job offer	6
11,8	10,1	9,0	7,3	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	7
WAGES AND SALARIES SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3425,56	3565,04	3708,24	3923,58	Average monthly gross wages and salaries in zł	8
197,8	205,9	214,1	226,6	2000 = 100	9
3475,79	3679,97	3857,32	4129,07	of which: in industry	10
2833,68	2939,73	3068,94	3264,76	in construction	11
201,8	201,8	202,5	200,1	Average number of retirees and pensioners in thous.	12
176,0	176,2	177,2	175,5	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	13
25,8	25,5	25,3	24,6	farmers	14
1887,91	1948,36	1985,35	2014,89	Average monthly gross retirement pay and pension in zł: paid by the Social Insurance Institution	15
1210,39	1245,08	1241,38	1252,02	farmers ^b	16
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
7171,5	7188,4	7316,5	7470,0	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
4227,1	4749,4	4890,1	4995,6	water supply	17
				sewage ^c	18
Consumption in households:					
water from water supply systems:					
28,9	30,0	29,7	29,5	in cubic hectometre	19
28,8	30,0	29,9	29,7	per capita in m ³	20
electricity in urban areas ^d :					
395,5	380,1	384,5	391,6	in gigawatt-hour	21
757,6	732,2	745,0	748,3	per capita in kWh	22
Dwelling stocks ^e (in 2000 - inhabited; as of 31 XII):					
dwellings:					
350,2	351,8	353,4	355,2	in thousands	23
349,9	353,2	355,9	358,8	per 1000 population	24
1463,8	1478,7	1490,8	1503,7	rooms per 1000 population	25
useful floor area of dwellings in m ² :					
28092,3	28432,8	28717,9	29016,6	per 1000 population	26
80,3	80,5	80,7	80,9	average per dwelling	27

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego gospodarstwa

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to maintenance was income from a private farm in agriculture. e Based on balances.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)					
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	1,1	1,2	2,1	1,7
2	na 1000 ludności	1,0	1,1	2,1	1,7
3	izby na 1000 ludności	4,3	5,0	10,0	9,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	97,9	132,8	240,2	230,8
5	przeciętna 1 mieszkania	95,4	120,5	113,9	133,2
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
6	podstawowych ^c	85,3	65,4	52,3	49,0
7	gimnazjach	31,4	41,6	31,3	27,0
8	branżowych I stopnia ^{de}	16,9	7,8	7,3	5,9
9	liceach ogólnokształcących	21,3	16, ^d	13,4 ^f	10,9
10	liceach profilowanych	x	6,6	0,7	0,1
11	technikach	25,0	13,0 ^f	14,7	13,9
12	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,2	0,3	0,2	0,3
13	policealnych	4,5	7,2	6,2	5,3
	Absolwenci szkół ^{bh} w tys.:				
14	podstawowych	31,8 ⁱ	12,6	9,9	8,7
15	gimnazjów	x	14,0	10,8	9,3
16	zasadniczych zawodowych ^e	5,5	2,4	2,7	2,1
17	liceów ogólnokształcących.....	4,1	5,6 ^f	5,0 ^f	4,1 ^f
18	liceów profilowanych	x	2,4	0,6	0,1
19	techników	5,1	4,1	3,2	3,2
20	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,0	0,1	0,0	0,0
21	policealnych	2,0	2,2	2,0	2,1
22	Absolwenci ^h szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{kl} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	13,8	14,0	11,3	9,6
23	Studenci szkół wyższych ^m (stan w dniu 30 XI) w tys.	31,8	37,1	38,1	28,1
24	Absolwenci szkół wyższych ^{mn} w tys.	5,9	8,3	10,7	10,4
25	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	9,8	8,9	8,9	6,9
26	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	2,6	3,0	2,5	2,3

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 184. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół roku szkolnego 2016/17, zasadnicze szkoły zawodowe, e – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, f – z uzoru roku szkolnego. i Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. k Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi do pracy. m Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 184. b Excluding schools for adults, except post-the 2016/17 school year, basic vocational schools. e – special job-training schools, f – supplementary schools: general year. i Data include graduates of grades 6 and 8. k Including supplementary general secondary schools in: 2005/06, branch sections basic organizational units in another location as well as teaching centres in another ilocation, excluding academic year, and in 2000 – the calendar year.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)					
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
1,9	1,7	1,8	2,0	in thousands	1
1,9	1,7	1,8	2,0	per 1000 population	2
9,5	8,6	8,4	9,3	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
243,2	225,7	220,8	232,5	per 1000 population	4
126,2	130,8	124,2	115,2	average per dwelling	5
EDUCATION ^a					
				Pupils and students in schools ^b (as of beginning of the school year) in thous.:	
51,9	55,7	50,8	58,7	primary ^c	6
25,7	24,8	24,0	15,8	lower secondary	7
6,1	5,7	5,3	5,0	stage I sectoral vocational ^{de}	8
10,3	9,7	9,2	9,0	general secondary	9
x	x	x	x	specialised secondary	10
13,8	13,7	13,6	13,3	technical secondary	11
0,3	0,3	0,4	0,3	general art ^g	12
5,1	5,1	5,3	5,3	post-secondary	13
				Graduates in schools ^{bh} in thous.:	
8,3	8,1	7,8	–	primary	14
8,9	8,5	8,2	7,8	lower secondary	15
1,4	1,8	1,8	1,5	basic vocational ^e	16
3,7	3,5	3,3	3,1	general secondary	17
0,0	x	x	x	specialised secondary	18
3,1	3,1	3,2	3,2	technical secondary	19
0,0	0,0	0,0	0,0	general art ^g	20
1,7	1,3	1,5	1,4	post-secondary	21
				Graduates ^h of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^l (excluding schools for adults) per 1000 population	22
8,3	8,5	8,4	8,0		
				Students of higher education institutions ^m (as of 30 XI) in thous.	23
25,0	21,9	19,4	18,2		
8,9	7,7	6,6	6,7	Graduates of higher education institutions ^{mn} in thous.	24
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	25
6,0	5,3	4,9	4,4		
1,7	2,0	1,7	1,6	Graduates of schools for adults in thous.	26

policealnych. c Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. d–f Łącznie: d – do pełniacymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. g Dających uprawnienia zawodowe. h Z poprzedniego w latach szkolnych: 2005/06, 2010/11 i 2013/14. l Łącznie z liceami profilowanymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; bez cudzoziemców. n Z poprzedniego

- secondary schools. c Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. d–f Including: d – until secondary and technical secondary respectively. g Leading to professional certification. h From the previous school 2010/11 and 2013/14 school years. l Including specialised secondary schools as well as special job-training schools. m Including academies of the Ministry of National Defense and the Ministry of Internal Affairs; excluding foreigners. n From the previous

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE (dok.)					
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
1	miejsca w przedszkolach w tys.	32,0	28,0	28,1	29,5
	dzieci w tys.:				
2	w przedszkolach ^b	27,1	23,6	25,7	27,7
3	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	1,5	2,5	2,8	3,2
4	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^c	580	617	707	721
OCHRONA ZDROWIA ^d I POMOC SPOŁECZNA					
	Pracownicy medyczni ^e (stan w dniu 31 XII):				
5	lekarze	1773	1633	1782	1886
6	lekarze dentyści	157	298	293	289
7	pielęgniarki ^f	4865	4241	4803	5239
8	Łóżka w szpitalach ogólnych ^g (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,7	39,8	43,1	49,1
9	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1441	1565	1717	1976
10	Przychodnie ^h (stan w dniu 31 XII)	233	335	433	520
11	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	192	263	279	308
12	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną	5576	3983	3646	3261
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
13	lekarskie	4,8	5,7	6,1	6,3
14	stomatologiczne	0,5	0,5	0,5	0,6
15	Dzieci w żłobkach ⁱ i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ^j do 3 lat	33,6	35,2	42,9	86,6
KULTURA. TURYSTYKA					
16	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	337	325	318	319
17	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	4025	4010	4023	3961
18	Czytelniczy bibliotek publicznych ^k na 1000 ludności	178	162	152	161
	Wypożyczenia ^{lm} księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:				
19	na 1000 ludności	3220	3193	3070	3034
20	na 1 czytelnika	18,1	19,7	20,2	18,9
21	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,5	1,6	1,7	1,9
22	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ⁿ na 1000 ludności	209	190	168	172
23	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	13	13	13	16
24	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	191	185	177	195

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 184. b Od 2010 r. łącznie z – nieuwzględnionymi przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 lat w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, e Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. h Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc bibliotecznymi, które w latach 2013–2017 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macewzadzanej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 184. b Since 2010 including, entities excluding in division of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3–5. working directly with a patient; since 2006 including persons for which the primary workplace is a medical and nurse practise. borns. h See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 2 on page 211. i Including nursery sion into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. m In 2000, 2005, 2010 and 2013–2014

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)					
29,4	28,4	30,0	31,1	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	1
26,7	24,3	27,8	28,7	places in nursery schools in thous. children in thous.:	2
2,9	2,5	3,0	3,1	in nursery schools ^b	3
785	807	763	803	in pre-primary sections in primary schools	4
				Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^c	
HEALTH CARE ^d AND SOCIAL WELFARE					
1873	1946	2040	2025	Medical personnel ^e (as of 31 XII):	5
281	286	390	386	doctors	6
5079	4927	5059	4989	dentists	7
48,5	46,2	47,7	46,1	nurses ^f	8
1959	1935	1925	1919	Beds in general hospitals ^g (as of 31 XII) per 10 thous. population	9
532	538	543	546	In patients in general hospitals per 10 thous. population	10
307	314	327	335	Out-patients departments ^h (as of 31 XII)	11
3260	3172	3037	2955	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	12
6,4	6,6	6,7	6,5	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	13
0,6	0,6	0,7	0,7	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	14
96,6	112,1	122,8	125,1	medical	15
				dental	16
				Children in nurseries ⁱ and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^k	15
CULTURE. TOURISM					
316	315	312	311	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	16
3887	3860	3838	3828	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	17
157	157	155	154	Public library borrowers ^l per 1000 population	18
3020	2944	2892	2684	Public library loans ^m in vol.:	19
19,3	18,8	18,7	17,4	per 1000 population	20
2,1	2,1	2,0	2,0	per borrower	21
180	170	155	162	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	22
16	16	17	18	Audience in theatres and music institutions ⁿ per 1000 population	23
222	237	241	358	Museums with branches (as of 31 XII)	24
				Museum and exhibition visitors per 1000 population	24

w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi. c W 2014 r. do a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat. d Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji. praktyka lekarska i pielęgniarska. f łącznie z magistrami pielęgniarstwa. g Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; społecznaⁿ ust. 2 na str. 211. i łącznie z oddziałami żłobkowymi. k Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. l łącznie z punktami rzystej. m W latach 2000, 2005, 2010 i 2013–2014 bez wypożyczeń międzybibliotecznych. n Dane dotyczą działalności pro-

sion according to type, pre-primary education groups and pre-primary points. c In 2014 the rate was calculated using the d Since 2012 data include the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. e Since 2005 f Including master nurses. g Excluding day places in hospital wards since 2008 including beds and incubators for new wards. k Until 2010 excluding children's clubs. l Including library service points which in 2013–2017 are assigned with divi-excluding interlibrary lending. n Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.).					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	21	14	9	14
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,9	3,5	5,6
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	280	430	551	619
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	227	230	190	193
5	telewizyjni	223	225	185	187
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII).....	104	118	127	136
7	w tym hotele	22	26	29	41
8	Miejsca noclegowe ^b (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	59,6	71,1	78,3	78,8
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	133	180	226	265
ROLNICTWO ^c I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	574,7	540,1	513,1	523,1
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	99,0	99,4
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{df} w tys. ha ...	473,3	458,9	453,2	467,1
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	66,1	66,6	61,5	61,9
14	w tym: pszenica	34,9	33,2	32,6	31,3
15	żyto	5,5	3,3	2,8	3,8
16	ziemniaki	5,5	2,3	1,9	1,6
17	buraki cukrowe	5,0	4,2	3,2	3,0
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	1197,9	1411,7	1357,8	1404,5
19	w tym: pszenica	728,5	802,0	814,0	825,2
20	żyto	73,3	52,0	48,0	68,5
21	ziemniaki ^g	572,0	227,9	222,6	191,0
22	buraki cukrowe	1128,2	896,8	722,1	790,5
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	38,3	46,2	48,7	48,6
24	w tym: pszenica	44,1	52,7	55,0	56,4
25	żyto	28,0	33,8	37,8	38,1
26	ziemniaki ^g	219	213	259	256
27	buraki cukrowe	475	465	499	557
Zwierzęta gospodarskie ^e (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	144,5	124,9	122,6	112,9
29	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	25,2	22,6	23,9	21,6
trzoda chlewna ^h :					
30	w tysiącach sztuk	688,1	743,1	601,2	409,0
31	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	119,9	134,2	117,2	78,2
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^d :					
32	żyłwa rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) w kg	184,9	182,9	238,5	201,3
33	mleka krowiego w l	475	539	565	472

a Do 2005 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2010 r. dotyczy obiektów posiadających w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. d Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych rolniczą o małej skali. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, stan w końcu lipca. i Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego

a Until 2005 data do not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2010 concern establishments 10 and more are presented according to the official residence of land user. d Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who a small scale. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well July. i Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game in post-slaughter warm weight.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
13	11	12	11	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
5,0	4,7	4,4	4,2	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
680	724	765	791	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
192	192	192	192	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
186	186	186	186	radio	4
142	168	177 ^b	168 ^b	television	5
48	58	64 ^b	63 ^b	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
78,9	94,1	102,3 ^b	100,6 ^b	of which hotels	7
289	329	411 ^b	426 ^b	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
				Tourists accommodated ^a per 1000 population	9
AGRICULTURE AND FORESTRY					
486,4	496,6	510,0	503,0	Agricultural land (as of June) ^{de} in thous. ha	10
99,6	99,4	99,7	99,7	of which in good agricultural condition in %	11
434,5	449,7	463,5	457,8	Sown area (as of June) ^{ef} in thous. ha	12
				of which in %:	
60,5	59,6	60,7	63,0	basic cereals (including cereal mixed)	13
34,5	33,2	35,2	33,0	of which: wheat	14
2,3	1,7	2,4	2,1	rye	15
1,4	1,5	2,0	1,3	potatoes	16
3,0	2,3	3,2	3,6	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
1521,4	1369,8	1553,0	1604,4	basic cereals (including cereal mixed)	18
985,2	870,7	980,6	949,8	of which: wheat	19
40,1	30,6	44,2	39,0	rye	20
236,2	162,1	328,8	207,4	potatoes ^g	21
1149,5	527,1	1031,2	1134,2	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
57,9	51,1	55,2	55,6	basic cereals (including cereal mixed)	23
65,7	58,4	60,1	62,9	of which: wheat	24
40,7	40,8	39,8	41,0	rye	25
377	234	358	359	potatoes ^g	26
880	506	706	696	sugar beets	27
				Livestock ^e : (as of June)	
				cattle	
114,6	116,5	121,6	122,6	in thousand heads	28
23,6	23,4	23,8	24,4	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	29
				pigs ^h :	
420,3	412,4	378,7	397,4	in thousand heads	30
86,4	83,0	74,3	79,0	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^d :	
212,3	215,2	198,6	226,5	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck ⁱ) in kg	32
565	537	535	551	of cows' milk in l	33

10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). g Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. h Do 2013 r. i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Data do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on as area intended for ploughing (green fertilizers). g Since 2010 excluding kitchen gardens. h Until 2013 as of the end of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	830	865	1231	1104
2	ziemniaki w kg	26	72	75	82
3	buraki cukrowe w kg	1966	1518	1407	1660
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	88	120	194	189
5	mleko krowie w l	268	465	425	447
6	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg: mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskład- nikowymi)	127,1	141,8	183,5	223,5
7	wapniowych	189,1	202,7	103,9	97,7
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	7,7	7,6	7,3	6,9
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	252,9	254,9	256,4	256,9
10	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII): w tysiącach hektarów	246,6	248,1	249,3	250,0
11	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,2	0,2	0,2
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	26,2	26,4	26,5	26,6
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	360,8	383,7	476,2	492,1
PRZEMYSŁ					
14	Produkcja sprzedana przemysłu: w milionach złotych (ceny bieżące)	17251,3	18673,6	21195,2
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe)	x	x	90,4	98,4
16	2005 = 100 (ceny stałe)	x	x	98,9	101,0
17	na 1 zatrudnionego ^f w zł (ceny bieżące)	x	265392	298968	378519
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	x	16437	18334	21048
BUDOWNICTWO					
19	Sprzedż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bie- żące): w milionach złotych	1775,7	3151,5	3331,0
20	na 1 mieszkańca w zł	x	1692	3094	3308
TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
21	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h : w kilometrach	896	851	868	798
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	9,5	9,0	9,2	8,5
23	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i za- miejskie): w kilometrach	8460	8363	8615	8496
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	89,9	88,9	91,5	90,3

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieplej. d W roku podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP),

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural on a small scale. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In units – by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
1731	1617	1798	1864	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
98	104	90	77	potatoes in kg	2
1988	1573	1828	2141	sugar beets in kg	3
193	193	180	207	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
502	498	490	517	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
188,0	199,8	203,2	190,2	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
97,0	94,3	136,6	96,4	lime	7
.	.	7,2	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
257,2	257,3	257,4	257,7	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
				Forest areas (as of 31 XII):	
250,4	250,4	250,5	250,8	in thousand hectares	10
0,3	0,3	0,3	0,3	per capita in ha	11
26,6	26,6	26,6	26,7	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
					13
516,5	553,8	556,5	561,1	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
22098,8	24092,2	25319,7	28162,2	in million zlotys (current prices)	14
104,0	109,5	106,1	108,5	previous year = 100 (constant prices)	15
105,0	115,0	122,0	132,4	2005 = 100 (constant prices)	16
390162	415312	422481	456298	per employee ^f in zl (current prices)	17
22042	24119	25460	28413	per capita in zl (current prices)	18
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
3400,5	3381,1	3940,1	3827,5	in million zlotys	19
3392	3385	3962	3862	per capita in zl	20
TRANSPORT, POST AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
				Railway lines operated - standard gauge ^h :	
764	749	780	773	in kilometres	21
8,1	8,0	8,3	8,2	per 100 km ² of total area in km	22
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
8384	8400	8410	8495	in kilometres	23
89,1	89,2	89,4	90,3	per 100 km ² of total area in km	24

działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Bez zatrudnionych za granicą. g Zrealizowanej przez od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej.

land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities farming year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Excluding persons employed abroad. g Realized by construction other entities which are administrators of railway infrastructure.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
1	Samochody osobowe zarejestrowane ^a :				
	w tysiącach sztuk	287,1	374,1	493,4	552,2
2	na 1000 ludności	268	357	485	550
	Ścieżki rowerowe w km ^b	251,4
	Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^c :				
3	w liczbach bezwzględnych	298	264	248	216
4	na 100 tys. ludności	27,8	25,2	24,4	21,5
	Telefoniczne łącza główne ^d :				
5	w tysiącach	264,4	279,1	190,3	140,3
6	na 1000 ludności	247,0	266,4	187,1	139,7
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
7	w milionach złotych	6618,4	7701,1	8314,8	8629,0
8	na 1 mieszkańca w zł	6091	7338	8163	8569
9	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	10,7 ^e	8,9	8,7	8,3
10	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	102 ^e	118	118	121
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^f				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	1091,8	1599,6	2364,9	2530,0
12	na 1 mieszkańca w zł	1159	1737	2640	2856
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	1127,0	1567,9	2665,3	2510,5
14	na 1 mieszkańca w zł	1197	1703	2975	2834
	Budżet miasta na prawach powiatu				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	301,6	375,7	540,6	610,3
16	na 1 mieszkańca w zł	2305	2921	4407	5032
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	309,5	377,5	568,8	644,7
18	na 1 mieszkańca w zł	2365	2934	4637	5316
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	443,7	480,3	726,3	757,0
20	na 1 mieszkańca w zł	471	522	811	855
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	441,0	487,9	748,0	731,5
22	na 1 mieszkańca w zł	468	530	835	826
	Budżet województwa				
	Dochody:				
23	w milionach złotych	93,7	219,3	493,2	472,3
24	na 1 mieszkańca w zł	87	209	484	469

a Od 2010 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Bez szlaków rowerowych. c Do 2010 r. operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. e Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania

a Since 2010 including having temporary permissions issued at the end of the year. b Excluding bicycle trails. c Until 2010 telecommunication network. e Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. f Excluding revenue

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. POST AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII (cont.)					
565,0	581,5	602,6	619,6	Registered passenger cars ^a :	
565	584	607	626	in thousand units	1
282,2	306,3	310,2	330,5	per 1000 population	2
				Bicycle paths-length in km ^b	
207	210	215	217	Post offices of appointed operator ^c :	
20,7	21,1	21,7	21,9	in absolute numbers	3
				per 100 thous. population	4
				Fixed main line ^d :	
137,1	130,9	142,1	131,8	in thousands	5
136,9	131,4	143,1	133,1	per 1000 population	6
TRADE					
8198,1	8727,6	8549,5	9931,5	Retail sales (current prices):	
8177	8737	8597	1002,0	in million zlotys	7
7,8	8,9	8,2	7,9	per capita in zl	8
129	113	121	126	Shops (as of 31 XII) in thous.	9
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	10
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas^f	
				Revenue:	
2655,8	2726,7	3075,6	3260,7	in million zlotys	11
3009	3101	3513	3778	per capita in zl	12
				Expenditure:	
2677,8	2679,1	2990,8	3293,4	in million zlotys	13
3034	3046	3416	3816	per capita in zl	14
				Budget of city with powiat status	
				Revenue:	
625,6	647,9	729,8	858,7	in million zlotys	15
5212	5423	6136	6701	per capita in zl	16
				Expenditure:	
630,1	640,2	726,7	855,8	in million zlotys	17
5250	5359	6110	6678	per capita in zl	18
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
772,5	764,9	782,7	806,7	in million zlotys	19
875	870	894	935	per capita in zl	20
				Expenditure:	
778,3	759,9	775,5	825,6	in million zlotys	21
882	864	886	957	per capita in zl	22
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
479,5	425,0	506,2	479,7	in million zlotys	23
478	426	509	484	per capita in zl	24

operatora publicznego (poczta publiczna); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. d Dane dotyczą sklepów. f Bez dochodów i wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

public operator (public post); in 2000 post offices and telecommunication service offices. d Data concern operators of the public and expenditure of gmina which is also city with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
FINANSE PUBLICZNE (dok.)					
Budżet województwa (dok.)					
Wydatki:					
1	w milionach złotych	93,8	243,4	555,0	443,2
2	na 1 mieszkańca w zł	87	232	545	440
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
3	w milionach złotych	2624,9	2679,0	4675,3	4779,2
4	na 1 mieszkańca w zł	2447	2553	4590	4746
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
5	w milionach złotych	43155,2	51645,3	67939,0	74294,2
6	na 1 mieszkańca w zł	40309	49308	66787	73968
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON ^b – stan w dniu 31 XII					
7	Ogółem: w tysiącach	76,9	90,6	99,1	100,0
8	na 10 tys. ludności	719	865	974	996
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
9	w tysiącach	18,3	22,7	25,3	27,6
10	2000 = 100	x	123,9	138,4	150,6
w tym:					
11	spółdzielnie	0,6	0,5	0,5	0,5
12	spółki handlowe	3,1	4,5	5,4	6,3
13	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,0	1,2	1,4	1,5
14	spółki cywilne	6,9	6,3	6,4	6,5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
15	w tysiącach	58,6	67,9	73,8	72,5
16	2000 = 100	x	115,9	125,9	123,7
17	na 10 tys. ludności	548	648	725	721
RACHUNKI REGIONALNE					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
18	w milionach złotych	-	-	-	-
19	na 1 mieszkańca w zł	-	-	-	-
20	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	-	-	-	-
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
21	w milionach złotych	-	-	-	-
22	na 1 mieszkańca w zł	-	-	-	-
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
23	w milionach złotych	-	-	-	-
24	na 1 mieszkańca w zł	-	-	-	-
25	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	-	-	-	-

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących
a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
PUBLIC FINANCE (cont.)					
Budget of voivodship (cont.)					
				Expenditure:	
472,0	391,5	458,3	447,3	in million zlotys	1
471	392	461	451	per capita in zl	2
INVESTMENTS FIXED ASSETS ^a					
				Investment outlays (current prices):	
5731,6	8052,6	8246,2	6749,1	in million zlotys	3
5717	8062	8292	6809	per capita in zl	4
				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
77260,1	81693,6	84607,8	88997,6	in million zlotys	5
77194	82021	85201	89890	per capita in zl	6
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31 XII					
100,1	100,4	100,3	100,6	Total: in thousands	7
1000	1008	1010	1016	per 10 thous. population	8
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
28,3	28,9	29,7	29,9	in thousands	9
154,4	158,1	162,1	163,3	2000 = 100	10
				of which:	
0,5	0,5	0,5	0,5	cooperatives	11
6,7	7,1	7,5	7,6	commercial companies	12
1,5	1,5	1,5	1,4	of which with foreign capital participation	13
6,5	6,5	6,6	6,6	civil law partnerships	14
				Natural persons conducting economic activity:	
71,8	71,5	70,6	70,7	in thousands	15
122,6	122,0	120,5	120,7	2000 = 100	16
717	718	711	714	per 10 thous. population	17
REGIONAL ACCOUNTS					
				Gross domestic product (current prices):	
36393	37774	38339	x	in million zlotys	18
36299	37816	38551	x	per capita in zl	19
.	102,2	100,8	x	Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100	20
				Gross value added (current prices):	
32267	33512	33863	x	in million zlotys	21
32184	33549	34051	x	per capita in zl	22
				Gross nominal disposable income of the households sector:	
24077	24843	26201	x	in million zlotys	23
24015	24871	26346	x	per capita in zl	24
.	104,3	106,1	x	Gross real disposable income of the households sector – previous year = 100	25

gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
private farms in agricultural.

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA W 2017 R.
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Namysłów	51°12'	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Branice	49°58'	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Paczków	16°55'	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Rudniki	18°42'	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°14'	135	from south to north
z zachodu na wschód	x	1°47'	126	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w Opolu – Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

S o u r c e: data of the Marshal Office in Opole – Voivodship Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	9412	x	Area in km ²
Długość granicy w km	760	100,0	Length of borders in km
z Czechami	208	27,4	with Czech Republic
z województwami:			with voivodships:
dolnośląskim	200	26,3	Dolnośląskie
wielkopolskim	50	6,5	Wielkopolskie
łódzkim	62	8,2	Łódzkie
śląskim	240	31,6	Śląskie

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

S o u r c e: data of Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Biskupia Kopa	Głucholazy	889	Highest point – Biskupia Kopa
Najniżej położony punkt – Błota, koryto rzeki Smortawa	Lubsza	128	Lowest point – Błota, the channel of the Smortawa river

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI (dok.)
ELEVATIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położona miejscowość – Podlesie	Glucholazy	450	Highest locality – Podlesie
Najniżej położona miejscowość – Błota	Lubsza	130	Lowest locality – Błota

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w Opolu – Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

S o u r c e: data of the Marshal Office in Opole – Voivodship Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 4. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok urucho- mienia Year opened	Pojemność całkowi- ta (przy maksymal- nym piętrzeniu) w hm ³ Total capacity (at maximum accumulation) in hm ³	Powierzchnia przy maksy- malnym piętrzeniu w km ² Area at maxi- mum accumu- lation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Otmuchów	Nysa Kłodzka	1933	130,5	20,6	18,4
Nysa	Nysa Kłodzka	1971	124,7	20,7	13,3
Turawa	Mała Panew	1948 ^b	106,2	20,8	13,6

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Rok uruchomienia zbiornika po przebudowie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Opened after reconstruction.

S o u r c e: data of the Ministry of the Environment as well as the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 5. WIĘKSZE RZEKI^a
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Odra	726 ^e	145	Zalew Szczeciński	119109,2	9400,1
Nysa Kłodzka	189	104	Odra	4554,3	1673,5
Ścinawa Niemodlińska	59	59	Nysa Kłodzka	434,0	434,0
Stobrawa	80	80	Odra	1586,0	1573,2
Budkowiczanka	57	57	Stobrawa	560,2	560,2
Brynica	45	45	Budkowiczanka	235,6	235,6
Mała Panew	129	74	Odra	2114,8	1182,4
Chrząstawa	52	52	Mała Panew	642,3	590,4
Stradunia	38	38	Odra	280,3	279,9
Osobłoga	34	34	Odra	991,3	737,3
Psina	53	30	Odra	672,5	420,8
Troja	36	30	Psina	226,6	204,2

a O powierzchni zlewni w województwie powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni obliczono według Mapy Podziału Hydrologicznego Polski wykonanej przez Ośrodek Hydrografii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. e W tym odcinek graniczny.

a Of drainage basin area in voivodship over 200 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area was calculated according to the Map of Hydrological Division of Poland made by Hydrography Centre of the Institute of Meteorology and Water Management. e Of which the border section.

TABL. 5. **WIĘKSZE RZEKI^a (dok.)**
PRINCIPAL RIVERS^a (cont.)

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Odra (dok.)					
Smortawa	39	27	Odra	455,1	403,2
Widawa	109	26	Odra	1745,8	302,6
Oława	99	3	Odra	1151,0	273,4
Prosna	227	43	Warta	4916,3	569,7

a O powierzchni zlewni w województwie powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni obliczono według Mapy Podziału Hydrologicznego Polski wykonanej przez Ośrodek Hydrografii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Ź r ó ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

a Of drainage basin area in voivodship over 200 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area was calculated according to the Map of Hydrological Division of Poland made by Hydrography Centre of the Institute of Meteorology and Water Management.

S o u r c e: data of the Regional Board of Water Management in Wrocław.

TABL. 6. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C					skrajne extreme		amplitudy tempera- tur skraj- nych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		średnie ^a average ^a					maksy- mum maximum	minimum minimum	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010	2017			
Opole	165	8,8	9,1	9,2	9,3	9,8	37,9	–27,1	65,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 7. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insola- tion in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudi- ness in octants ^a	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2005	2001– –2010				
		średnie ^b average ^b				2017			
Opole	165	622	599	586	606	665	2,6	.	5,7

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Level of cloudiness from 0 (sky without clouds) to 8 (fully covered with clouds). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity, Dz. U. 2015, poz. 909, z późniejszymi zmianami). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 IX 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2015 item 909, with later amendments). Designation of agricultural land included in quality classes I–III as well as quality classes IV–VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within the gmina. From 2009 to 4 IX 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – orga-

przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3).

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach cieplnych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez

nizational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;

- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water service plants, waterworks and workplaces, etc).

4. Data regarding wastewater concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3).

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewage network,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irriga-

rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2015 poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hałd produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowi-

tion, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A **few steps treatment** of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for use of the environment to it (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data and may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and non-organized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, object and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands,

ska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2018 poz. 142); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnie wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i ziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczka, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. są opar-

landscape-nature complexes, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018, item 142); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps, etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated

cowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1987, z późniejszymi zmianami).

Informacje o **odpadach** opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 XII 2012 r.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym haldach, stawach osadowych) własnych i innych.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE), wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji

14 XII 2012 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments).

Information regarding **waste** was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

8. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and

„Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

9. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowiskach oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

9. Ecological funds – environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABLE 1 (8). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 1 I
 GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
 As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2017	na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha			
Powierzchnia ogólna^b	941187	941187	941187	-	912,8	950,6	Total area^b
Użytki rolne	603956	600604	601795 ^c	-824 ^c	585,7	607,8	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	491484	491075	490993	388	476,7	495,9	arable land
sady	3503	3265	2671	-531	3,4	2,7	orchards
łąki trwałe	68622	67172	66673	-180	66,6	67,3	permanent meadows
pastwiska trwałe	18388	17942	17842	23	17,8	18,0	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	13356	12643	12773	41	13,0	12,9	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	4130	4381	4637	81	4,0	4,7	lands under ponds
grunty pod rowami	4473	4126	4221	-85	4,3	4,3	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	261886	262982	261549	1000	254,0	264,2	Forest land as well as woody and bushy land
las	258170	258982	259270	338	250,4	261,9	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	3716	4000	2279	662	3,6	2,3	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	12070	13078	12929	-66	11,7	13,1	Lands under surface waters
płynącymi	11417	11849	11723	-82	11,1	11,8	flowing
stojącymi	653	1229	1206	16	0,6	1,2	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	55768	57425	58139 ^d	21	54,1	58,7	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	9319	10452	10733	47	9,0	10,8	residential areas
tereny przemysłowe	4780	4915	4880	-68	4,6	4,9	industrial areas
inne tereny zabudowane	3006	3629	3820	76	2,9	3,9	other built-up areas
zurbanizowane tereny niezabudowane	2217	2256	2346	45	2,2	2,4	urbanized unbuilt areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3527	3465	3492	20	3,4	3,5	recreational areas
tereny komunikacyjne	30767	30859	30868	-256	29,8	31,2	transport areas
drogi	26678	26819	26859	-255	25,9	27,1	roads
tereny kolejowe	3817	3757	3745	12	3,7	3,8	rail areas
inne ^e	272	283	264	-13	0,3	0,3	other ^e
użytki kopalne	2152	1849	1775	118	2,1	1,8	mining grounds
Użytki ekologiczne	422	428	434	0	0,4	0,4	Ecological arable lands
Nieuzytki	3968	3984	3948	-5	3,8	4,0	Wasteland
Tereny różne ^f	3117	2686	2393	-126	3,0	2,4	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych w 2010 r. i 2015 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII for 2009 and 2017, respectively. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified in 2010 and 2015 in the items „forest and as well as woody”. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
O G Ó Ł E M	36	43	46	79	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	25	21	35	25	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	2	2	4	2	mineral: I-II
III	23	18	31	21	III
IV	–	–	–	1	IV
organiczne: IV	–	–	–	–	organic: IV
V-VI	–	1	–	1	V-VI
Inne grunty rolne	–	–	2	–	Other agricultural land
Grunty leśne	11	22	9	54	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	9	11	13	14	Residential areas
Na tereny przemysłowe	–	4	4	–	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	–	–	1	1	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	18	25	24	57	Mining grounds
Pod zbiorniki wodne	–	–	–	–	Water reservoirs
Na inne cele	9	3	4	6	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3343	2516	2506	2555	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	2968	2236	2249	2285	devastated
zdegradowane	375	280	257	270	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	39	11	19	41	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	36	4	6	23	agricultural
leśne	3	7	1	1	forest
zagospodarowane	3	–	11	13	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	122,1	132,7	143,0	143,1	100,0
na cele: for purposes of:					
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes	41,6	42,5	42,3	41,9	29,3
w tym wody: of which waters:					
powierzchniowe surface	27,8	28,7	28,9	28,8	20,1
podziemne underground	10,7	11,3	10,8	10,6	7,4
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds	32,0	40,8	51,7	51,7	36,1
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a Exploitation of water supply network ^a	48,5	49,4	49,0	49,5	34,6
wody: powierzchniowe waters: surface	3,8	4,5	4,6	4,7	3,3
podziemne underground	44,7	44,9	44,3	44,9	31,3

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.
a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	110,3	122,6	132,0	131,8	100,0
Przemysł Industry	40,0	41,2	40,8	40,3	30,6
w tym na cele produkcyjne of which for purposes of production	38,0	39,5	39,6	39,1	29,7
Rolnictwo i leśnictwo ^a Agriculture and forestry ^a	32,0	40,8	51,7	51,7	39,2
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b Exploitation water supply network ^b	38,3	40,6	39,5	39,8	30,2

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**

AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1474	2470	2217	2399	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	1838	2183	2093	2043	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	33065	41147	52155	52113	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	1095	922	613	638	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,7	0,4	0,3	0,3	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	31970	40225	51542	51475	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	17,4	18,4	24,6	25,2	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (14). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**

INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	114,0	63,6	59,9	63,9	100,0
TOTAL					
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	84,0	32,9	28,2	32,1	50,3
discharged directly by plants ^a					
w tym wody chłodnicze	2,6	2,9	2,7	2,5	4,0
of which cooling water					
odprowadzone siecią kanalizacyjną	30,0	30,7	31,8	31,8	49,7
discharged by sewage network					
W tym ścieki wymagające oczyszczenia	111,4	60,7	57,3	61,4	96,0
Of which wastewater requiring treatment					
oczyszczane	92,4	59,8	57,1	61,3	95,9
treated					
mechanicznie	58,4	24,4	20,9	24,5	38,4
mechanically					
chemicznie ^b	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5
chemically ^b					
biologicznie	7,3	6,1	6,5	6,5	10,1
biological					
z podwyższonym usuwaniem biogenów	26,5	29,0	29,4	30,0	46,9
with increased biogene removal (disposal)					
nieoczyszczane	18,9	0,9	0,1	0,1	0,1
untreated					
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	18,9	0,9	0,1	0,1	0,1
discharged directly by plants					
odprowadzone siecią kanalizacyjną	–	–	0,0	0,0	0,0
discharged by sewage network					

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions, as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (15). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 XII

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	59	54	54	51	T O T A L
Odprawdzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	36	30	27	26	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	32	26	24	24	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	27	24	23	23	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	2	1	1	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	4	3	2	not possessing wastewater treatment plants
Odprawdzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	23	24	27	25	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 XII

WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Che- miczne Chemical	Biolo- giczne Biological	Z pod- wyższon- ym usu- waniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych:						Industrial wastewater treatment plants:
Liczba	2010 36 2015 29 2016 30 2017 31	15 10 11 11	3 3 3 3	15 13 13 14	3 3 3 3	Number
Przepustowość w dam ³ /d	2010 662,8 2015 655,3 2016 655,5 2017 655,6	609,5 617,6 617,6 617,6	1,8 1,8 1,8 1,8	27,2 10,7 10,7 10,8	24,3 25,2 25,4 25,4	Capacity in dam ³ /24h
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a:						Municipal wastewater treatment plants^a:
Liczba	2010 71 2015 76 2016 77 2017 75	3 – – –	– – – –	45 51 52 50	23 25 25 25	Number
Przepustowość w dam ³ /d	2010 240,1 2015 258,6 2016 258,6 2017 258,7	0,2 – – –	– – – –	46,1 ^b 59,4 59,5 59,5	193,8 199,1 199,1 199,1	Capacity in dam ³ /24h
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem^a	2010 66,1 2015 74,5 2016 76,0 2017 75,6	0,3 – – –	– – – –	12,5 13,8 13,9 13,9	53,4 60,7 62,1 61,7	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^a

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	93	83	80	79	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	53	49	46	42	particulates
gazowych	5	7	5	7	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	37	34	32	35	particulates
gazów	37	34	32	36	gases
emisji	88	77	76	74	emission
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thous. t:
pyłowych	2,7	1,5	1,3	1,1	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	1,7	0,8	0,7	0,6	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	66,2	47,4	44,7	42,1	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	12,4	9,0	9,1	8,3	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	27,6	22,0	19,9	18,6	carbon oxide
tlenki azotu	21,5	14,3	13,2	12,9	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	2214,8	1945,4	2164,7	2175,2	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	163,5	119,6	71,9	118,0	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,9	99,9	99,9	99,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	71,2	71,6	61,7	73,7	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 XII							
OGÓŁEM	2010	241	43	304	26	80	74
TOTAL	2015	217	51	388	24	59	70
	2016	172	32	365	20	43	67
	2017	164	35	377	18	47	66
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	103	22	19	–	39	x
low	2015	79	22	29	–	27	x
	2016	53	10	18	–	16	x
	2017	49	10	22	–	21	x
średnia	2010	58	11	32	–	22	x
moderate	2015	63	7	27	2	18	x
	2016	53	3	15	2	14	x
	2017	51	3	16	2	14	x

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII (dok.) EQUIPMENT – as of 31 XII (cont.)							
Skuteczność: (dok.) Efficiency: (cont.)							
wysoka high	2010 2015 2016 2017	80 75 66 64	10 22 19 22	253 332 332 339	26 22 18 16	19 14 13 12	x x x x
PRZEPLYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
O G Ó Ł E M T O T A L	2010 2015 2016 2017	4295 2685 2284 2125	961 874 591 585	6454 7488 7065 7060	8406 8303 8321 8339	11974 12048 11772 12760	321 7005 6945 7082
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010 2015 2016 2017	977 780 503 602	225 176 48 48	148 373 138 222	– – – –	854 707 497 1606	x x x x
średnia moderate	2010 2015 2016 2017	1464 344 280 276	197 129 52 52	388 294 147 136	– 180 180 180	3259 3246 3190 3143	x x x x
wysoka high	2010 2015 2016 2017	1854 1561 1501 1247	539 569 491 485	5918 6821 6780 6702	8406 8123 8141 8159	7861 8095 8085 8011	x x x x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²	
O G Ó Ł E M T O T A L	256261	256246	260476	259828	27,6	2624
Rezerwy przyrody Nature reserves	893	937	939	946	0,1	10
Parki krajobrazowe ^b Landscape parks ^b	61689	61631	61631	61631	6,5	622
Obszary chronionego krajobrazu ^b ... Protected landscape areas ^b	189628	189627	193853	193849	20,6	1958
Stanowiska dokumentacyjne Documentation sites	19	19	19	17	0,0	0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe Landscape-nature complexes	3322	3322	3322	2656	0,3	27
Użytki ekologiczne Ecological arable lands	710	710	711	729	0,1	7

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 55. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 6 on page 55. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (20). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	35	893	–	TOTAL
	2015	36	937	–	
	2016	36	939	–	
	2017	36	946	–	
Faunistyczne		–	–	–	Fauna
Krajobrazowe		–	–	–	Landscape
Leśne		27	739	–	Forest
Torfowiskowe		2	75	–	Peat-bog
Florystyczne		3	103	–	Flora
Wodne		–	–	–	Water
Przyrody nieożywionej		2	12	–	Inanimate nature
Stepowe		2	17	–	Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (21). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	62591	45745	14784	896
TOTAL	2015	62591	45745	14784	896
	2016	62591	45745	14784	896
	2017	62591	45745	14784	896
Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych		62591	45745	14784	896
Opolskie landscape parks					
Stobrawski		52637	41558	10001	790
Góra Świętej Anny		5051	1030	3553	46
Góry Opawskie		4903	3157	1230	60

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks.

TABL. 15 (22). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	641	683	702	709	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	536	580	598	605	Individual trees
Grupy drzew	70	65	66	65	Tree clusters
Aleje	22	24	24	24	Alleys
Glazy narzutowe	11	12	12	13	Erratic boulders

TABL. 16 (23). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	51	84	85	83	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	853,7	1697,1	1650,4	1647,8	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	22130,5	21254,7	20778,4	20152,9	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	157,4	442,5	283,5	626,3	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	217,6	209,5	206,7	204,7	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku) ...	-	-	2,8	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 17 (24). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b end of the year)
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored	
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d			
	w tys. t in thous.t						
OGÓŁEM	1647,8	802,7	7,4	7,4	823,8	13,9	20152,9
TOTAL							
w tym: of which:							
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	82,0	-	-	-	79,1	2,9	17266,4
Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste							
Popioły lotne z węgla	174,0	-	1,4	1,4	172,1	0,5	52,6
Coal fly ash							
Żużło, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	237,3	0,8	-	-	235,0	1,5	952,1
Slag, furnace ash and particulates from boilers							

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (25). **NAKLADY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**
OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
O G Ó Ł E M	328613,5	414665,1	272822,1	207752,1	T O T A L
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	74913,8	206699,1	200315,2	96540,2	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw ^b	19616,1	142928,3	92372,4	64567,5	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques ^b
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	212735,1	166842,8	51004,4	77518,9	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	7679,6	26800,5	1877,9	7251,1	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe ...	190511,8	129821,8	38944,7	53365,6	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	7241,5	22919,7	7631,3	17313,6	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^c i ich transport	4662,1	4043,1	5465,2	8496,1	waste collection ^c and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	816,4	1044,4	1706,8	670,9	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^c	1266,9	16247,6	341,2	6726,5	removal and treatment of waste ^c
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	300,2	709,3	133,4	614,0	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3,7	–	407,3	661,5	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	13293,9	677,7	540,0	474,1	Noise and vibration reduction
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
O G Ó Ł E M	67986,6	241231,2	146371,5	63060,8	T O T A L
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	17130,5	21231,0	16925,5	24769,0	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	3224,0	13442,4	2162,2	2229,2	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	20064,5	170741,4	106896,0	29167,6	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	12385,0	18336,7	2594,4	1619,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	15182,6	17479,7	17793,4	5275,2	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Obejmują m.in. modernizację kotłowni i ciepłowni. c Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Including i.a. modernization of boiler and thermal energy plants. c Industrial and municipal.

TABL. 19 (26). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu:					Protection of air and climate:
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	725	418	1098	–	particulates
gazowych	15435	1600	1600	95	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód:					Wastewater management and protection of waters:
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	290,8	352,4	62,4	70,6	wastewater
wody opadowe	28,5	6,9	9,6	15,9	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	4	1	–	–	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	3	1	–	–	of which municipal
mechaniczne	1	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	1	–	–	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	201	1677	–	–	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	173	1677	–	–	of which municipal
mechanicznych	60	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	141	195	–	–	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	1482	–	–	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	224	437	7	67	facilities
przepustowość w m ³ /d	463	781	4	57	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	1	1	–	–	facilities
przepustowość w m ³ /d	360	100	–	–	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami:					Wastes management:
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	–	–	–	facilities
wydajność w t/r	–	–	–	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	–	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	–	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	100000	109500	–	–	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste.

TABL. 19 (26). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
GOSPODARKA WODNA		WATER MANAGEMENT			
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d	123	1836	3825	5952	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	481	2836	–	2016	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	99,0	63,2	45,9	51,4	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w hm ³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	23,9	7,7	17,8	1,0	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	1,0	9,2	1,8	2,2	Flood embankments in km

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 20 (27). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION	
	w tys. zł		in thous. zł			w odsetkach in percent
O G Ó Ł E M	70954,3	125902,8	75291,4	96852,7	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	14639,7	36094,1	28471,9	32144,5	33,2	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	46567,1	74403,9	14577,5	32575,4	33,6	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	5496,6	8590,6	25260,8	26530,2	27,4	Waste management
Pozostałe	4250,9	6814,2	6981,3	5602,6	5,8	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 21 (28). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Opłaty za korzystanie ze środowiska	63056,4	50873,0	49367,1	43978,7	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	13079,3	12713,7	13005,2	12849,4	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	30319,9	28648,2	21292,5	20266,1	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	19137,7	8780,3	11286,5	6308,8	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	79,4	97,6	51,7	135,4	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	–	–	–	–	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	–	–	–	–	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate for Environmental Protection.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF OPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII



OPOLE

stolica województwa, miasto na prawach powiatu
capital city of voivodship, city with powiat status



Nysa

siedziby władz powiatów
residences of powiat authorities



Granica RP
Poland border



Granice powiatów
Powiat borders



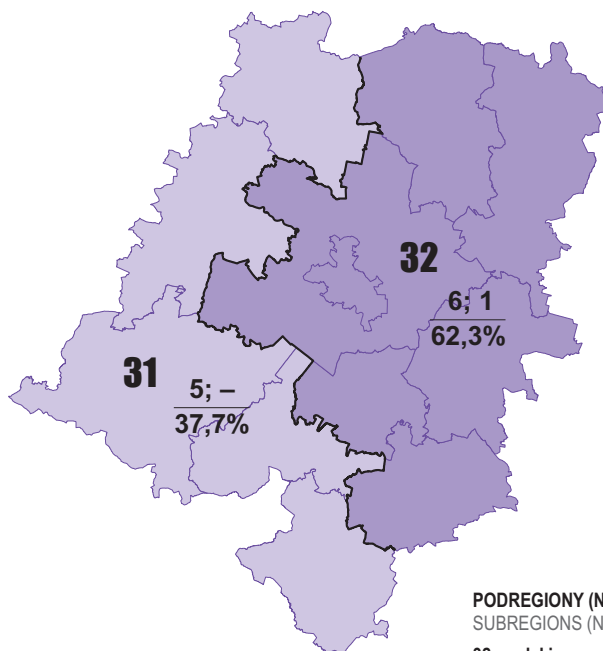
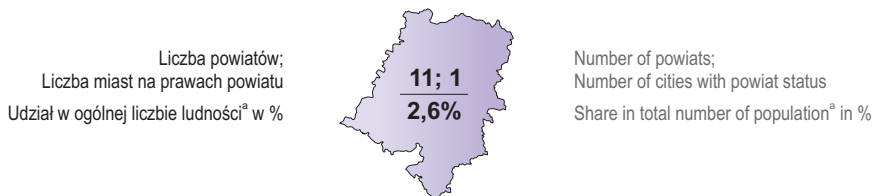
Granice gmin
Gmina borders

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

**DIVISION OF THE OPOLSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2017**

As of 31 XII



**PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS (NUTS 3):**

31 nyski

Powiaty Powiaty (NUTS 4):

- brzeski (6)
- głubczycki (4)
- namysłowski (5)
- nyski (9)
- prudnicki (4)

W nawiasach podano liczbę gmin (NUTS 5).

Number of gminas (NUTS 5) is given in parentheses.

**PODREGIONY (NUTS 3):
SUBREGIONS (NUTS 3):**

32 opolski

Powiaty Powiaty (NUTS 4):

- kędzierzyńsko-kozielski (6)
- kluczborski (4)
- krapkowicki (5)
- oleski (7)
- opolski (13)
- strzelecki (7)

Miasto na prawach powiatu (NUTS 4):

City with powiat status (NUTS 4):

- Opole (1)

a Odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.

a Respectively: for voivodship – share in country; for subregions – share in voivodship.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późniejszymi zmianami) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2017, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz.U.2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 (on the basis of the Law dated 24 VII 1998, Journal of Laws No. 96, item 603 with later amendments) a new fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government entities is based on reporting results for 2017, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit);

- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
 - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiaty, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship local government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (29). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty	11	11	11	11	Poviats
Miasto na prawach powiatu	1	1	1	1	City with powiat status
Gminy	71	71	71	71	Gminas
miejskie	3	3	3	3	urban
wiejskie	36	36	36	36	rural
miejsko-wiejskie	32	32	32	32	urban-rural
Miasta	35	35	35	35	Towns
Miejscowości wiejskie	1179	1172	1173	1160	Rural localities
Sołectwa	1032	1034	1034	1025	Village administrator's offices

TABL. 2 (30). **GMINY^a W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

GMINAS^a IN 2017

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area					
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	71	1	22	24	14	7	3
TOTAL							
Poniżej 5000	10	–	6	4	–	–	–
Below							
5000– 7499	16	–	7	6	2	1	–
7500– 9999	18	–	5	7	5	1	–
10000– 14999	12	–	2	3	6	1	–
15000– 19999	4	–	1	1	–	1	1
20000– 39999	8	1	1	1	1	2	2
40000– 99999	2	–	–	1	–	1	–
100000 i więcej	1	–	–	1	–	–	–
and more							

a W tym 1 gmina mająca status miasta na prawach powiatu.

a Of which 1 gmina is city with powiat status.

TABL. 3 (31). **POWIATY I MIASTO NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**

Stan w dniu 31 XII

POVIATS AND CITY WITH POWIAT STATUS IN 2017

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIASTO NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITY WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area				
		poniżej below 300,0 km ²	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	12	1	1	8	1	1
TOTAL						
Poniżej 50000	2	–	–	2	–	–
Below						
50000– 74999	4	–	1	3	–	–
75000– 99999	3	–	–	3	–	–
100000 i więcej	3	1	–	–	1	1
and more						

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	radny miasta w mieście na prawach powiatu city council in city with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku woje- wódzkiego voivodship regional council	
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
OGÓŁEM	1101	35	219	30	TOTAL
w tym kobiety	333	12	46	3	of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	34	2	3	–	18–29 years
30–39	167	13	22	–	30–39
40–49	257	7	38	4	40–49
50–59	352	10	75	16	50–59
60 lat i więcej	291	3	81	10	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	442	23	174	27	Tertiary
Policealne i średnie	472	11	40	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	179	1	5	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	8	–	–	–	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
w tym:					of which:
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kie- rownicy	87	5	103	22	Managers
Specjaliści	274	18	68	5	Professionals
Technicy i inny średni perso- nel	166	5	17	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	88	4	12	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprze- dawcy	117	1	3	1	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	182	2	10	2	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	87	–	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy ma- szyn i urządzeń	42	–	1	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	14	–	–	–	Elementary occupations
Sily zbrojne	6	–	–	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rady miasta w mieście na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 71; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city council in city with powiat status. b See general notes, item 3 on page 71; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors, retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement and other pension.

TABL. 5 (33). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT					
O G Ó Ł E M	10841	10089	10141	10270	T O T A L
w tym:					of which:
Administracja państwowa	3422	3206	3245	3242	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	7395	6862	6874	7007	Local government administration
gminy i miasto na prawach powiatu	4653	4159	4195	4304	gminas and city with powiat status
powiaty	1752	1729	1726	1754	powiats
województwo	990	974	953	949	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in zł					
O G Ó Ł E M	3720,16	4445,48	4633,53	4787,62	T O T A L
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4036,06	4497,54	4845,56	4989,47	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3566,49	4413,11	4525,07	4685,72	Local government administration
gminy i miasto na prawach powiatu	3489,19	4470,51	4545,53	4689,37	gminas and city with powiat status
powiaty	3297,13	4043,47	4174,01	4332,93	powiats
województwo	4410,00	4824,16	5070,79	5321,84	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 146.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 146.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Policji, sądownictwa i straży pożarnej.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1600 z późniejszymi zmianami), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Uwaga. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania. Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym **prezentowane dane nie są w pełni porównywalne**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z Krajowego Systemu Informacji Policji.

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the Police, the courts of law and the fire service.

2. Data concerning ascertained crimes as well as persons convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018, item 1600 with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2018, item 1958) or other specific laws.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a **detected crime**.

Note. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding. Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from the National Police Information System.

4. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

6. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

8. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

9. W sądownictwie powszechnym sprawą załatwioną jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezalatwione w latach poprzednich.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezalatwionych w latach poprzednich i spraw, które wystąpiły w danym roku.

10. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

4. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

6. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

8. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

9. In common courts a resolved case is a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

10. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction of the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13–16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych – w dniu 31 XII 2017 r.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

12. Dane o działalności Państwowej Straży Pożarnej podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 II 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. Nr 46, poz. 239).

13. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Falszywe alarmy są to wezwania podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca.

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31 XII 2017.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

12. Data concerning activity of the State Fire Service are given according to the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 18 II 2011, on rules of organization of national system of rescue and fire extinguishing (Journal of Laws No.46, item 239).

13. Fires are out-of-control burning processes in place not suitable for this.

Local threats are events different from fire being a result of civilization development, human activity and forces of nature, creating threat to live, health, property and environment.

False alarms are calls of national system of rescue and fire extinguishing entities or other fire protection entities for incidents which actually have not occurred.

Uwaga do tablic 1–2

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2015 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 76.

Note to tables 1–2

Data about ascertained crimes since 2015 do not include punishable acts committed by juveniles; see general notes, item 3 on page 76.

TABL. 1 (34). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	30575	19927	19904	19771	T O T A L
w tym w miastach	22797	14402	14458	14688	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	763	494	503	549	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	17	15	8	9	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	360	310	319	355	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	340	125	118	130	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	5105	2223	2385	2053	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	4570	1606	1614	1418	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1006	692	809	711	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk ...	117	89	57	127	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	45	26	14	31	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1108	634	533	654	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	419	312	344	319	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	231	56	102	90	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	1293	585	593	448	Against the activities of state institutions and local self-government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	136	150	180	134	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code

a Łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrótowi gospodarczemu”.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code.

TABL. 1 (34). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (cd.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b (dok.)					Against the activities of state institutions and local self-government – Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
w tym:					of which:
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	138	66	86	67	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważenie lub poniżenie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	367	220	270	194	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	652	118	29	46	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	786	628	480	501	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	157	215	120	145	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	560	1259	904	1124	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	15924	10696	9825	8759	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	5427	3547	3040	2446	Property theft – Art. 275 § 1, 278 i 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu	181	153	85	106	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	128	62	60	48	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	4038	2907	2326	2338	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	225	111	129	74	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	25	44	29	17	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	88	23	11	11	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	822	2255	2172	2023	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code

a Łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity" of the Criminal Code. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft.

TABLE 1 (34). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk ^b	218	177	215	171	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code ^b
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	104	79	132	86	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 487)	27	9	3	14	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2016, item 487)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 666 z późniejszymi zmianami)	197	128	887	2061	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2016, item 666 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 224)	1711	1500	1716	1836	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016, item 224)
Przestępstwa skarbowe – kks	16	10	41	34	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	4	2	2	16	Of which excise

a Łącznie z prokuraturą. b Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABLE 2 (35). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	73,0	65,8	65,5	74,1	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	85,3	78,5	81,8	77,0	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,0	96,9	98,2	98,1	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,5	91,2	92,3	92,6	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	89,8	91,0	89,5	92,2	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	98,7	99,4	99,5	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	95,7	69,6	77,5	86,7	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	53,8	45,2	47,6	51,5	Against property

a Łącznie z prokuraturą. b Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 79 i 80.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 79 and 80.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (36). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	248234	239849	229014	247473	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	13141	9073	9186	8200	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	11883	13408	11009	9884	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	24248	24360	24917	23880	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	142155	149274	141624	159474	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	80705	84182	81635	87696	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	31437	33681	32523	35274	Family
Z zakresu prawa pracy	2068	1511	1058	1041	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	768	945	833	821	Related to social security law
Gospodarcze ^c	7812	7597	7864	8899	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	23475	23592	22641	22468	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	172	168	170	176	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	13576	12291	11452	11317	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	5770	6581	7237	7298	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	353	302	282	268	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2762	3139	2393	2291	Related to social security law
Gospodarcze	794	1111	1107	1118	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i. a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (37). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	12331	6802	6892	5663	T O T A L
w tym mężczyźni	11510	6183	6233	5081	of which men
w tym przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	1232	929	1020	836	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	9	5	5	7	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	630	377	353	301	Damage to health, participation in violence or assault

a Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl.1 na str. 79 i 80.

a See Criminal Code articles table 1 on page 79 and 80.

TABL. 4 (37). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	4195	1604	1891	1458	Against safety of transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	3908	1356	1476	1138	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	342	240	281	253	Against freedom, freedom conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	27	18	12	21	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	967	526	443	357	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	326	276	260	211	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	3357	2303	2138	1749	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1084	642	666	515	Property theft
Kradzież z włamaniem	545	474	383	334	Burglary
Rozbój	108	96	89	74	Robbery

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (38). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	10518	7090	6547	6170	T O T A L
O rozwód	2187	2137	2157	2067	By divorce
O separację	100	74	80	68	By separation
O alimenty	3368	2391	2236	2088	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1101	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2002	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	760	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1000	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	1230	1170	1122	of demoralization
popętnienia czynu karalnego	x	1258	904	825	of committing punishable acts

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 77.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 10 on page 77.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (39). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
 Stan w dniu 31 XII
 ENTITIES OF THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:					Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	2	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	12	10	10	10	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	366	377	384	384	Cooperatives
Spółki jawne	674	700	701	691	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3043	4522	4904	4909	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c:					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c:
Stowarzyszenia ^d	1706	2070	2142	2188	Associations ^d
Związki zawodowe	204	208	205	206	Trade unions
Izby gospodarcze	4	4	4	4	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych:					Register of Insolvent Debtors:
Dłużnicy ogółem	19526	37759	39796	39301	Total debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Opolu. b Prowadzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Court Register in the voivodship is the District Court in Opole. b Conducting economic activity. c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (40). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a**
 REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zdarzenia:					Events:
Požary	3025	5164	3279	3468	Fires
w tym:					of which:
obiektów użyteczności publicznej	67	74	75	63	general purpose public buildings
obiektów mieszkalnych	628	727	757	864	residential buildings
obiektów produkcyjnych i magazynowych	109	130	119	112	manufacturing and warehouse facilities
w rolnictwie ^b	562	1525	740	745	in agriculture ^b
lasów	80	231	77	75	forests

a Łącznie z działalnością ochotniczych straży pożarnych. b Dotyczy głównie budynków inwentarskich i gospodarczych, maszyn rolniczych, upraw.

a Including activity volunteer fire service. b Primarily involve livestock and farm buildings, agricultural machinery, crops.

TABL. 7 (40). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a (dok.)
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zdarzenia: (dok.)					Events: (cont.)
Miejscowe zagrożenia	8862	6004	6913	8640	Local threats
w tym spowodowane przez:					of which caused by:
katastrofy naturalne	4412	2005	2057	1706	natural catastrophes
awarie techniczne ^b	306	220	433	639	technical failures ^b
środki transportu ^c	1374	1199	1500	1378	transport equipment ^c
infrastrukturę komunalną	57	45	69	75	municipal infrastructure
Wyjazdy do fałszywych alarmów	663	807	731	776	False alarms
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych:					Rescue personnel participating in rescue operations:
Požary	24817	52001	33394	36188	Fires
Miejscowe zagrożenia	55830	44011	52674	65465	Local threats
Wypadki z ludźmi	1666	1786	2081	1979	Casualties
ofiary śmiertelne	168	108	114	127	fatalities
w tym ratownicy	–	–	–	–	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	1498	1678	1967	1852	injured and burn victims
w tym ratownicy	14	22	29	35	of which rescue personnel
W tym przy pożarach	114	143	162	140	Of which during fires
ofiary śmiertelne	9	7	8	17	fatalities
w tym ratownicy	–	–	–	–	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	105	136	154	123	injured and burn victims
w tym ratownicy	6	11	20	15	of which rescue personnel

a Łącznie z działalnością ochotniczych straży pożarnych. b Dotyczy głównie chemicznych, budowlanych, ekologicznych, radiologicznych, infrastruktury komunalnej. c Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Opolu.

a Including activity volunteer fire services. b Primarily involve chemical, building, environmental, radiological, municipal infrastructure. c Transportation accidents: road, rail, air.

Source: data of the Voivodship Headquarters of the State Fire Service in Opole.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla 2000 r. i 2010 r. – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust.2);
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądu okręgowego – o prawnomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę, a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy.

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
- 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception for 2000 and 2010 – see item 3) taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
 - 2) the registers of the Ministry Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent as well as temporary stay residence;
 - 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of regional court – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
- 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for a least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants).

Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 29 i 30, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2000 r. i 2005 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego według stanu w dniu 31 XII 2002 r.;
- od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

grants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 European statistics on demography.

Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 29 and 30, which relate to the residents.

3. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2000 and 2005 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 by the administrative division valid as of 31 XII 2002;
- since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

4. The working age population refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage; separations and divorces – according to the plaintiff's place of residence; births – according to the mother's place of permanent residence; deaths – according to the place of residence of the deceased.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

7. Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117 poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

8. Do 2014 r. **źródłem danych o urodzeniu żywym i martwym** był wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pisemne zgłoszenie urodzenia dziecka”. Od 2015 r. źródłem danych:

- medycznych o **urodzeniu żywym** jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL;
- o **urodzeniach martwych** jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane od 2015 r. dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia” niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

U w a g a. Zmiany, które miały miejsce w 2015 r. w zakresie wzoru karty urodzenia (żywego i martwego) oraz systemu rejestracji aktów stanu cywilnego spowodowały także wzrost liczby nieustalonych cech dotyczących m.in.: stanu cywilnego matki i daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie oraz kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd.

9. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe),

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Church or the Religious Association. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted only in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

8. Up to 2014 the **source of data on live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health “Notification of birth”, which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics. Since 2015 the source of:

- medical data of **live births** is document of the Ministry of Health “Birth certificate”, socio-demographic data come from the register of civil status and register PESEL;
- data of **still births** is a report on the activities of a general hospital containing general information, i.e.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented since 2015 data have been estimated in the division of the urban and rural areas. Causes of lack of data about still births is introduction in 2015 new document “Still birth certificate”. This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.

N o t e. The changes that took place in 2015 in certifications of live birth and stillbirth, as well as birth registration system of civil status has also resulted in an increase in the number of missing data relating to, among others: marital status of mother and the data of marriage, division of births on legitimate and illegitimate and birth order of the child, date of previous birth, etc.

9. **Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of

obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

10. Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziła przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w danym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

11. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

12. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały.

13. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

14. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju: prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

15. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania; prezentowane dane pochodzą

live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under of 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers at the age of 50 and over – to the group 45–49.

10. Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born to a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming the age-specific fertility rates for this period are treated as constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters that would be born by a woman, assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

11. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

12. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population state as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1 I 2014) as well as assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migration for permanent residence.

13. The households projection until 2050 was developed in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behaviour patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

14. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

15. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence; presented data

z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

16. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, **odpływ** – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

17. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- w 2000 r. i 2005 r. – zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. – zamieszkałej.

come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

16. The **inflow** of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, **outflow** – registrations of departures from permanent residence.

17. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

- in 2000 and 2005 – registered for permanent residence,
- since 2010 – de facto population (population residing).

TABL. 1 (41). **LUДНОŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	1018550	998884	994489	991161	T O T A L
mężczyźni	492291	483209	481132	479507	males
kobiety	526259	515675	513357	511654	females
Miasta	534019	519213	516092	523391	Urban areas
Wieś	484531	479671	478397	467770	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	1017241	996011	993036	990069	T O T A L
na 1 km ²	108	106	106	105	per 1 km ²
mężczyźni	491801	481948	480429	478960	males
kobiety	525440	514063	512607	511109	females
na 100 mężczyzn	107	107	107	107	per 100 males
Miasta	532927	517177	515006	522594	Urban areas
w % ogółu ludności	52,4	51,9	51,9	52,8	in % of total population
Wieś	484314	478834	478030	467475	Rural areas
w % ogółu ludności	47,6	48,1	48,1	47,2	in % of total population

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (42). **LUДНОŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1017241	996011	993036	990069	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	174257	159393	158146	157829	Pre-working age
mężczyźni	89233	82111	81439	81228	males
kobiety	85024	77282	76707	76601	females
Miasta	86815	79721	79370	80951	Urban areas
mężczyźni	44601	41094	40906	41720	males
kobiety	42214	38627	38464	39231	females
Wieś	87442	79672	78776	76878	Rural areas
mężczyźni	44632	41017	40533	39508	males
kobiety	42810	38655	38243	37370	females
W wieku produkcyjnym	666937	635551	627826	620022	Working age
w tym w wieku mobilnym	410057	387427	382159	376546	of which of mobility age
mężczyźni	347950	335835	332239	328582	males
w tym w wieku mobilnym	206023	195142	192644	189891	of which of mobility age
kobiety	318987	299716	295587	291440	females
w tym w wieku mobilnym	204034	192285	189515	186655	of which of mobility age
Miasta	350934	324227	318605	319459	Urban areas
mężczyźni	181098	170079	167449	168273	males
kobiety	169836	154148	151156	151186	females
Wieś	316003	311324	309221	300563	Rural areas
mężczyźni	166852	165756	164790	160309	males
kobiety	149151	145568	144431	140254	females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (42). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	176047	201067	207064	212218	Post-working age
mężczyźni	54618	64002	66751	69150	males
kobiety	121429	137065	140313	143068	females
Miasta	95178	113229	117031	122184	Urban areas
mężczyźni	28398	35349	37066	39163	males
kobiety	66780	77880	79965	83021	females
Wieś	80869	87838	90033	90034	Rural areas
mężczyźni	26220	28653	29685	29987	males
kobiety	54649	59185	60348	60047	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	53	57	58	60	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	41	44	45	46	Males
Kobiety	65	72	73	75	Females

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 3 (43). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	z ogółem of grand total				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M	1017241	996011	993036	990069	478960	522594	249156	467475	229804
TOTAL									
0– 2 lata	28652	24860	25322	25903	13380	13652	7073	12251	6307
3– 6	34724	36514	34999	34444	17697	17768	9148	16676	8549
7–12	54416	52250	53751	54696	28103	28297	14546	26399	13557
13–15	32287	26450	25316	24768	12746	12432	6400	12336	6346
16–18	37061	29620	28548	27437	14186	13399	6937	14038	7249
19–24	91593	71731	67851	65127	32980	31588	16105	33539	16875
25–29	84659	74831	72647	69637	35562	34632	17716	35005	17846
30–34	79496	81991	81589	80179	40071	42470	21254	37709	18817
35–39	72445	77613	77923	78549	39275	42660	21355	35889	17920
40–44	68981	70960	72359	73635	37119	39112	19674	34523	17445
45–49	73635	67087	66723	66930	33313	33919	16709	33011	16604
50–54	79999	71147	69537	68240	34439	33771	16555	34469	17884
55–59	75390	76556	75616	74178	36811	38388	18199	35790	18612
60–64	59821	70563	71244	71694	34128	40447	18322	31247	15806
65–69	36485	54729	58811	61311	27570	36653	15890	24658	11680
70–74	42435	32275	32354	35316	14983	21797	9037	13519	5946
75–79	32565	35238	34748	32725	12354	17699	6645	15026	5709
80 lat i więcej	32597	41596	43698	45300	14243	23910	7591	21390	6652
and more									

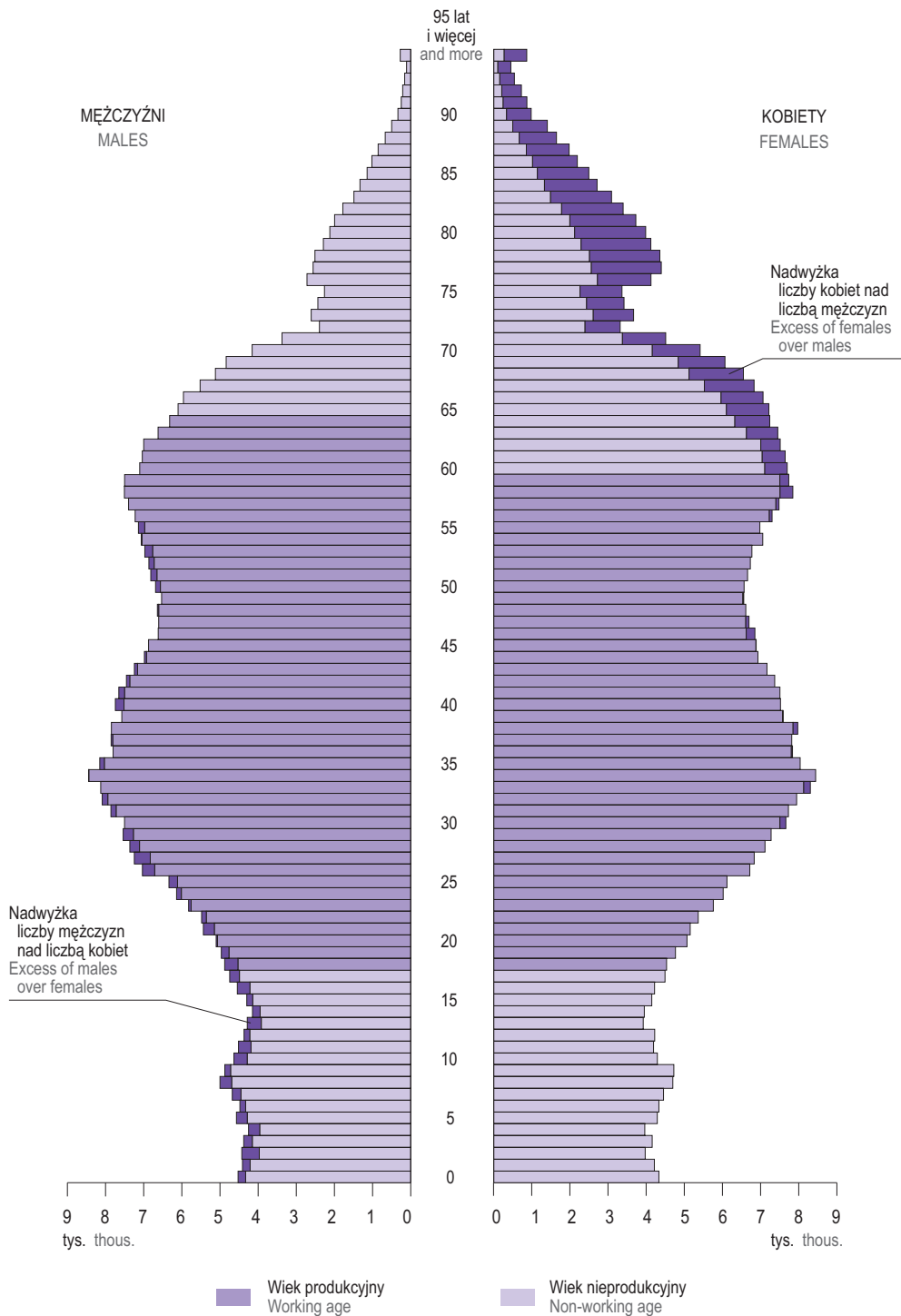
a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

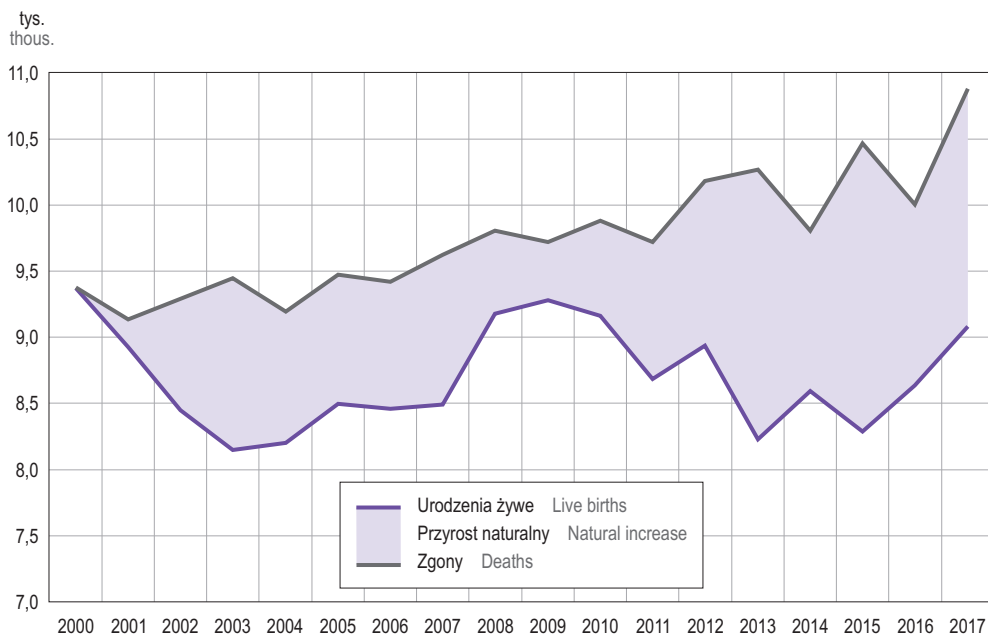
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017

As of 31 XII



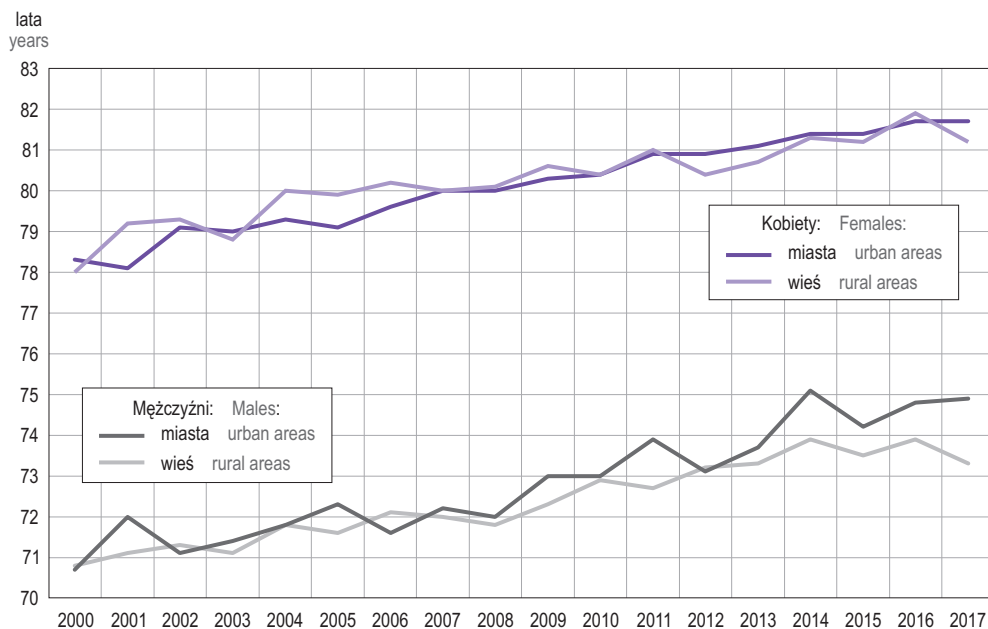
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS



PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE



TABL. 4 (44). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta	Towns	Ludność ^a w miastach	Urban population ^a
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M	2010	35	532927	52,4
T O T A L	2015	35	517177	51,9
	2016	35	515006	51,9
	2017	35	522594	52,8
Poniżej 2000		2	3612	0,4
Below				
2000– 4999		9	28779	2,9
5000– 9999		12	85952	8,7
10000–19999		6	88909	9,0
20000–49999		4	125541	12,7
50000–99999		1	61661	6,2
100000 i więcej		1	128140	12,9
and more				

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 5 (45). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a	Gminas ^a	Ludność ^b na wsi	Rural population ^b
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M	2010	68	484314	47,6
T O T A L	2015	68	478834	48,1
	2016	68	478030	48,1
	2017	68	467475	47,2
Poniżej 2000		–	–	–
Below				
2000–4999		17	68506	6,9
5000–6999		20	119024	12,0
7000–9999		25	210012	21,2
10000 i więcej		6	69933	7,1
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów.

a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances.

TABL. 6 (46). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39,5	41,6	42,0	42,3	T O T A L
mężczyźni	38,0	39,9	40,3	40,7	males
kobiety	41,1	43,2	43,6	43,9	females
Miasta	40,2	42,4	42,8	43,1	Urban areas
mężczyźni	38,1	40,1	40,6	41,0	males
kobiety	42,4	44,6	45,0	45,3	females
Wieś	38,9	40,7	41,1	41,4	Rural areas
mężczyźni	37,9	39,7	40,1	40,4	males
kobiety	39,8	41,7	42,2	42,5	females

TABL. 7 (47). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2010	5693	3591	41	1516	9163	9882	48	-719
TOTAL	2015	4920	2953	28	1678	8289	10468	34	-2179
	2016	4828	2868	40	1435	8634	10006	40	-1372
	2017	4760	2883	30	1592	9083	10880	31	-1797
Miasta	2010	2947	1700	23	1047	4765	5046	29	-281
Urban areas	2015	2440	1316	18	1093	4311	5398	13	-1087
	2016	2457	1319	28	934	4388	5148	24	-760
	2017	2425	1313	22	1025	4756	5602	20	-846
Wieś	2010	2746	1891	18	469	4398	4836	19	-438
Rural areas	2015	2480	1637	10	585	3978	5070	21	-1092
	2016	2371	1549	12	501	4246	4858	16	-612
	2017	2335	1570	8	567	4327	5278	11	-951
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2010	5,6	3,5	4,0	1,5	9,0	9,7	5,2	-0,7
TOTAL	2015	4,9	3,0	2,8	1,7	8,3	10,5	4,1	-2,2
	2016	4,9	2,9	4,0	1,4	8,7	10,1	4,6	-1,4
	2017	4,8	2,9	3,0	1,6	9,2	11,0	3,4	-1,8
Miasta	2010	5,5	3,2	4,3	2,0	8,9	9,4	6,1	-0,5
Urban areas	2015	4,7	2,5	3,5	2,1	8,3	10,4	3,0	-2,1
	2016	4,8	2,6	5,4	1,8	8,5	10,0	5,5	-1,5
	2017	4,6	2,5	4,2	2,0	9,1	10,7	4,2	-1,6
Wieś	2010	5,7	3,9	3,7	1,0	9,1	10,0	4,3	-0,9
Rural areas	2015	5,2	3,4	2,1	1,2	8,3	10,6	5,3	-2,3
	2016	5,0	3,2	2,5	1,0	8,9	10,2	3,8	-1,3
	2017	5,0	3,4	1,7	1,2	9,3	11,3	2,5	-2,0

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved					Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a		
		ogółem total	przez śmierć by death		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Difference between contracted and dissolved marriages ^a	
			męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
OGÓŁEM ...	2010	5693	5742	3050	1176	1516	23,8	6,3	-497
TOTAL	2015	4920	5605	2855	1072	1678	24,0	7,2	-1304
	2016	4828	5408	2911	1062	1435	23,3	6,2	-976
	2017	4760	5880	3100	1188	1592	25,5	6,9	-1518
Miasta	2010	2947	3222	1560	615	1047	26,5	8,6	-791
Urban areas	2015	2440	3157	1473	591	1093	26,9	9,3	-1272
	2016	2457	2991	1498	559	934	25,7	8,0	-860
	2017	2425	3230	1581	624	1025	28,0	8,9	-1120

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces if the persons filling petition for a divorce live abroad.

TABL. 8 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved ^a marriages
		ogółem total	przez śmierć by death		przez rozwód ^b by divorce ^b	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
			męża husband	żony wife					
Wieś 2010	2746	2520	1490	561	469	21,1	3,9	294	
Rural areas 2015	2480	2448	1382	481	585	21,0	5,0	-32	
2016	2371	2417	1413	503	501	20,8	4,3	-116	
2017	2335	2650	1519	564	567	22,9	4,9	-398	

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces if the persons filling petition for a divorce live abroad.

TABL. 9 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	

OGÓŁEM GRAND TOTAL

OGÓŁEM	4760	81	1258	1895	711	303	291	147	74
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej	11	8	3	-	-	-	-	-	-
Under 20 years									
20-24	574	49	408	101	10	5	-	1	-
25-29	1965	21	690	1115	119	14	6	-	-
30-34	1066	2	128	529	327	65	13	2	-
35-39	443	1	22	108	171	104	35	2	-
40-49	387	-	4	41	78	98	146	20	-
50-59	188	-	3	-	6	16	82	70	11
60 lat i więcej	126	-	-	1	-	1	9	52	63
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	2883	19	876	1395	404	102	45	20	22
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Under 20 years									
20-24	349	14	268	61	5	1	-	-	-
25-29	1480	3	519	878	75	4	1	-	-
30-34	708	-	80	381	216	30	1	-	-
35-39	203	-	8	61	86	40	8	-	-
40-49	85	-	1	14	22	25	21	2	-
50-59	25	-	-	-	-	2	11	9	3
60 lat i więcej	31	-	-	-	-	-	3	9	19
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2017 R. (dok.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
MIASTA URBAN AREAS									
R A Z E M TOTAL	2425	31	495	979	412	168	192	97	51
19 lat i mniej Under 20 years	5	3	2	–	–	–	–	–	–
20–24	220	17	148	47	6	2	–	–	–
25–29	924	10	270	563	67	9	5	–	–
30–34	570	–	58	280	188	32	11	1	–
35–39	261	1	13	67	99	59	20	2	–
40–49	229	–	3	22	46	54	91	13	–
50–59	132	–	1	–	6	11	59	47	8
60 lat i więcej and more	84	–	–	–	–	1	6	34	43
W tym małżeństwa wyz- naniowe^a Of which church or religious marriages^a	1313	6	312	689	211	46	27	10	12
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	123	3	93	24	2	1	–	–	–
25–29	653	3	182	424	41	2	1	–	–
30–34	354	–	34	193	113	13	1	–	–
35–39	109	–	3	41	41	18	6	–	–
40–49	43	–	–	7	14	11	10	1	–
50–59	13	–	–	–	–	1	7	4	1
60 lat i więcej and more	18	–	–	–	–	–	2	5	11
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M TOTAL	2335	50	763	916	299	135	99	50	23
19 lat i mniej Under 20 years	6	5	1	–	–	–	–	–	–
20–24	354	32	260	54	4	3	–	1	–
25–29	1041	11	420	552	52	5	1	–	–
30–34	496	2	70	249	139	33	2	1	–
35–39	182	–	9	41	72	45	15	–	–
40–49	158	–	1	19	32	44	55	7	–
50–59	56	–	2	–	–	5	23	23	3
60 lat i więcej and more	42	–	–	1	–	–	3	18	20
W tym małżeństwa wyz- naniowe^a Of which church or religious marriages^a	1570	13	564	706	193	56	18	10	10
19 lat i mniej Under 20 years	2	2	–	–	–	–	–	–	–
20–24	226	11	175	37	3	–	–	–	–
25–29	827	–	337	454	34	2	–	–	–
30–34	354	–	46	188	103	17	–	–	–
35–39	94	–	5	20	45	22	2	–	–
40–49	42	–	1	7	8	14	11	1	–
50–59	12	–	–	–	–	1	4	5	2
60 lat i więcej and more	13	–	–	–	–	–	1	4	8

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2017 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDE-GROOMS AND BRIDES IN 2017

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Popzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM GRAND TOTAL				
OGÓŁEM	4760	4036	106	618
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	4061	3773	35	253
Single				
Wdowcy	84	13	33	38
Widowers				
Rozwiedzeni	615	250	38	327
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	2425	1984	62	379
TOTAL				
Kawalerowie	1979	1818	16	145
Single				
Wdowcy	51	6	20	25
Widowers				
Rozwiedzeni	395	160	26	209
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	2335	2052	44	239
TOTAL				
Kawalerowie	2082	1955	19	108
Single				
Wdowcy	33	7	13	13
Widowers				
Rozwiedzeni	220	90	12	118
Divorced				

TABL. 11 (51). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

LATA YEARS KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
TOTAL			
2010	3591	1700	1891
2015	2953	1316	1637
2016	2868	1319	1549
2017	2883	1313	1570
W tym Kościół Katolicki	2870	1303	1567
Of which Catholic Church			

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (52). **ROZWOODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2017 R.**
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2017

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM GRAND TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	1592	4	79	205	328	303	428	182	63
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	26	3	19	3	–	1	–	–	–
25–29	135	–	42	76	16	1	–	–	–
30–34	287	–	17	95	151	17	7	–	–
35–39	331	1	1	23	117	153	34	2	–
40–49	489	–	–	8	40	123	300	17	1
50–59	234	–	–	–	3	7	84	132	8
60 lat i więcej and more	90	–	–	–	1	1	3	31	54
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	1025	3	45	119	210	198	281	121	48
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	17	2	12	2	–	1	–	–	–
25–29	73	–	24	39	9	1	–	–	–
30–34	181	–	9	56	101	11	4	–	–
35–39	216	1	–	16	73	98	26	2	–
40–49	327	–	–	6	26	81	202	12	–
50–59	149	–	–	–	1	5	49	88	6
60 lat i więcej and more	62	–	–	–	–	1	–	19	42
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	567	1	34	86	118	105	147	61	15
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	9	1	7	1	–	–	–	–	–
25–29	62	–	18	37	7	–	–	–	–
30–34	106	–	8	39	50	6	3	–	–
35–39	115	–	1	7	44	55	8	–	–
40–49	162	–	–	2	14	42	98	5	1
50–59	85	–	–	–	2	2	35	44	2
60 lat i więcej and more	28	–	–	–	1	–	3	12	12

TABL. 13 (53). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
OGÓŁEM	1516	1678	1435	1592	GRAND TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	598	683	603	649	Marriages without children
Z dziećmi	918	995	832	943	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	568	628	503	572	1
2	286	305	275	298	2
3	57	47	44	62	3
4 i więcej	7	15	10	11	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
R A Z E M	1047	1093	934	1025	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	441	462	417	419	Marriages without children
Z dziećmi	606	631	517	606	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	391	416	318	373	1
2	179	181	168	185	2
3	32	27	25	42	3
4 i więcej	4	7	6	6	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
R A Z E M	469	585	501	567	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	157	221	186	230	Marriages without children
Z dziećmi	312	364	315	337	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	177	212	185	199	1
2	107	124	107	113	2
3	25	20	19	20	3
4 i więcej	3	8	4	5	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (54). **URODZENIA**
 BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	9163	8289	8634	9083	4756	4327	Live births
chłopcy	5002	4374	4429	4629	2450	2179	males
dziewczęta	4161	3915	4205	4454	2306	2148	females
Małżeńskie	7208	6260	6412	6837	3310	3527	Legitimate
chłopcy	3944	3304	3327	3477	1711	1766	males
dziewczęta	3264	2956	3085	3360	1599	1761	females
Pozamałżeńskie	1955	2029	2222	2246	1446	800	Illegitimate
chłopcy	1058	1070	1102	1152	739	413	males
dziewczęta	897	959	1120	1094	707	387	females
Urodzenia martwe	32	29	30	31	17	14	Still births
chłopcy	17	males
dziewczęta	15	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne ust. 8 na str. 88.

a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, item 8 on page 88.

TABL. 15 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order					6 i dalsze and over
		1	2	3	4	5	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM 2010	9163	4664	3187	829	285	101	97
TOTAL 2015	8289	3840	3254	855	206	71	43
..... 2016	8634	4041	3310	923	218	75	64
..... 2017	9083	3922	3684	1072	268	89	48
19 lat i mniej Under 20 years	243	214	26	3	–	–	–
20–24	1405	945	382	68	10	–	–
25–29	3188	1641	1259	222	47	11	8
30–34	2844	853	1434	426	86	31	14
35–39	1177	230	522	291	87	29	18
40–44	216	37	59	60	36	17	7
45 lat i więcej and more	10	2	2	2	2	1	1
W ODSETKACH IN PERCENT							
OGÓŁEM 2010	100,0	50,9	34,8	9,0	3,1	1,1	1,1
TOTAL 2015	100,0	46,3	39,3	10,3	2,5	0,9	0,5
..... 2016	100,0	46,8	38,3	10,7	2,5	0,9	0,7
..... 2017	100,0	43,2	40,6	11,8	3,0	1,0	0,5
19 lat i mniej Under 20 years	100,0	88,1	10,7	1,2	–	–	–
20–24	100,0	67,3	27,2	4,8	0,7	–	–
25–29	100,0	51,5	39,5	7,0	1,5	0,3	0,3
30–34	100,0	30,0	50,4	15,0	3,0	1,1	0,5
35–39	100,0	19,5	44,4	24,7	7,4	2,5	1,5
40–44	100,0	17,1	27,3	27,8	16,7	7,9	3,2
45 lat i więcej and more	100,0	20,0	20,0	20,0	20,0	10,0	10,0

a W dalszym podziale nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (56). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab}	35,4	34,3	36,3	38,7	39,3	38,0
15–19 ^a	15,5	12,2	12,3	10,7	11,1	10,3
20–24	49,5	45,2	49,2	50,4	50,6	50,3
25–29	79,1	78,0	82,9	91,3	90,8	91,9
30–34	59,9	60,3	65,7	70,4	72,8	67,6
35–39	23,8	25,9	25,4	30,1	32,1	27,8
40–44	4,8	4,9	6,1	6,0	6,4	5,5
45–49 ^b	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3

a,b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a,b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 16 (56). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI (dok.)**
 FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,155	1,124	1,201	1,288	1,313	1,260
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,525	0,531	0,585	0,632	0,636	0,625
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	0,927	0,792	0,863	0,835	0,849	0,820

TABL. 17 (57). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU ZMARŁYCH**
 DEATHS BY SEX AND AGE GROUPS OF DECEASED

L A T A Y E A R S WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem Of grand total					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

O G Ó Ł E M 2010	9882	5158	4724	5046	2653	2393	4836	2505	2331
T O T A L 2015	10468	5428	5040	5398	2797	2601	5070	2631	2439
2016	10006	5157	4849	5148	2621	2527	4858	2536	2322
2017	10880	5552	5328	5602	2838	2764	5278	2714	2564
0 lat	31	12	19	20	8	12	11	4	7
1–4 lata	7	4	3	2	1	1	5	3	2
5–9	2	2	–	–	–	–	2	2	–
10–14	4	2	2	2	–	2	2	2	–
15–19	12	7	5	6	2	4	6	5	1
20–24	20	18	2	8	6	2	12	12	–
25–29	49	41	8	19	15	4	30	26	4
30–34	77	67	10	36	32	4	41	35	6
35–39	92	77	15	53	45	8	39	32	7
40–44	139	110	29	65	52	13	74	58	16
45–49	222	161	61	107	75	32	115	86	29
50–54	323	241	82	158	109	49	165	132	33
55–59	625	438	187	315	228	87	310	210	100
60–64	964	630	334	534	333	201	430	297	133
65–69	1206	785	421	676	420	256	530	365	165
70–74	981	582	399	575	337	238	406	245	161
75–79	1476	772	704	732	375	357	744	397	347
80–84	1767	792	975	846	381	465	921	411	510
85 lat i więcej and more	2883	811	2072	1448	419	1029	1435	392	1043

TABL.17 (57). ZGONY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU ZMARŁYCH (dok.)
DEATHS BY SEX AND AGE GROUPS OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem Of grand total					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP									
OGÓŁEM 2010	970	1048	898	945	1042	856	998	1054	944
TOTAL 2015	1048	1123	977	1040	1131	957	1057	1115	1001
..... 2016	1006	1072	945	997	1066	935	1015	1078	955
..... 2017	1098	1158	1041	1070	1137	1009	1128	1180	1078
0 lat ^a	3	3	4	4	3	5	3	2	3
1– 4 lata	21	23	18	11	11	12	31	36	26
5– 9	4	8	–	–	–	–	9	18	–
10–14	9	9	10	9	–	19	10	19	–
15–19	26	29	22	26	17	36	25	41	9
20–24	35	63	7	29	43	15	41	83	–
25–29	69	113	23	53	83	23	84	144	23
30–34	95	165	25	84	148	19	108	185	32
35–39	118	196	38	124	211	38	109	179	39
40–44	190	299	80	168	268	68	215	335	94
45–49	332	483	182	317	451	187	347	515	176
50–54	469	692	241	463	654	281	475	728	198
55–59	835	1183	494	802	1230	420	870	1135	584
60–64	1350	1855	891	1318	1814	907	1391	1905	869
65–69	2009	2908	1274	1875	2690	1252	2210	3209	1308
70–74	2900	4065	2045	2772	3911	1963	3102	4297	2180
75–79	4385	6103	3351	4071	5590	3167	4746	6682	3564
80–84	7005	9208	5865	6324	8431	5249	7773	10069	6567
85 lat i więcej and more	15144	15383	15053	14573	14645	14544	15767	16259	15590

a Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 1000 live births.

TABL. 18 (58). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ
DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA YEARS PRZYCZYNY ZGONÓW ^a CAUSES OF DEATHS ^a	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural area
OGÓŁEM	970	1048	898	945	998
TOTAL 2015	1048	1123	977	1040	1057
..... 2016	1006	1072	945	997	1015
w tym: of which:					
Choroby zakaźne i pasożytnicze Infectious and parasitic diseases	1	1	1	1	1
Nowotwory Neoplasms	211	245	178	224	196
w tym nowotwory złośliwe of which malignant neoplasms	202	236	170	215	189

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD–10 Revision).

TABL. 18 (58). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ (dok.)
DEATHS BY SELECTED CAUSES (cont.)

L A T A Y E A R S PRZYCZYNY ZGONÓW ^a CAUSES OF DEATHS ^a	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural area
	na 100 tys. ludności		per 100 thous. population		
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	20	19	21	18	22
Endocrine, nutritional and metabolic diseases					
w tym cukrzyca	16	14	18	15	17
of which diabetes mellitus					
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	8	7	9	9	7
Diseases of the nervous system and sense organs					
Choroby układu krążenia	480	456	502	456	506
Diseases of the circulatory system					
w tym: of which:					
choroba nadciśnieniowa	14	13	15	13	15
hypertensive disease					
choroba niedokrwienna serca	42	49	36	40	44
ischaemic heart disease					
w tym ostry zawał serca	20	26	14	19	21
of which acute myocardial infarction					
choroby naczyń mózgowych	44	39	49	40	48
cerebrovascular diseases					
miażdżycza	87	68	104	84	89
atherosclerosis					
Choroby układu oddechowego	93	108	80	96	91
Diseases of the respiratory system					
Choroby układu trawiennego	28	36	21	30	26
Diseases of the digestive system					
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	14	21	9	16	13
of which fibrosis and cirrhosis of liver					
Choroby układu moczowo-płciowego	2	3	2	2	3
Diseases of the genitourinary system					
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	125	138	112	128	121
Symptoms and ill-defined conditions ^Δ					
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	33	53	14	29	37
Injuries and poisonings by external cause					
w tym: of which:					
wypadki komunikacyjne	10	15	5	7	13
transport accidents					
samobójstwa	12	22	1	10	13
suicides					

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (59). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z ogółem Of grand total					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM ... 2010	48	26	22	29	17	12	19	9	10
TOTAL ... 2015	34	21	13	13	9	4	21	12	9
2016	40	23	17	24	11	13	16	12	4
2017	31	12	19	20	8	12	11	4	7
0 dni days	8	4	4	5	2	3	3	2	1
1– 6 days	8	4	4	6	3	3	2	1	1
7–29 dni days	2	1	1	2	1	1	–	–	–
1 miesiąc month	5	2	3	4	2	2	1	–	1
2	4	1	3	1	–	1	3	1	2
3–11 miesięcy months	4	–	4	2	–	2	2	–	2

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX

OGÓŁEM ... 2010	524	520	529	609	656	552	432	373	504
TOTAL ... 2015	410	480	332	302	395	197	528	573	478
2016	463	519	404	547	494	601	377	545	196
2017	341	259	427	421	327	520	254	184	326
0 dni days	88	86	90	105	82	130	69	92	47
1– 6 days	88	86	90	126	122	130	46	46	47
7–29 dni days	22	22	22	42	41	43	–	–	–
1 miesiąc month	55	43	67	84	82	87	23	–	47
2	44	22	67	21	–	43	69	46	93
3–11 miesięcy months	44	–	90	42	–	87	46	–	93

TABL. 20 (60). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA YEARS PRZYCZYNY ZGONÓW ^a CAUSES OF DEATHS ^a	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta	Wieś	
				Urban areas	Rural areas	
		na 100 tys. urodzeń żywych		per 100 thous. live births		
OGÓŁEM	2010	48	520	529	609	432
TOTAL	2015	34	480	332	302	528
	2016	40	519	404	547	377
w tym: of which:						
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		11	135	119	114	141
Congenital anomalies ^Δ						
w tym wrodzone wady serca		7	113	48	46	118
of which congenital malformations of heart						
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		25	294	285	365	212
Conditions originating in the perinatal period						
w tym zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu		17	181	214	228	165
of which disorders related to length of gestation and fetal growth						

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD–10 Revision).

TABL. 21 (61). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	235	244	234	TOTAL
w tym dokonane	144	129	126	of which committed
Miasta	131	154	120	Urban areas
Wieś	104	90	114	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	1	1	1	12 and less
13–18	11	12	9	13–18
19–24	22	20	23	19–24
25–29	20	33	28	25–29
30–49	93	83	102	30–49
50–69	68	73	61	50–69
70 lat i więcej	19	22	10	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Opole.

TABL. 22 (62). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2010	73,0	58,4	44,1	30,1	18,1
TOTAL	2015	73,8	59,4	45,0	31,0	18,7
	2016	74,4	59,9	45,5	31,5	19,3
	2017	74,1	59,5	45,0	31,2	19,0
Miasta		74,9	60,1	45,5	31,7	19,5
Urban areas						
Wieś		73,3	58,7	44,3	30,6	18,3
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,4	66,0	51,1	36,5	23,1
TOTAL	2015	81,4	66,8	52,1	37,5	23,9
	2016	81,8	67,3	52,5	37,9	24,3
	2017	81,6	67,0	52,2	37,5	23,8
Miasta		81,7	67,3	52,5	37,8	24,1
Urban areas						
Wieś		81,2	66,6	51,7	37,0	23,4
Rural areas						

TABL. 23 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2050 R.**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2050
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thous.						
O G Ó Ł E M TOTAL	966,6	935,9	902,0	865,1	825,8	785,2	744,6
mężczyźni males	468,2	453,5	437,1	419,5	401,0	382,4	364,0
kobiety females	498,4	482,3	464,9	445,7	424,8	402,9	380,6
Miasta Urban areas	498,1	478,0	456,2	432,8	408,5	383,9	359,9
mężczyźni males	236,9	227,0	216,3	205,2	194,0	183,0	172,4
kobiety females	261,2	251,0	239,9	227,6	214,5	200,9	187,5
Wieś Rural areas	468,5	457,8	445,9	432,3	417,3	401,3	384,6
mężczyźni males	231,3	226,6	220,9	214,3	207,0	199,3	191,6
kobiety females	237,2	231,3	225,0	218,1	210,4	202,0	193,1
W wieku przedprodukcyjnym Pre-working age	147,9	138,2	121,9	111,0	102,0	95,5	90,7
mężczyźni males	76,1	71,0	62,8	57,1	52,5	49,1	46,7
kobiety females	71,8	67,2	59,1	53,9	49,5	46,4	44,0
Miasta Urban areas	73,4	67,8	59,1	53,7	49,2	45,8	43,1
mężczyźni males	37,7	34,8	30,3	27,5	25,1	23,4	22,0
kobiety females	35,7	33,1	28,9	26,3	24,0	22,4	21,1
Wieś Rural areas	74,5	70,4	62,8	57,2	52,8	49,7	47,6
mężczyźni males	38,4	36,3	32,5	29,6	27,3	25,8	24,6
kobiety females	36,1	34,1	30,3	27,6	25,5	24,0	22,9
W wieku produkcyjnym Working age	592,5	551,6	521,6	486,4	445,6	399,1	354,4
mężczyźni males	315,8	294,1	278,5	262,6	244,4	222,5	198,6
kobiety females	276,7	257,5	243,1	223,8	201,2	176,5	155,8
Miasta Urban areas	296,2	272,9	256,7	237,1	214,4	188,8	165,1
mężczyźni males	156,7	144,0	135,7	126,8	116,5	104,1	91,1
kobiety females	139,6	128,9	121,0	110,3	97,9	84,7	74,0
Wieś Rural areas	296,3	278,7	264,8	249,2	231,3	210,3	189,3
mężczyźni males	159,1	150,1	142,8	135,8	127,9	118,5	107,5
kobiety females	137,1	128,5	122,0	113,5	103,4	91,8	81,8

TABL. 23 (63). PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2050 R. (dok.)
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2050 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thous.						
W wieku poprodukcyjnym	226,3	246,1	258,6	267,8	278,2	290,7	299,5
Post-working age							
mężczyźni	76,4	88,4	95,9	99,8	104,1	110,7	118,7
males							
kobiety	149,9	157,7	162,7	168,1	174,1	180,0	180,8
females							
Miasta	128,5	137,3	140,3	141,9	144,9	149,4	151,8
Urban areas							
mężczyźni	42,6	48,3	50,3	50,9	52,4	55,6	59,3
males							
kobiety	85,9	89,1	90,0	91,0	92,6	93,8	92,5
females							
Wieś	97,7	108,7	118,3	125,9	133,3	141,3	147,8
Rural areas							
mężczyźni	33,8	40,1	45,6	48,9	51,7	55,1	59,4
males							
kobiety	64,0	68,6	72,7	77,0	81,5	86,2	88,3
females							
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRO- DUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	63	70	73	78	85	97	110
NON-WORKING AGE POPU- LATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE							
Mężczyźni	48	54	57	60	64	72	83
Males							
Kobiety	80	87	91	99	111	128	144
Females							

TABL. 24 (64). PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.							
OGÓŁEM	373,6	387,6	392,9	368,5	339,3	319,4	303,9
TOTAL							
Miasta	217,8	221,8	219,0	205,3	187,1	174,2	165,5
Urban areas							
Wieś	155,8	165,8	173,9	163,2	152,3	145,3	138,4
Rural areas							
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOSEHOLD							
OGÓŁEM	2,6	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4
TOTAL							
Miasta	2,3	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2
Urban areas							
Wieś	3,0	2,7	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8
Rural areas							

TABL. 25 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji ^c Net migration ^c	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2010	11154	5752	4676	726	12947	5584	5515	1848	-1793
TOTAL	2015	.	4838	4460	.	.	5127	4981	.	-2379
	2016	9369	4654	4353	362	10739	5117	4616	1006	-1370
	2017	9790	4901	4488	401	11014	5437	4697	880	-1224
Miasta	2010	5096	2129	2640	327	6850	2690	3417	743	-1754
Urban areas	2015	.	1678	2459	.	.	2314	3054	.	-1926
	2016	4429	1712	2533	184	5519	2333	2773	413	-1090
	2017	4695	1793	2696	206	5666	2412	2898	356	-971
Wieś	2010	6058	3623	2036	399	6097	2894	2098	1105	-39
Rural areas	2015	.	3160	2001	.	.	2813	1927	.	-453
	2016	4940	2942	1820	178	5220	2784	1843	593	-280
	2017	5095	3108	1792	195	5348	3025	1799	524	-253
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2010	10,9	5,6	4,6	0,7	12,7	5,5	5,4	1,8	-1,8
TOTAL	2015	.	4,8	4,5	.	.	5,1	5,0	.	-2,4
	2016	9,4	4,7	4,4	0,4	10,8	5,1	4,6	1,0	-1,4
	2017	9,9	4,9	4,5	0,4	11,1	5,5	4,7	0,9	-1,2
Miasta	2010	9,5	4,0	4,9	0,6	12,8	5,0	6,4	1,4	-3,3
Urban areas	2015	.	3,2	4,7	.	.	4,5	5,9	.	-3,7
	2016	8,6	3,3	4,9	0,4	10,7	4,5	5,4	0,8	-2,1
	2017	9,0	3,4	5,2	0,4	10,8	4,6	5,5	0,7	-1,9
Wieś	2010	12,5	7,5	4,2	0,8	12,6	6,0	4,3	2,3	-0,1
Rural areas	2015	.	6,6	4,2	.	.	5,9	4,0	.	-0,9
	2016	10,3	6,1	3,8	0,4	10,9	5,8	3,9	1,2	-0,6
	2017	10,9	6,6	3,8	0,4	11,4	6,5	3,8	1,1	-0,5

a Zameldowania. b Wymeldowania. c W 2015 r. do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c In 2015 for calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2010	10428	7551	2877	11099	7551	3548
TOTAL	2015	9298	7006	2292	10108	7006	3102
	2016	9007	6670	2337	9733	6670	3063
	2017	9389	6907	2482	10134	6907	3227
Miasta	2010	4769	3164	1605	6107	3800	2307
Urban areas	2015	4137	2937	1200	5368	3363	2005
	2016	4245	2987	1258	5106	3155	1951
	2017	4489	3161	1328	5310	3278	2032
Wieś	2010	5659	4387	1272	4992	3751	1241
Rural areas	2015	5161	4069	1092	4740	3643	1097
	2016	4762	3683	1079	4627	3515	1112
	2017	4900	3746	1154	4824	3629	1195

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2010	10,2	7,4	2,8	10,9	7,4	3,5
TOTAL	2015	9,3	7,0	2,3	10,1	7,0	3,1
	2016	9,1	6,7	2,3	9,8	6,7	3,1
	2017	9,5	7,0	2,5	10,2	7,0	3,3
Miasta	2010	8,9	5,9	3,0	11,4	7,1	4,3
Urban areas	2015	8,0	5,7	2,3	10,3	6,5	3,9
	2016	8,2	5,8	2,4	9,9	6,1	3,8
	2017	8,6	6,0	2,5	10,2	6,3	3,9
Wieś	2010	11,7	9,1	2,6	10,3	7,7	2,6
Rural areas	2015	10,8	8,5	2,3	9,9	7,6	2,3
	2016	10,0	7,7	2,3	9,7	7,3	2,3
	2017	10,5	8,0	2,5	10,3	7,8	2,6

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM	2010	10428	4911	5517	11099	5220	5879	-671	-309	-362
TOTAL	2015	9298	4341	4957	10108	4774	5334	-810	-433	-377
	2016	9007	4248	4759	9733	4593	5140	-726	-345	-381
	2017	9389	4444	4945	10134	4849	5285	-745	-405	-340
0- 4 lata		911	469	442	962	499	463	-51	-30	-21
5- 9		659	346	313	659	343	316	-	3	-3
10-14		377	172	205	374	177	197	3	-5	8
15-19		322	157	165	329	154	175	-7	3	-10
20-24		695	231	464	772	257	515	-77	-26	-51
25-29		1549	651	898	1738	756	982	-189	-105	-84
30-34		1307	639	668	1502	749	753	-195	-110	-85
35-39		922	502	420	1063	581	482	-141	-79	-62
40-44		599	333	266	629	344	285	-30	-11	-19
45-49		381	192	189	399	215	184	-18	-23	5
50-54		314	162	152	324	173	151	-10	-11	1
55-59		323	162	161	321	157	164	2	5	-3
60-64		289	145	144	322	155	167	-33	-10	-23
65 lat i więcej and more		741	283	458	740	289	451	1	-6	7

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (68). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	726	507	219	1848	894	954	-1122	-387	-735
TOTAL 2014	591	372	219	2160	1055	1105	-1569	-683	-886
2016	362	201	161	1006	504	502	-644	-303	-341
2017	401	227	174	880	423	457	-479	-196	-283
0-4 lata	139	69	70	11	3	8	128	66	62
5-9	55	32	23	35	17	18	20	15	5
10-14	15	6	9	21	12	9	-6	-6	-
15-19	8	5	3	64	50	14	-56	-45	-11
20-24	21	11	10	46	28	18	-25	-17	-8
25-29	26	16	10	70	36	34	-44	-20	-24
30-34	35	26	9	99	48	51	-64	-22	-42
35-39	19	9	10	87	36	51	-68	-27	-41
40-44	22	17	5	87	30	57	-65	-13	-52
45-49	15	8	7	84	33	51	-69	-25	-44
50-54	9	4	5	93	43	50	-84	-39	-45
55-59	9	6	3	76	39	37	-67	-33	-34
60-64	13	9	4	52	26	26	-39	-17	-22
65 lat i więcej	15	9	6	55	22	33	-40	-13	-27
and more									

TABL. 29 (69). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
OGÓŁEM w tys.	973,0	952,6	950,7	948,8
TOTAL in thous.				
mężczyźni w tys.	471,0	461,9	461,1	460,4
males in thous.				
kobiety: w tysiącach	502,0	490,7	489,6	488,4
females: in thousand				
na 100 mężczyzn	107	106	106	106
per 100 males				
Miasta: Urban areas:				
w tysiącach	517,9	503,1	501,8	509,4
in thousand				
w % ogółu ludności rezydującej	53,2	52,8	52,8	53,7
in % of total usual residence population				
Wieś: Rural areas:				
w tysiącach	455,1	449,4	448,9	439,5
in thousand				
w % ogółu ludności rezydującej	46,8	47,2	47,2	46,3
in % of total usual residence population				

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 86.

a See general notes, item 2 on page 86.

TABL. 30 (70). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys.		in thous.		
O G Ó Ł E M	973,0	952,6	950,7	948,8	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	171,3	157,1	156,2	156,2	Pre-working age
Miasta	85,5	78,6	78,5	80,1	Urban areas
mężczyźni	43,9	40,5	40,4	41,3	males
kobiety	41,6	38,1	38,1	38,8	females
Wieś	85,8	78,5	77,8	76,1	Rural areas
mężczyźni	43,8	40,4	40,0	39,1	males
kobiety	42,0	38,1	37,7	36,9	females
W wieku produkcyjnym	627,8	597,7	591,0	584,4	Working age
w tym w wieku mobilnym	380,9	364,2	360,7	356,7	of which of mobility age
Miasta	337,9	312,3	307,4	308,4	Urban areas
mężczyźni	174,9	164,5	162,3	163,4	males
w tym w wieku mobilnym	102,0	96,4	95,3	95,9	of which of mobility age
kobiety	163,0	147,8	145,1	145,0	females
w tym w wieku mobilnym	100,4	93,5	92,2	92,5	of which of mobility age
Wieś	289,9	285,4	283,7	276,0	Rural areas
mężczyźni	154,5	153,6	152,8	148,9	males
w tym w wieku mobilnym	91,3	89,1	88,6	86,2	of which of mobility age
kobiety	135,4	131,8	130,8	127,1	females
w tym w wieku mobilnym	87,2	85,2	84,6	82,1	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	173,8	197,8	203,4	208,2	Post-working age
Miasta	94,5	112,2	115,9	120,9	Urban areas
mężczyźni	28,2	35,0	36,7	38,7	males
kobiety	66,3	77,2	79,3	82,2	females
Wieś	79,4	85,5	87,5	87,3	Rural areas
mężczyźni	25,7	27,9	28,8	29,1	males
kobiety	53,7	57,7	58,7	58,3	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 86.

a See general notes, item 2 on page 86.

TABL. 31 (71). **NIKOTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATIONS	2010	2015	2016	2017
JEDNOSTKI KOŚCIELNE ^b		CHURCH UNITS ^b		
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	398	399	399	399
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	1	1	-	-
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	13	13	13	13
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	5	3	6	6
Nowoapostolski Kościół w Polsce	1	1	1	1
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	1	1	1	1

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji opolskiej. d Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern Opolska diocese. d Church associated in the Polish Ecumenical Council.

TABL. 31 (71). NIEKTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATIONS	2010	2015	2016	2017
JEDNOSTKI KOŚCIELNE ^b (dok.) CHURCH UNITS ^b (cont.)				
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	48	34	32	34
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	2	.	2	2
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1
DUCHOWNI CLERGY				
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	831	858	859	856
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	1	–	–	–
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	22	23	22	19
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	2	2	2	2
Nowoapostolski Kościół w Polsce	–	–	–	–
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	2	2	1	1
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	–	.	.	210
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	7	.	6	8
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	3	3	3	3
WIERNI, WYZNAWCY ADHERENTS, FAITHFUL				
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	850000 ^e	776000 ^e	774974 ^e	771622 ^e
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	20	20	–	–
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	1081	1240	1229	1274
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	197	206	203	201
Nowoapostolski Kościół w Polsce	27	35	39	48
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	41	37	32	32
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	3158 ^f	2876 ^f	2840 ^f	3011 ^f
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	29	.	35	45
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	14	13	15	15

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji opolskiej. d Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. e Ochrzczeni. f Głosiciele.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern Opolska diocese. d Church associated in the Polish Ecumenical Council. e Baptised. f Proclaimers.

Uwagi ogólne

General notes

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych i prezentowane są na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** – tabl. 1–2. Badanie prowadzone jest metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału; badanie nie obejmuje osób bezdomnych oraz nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej.

Wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności w wieku 15 lat i więcej przebywającej w gospodarstwach domowych.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub wycieczkowego, z innych powodów), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

1. The data on **economic activity of population** include **persons aged 15 and more**, members of households, and they are presented on the basis of the sample survey **Labour Force Survey (LFS)** – tables 1–2. The survey has been carried out with the appliance of the continuous observation method, i.e. economic activity of population is observed in each week during the whole quarter; the survey does not cover the homeless and persons absent in household for 12 months and more.

The LFS results have been generalized on the basis of population balances aged 15 and more living in households.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g. due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation, due to other reason), if the break in work did not exceed 3 months; moreover in the LFS there is accepted if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace;

2) **unemployed persons** are persons aged 15–74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w 2005 r. – patrz ust. 5 na str. 115,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody,
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie

- within the reference week were not employed,
- within 4 weeks (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within 2 weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who had found work and were waiting to begin it within a 3-month period as well as persons who were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005 – see item 5 on page 115,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions,
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives, and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous

pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mieszkania.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w 2005 r. wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w 2005 r. nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie lub głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie lub głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

9. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy i rodzaju działalności.

10. Informacje o **ruchu zatrudnionych** obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2010 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy

conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively or mainly** for their own needs;
- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively or mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data regarding employment do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Data grouped according to sections were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

9. In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and kind of activity.

10. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees as well as since 2010 seasonal and temporary paid employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of per-

może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

11. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym nie były faktycznie obsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

12. Nowo utworzone miejsca pracy – to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065 z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego

sons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care leave and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

11. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) positions and jobs were not actually occupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

12. Newly created jobs are jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1065 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curricu-

z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani są to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych: dla 2000 r. – na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, dla 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Dane za lata 2010–2017 nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

5. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1065 z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

lum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. An registered unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months, graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons acquired qualifications to work in a given occupation.

3. The registered long-term unemployed persons are unemployed persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

4. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated: for 2000 – on the basis of the results of the Agricultural Census 1996, for 2005 – Population and Housing Census 2002 as well as Agricultural Census 2002, since 2010 – on the basis of the Agricultural Census 2010. Data for 2010–2017 are not strictly comparable to those for previous years.

5. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017, item 1065 with later amendments).

Working conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;

Data regarding accident at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work (ZK-W).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;

- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych

- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions, or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

6. Incidence ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports; data:

- 1) concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, vid-

- związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwióknające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

- eo and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); “Professional, scientific and technical activities” (in the scope scientific research and development as well as veterinary activities), “Administrative and support service activities” (in the scope rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); “Education” (only tertiary education); “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope repair of computers and personal and household goods);
- 2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.
 - 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

8. Occupational risk assessment risk is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

9. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21 have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABLE 1 (72). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	przeciętne w roku annual averages		kwartaly quarters					
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys. POPULATION in thous.	751	770	763	754	756	756	753	753
Mężczyźni Men	359	361	365	361	361	361	360	360
Kobiety Women	392	409	398	394	394	394	393	393
Aktywni zawodowo Economically active persons	401	418	417	421	418	419	421	424
mężczyźni men	228	228	238	241	242	241	240	242
kobiety women	173	189	179	179	177	178	181	182
Pracujący Employed persons	362	391	396	403	396	400	405	409
mężczyźni men	208	215	227	232	231	230	232	235
kobiety women	154	176	169	170	165	170	173	174
Bezrobotni ^a Unemployed persons ^a	39	27	21	18	22	19	15	15
mężczyźni men	21	13	11	9	11	11	8	7
kobiety women	18	14	10	9	11	8	8	8
Bierni zawodowo Economically inactive persons	351	352	346	334	337	337	333	328
Mężczyźni Men	131	132	127	120	120	121	120	118
Kobiety Women	220	220	219	214	217	216	212	211
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w % ACTIVITY RATE in %	53,4	54,3	54,7	55,8	55,3	55,4	55,9	56,3
mężczyźni men	63,5	63,2	65,2	66,8	67,0	66,8	66,7	67,2
kobiety women	44,1	46,2	45,0	45,4	44,9	45,2	46,1	46,3
Miasta Urban areas	53,5	54,3	55,1	56,3	55,7	55,4	56,2	57,3
Wieś Rural areas	53,2	54,5	54,1	55,4	55,2	55,4	55,4	55,1
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w % EMPLOYMENT RATE in %	48,2	50,8	51,9	53,4	52,4	52,9	53,8	54,3
mężczyźni men	57,9	59,6	62,2	64,3	64,0	63,7	64,4	65,3
kobiety women	39,3	43,0	42,5	43,1	41,9	43,1	44,0	44,3
Miasta Urban areas	47,9	50,5	52,4	53,8	52,4	52,6	54,2	56,1
Wieś Rural areas	48,6	51,0	51,4	52,8	52,4	53,2	53,4	52,3

a Osoby w wieku 15–74 lata.

a Persons aged 15–74.

TABL. 1 (72). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL (dok.)**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	przeciętne w roku		annual averages		kwartaly		quarters	
					I	II	III	IV
STOPA BEZROBOCIA w %	9,7	6,5	5,0	4,3	5,3	4,5	3,6	3,5
UNEMPLOYMENT RATE in %								
mężczyźni	9,2	5,7	4,6	3,7	4,5	4,6	3,3	2,9
men								
kobiety	10,4	7,4	5,6	5,0	6,2	4,5	4,4	4,4
women								
Miasta	10,6	6,6	5,0	4,0	5,9	5,0	3,5	2,6
Urban areas								
Wieś	8,6	6,3	4,6	4,6	5,1	4,0	3,6	5,2
Rural areas								

TABL. 2 (73). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – na podstawie BAEL**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Econo- mically inactive persons	Współ- czynnik aktywno- ści zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezro- bočia Unem- ploy- ment rate
		ogółem total	pracu- jący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
		w tys.		in thous.				
O G Ó Ł E M	753	424	409	15	328	56,3	54,3	3,5
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym ^b	528	407	392	15	121	77,1	74,2	3,7
of which of working age ^b								
15 – 24 lata	92	38	33	5	54	41,3	35,9	13,2
25 – 34	125	105	100	5	20	84,0	80,0	4,8
35 – 44	125	106	104	. ^c	19	84,8	83,2	x
45 – 54	113	96	94	. ^c	17	85,0	83,2	x
55 lat i więcej	298	79	77	. ^c	220	26,5	25,8	x
and more								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	155	123	120	. ^c	31	79,4	77,4	x
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe	180	114	110	. ^c	66	63,3	61,1	x
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcące	68	38	37	. ^c	30	55,9	54,4	x
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	207	124	118	5	83	59,9	57,0	4,0
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepeł- ne podstawowe	142	25	23	. ^c	118	17,6	16,2	x
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat. c Szacunek mniejszy niż 5 tys., konkretna wartość nie podana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59. c The estimate less than 5 thous., specific value not given because of high random error of sample.

Pracujący Employment

TABL. 3 (74). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M	310991	321602	328779	332418	153821
TOTAL					
sektor publiczny	83700	71342	71908	72045	49174
public sector					
sektor prywatny	227291	250260	256871	260373	104647
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	50793	50610	50387	50177	23161
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	74714	76329	78779	79947	23765
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	65239	68512	70665	72002	22115
of which manufacturing					
Budownictwo	22414	24775	25568	26228	2284
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	45377	44746	44981	45657	25038
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	15711	15931	16951	18006	3853
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4664	5044	5110	5504	3557
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	2133	2668	3060	3502	1234
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5539	5441	5700	5332	3735
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3063	3271	3465	3399	1790
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7857	8890	9352	9389	4729
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8308	9630	9876	9354	4316
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16746	16883	17062	17213	10794
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	26682	26982	27224	27493	22020
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19144	20862	21186	21104	17195
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3509	3335	3467	3420	2144
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	4337	6205	6611	6693	4206
Other service activities					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 115.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 115.

TABL. 4 (75). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
 Stan w dniu 31 XII
 EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współ- właściciele i bez- płatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contribu- ting family workers	
OGÓŁEM	2010	175967	172199	1992
TOTAL	2015	172721	169527	1719
	2016	177878	174583	1828
	2017	182561	179688	1666
sektor publiczny	66234	66234	–	–
public sector				
sektor prywatny	116327	113454	1666	1666
private sector				
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4828	3713	39	39
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	60167	59619	545	545
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	54938	54391	544	544
of which manufacturing				
Budownictwo	13661	13420	241	241
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	15822	15403	402	402
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	8841	8700	141	141
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2207	2120	87	87
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	1017	1014	3	3
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2190	2076	3	3
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2070	2064	6	6
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2463	2431	32	32
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	6944	6907	37	37
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16229	16229	–	–
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	26462	26424	38	38
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16464	16383	81	81
Human health and social work activities				

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (76). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
OGÓŁEM TOTAL	198372	190010	194607	198685	164265
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing	4617 ^b	4319 ^b	4278 ^b	4206 ^b	3160
Przemysł Industry	62840	58053	60024	61870	57217
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	55982	52787	54667	56558	52141
Budownictwo Construction	15941	16460	16891	16723	8408
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	25233	22721	22593	23477	14614
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	8521	8713	9616	10237	8389
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2761	2662	2913	3243	1902
Informacja i komunikacja Information and communication	828	940	1017	1235	812
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	3153	2693	2618	2486	2074
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	2392	2523	2556	2568	1923
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities	4225	4061	4214	4161	2233
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	5120	4749	5172	5105	3990
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	16434	15404	15459	15549	15548
Edukacja Education	25628	25001	25273	25692	25466
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	16082	16512	16595	16738	15727
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3074	2611	2692	2661	2536
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1523	2587	2698	2734	267

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 115.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 115.

TABL. 6 (77). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees		
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
O G Ó Ł E M	2010	158964	74028	13235	8392
T O T A L	2015	156267	74219	13260	8872
	2016	161650	75999	12933	8745
	2017	167549	78575	12139	8230
sektor publiczny		60114	41875	6120	4466
public sector					
sektor prywatny		107435	36700	6019	3764
private sector					
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		3107	744	606	445
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		57880	17362	1739	867
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		52843	16236	1548	764
of which manufacturing					
Budownictwo		13038	1036	382	155
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		14343	6968	1060	767
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		8392	1197	308	115
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1854	1296	266	183
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		892	432	122	74
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1985	1649	91	74
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1784	950	280	219
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2228	1397	203	142
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		6433	2787	474	282
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		15605	9973	624	398
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		22284	18295	4140	3083
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		15260	12941	1123	844
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		2217	1397	652	531
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		247	151	59	46
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (78) **PRZYJĘCIA DO PRACY^a**
 HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z ogółem Of total				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podje- mują- cy pierw- szą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący previously employed	powracający z urlopów wychodzą- cych persons returning from child-care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	31729	10751	3728	24795	649	19,6
T O T A L	2015	30316	11166	3501	19632	280	19,4
	2016	32118	11789	3460	20954	242	20,2
	2017	39962	15274	5100	26359	272	24,8
sektor publiczny		8600	5873	917	6254	123	14,5
public sector							
sektor prywatny		31362	9401	4183	20105	149	30,7
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		379	74	50	253	4	12,7
Przemysł		13512	3817	1702	9061	83	24,3
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		12769	3621	1639	8609	82	25,2
of which manufacturing							
Budownictwo		4958	240	246	3676	2	39,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		3776	1736	430	2351	22	26,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		2561	267	149	1917	2	31,3
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		722	485	71	432	5	43,3
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		168	103	30	94	-	18,5
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		254	207	21	155	11	11,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		399	190	15	337	-	23,4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		780	348	#	291	4	39,4
Professional, scientific and technical activi- ties							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		4543	1705	#	1979	7	90,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security		2353	1486	408	1590	63	14,7
Edukacja		3284	2754	154	2676	27	15,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1867	1610	308	1274	36	12,3
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		352	221	89	237	6	15,6
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		54	31	4	36	-	22,1
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (79). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z ogółem Of total					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia przez terminated due to dissolution of an em- ployment contract by		przenie- sieni na emeryturę, rentę z ty- tułu nie- zdolności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlopów wychowawczych taking child-care leaves		
			zakład pracy employer	pracownika employee				
OGÓŁEM	2010	31207	10462	4775	3087	1131	794	19,2
TOTAL	2015	29055	10193	4339	3666	1981	380	18,5
	2016	28468	10280	3227	3999	2159	411	17,8
	2017	33809	12548	2745	4334	3213	398	20,9
sektor publiczny		7462	4675	494	579	1747	169	12,5
public sector								
sektor prywatny		26347	7873	2251	3755	1466	229	25,7
private sector								
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		423	91	29	52	96	6	14,1
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		11281	3206	1053	1838	968	130	20,2
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		10575	3068	1002	1779	794	125	20,8
Budownictwo		4419	139	356	474	163	4	35,2
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		3484	1627	257	612	129	35	24,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		2354	235	188	278	100	7	28,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ... Accommodation and catering ^Δ		521	349	27	107	12	7	31,1
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		470	389	140	55	46	21	20,7
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		331	148	16	23	81	2	19,3
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		540	223	45	69	43	5	27,2
Professional, scientific and tech- nical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		3090	1227	122	190	50	11	61,5
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne		2297	1369	78	160	489	86	14,2
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		2242	1747	282	118	541	29	10,7
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work acti- vities		1765	1438	90	247	438	47	11,6

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (80). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z ogółem – absolwenci szkół Of total – school leavers				
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post-second- ary and secondary vocational	liceów ogólno- kształca- jących general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational	
O G Ó Ł E M	2010	2953	1387	1042	782	367	762
T O T A L	2015	2483	1166	1125	522	278	558
	2016	2446	1197	1061	557	258	570
	2017	3519	1776	1132	693	378	1316
sektor publiczny		738	534	527	104	74	33
public sector							
sektor prywatny		2781	1242	605	589	304	1283
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		36	10	17	8	–	11
Przemysł		1243	413	293	359	158	433
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1222	406	283	353	155	431
of which manufacturing							
Budownictwo		141	16	48	29	4	60
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		247	113	81	92	31	43
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		66	14	13	14	10	29
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		21	17	9	9	3	–
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		22	12	12	#	6	#
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		20	17	13	#	#	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		45	33	31	7	#	#
Professional, scientific and technical activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		358	238	268	48	39	3
Edukacja		91	78	72	14	#	#
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		262	236	192	37	10	23
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		73	60	41	16	#	#
Arts, entertainment and recreation							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

² a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (81). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thous.							
OGÓŁEM TOTAL	2,2	0,2	1,3	13,2	6,2	2,9	1,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0
Przemysł Industry	0,6	0,1	0,6	3,1	2,0	0,7	0,5
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	0,6	0,1	0,6	3,0	1,9	0,7	0,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	0,0	–	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Budownictwo Construction	0,3	–	0,1	1,5	0,2	0,2	0,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	0,6	0,0	0,1	4,4	1,7	0,5	0,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,2	0,0	0,1	0,5	0,3	0,1	0,1
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	0,0	–	0,0	0,2	0,0	0,2	0,1
Informacja i komunikacja Information and communication	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	–	–	–	0,1	0,0	0,0	0,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	0,0	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	0,1	0,0	0,0	0,6	0,1	0,1	0,0
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	0,0	–	0,0	0,4	0,1	0,2	0,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,1	0,0	0,1	0,4	0,4	0,2	0,2

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (81). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R. (dok.)**
 VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z ogółem w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Edukacja	0,0	0,0	0,0	1,1	0,9	0,3	0,2
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	0,0
Działalność związana z kulturą, rozryw- ką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	-	-	-	0,1	0,0	0,1	-
Other service activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	48775	36203	32419	26066	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	25801	19766	18019	15006	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	8969	4231	3544	2728	previously not employed
absolwenci ^a	3162	1732	1300	949	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	13979	11726	10426	8446	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1634	1824	1499	1040	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	21608	19268	17506	14060	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	6935	4782	4024	3392	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	5937	5916	5527	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	2472	2432	2250	1948	disabled persons

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 117. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

a See general notes, item 2 on page 117. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

TABL. 13 (84). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	4383	2921	4250	2902	3872	2668	3291	2274
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary as well as vocational secondary	9704	6076	6951	4559	6299	4118	5040	3383
Średnie ogólnokształcące General secondary	4950	3417	3467	2443	3156	2250	2584	1910
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	14318	6401	10450	4825	9139	4278	7222	3506
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incom- plete primary	15420	6986	11085	5037	9953	4705	7929	3933
Według czasu pozostawania bez pracy^{ab}. By duration of unemployment ^{ab} :								
3 miesiące i mniej months and less	18841	8566	12629	6086	9989	4679	8536	4111
3 – 6 3 – 6	9726	5426	5646	3175	4961	2796	3828	2263
6 – 12 6 – 12	8504	4664	5469	3027	5378	3103	3560	2152
12 – 24 12 – 24	7552	4416	5165	2996	5033	3063	4002	2559
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	4152	2729	7294	4482	7058	4378	6140	3921
Według stażu pracy^b. By work seniority ^b :								
Bez stażu pracy No work seniority	8969	5586	4231	2787	3544	2353	2728	1895
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej years and less	6780	4082	5880	3744	5661	3626	4751	3224
1 – 5 1 – 5	11025	6042	8522	4986	7727	4713	6485	4154
5 – 10 5 – 10	6093	3327	5070	2920	4637	2712	3835	2270
10 – 20 10 – 20	7482	3783	5825	2952	5180	2633	4046	2072
20 – 30 20 – 30	6216	2441	4663	1805	3984	1500	2996	1099
powyżej 30 lat more than 30 years	2210	540	2012	572	1686	482	1225	292

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 pełnych miesięcy włącznie.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 8240 osób (w tym 3028 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to full 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 8240 persons (of which 3028 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	492	574	597	676	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	259	295	311	391	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4504	1520	1494	1271	Undertook employment in public works
w tym kobiety	1803	721	776	694	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	16316	8513	7861	6801	Started training and employer sponsored traineeships
w tym kobiety	9656	4919	4760	4140	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	4049	1792	1565	1582	Started a social useful works
w tym kobiety	2004	790	647	602	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	38632	43226	48779	59199	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (86). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	253,7	179,4	185,1	176,6	100,0
TOTAL					
w tym: of which:					
Zasiłki dla bezrobotnych	74,0	63,0	51,5	45,0	25,5
Unemployment benefits					
Szkolenia	10,2	4,9	4,0	3,7	2,1
Training					
Dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	67,8	31,9	32,3	27,8	15,8
Co-funding for starting a business and reimbursement of costs of providing equipment or upgrading equipment for a place of work					
Roboty publiczne	21,8	9,3	11,4	11,3	6,4
Public works					
Prace interwencyjne	2,4	3,5	3,3	3,4	1,9
Intervention works					
Stypendia za okres stażu	54,3	42,1	41,9	36,2	20,5
Scholarship for traineeship period					

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 117.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes item 5 on page 117.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Working conditions

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons inca- pable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	2010	2396	10	23	2363	33	918	1243
TOTAL	2015	2181	10	21	2150	50	847	1176
.....	2016	2306	12	23	2271	37	898	1224
.....	2017	2246	9	26	2211	47	849	1302
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		51	1	–	50	1	16	33
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		943	4	17	922	12	356	565
Industry								
górnictwo i wydobywanie		9	–	–	9	–	2	7
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		858	4	16	838	11	335	503
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		16	–	–	16	–	5	11
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ		60	–	1	59	1	14	44
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		301	3	2	296	10	89	192
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		260	–	2	258	2	117	140
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		151	1	1	149	2	66	79
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		18	–	–	18	–	9	9
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		4	–	–	4	–	3	1
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		25	–	–	25	2	9	11
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		14	–	–	14	–	7	7
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		14	–	1	13	1	8	5
Professional, scientific and technical activities								

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons inca- pable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)								
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^a	27	–	2	25	–	10	15	
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	93	–	–	93	9	30	48	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	113	–	–	113	1	47	62	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activi- ties	198	–	1	197	7	72	112	
Human health and social work activi- ties								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18	–	–	18	–	5	12	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa	16	–	–	16	–	5	11	
Other service activities								
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS^c (incidence rate)								
O G Ó Ł E M	2010	9,44	0,04	0,09	9,31	0,13	3,62	4,90
T O T A L	2015	7,93	0,04	0,08	7,81	0,18	3,08	4,28
	2016	8,21	0,04	0,08	8,09	0,13	3,20	4,36
	2017	7,84	0,03	0,09	7,72	0,16	2,96	4,55
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8,35	0,16	–	8,19	0,16	2,62	5,40	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	11,88	0,05	0,21	11,62	0,15	4,49	7,12	
Industry								
górnictwo i wydobywanie	13,28	–	–	13,28	–	2,95	10,33	
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	12,03	0,06	0,22	11,75	0,15	4,70	7,05	
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	4,62	–	–	4,62	–	1,44	3,18	
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^a	15,43	–	0,26	15,17	0,26	3,60	11,32	
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate) (cont.)							
Budownictwo	11,62	0,12	0,08	11,42	0,39	3,44	7,41
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	5,74	–	0,04	5,70	0,04	2,58	3,09
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	8,64	0,06	0,06	8,52	0,11	3,78	4,52
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3,39	–	–	3,39	–	1,70	1,70
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	1,22	–	–	1,22	–	0,91	0,30
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	4,53	–	–	4,53	0,36	1,63	1,99
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4,08	–	–	4,08	–	2,04	2,04
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,49	–	0,11	1,38	0,11	0,85	0,53
Professional, scientific and technical activities							
Adminjstrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	2,81	–	0,21	2,60	–	1,04	1,56
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	5,43	–	–	5,43	0,53	1,75	2,80
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	4,13	–	–	4,13	0,04	1,72	2,27
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activi- ties	9,36	–	0,05	9,31	0,33	3,41	5,30
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5,23	–	–	5,23	–	1,45	3,48
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	2,41	–	–	2,41	–	0,75	1,65
Other service activities							

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transportation and storage	opieka zdrowot- na i po- moc spo- łeczna human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym przet- wórstwo przemys- łowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY									
OGÓŁEM	2010	2396	101	986	879	264	298	161	145
TOTAL	2015	2181	63	942	872	179	271	155	186
	2016	2306	46	928	850	266	231	149	291
	2017	2246	51	943	858	301	260	151	198
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		72	1	43	39	6	4	3	2
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous sub- stances and chemicals									
w tym z preparatami chemicz- nymi		21	–	16	15	2	2	–	–
of which chemicals									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie Drowned, buried, enveloped		1	–	1	–	–	–	–	–
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt		685	18	225	195	113	68	45	65
a stationary object									
obiekt w ruchu		485	14	259	243	61	65	27	18
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt		199	2	117	110	23	34	4	5
falling object									
poruszający się lub transporto- wany obiekt		89	3	41	38	17	6	5	5
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		449	5	206	193	48	66	10	67
Contact with sharp, pointed, rough coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		248	2	126	122	15	51	2	29
of which contact with sharp mate- rial agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie		168	2	100	97	20	20	6	4
Trapped, crushed									
Obciążenie fizyczne lub psychiczne Physical or mental stress		285	2	85	71	52	34	40	24
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego		246	2	74	64	50	29	36	15
of which physical stress on the muscular-skeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia		70	9	6	3	–	1	18	16
Bite, kick, etc. (human or animal)									
Pozostałe		31	–	18	17	1	2	2	2
Others									

a Zgłoszone w danym roku.
a Registered in a given year.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT–MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, forestry and fi- shing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowot- na i po- moc spo- łeczna human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym przet- wórstwo przemy- słowe of which manu- facturing					
		PRZYCZYNY WYPADKÓW				CAUSES OF ACCIDENTS			
OGÓŁEM	2010	5273	191	2394	2149	604	701	293	311
TOTAL	2015	4839	138	2204	2043	423	646	279	420
	2016	5051	109	2277	2083	606	537	243	487
	2017	5003	123	2317	2123	626	627	258	384
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego	426	8	229	219	43	38	27	27	
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy	280	7	145	133	41	34	15	15	
work									
stanowiska pracy	305	7	154	143	57	45	3	9	
work station									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym	420	5	235	224	65	54	9	20	
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego Not using protective equipment	93	4	61	56	11	11	–	3	
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika	445	7	257	241	50	84	11	14	
Inappropriate wilful employee's action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b	76	3	29	27	13	3	2	9	
Wrong mental and physical state of an employee ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika	2778	78	1155	1031	333	345	158	261	
Incorrect employee's action									
Inne	180	4	52	49	13	13	33	26	
Others									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH
W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	252	203	207	163	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	3	1	2	–	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	115	85	98	81	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	24	18	19	16	persons hit or crushed by falling objects

a Z tytułu których wypłacono jednorazowe odszkodowania.

a For which one-off compensations were granted.

TABL. 18 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wydarzenia powodujące urazy: (dok.) przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	9	7	5	4	Events causing injury: (cont.) persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	40	38	30	16	persons caught and hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	19	19	19	13	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	2	–	3	1	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	1	–	–	–	influence of hazardous materials
inne wydarzenia	42	36	33	32	other events

a Z tytułu których wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (90). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with				Zagrożenie czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi Hazard connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
				ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work			
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
OGÓŁEM	2010	154,9	108,2	73,8	58,8	67,2	38,2	13,9	11,2
TOTAL	2015	123,2	107,7	76,8	68,9	33,3	28,5	13,2	10,3
	2016	118,9	97,4	78,9	64,9	26,9	22,2	13,2	10,2
	2017	90,0	76,5	50,8	41,0	24,9	23,6	14,3	11,9
sektor publiczny		77,5	68,6	30,0	21,1	43,5	43,5	4,1	4,1
public sector									
sektor prywatny		92,8	78,3	55,5	45,5	20,7	19,1	16,5	13,7
private sector									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		72,9	66,7	15,6	13,4	39,3	36,8	18,1	16,5
Agriculture, forestry and fishing									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kind of activity; see general notes, item 7 on page 119.

TABL. 19 (90). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with				Zagrożenie czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi Hazard connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population							
Przemysł	122,4	102,0	76,7	61,5	26,3	24,8	19,4	15,7
Industry								
górnictwo i wydobywanie	54,7	54,7	30,1	30,1	15,0	15,0	9,6	9,6
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	124,9	102,7	81,4	64,9	25,8	24,1	17,7	13,8
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	124,3	124,3	30,5	30,5	51,1	51,1	42,7	42,7
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	92,7	82,1	45,6	36,5	17,5	17,5	29,6	28,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	58,7	46,9	24,2	15,5	11,3	9,4	23,3	22,0
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	14,3	10,3	6,8	5,5	4,8	3,7	2,6	1,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa	111,8	110,1	38,7	37,0	66,5	66,5	6,6	6,6
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja	-	-	-	-	-	-	-	-
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	-	-	-	-	-	-	-	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	11,7	2,7	2,7	2,7	9,0	-	-	-
Administrative and support service activities								
Edukacja	113,8	113,8	-	-	111,8	111,8	1,9	1,9
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21,7	18,8	21,6	18,7	-	-	0,1	0,1
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa	-	-	-	-	-	-	-	-
Other service activities								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119.

a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kind of activity; see general notes, item 7 on page 119.

TABL. 20 (91). ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2017 R.PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego Assessment of occupatio- nal risk	Wyliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupational risk	Środki zastosowane do wyliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organiza- cyjne organisa- tional	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population					
OGÓŁEM	419,3	216,7	95,7	108,3	153,2
TOTAL					
sektor publiczny	312,1	166,1	52,1	63,0	114,6
public sector					
sektor prywatny	443,3	228,1	105,5	118,5	161,9
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	406,5	225,1	50,5	64,2	183,9
Przemysł	445,0	247,8	126,0	106,2	193,1
Industry					
górnictwo i wydobywanie	49,2	46,5	46,5	–	–
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	434,9	246,6	118,9	96,8	190,3
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	726,4	465,5	437,8	424,5	410,5
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	467,6	132,9	6,9	25,8	101,9
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	616,6	321,8	109,8	243,7	145,5
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	365,9	121,6	28,5	83,1	63,9
Transport i gospodarka magazynowa	357,1	135,5	23,4	44,5	112,4
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	396,6	321,6	26,0	286,4	36,8
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna	76,6	99,6	7,7	–	92,0
Professional, scientific and technical activi- ties					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	19,8	–	–	–	–
Edukacja	330,5	–	–	–	–
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	256,7	176,4	96,6	105,8	121,5
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119. b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 120.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 119. b See general notes, item 8 on page 120.

TABL. 21 (92). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnio- nych per 100 thous. paid employees		
O G Ó Ł E M	2010	43	20,7	T O T A L
	2015	14	6,9	
	2016	20	9,8	
	2017	17	8,1	
w tym:				of which:
Pylica płuc		1	0,5	Pneumoconioses
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodo- wane nadmiernym wysiłkiem głosowym		4	1,9	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywa- nia pracy		1	0,5	Chronic diseases of peripheral nervous sys- tem related to the way the job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimako- wego lub czuciowo-nerwowego spowodowa- ny hałasem		1	0,5	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		10	4,7	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (93). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH
DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORKING IN HARMFUL TO HEALTH AND STRENUOUS
CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilak- tyczne Prophylac- tic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowan- ces	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodat- kowe urlopy Extra leaves	Upraw- nienia wynikające z pracy w szcze- gólnych warunkach ^b Entitle- ments arising from working in special ^b conditions ^b	
O G Ó Ł E M	2010	11315	34760	955	9294	511	2076	233
T O T A L	2015	11929	23017	2809	5222	405	1754	166
	2016	10920	23327	3202	5318	268	1880	97
	2017	10554	24740	2239	4671	64	1593	132
sektor publiczny		2199	2957	98	1632	4	917	26
public sector								
sektor prywatny		8355	21783	2141	3039	60	676	106
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		600	497	130	240	1	1	–
Agriculture, forestry and fishing								

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 119. b Or in specific character.

TABL. 22 (93). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a (dok.)**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORKING IN HARMFUL TO HEALTH AND STRENUOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from working in special conditions ^b
Przemysł Industry	7675	16829	2018	2621	47	658	102
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	414	255	38	129	1	1	1
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	5736	14772	1851	1049	43	132	85
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	381	947	35	1138	–	523	14
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1144	855	94	305	3	2	2
Budownictwo Construction	1377	4825	16	492	–	–	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	300	976	36	90	5	2	–
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	554	937	39	1166	6	926	21
Informacja i komunikacja Information and communication	–	–	–	–	–	1	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	8	8	–	–	–	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	14	–	–	–	2	2	–
Edukacja Education	24	31	–	–	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	2	637	–	62	3	3	9
Pozostała działalność usługowa Other service activities	–	–	–	–	–	–	–

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119. ^b Lub w szczególnym charakterze.

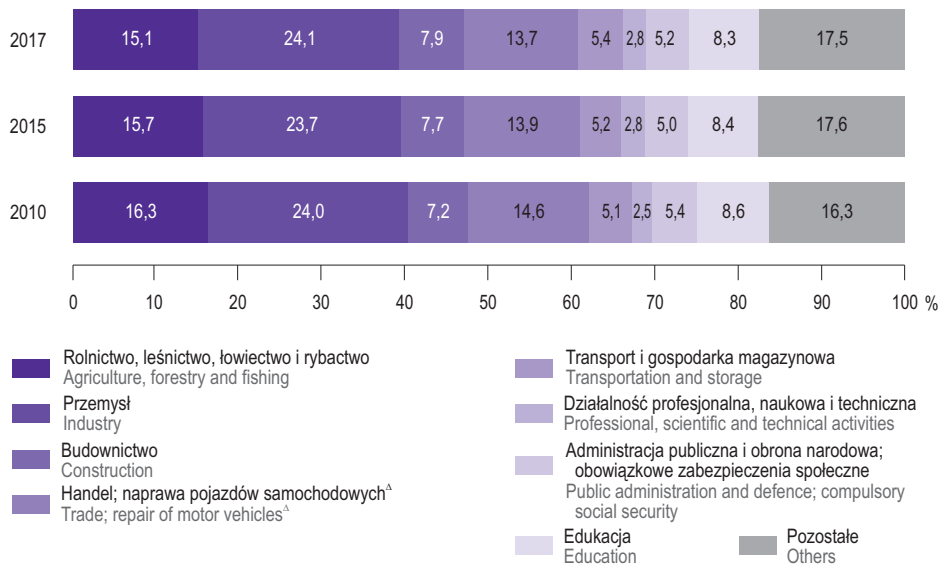
^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 119. ^b Or in specific character.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31 XII



^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

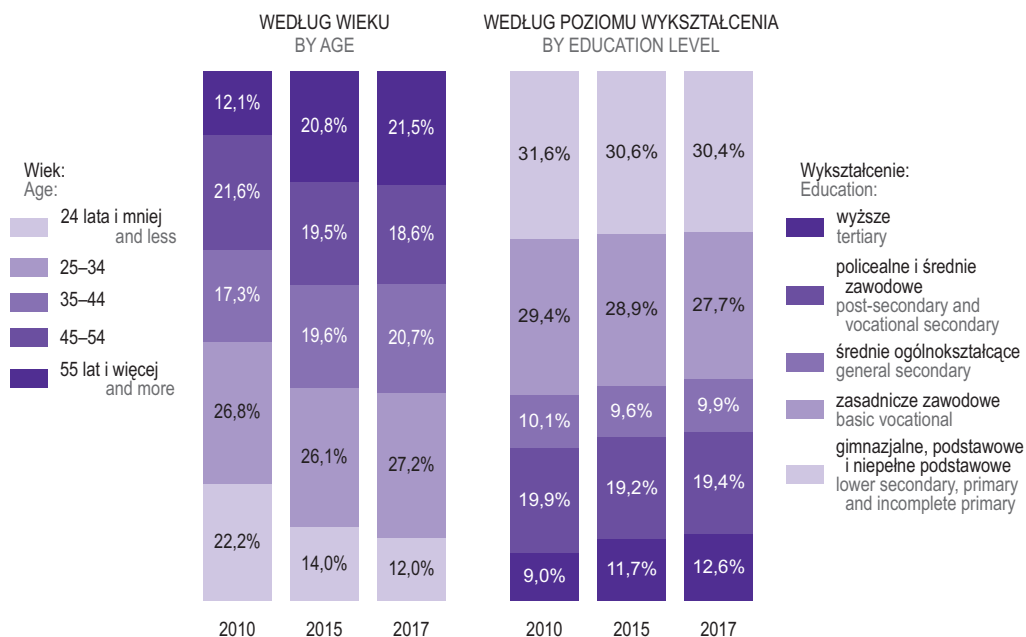
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

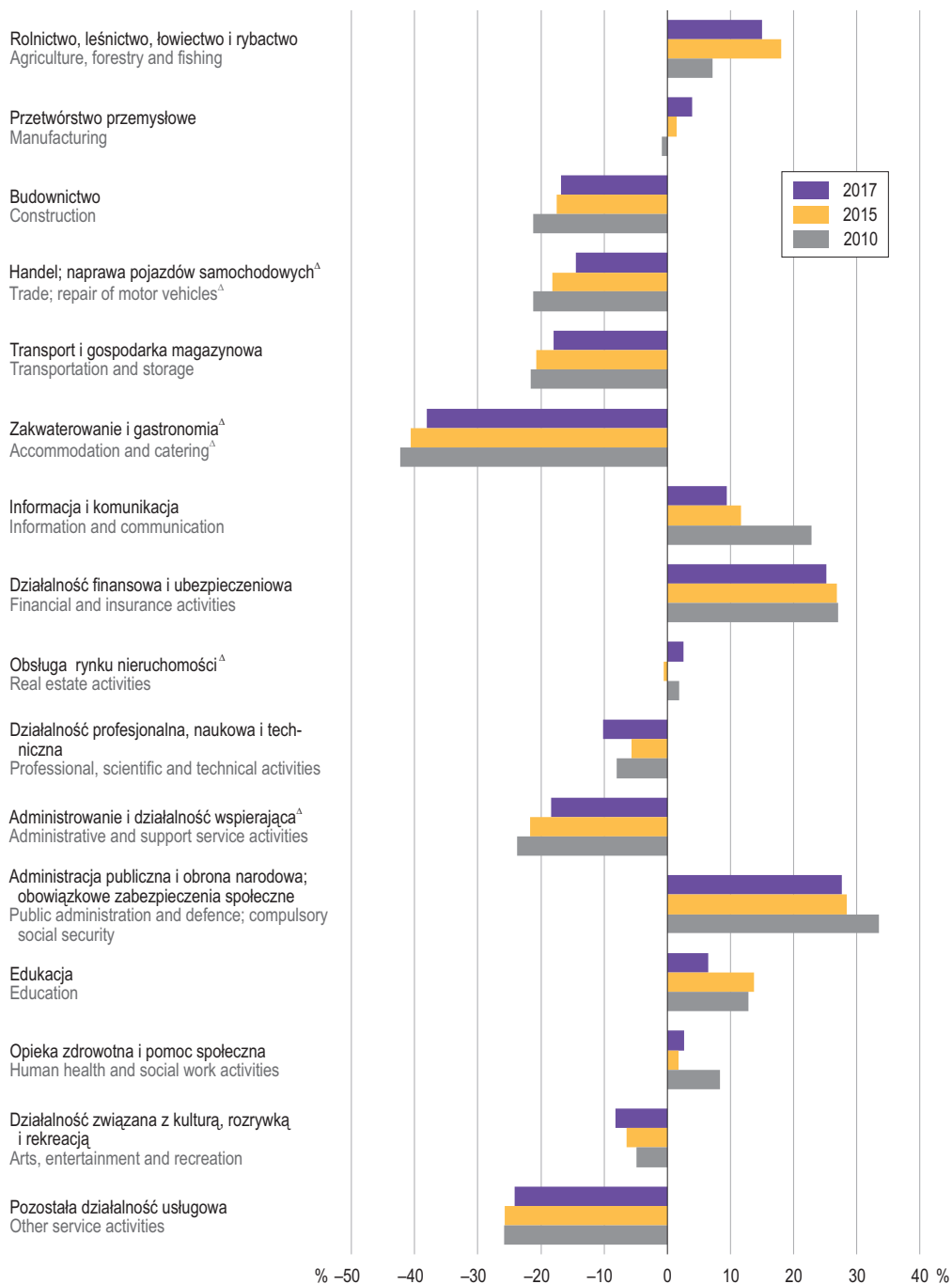
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII



ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP



TABL. 23 (94). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a
 BENEFITS FOR ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	
OGÓŁEM	2010	297	288	3919	3652
TOTAL	2015	388	386	4332	4168
	2016	319	317	5459	5459
	2017	354	350	5234	5174
sektor publiczny		53	53	3245	3245
public sector					
sektor prywatny		301	297	5584	5518
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		11	10	2273	2100
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		184	182	4465	4394
Industry					
górnictwo i wydobywanie		1	1	1600	1600
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		174	172	4575	4502
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		2	2	4700	4700
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		7	7	2057	2057
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		78	77	6199	6069
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		18	18	3456	3456
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		24	24	12604	12604
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		-	-	-	-
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		-	-	-	-
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		4	4	10925	10925
Administrative and support service activities					
Edukacja		4	4	2200	2200
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		31	31	3410	3410
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa		-	-	-	-
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 119.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 119.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencji o-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześciej płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee.

4. Dane w tabl. 2–6 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

4. Data in tables 2–6 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacone także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

3. Retirement pay and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (95). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM	2946,59	3565,04	3708,24	3923,58	4144,91
TOTAL					
sektor publiczny	3606,25	4182,48	4305,16	4436,30	4436,28
public sector					
sektor prywatny	2551,92	3246,05	3409,58	3672,33	3959,29
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3157,96	4208,43	4351,20	4513,45	4738,60
Agriculture, forestry, hunting and fishing					
Przemysł	3041,07	3679,97	3857,32	4129,07	4247,25
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	2921,30	3617,66	3800,15	4074,95	4198,26
of which manufacturing					
Budownictwo	2319,46	2939,73	3068,94	3264,76	3746,27
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ...	2320,38	2916,84	3107,77	3353,87	3793,51
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	2308,37	2826,10	2965,61	3216,49	3374,60
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1700,22	2115,50	2218,71	2428,48	2471,84
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	3620,52	3981,43	4136,71	4291,79	4267,96
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3743,63	4521,85	4751,82	4913,02	5276,64
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3001,92	3543,17	3755,85	4025,02	4135,57
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2710,74	3364,43	3450,51	3526,02	3906,31
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2246,60	2791,07	2823,05	3200,37	3254,02
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3934,71	4577,35	4786,54	5005,91	5005,91
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	3326,80	4055,55	4080,44	4176,95	4188,25
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3191,67	3627,06	3807,59	4028,58	4087,30
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2801,90	3335,78	3395,79	3600,81	3640,66
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	2186,33	2648,90	2921,78	2972,96	3195,13
Other service activities					

TABL. 2 (96). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.²**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thous. person in percent			
OGÓŁEM	a	171,5	84,3	87,2
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4346,76 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2016 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4346,76 zł) for national economy in October 2016:				
2173,38 zł i mniej zł and less	(50% i mniej a and less) b	25,9 15,1	10,4 12,4	15,5 17,8
2173,39– 3260,07	(50– 75) a b	51,3 29,9	22,3 26,3	29,0 33,2
3260,08– 4346,76	(75–100) a b	42,3 24,7	21,9 25,9	20,4 23,2
4346,77– 5433,45	(100–125) a b	23,6 13,8	12,0 14,2	11,6 13,4
5433,46– 6520,14	(125–150) a b	12,3 7,2	6,6 7,8	5,7 6,5
6520,15– 7606,83	(150–175) a b	5,7 3,3	3,7 4,4	2,0 2,3
7606,84– 8693,52	(175–200) a b	3,1 1,8	2,2 2,6	0,9 1,1
8693,53– 9780,21	(200–225) a b	2,1 1,2	1,4 1,7	0,7 0,8
9780,22–10866,90	(225–250) a b	1,2 0,7	0,9 1,0	0,3 0,4
10866,91–11953,59	(250–275) a b	1,0 0,6	0,6 0,8	0,4 0,5
11953,60–13040,28	(275–300) a b	0,7 0,4	0,5 0,6	0,2 0,3
13040,29 zł i więcej zł and more	300% i więcej a and more) b	2,3 1,3	1,8 2,3	0,5 0,5

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 147.

U w a g a: W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–3260,07 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 147.

N o t e: The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2173,39–3260,07 zł range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.²
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thous. person in percent			
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	a	171,5	84,3	87,2
GRAND TOTAL	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4079,83 zł) dla województwa w październiku 2016 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4079,83 zł) for voivodship in October 2016:				
2039,92 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less) a b	20,2 11,8	8,6 10,2	11,6 13,3
2039,93– 3059,87	(50– 75) a b	47,9 28,0	19,5 23,2	28,4 32,7
3059,88– 4079,83	(75–100) a b	42,5 24,8	22,1 26,0	20,4 23,5
4079,84– 5099,79	(100–125) a b	26,6 15,5	13,8 16,3	12,8 14,7
5099,80– 6119,75	(125–150) a b	14,8 8,6	7,5 8,9	7,3 8,4
6119,76– 7139,70	(150–175) a b	6,8 3,9	4,2 5,0	2,6 2,9
7139,71– 8159,66	(175–200) a b	3,8 2,2	2,4 2,9	1,4 1,5
8159,67– 9179,62	(200–225) a b	2,5 1,5	1,7 2,0	0,8 0,9
9179,63–10199,58	(225–250) a b	1,6 0,9	1,1 1,3	0,5 0,6
10199,59–11219,53	(250–275) a b	1,0 0,6	0,6 0,8	0,4 0,4
11219,54–12239,49	(275–300) a b	0,9 0,5	0,6 0,7	0,3 0,4
12239,50 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more) a b	2,9 1,7	2,2 2,7	0,7 0,7

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 147.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 4 on page 147.

TABL. 3 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.² (cd.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016² (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thous. person in percent			
SEKTOR PUBLICZNY PUBLIC SECTOR				
R A Z E M	a	64,5	18,1	46,4
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4079,83 zł) dla województwa w październiku 2016 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4079,83 zł) for voivodship in October 2016:				
2039,92 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less) b	2,3 3,6	0,4 1,9	1,9 4,3
2039,93– 3059,87	(50– 75) a b	16,3 25,4	3,6 20,2	12,7 27,3
3059,88– 4079,83	(75–100) a b	18,0 27,9	5,3 29,8	12,7 27,3
4079,84– 5099,79	(100–125) a b	12,9 20,0	3,6 19,8	9,3 20,1
5099,80– 6119,75	(125–150) a b	7,3 11,4	1,9 10,4	5,4 11,7
6119,76– 7139,70	(150–175) a b	3,0 4,6	1,1 6,3	1,9 3,9
7139,71– 8159,66	(175–200) a b	1,3 2,0	0,5 2,6	0,8 1,8
8159,67– 9179,62	(200–225) a b	0,9 1,3	0,4 2,2	0,5 1,0
9179,63–10199,58	(225–250) a b	0,6 1,0	0,2 1,4	0,4 0,9
10199,59–11219,53	(250–275) a b	0,5 0,8	0,3 1,4	0,2 0,5
11219,54–12239,49	(275–300) a b	0,4 0,6	0,2 0,9	0,2 0,4
12239,50 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more) b	1,0 1,4	0,6 3,1	0,4 0,8

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 147.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 147.

TABL. 3 (97). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.² (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016² (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thous. person in percent			
SEKTOR PRYWATNY PRIVATE SECTOR				
R A Z E M	a	107,0	66,2	40,8
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4079,83 zł) dla województwa w październiku 2016 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4079,83 zł) for voivodship in October 2016:				
2039,92 zł i mniej zł and less	(50% i mniej and less) a b	17,9 16,7	8,2 12,5	9,7 23,6
2039,93– 3059,87	(50– 75) a b	31,6 29,5	15,9 23,9	15,7 38,6
3059,88– 4079,83	(75–100) a b	24,5 23,0	16,8 25,1	7,7 19,4
4079,84– 5099,79	(100–125) a b	13,7 12,8	10,2 15,4	3,5 8,5
5099,80– 6119,75	(125–150) a b	7,5 7,0	5,6 8,5	1,9 4,5
6119,76– 7139,70	(150–175) a b	3,8 3,5	3,1 4,6	0,7 1,8
7139,71– 8159,66	(175–200) a b	2,5 2,3	1,9 2,9	0,6 1,3
8159,67– 9179,62	(200–225) a b	1,6 1,5	1,3 2,0	0,3 0,9
9179,63–10199,58	(225–250) a b	1,0 0,9	0,9 1,3	0,1 0,2
10199,59–11219,53	(250–275) a b	0,5 0,5	0,3 0,6	0,2 0,2
11219,54–12239,49	(275–300) a b	0,5 0,5	0,4 0,6	0,1 0,3
12239,50 zł i więcej zł and more	(300% i więcej and more) a b	1,9 1,8	1,6 2,6	0,3 0,7

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 147.

U w a g a: W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2039,93–3059,87 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 4 on page 147.

N o t e. The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2039,93–3059,87 zł range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 4 (98). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
O G Ó Ł E M TOTAL	100,0	100,0	100,0	4079,83	4488,04	3685,19
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	7,9	9,2	6,7	7997,43	9100,41	6524,70
Specjaliści Professionals	23,9	14,7	32,9	4927,76	5858,23	4526,85
specjaliści nauk fizycznych, matema- tycznych i technicznych science and engineering professionals	3,3	5,1	1,7	5981,71	6610,16	4133,57
specjaliści do spraw zdrowia health professionals	4,1	1,3	6,8	4550,96	6152,17	4264,53
specjaliści nauczania i wychowania ... teaching professionals	9,7	4,2	14,9	4593,50	4906,26	4508,86
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania business and administration profes- sionals	5,1	2,7	7,5	4571,21	5239,36	4338,85
specjaliści do spraw technologii infor- macyjno-komunikacyjnych information and communications tech- nology professionals	0,4	0,7	0,1	5245,97	5290,90	4792,16
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury legal, social and cultural professionals	1,3	0,7	1,9	7194,76	8463,33	6721,08
Technicy i inny średni personel Technicians and associate profes- sionals	12,6	10,5	14,6	4064,21	4760,77	3579,65
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych science and engineering associate professionals	3,7	5,5	1,9	4669,38	4963,12	3835,82
średni personel do spraw zdrowia health associate professionals	1,7	1,3	2,1	3182,46	3473,30	3014,59
średni personel do spraw biznesu i administracji business and administration associate professionals	5,2	3,1	7,4	4154,65	5116,39	3762,47

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 4 (98). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Technicy i inny średni personel (dok.) Technicians and associate professionals (cont.)						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewne legal, social, cultural and related associate professionals	1,8	0,3	3,2	3402,22	3645,00	3380,32
technicy informatycy information and communications technicians	0,2	0,3	–	3976,45	3976,45	–
Pracownicy biurowi Clerks	9,0	6,2	11,7	3454,39	3645,58	3356,27
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni general and keyboard clerks	2,5	1,0	4,0	3494,83	3980,54	3373,05
pracownicy obsługi klienta customer services clerks	1,2	0,4	2,0	3336,20	4030,89	3185,82
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej numerical and material recording clerks	3,3	4,1	2,5	3504,60	3548,79	3436,19
pozostali pracownicy obsługi biura other clerical support workers	2,0	0,7	3,2	3392,33	3460,88	3378,23
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	8,2	4,0	12,3	2467,84	2820,06	2357,25
pracownicy usług osobistych personal service workers	1,8	1,0	2,5	2603,19	2755,15	2542,84
sprzedawcy i pokrewni sales workers	4,6	1,8	7,3	2466,92	3169,55	2302,70
pracownicy opieki osobistej i pokrewni personal care workers	1,1	0,1	2,1	2393,04	2641,63	2383,67
pracownicy usług ochrony protective services workers	0,7	1,1	0,4	2258,48	2335,67	2044,98
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	0,6	0,6	0,5	3436,34	3440,32	3431,59

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 4 (98). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ... Craft and related trades workers	16,4	28,0	5,2	3520,99	3706,33	2556,48
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) building and related trades workers, excluding electricians	2,7	5,3	0,2	3084,74	3109,45	2517,02
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni metal, machinery and related trades workers	8,1	14,9	1,8	3811,09	3964,95	2553,51
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni handicraft and printing workers	0,9	1,3	0,4	3959,34	4469,25	2487,14
elektrycy i elektrycy electrical and electronic trades wor- kers	1,8	3,6	–	3958,58	3958,58	–
robotnicy w przetwórstwie spożyw- czym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni food processing, wood working, gar- ment and other craft and related trades workers	2,9	2,9	2,8	2700,63	2825,97	2572,41
Operatorzy i monterzy maszyn i urzą- dzeń Plant and machine operators and assemblers	14,4	22,5	6,6	3234,72	3398,01	2695,15
operatorzy maszyn i urządzeń wydo- bywczych i przetwórczych stationary plant and machine opera- tors	5,5	8,3	2,8	3566,89	3886,91	2636,12
monterzy assemblers	2,3	1,3	3,2	2795,02	3213,26	2627,44
kierowcy i operatorzy pojazdów drivers and mobile plant operators	6,6	12,9	0,6	3112,27	3100,49	3369,43
Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	7,0	4,3	9,5	2577,17	3004,03	2391,90
w tym: of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie agricultural, forestry and fishery labourers	0,0	0,1	0,0	3759,08	3738,37	3786,92
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemysle, budownictwie i transpor- cie labourers in mining, construction, manufacturing and transport	2,0	2,5	1,5	3057,91	3266,07	2710,39

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 5 (99). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	a	4079,83	4488,04	3685,19
GRAND TOTAL	b	100,0	100,0	100,0
z ogółem według: of total by:				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL				
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a b	5450,91 133,6	7002,86 156,0	4690,64 127,3
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a b	4542,49 111,3	5492,40 122,4	3698,19 100,4
Policealne	a b	3366,49 82,5	3601,21 80,2	3278,04 89,0
Średnie zawodowe	a b	3622,19 88,8	3946,81 87,9	3195,38 86,7
Średnie ogólnokształcące	a b	3382,10 82,9	4038,87 90,0	2802,80 76,1
Zasadnicze zawodowe	a b	3120,18 76,5	3435,90 76,6	2464,07 66,9
Gimnazjalne	a b	2795,62 68,5	2807,68 62,6	2752,29 74,7
Podstawowe i niepełne podstawowe	a b	2982,69 73,1	3280,80 73,1	2566,75 69,7
WIEKU BY AGE				
24 lata i mniej	a b	2859,47 70,1	3059,53 68,2	2538,72 68,9
25–34	a b	3563,11 87,3	3908,64 87,1	3167,76 86,0
35–44	a b	4362,19 106,9	5024,88 112,0	3821,61 103,7
45–54	a b	4246,86 104,1	4725,87 105,3	3877,36 105,2
55–59	a b	4160,74 102,0	4483,71 99,9	3864,41 104,9
60–64	a b	4722,77 115,8	4817,01 107,3	4476,63 121,5
65 lat i więcej	a b	5942,84 145,7	5713,34 127,3	9646,32 261,8

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
z ogółem według: (dok.) of total by: (cont.)				
STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY				
Do 1,9 roku a		2786,31	2942,27	2623,19
and less b		68,3	65,6	71,2
2,0– 4,9 lat a		3193,43	3484,42	2889,27
years b		78,3	77,6	78,4
5,0– 9,9 a		3759,05	4218,86	3278,32
..... b		92,1	94,0	89,0
10,0–14,9 a		4194,08	4773,99	3620,24
..... b		102,8	106,4	98,2
15,0–19,9 a		4577,17	5301,08	3971,66
..... b		112,2	118,1	107,8
20,0 lat i więcej a		4372,93	4728,67	4035,48
and more b		107,2	105,4	109,5
SEKTOR PUBLICZNY PUBLIC SECTOR				
R A Z E M a		4281,92	4770,22	4090,78
T O T A L b		100,0	100,0	100,0
z sektora publicznego według: of public sector by:				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL				
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a	5034,12	5858,21	4764,64
	b	117,6	122,8	116,5
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a	4207,85	5101,81	3869,16
	b	98,3	107,0	94,6
Policealne a		3775,15	4052,68	3709,77
Post-secondary b		88,2	85,0	90,7
Średnie zawodowe a		3528,01	3899,31	3379,91
Vocational secondary b		82,4	81,7	82,6
Średnie ogólnokształcące a		3030,90	3421,48	2903,58
General secondary b		70,8	71,7	71,0
Zasadnicze zawodowe a		2945,87	3445,77	2475,95
Basic vocational b		68,8	72,2	60,5
Gimnazjalne a		2451,90	2801,52	2102,27
Lower secondary b		57,3	58,7	51,4
Podstawowe i niepełne podstawowe a		2709,65	3189,45	2403,03
Primary and incomplete primary b		63,3	66,9	58,7

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

Tabl. 5 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
z sektora publicznego według: (dok.) of public sector by: (cont.)				
WIEKU BY AGE				
24 lata i mniej and less	a	2775,38	3012,10	2687,71
	b	64,8	63,1	65,7
25–34	a	3448,48	3928,24	3266,64
	b	80,5	82,3	79,9
35–44	a	4453,56	5140,51	4225,30
	b	104,0	107,8	103,3
45–54	a	4469,96	4967,93	4304,04
	b	104,4	104,1	105,2
55–59	a	4371,70	4722,67	4212,82
	b	102,1	99,0	103,0
60–64	a	4687,92	4781,25	4586,37
	b	109,5	100,2	112,1
65 lat i więcej and more	a	6381,64	5819,45	10346,57
	b	149,0	122,0	252,9
STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY				
Do 1,9 roku and less	a	2738,82	2914,03	2675,73
	b	64,0	61,1	65,4
2,0– 4,9 lat years	a	3066,29	3439,70	2931,82
	b	71,6	72,1	71,7
5,0– 9,9	a	3746,61	4343,52	3489,65
	b	87,5	91,1	85,3
10,0–14,9	a	4292,18	4920,73	4055,86
	b	100,2	103,2	99,1
15,0–19,9	a	4748,07	5700,92	4421,65
	b	110,9	119,5	108,1
20,0 lat i więcej and more	a	4513,90	4891,85	4360,98
	b	105,4	102,5	106,6
SEKTOR PRYWATNY PRIVATE SECTOR				
R A Z E M T O T A L	a	3958,10	4410,69	3225,31
	b	100,0	100,0	100,0
z sektora prywatnego według: of private sector by:				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL				
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a	6244,90	8109,13	4484,03
	b	157,8	183,9	139,0
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a	4697,00	5580,73	3567,77
	b	118,7	126,5	110,6

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (99). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in zł b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
z sektora prywatnego według: (dok.) of private sector by: (cont.)				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.) BY EDUCATION LEVEL (cont.)				
Policealne	a	3083,96	3421,51	2916,84
Post-secondary	b	77,9	77,6	90,4
Średnie zawodowe	a	3659,30	3954,67	3033,24
Vocational secondary	b	92,5	89,7	94,0
Średnie ogólnokształcące	a	3509,33	4138,96	2741,70
General secondary	b	88,7	93,8	85,0
Zasadnicze zawodowe	a	3157,59	3434,46	2459,44
Basic vocational	b	79,8	77,9	76,3
Gimnazjalne	a	2808,56	2807,82	2811,38
Lower secondary	b	71,0	63,7	87,2
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3054,88	3295,67	2638,80
Primary and incomplete primary	b	77,2	74,7	81,8
WIEKU BY AGE				
24 lata i mniej	a	2870,56	3062,09	2496,37
and less	b	72,5	69,4	77,4
25–34	a	3605,43	3905,48	3096,40
	b	91,1	88,5	96,0
35–44	a	4305,78	4993,79	3383,88
	b	108,8	113,2	104,9
45–54	a	4063,71	4641,38	3239,92
	b	102,7	105,2	100,5
55–59	a	3975,00	4378,88	3300,66
	b	100,4	99,3	102,3
60–64	a	4747,46	4832,25	4198,17
	b	119,9	109,6	130,2
65 lat i więcej	a	5706,44	5662,10	7599,45
and more	b	144,2	128,4	235,6
STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY				
Do 1,9 roku	a	2799,97	2945,96	2596,61
and less	b	70,7	66,8	80,5
2,0– 4,9 lat	a	3236,41	3491,16	2863,20
years	b	81,8	79,2	88,8
5,0– 9,9	a	3764,09	4193,36	3129,96
	b	95,1	95,1	97,0
10,0–14,9	a	4147,41	4742,41	3239,97
	b	104,8	107,5	100,5
15,0–19,9	a	4469,23	5190,36	3465,27
	b	112,9	117,7	107,4
20,0 lat i więcej	a	4252,15	4667,38	3456,36
and more	b	107,4	105,8	107,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (100). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)											
	a – ogółem total	b – mężczyźni men	c – kobiety women	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (me- diana) fifth (me- dian)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth
OGÓŁEM	a	2000,00	2352,34	2707,80	3065,47	3453,31	3856,13	4369,04	5093,03	6404,82	7196,98	7196,98
TOTAL	b	2018,48	2505,17	2936,64	3305,55	3675,00	4100,00	4675,96	5535,50	7196,98	7196,98	7196,98
	c	1949,00	2249,82	2539,12	2856,78	3220,41	3613,33	4109,17	4732,84	5706,69	5706,69	5706,69
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Public government representatives senior officials and managers	a	3030,00	4103,92	4850,74	5545,24	6210,84	7140,00	8366,67	10212,38	13396,00	13396,00	13396,00
	b	2980,76	4200,00	4920,79	5925,00	6849,54	8000,00	9455,37	11980,65	15605,43	15605,43	15605,43
	c	3191,67	4067,20	4785,00	5332,13	5729,83	6271,35	7163,50	8491,43	10711,67	10711,67	10711,67
Specjaliści	a	2841,18	3323,99	3656,22	4020,68	4372,17	4750,74	5214,20	5822,83	7420,02	7420,02	7420,02
Professionals	b	3100,00	3593,55	4007,82	4429,26	4850,00	5423,10	6237,45	7457,20	9899,99	9899,99	9899,99
	c	2768,58	3226,31	3526,02	3863,27	4221,51	4556,63	4945,04	5447,06	6207,59	6207,59	6207,59
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a	2255,55	2645,16	2973,87	3290,52	3616,64	4000,00	4402,36	5240,57	6500,00	6500,00	6500,00
	b	2435,55	3000,58	3374,74	3856,69	4220,37	4765,23	5427,96	6381,51	7904,07	7904,07	7904,07
	c	2147,00	2499,84	2775,00	3034,85	3327,21	3614,10	3933,42	4351,15	5370,04	5370,04	5370,04
Pracownicy biurowi	a	2140,76	2485,00	2730,49	2963,65	3256,83	3511,00	3839,71	4228,58	4915,52	4915,52	4915,52
Clerks	b	2184,00	2551,55	2790,30	3055,15	3387,43	3640,50	3992,44	4421,42	5353,64	5353,64	5353,64
	c	2100,00	2445,95	2700,00	2911,21	3193,00	3478,16	3734,76	4129,92	4783,63	4783,63	4783,63
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	a	1850,00	1850,00	1895,00	2080,00	2248,75	2438,44	2631,13	2949,20	3451,18	3451,18	3451,18
	b	1850,00	1850,00	1873,78	2200,60	2519,25	2898,87	3299,42	3632,50	4234,07	4234,07	4234,07
	c	1850,00	1850,00	1900,00	2036,51	2200,00	2365,05	2515,83	2755,55	3093,61	3093,61	3093,61
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	2055,83	2255,42	2795,45	3307,42	3416,64	3756,37	4084,52	4247,88	4644,90	4644,90	4644,90
	b	2070,00	2255,42	2486,97	2972,00	3486,38	3806,61	4084,52	4383,21	5009,45	5009,45	5009,45
	c	2055,83	2277,59	3170,57	3327,20	3361,49	3756,37	4047,90	4244,07	4405,34	4405,34	4405,34
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	2000,00	2339,88	2620,00	2928,79	3230,21	3536,24	3932,66	4481,78	5389,80	5389,80	5389,80
	b	2016,00	2500,00	2843,94	3148,03	3430,83	3750,01	4155,52	4691,53	5615,46	5615,46	5615,46
	c	1950,00	2056,04	2200,00	2338,47	2447,18	2584,62	2726,00	2955,44	3383,07	3383,07	3383,07
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a	1850,00	2046,24	2330,16	2687,36	3038,29	3312,51	3664,76	4113,95	4981,84	4981,84	4981,84
	b	1920,00	2173,00	2468,00	2849,12	3203,85	3554,03	3855,36	4370,03	5282,52	5282,52	5282,52
	c	1850,00	1850,00	2046,24	2304,54	2599,92	2945,71	3083,53	3269,67	3710,94	3710,94	3710,94
Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	a	1850,00	1997,26	2094,29	2250,00	2403,92	2529,11	2716,91	2980,01	3597,00	3597,00	3597,00
	b	1850,00	2188,48	2417,86	2583,90	2792,66	3050,20	3286,24	3658,53	4325,43	4325,43	4325,43
	c	1850,00	1950,00	2050,00	2154,28	2281,67	2408,17	2518,43	2719,56	2986,27	2986,27	2986,27

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 7 (101). EMERYCI I RENCISCI^a
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	215577	201774	202494	200069	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	184857	176228	177238	175503	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
Emerytury	132451	127697	129673	129778	Retirement pay
Renty z tytułu niezdolności do pracy	19329	15294	14502	13339	Pensions resulting from an inability to work
Renty rodzinne	33077	33237	33063	32386	Family pensions
Rolnicy indywidualni	30720	25546	25256	24566	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (102). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	3835,8	4501,9	4598,8	4612,5	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m T o t a l					
Świadczenia w mln zł	3460,8	4120,3	4222,6	4243,4	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1560,14	1948,36	1985,35	2014,89	Average monthly retirement pay and pension in zł
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	2602,1	3119,4	3221,4	3267,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1637,13	2035,67	2070,22	2097,82	Average monthly retirement pay in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	296,3	292,4	286,8	263,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1277,29	1593,13	1648,32	1645,13	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	562,5	708,5	714,3	713,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	1417,10	1776,36	1800,32	1834,87	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	375,0	381,7	376,2	369,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1017,25	1245,08	1241,38	1252,02	Average monthly retirement pay and pension in zł

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 147.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 147.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania, na opłatę za usługi oraz wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące poszczególne społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty is a representative **household budget survey**. Included in the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods, on payments for services as well as on equipment of the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing individual socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby **pracujące**, do których zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolnej;
- 2) osoby **pobierające emeryturę lub rentę**, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymana emerytura lub renta;
- 3) osoby **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na

3. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) **employed** persons include:
 - a) hired employees for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, out-work, contract with agent, order agreements, verbal contracts, etc.),
 - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers) for whom the main source of maintenance is economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;
- 2) persons **receiving retirement pension or other pension** for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons **maintained from non-earned sources** other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i.a. family allowance, supplements to family allowance, nursing allowances and benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
- 4) **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children aged 15–18 receiving child – rising benefit "Family 500+" (since the second quarter of 2016).

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic

własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płatnych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płatnych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatki za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane zкладowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą (tj. przychody minus nakłady);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, tj.:
 - a) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy – po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania wypadkowe oraz od 2005 r. renty strukturalne dla rolników indywidualnych;
 - b) dochód z pozostałych świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezro-

activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour contract – which includes all income obtained from work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and care allowances, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);
- 4) income from property (interest, shares in profits from economic activity, dividends, balance surplus in cooperatives) and income from rental of real estate not connected with the conducted economic activity (i.e. revenues minus investment);
- 5) income from social benefits, i. e.:
 - a) income from social security benefits, which includes retirement pensions, other pensions, allowances (of which sickness allowances – after termination of employment), rehabilitation benefits and one-off accident compensations as well as since 2005, structural pensions for farmers;
 - b) income from other social benefits, which includes among others: unemployment benefits, pre-retirement allowances and benefits, family benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016,

botnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary);

- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne od 2013 r. zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „Inne towary i usługi”.

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego

social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions (of which gifts);

- 6) other income, which includes, i.a. gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a. amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services aggregated since 2013 in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item “Other goods and services”.

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

8. Poverty rates – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products

wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tzw. **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

9. Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2016 r. było to 770 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2080 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 799 zł oraz 2157 zł.

10. „Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508), uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2015 r. obowiązują kwoty odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

11. Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2016 r. było to 550 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1486 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. odpowiednio: 582 zł oraz 1571 zł.

received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and extreme). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

9. Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2016 the threshold was 770 zł for 1-person households and 2080 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 799 zł and 2157 zł, respectively.

10. "Legal" poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 these sums amounted to 542 zł for 1-person households and 456 zł per 1 person for multi-person households. However since the fourth quarter of 2015, the following amounts are applicable: of 634 zł and 514 zł, respectively.

11. Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2016 the threshold was 550 zł for 1-person households and 1486 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 582 zł and 1571 zł, respectively.

TABL. 1 (103). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	966	1005	973	930	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,90	2,70	2,65	2,67	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
Pracujących	1,16	1,08	1,09	1,08	Employed
Pobierających świadczenia społeczne	0,85	0,86	1,00	1,12	Receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,73	0,74	0,68	0,69	of which retirement pay and pension
Pozostających na utrzymaniu	0,84	0,70	0,50	0,42	Dependents

TABL. 2 (104). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	1118,53	1288,74	1389,92	1510,73	T O T A L
w tym:					of which:
z pracy najemnej	606,16	691,16	744,97	754,25	from hired work
z pracy na własny rachunek	70,14	80,72 ^a	89,37 ^b	83,70 ^c	from self-employment
ze świadczeń społecznych	359,72	435,52	480,06	519,24	from social benefits
W tym dochód do dyspozycji	1059,67	1233,27	1329,82	1442,50	Of which disposable income

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 10,24%, b – 16,17%, c – 13,15%.

a-c Relative error of estimates more than 10% and is: a – 10,24%, b – 16,17%, c – 13,15%.

TABL. 3 (105). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	1023,67	1102,99	1195,04	1236,71	T O T A L
W tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	964,80	1047,52	1134,93	1168,49	Of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	250,07	261,26	270,87	286,17	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	36,02	30,39	32,79	36,85	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	51,57	51,13	57,60	60,34	Clothing and footwear
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	176,14	194,05	192,08	199,07	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,82	54,88	59,98	64,95 ^b	Furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
Zdrowie	44,34	57,98	58,23	68,21 ^c	Health
Transport	109,20	92,13	134,32 ^d	116,74	Transport

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b-d Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: b – 12,23%, c – 13,11% d – 17,78%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b-d Relative error of estimates more than 10% and is: b – 12,23%, c – 13,11%, d – 17,78%.

TABL. 3 (105). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
W tym towary i usługi konsumpcyjne^a (dok.)					Of which consumer goods and services^a (cont.)
Łączność ^b	40,16	51,75	54,75	56,97	Communication ^b
Rekreacja i kultura ^b	85,80	80,41	82,87	86,36	Recreation and culture ^b
Edukacja ^c	12,34	9,97 ^e	8,38 ^f	9,21 ^g	Education ^c
Restauracje i hotele	22,18	49,36 ^h	56,87	54,23	Restaurants and hotels
Inne towary i usługi ^d	58,23	75,73	90,06	90,92	Other goods and services ^d

a Łącznie z kieszonkowym niewuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Wydatki na usługi internetowe ujmowane w 2010 r. w pozycji „Rekreacja i kultura”. c Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. d Od 2015 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. e–h Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: e – 11,02%, f – 15,67%, g – 15,55%, h – 11,63%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Expenditures for Internet services in 2010 included in position “Recreation and culture”. c Including pre-school education. d From 2015, including expenditures on life insurance. e–h Relative error of estimates more than 10% and is: e – 11,02%, f – 15,67%, g – 15,55%, h – 11,63%.

TABL. 4 (106). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg ...	6,92	6,28	5,94	5,84	Bread and cereals in kg
w tym pieczywo	4,72	4,02	3,74	3,63	of which bread
Mięso w kg	5,60	5,25	5,06	5,19	Meat in kg
w tym wędliny i inne przetwory mięsne ^a	2,37	1,98	1,95	1,96	of which processed meat and other meat preparations ^a
Ryby i owoce morza ^b w kg	0,40	0,27	0,29	0,28 ^d	Fish and seafood ^b in kg
Mleko ^c w l	3,16	3,15	3,04	3,01	Milk ^c in l
Jogurty w kg	0,63	0,46	0,53	0,49	Yoghurt in kg
Sery i twarogi w kg	0,93	0,83	0,89	0,82	Cheese and curd in kg
Jaja w szt.	13,23	12,51	12,55	12,23	Eggs in units
Oleje i tłuszcze w kg	1,41	1,29	1,21	1,19	Oils and fats in kg
w tym masło	0,27	0,30	0,29	0,30	of which butter
Owoce w kg	3,60	3,72	3,69	3,72	Fruit in kg
Warzywa w kg	10,32	9,28	9,34	8,69	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,79	3,80	3,80	3,24	of which potatoes
Cukier w kg	1,10	1,06	0,89	0,93	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,23	0,22	0,23	0,21	Coffee, tea and cocoa in kg
Wody mineralne lub źródlane w l	5,25	5,53	5,94	6,27	Mineral or spring waters in l

a Łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. b W 2010 r. określane jako „Ryby”, bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych; bez konserw rybnych. c Bez zagęszczonego i w proszku. d Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 10,22%.

U w a g a. W stosunku do 2010 r. dane o spożyciu za lata 2015–2017 r. podaje się dla pozycji: „Pieczywo i produkty zbożowe” – bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego, bez mąki ziemniaczanej; „Mięso” – łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym w 2010 r. w poz. „Oleje i pozostałe tłuszcze”); „Jogurty” – bez napojów miedznych; „Sery” – z twarogami, bez serków słodkich; dane te nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r.

a Including ready-to-serve food, excluding offal preparations. b In 2010 defined as „Fish”, excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products, excluding canned fish. c Excluding condensed and powdered milk. d Relative error of estimates more than 10% and is 10,22%.

N o t e. In relation to 2010 data for consumption in 2015–2017 in items: “Bread” – excluding crisp bread, toasted bread and confectionery; excluding potato flour; “Meat” – including raw bacon (in 2010, included in item “Oils and other fats”); “Yoghurt” – without milk beverages; “Cheese” – with curd, excluding sweet cottage cheese; those data are not strictly comparable to data for 2010.

TABL. 5 (107). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółem gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,3	99,0	99,4	99,4	Refrigerator
Zamrażarka	33,0	28,0	25,3	24,1	Freezer
Pralka automatyczna	93,2	97,6	96,7	97,5	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	22,8	35,7	37,2	36,4	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	58,3	63,8	62,8	63,2	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	11,0 ^c	18,9	16,9	17,8	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Samochód osobowy	61,6	64,3	62,9	64,6	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	73,0	72,9	71,3	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	98,8	97,8	97,5	97,4	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	75,4	66,3	64,7	65,1	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	86,2	91,4	94,1	94,3	Mobile phone
w tym smartfon	x	44,2	54,7	61,9	of which smartphone
Zestaw kina domowego	18,6	11,4	11,0	9,8	Home theatre system
Odtwarzacz DVD	54,6	34,8	31,2	26,6	DVD player
Aparat fotograficzny cyfrowy	47,4	45,6	44,7	41,3	Digital camera
Komputer osobisty	62,4	70,7	72,8	72,7	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	59,7	61,7	61,6	of which laptop, tablet
Komputer z dostępem do Internetu	57,4	68,6	70,8	71,4	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopasmowym	51,9	68,6	70,7	71,2	of which broadband access
Drukarka	40,7	34,3	33,4	35,5	Printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Bez indukcyjnej.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Without induction.

TABL. 6 (108). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółem osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	13,8	13,7	10,6	9,6	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	4,6	10,6	10,3	7,5	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	3,6	6,5	5,2	3,2	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 166.

a See general notes, item 8 on page 166.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zród uliczny** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network i.e., conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage system** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Dane o liczbie odbiorców gazu podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewanych centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2017 poz. 220).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródła wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych do 2014 r. podaje się zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1206), a w 2015 r. – z dnia 9 XII 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

8. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Data regarding the number of consumers using gas from gas supply include consumers using collective gas-meter.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The consumption of electricity and gas from the gas supply system in households (including consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (unified text: Journal of Laws 2017 item 220).

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Since 2014 information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206), in 2015 – of 9 XII 2014 (Journal of Laws item 1923).

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout functioning in international organizations (i.a. EU, OECD).

8. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

9. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamiesz-

9. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII in each administrative division.

3. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited

kane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

5. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** oraz **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

6. Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego).

dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.

5. Information regarding **completed dwellings**, as well as **dwellings which construction has started** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

The division of dwellings into buildings of housing co-operatives, private buildings (i.e., realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

6. Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designer for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund).

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (109). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:					Distribution network in km:
Wodociągowa	6809,6	7188,4	7316,5	7470,0	Water supply
miasta	1483,2	1563,7	1609,1	1768,6	urban areas
wieś	5326,4	5624,7	5707,4	5701,4	rural areas
Kanalizacyjna ^a	3043,4	4749,4	4890,1	4995,6	Sewage ^a
miasta	1268,2	1446,1	1511,7	1613,3	urban areas
wieś	1775,2	3303,3	3378,4	3382,3	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:					Connections leading to residential buildings in pcs:
Wodociągowe	156623	166319	167188	164450	Water supply system
miasta	45601	50100	50640	52787	urban areas
wieś	111022	116219	116548	111663	rural areas
Kanalizacyjne	73675	103648	107312	111394	Sewage system
miasta	38002	43853	44382	48513	urban areas
wieś	35673	59795	62930	62881	rural areas
Zdroje uliczne	9	21	21	22	Street outlets
Miasta	6	17	17	18	Urban areas
Wieś	3	4	4	4	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	29,8	30,0	29,7	29,5	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	18,0	17,2	16,8	16,9	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	33,7	33,1	32,5	32,3	per capita in m ³
Wieś w hm ³	11,8	12,8	12,9	12,5	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	30,0	30,7	31,8	31,8	Wastewater discharged by sewage systems (during the year) in hm³
W tym oczyszczone	30,0	30,7	31,7	31,8	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 2 (110). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	397,4	391,0	393,8	397,5	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	224,8	222,5	224,1	227,5	Urban areas
Wieś	172,6	168,5	169,7	170,0	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	928,5	781,3	791,9	810,2	In GWh
miasta	470,2	380,1	384,5	391,6	urban areas
wieś	458,3	401,1	407,4	418,5	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	880,5	732,2	745,0	748,3	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2091,6	1708,3	1715,7	1721,7	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2655,0	2380,7	2401,4	2461,4	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

S o u r c e: data of the Ministry of Energy.

TABL. 3 (111). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS
SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa					Distribution and transmission network in km
w km	2318,3	2548,4	2606,9	2673,9	
miasta	1431,2	1491,0	1512,3	1595,2	urban areas
wieś	887,0	1057,5	1094,6	1078,7	rural areas
W tym przesyłowa	826,9	841,4	850,6	831,9	Of which transmission
miasta	174,8	169,5	169,5	168,5	urban areas
wieś	652,1	671,9	681,1	663,3	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	38865	42687	43440	45162	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	35547	38568	39012	40531	Urban areas
Wieś	3318	4119	4428	4631	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	155,1	155,5	155,9	156,5	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	150,5	149,8	149,8	150,5	Urban areas
Wieś	4,6	5,7	6,1	6,0	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku) w GWh^b	76,7	691,2	741,0	786,9	Consumption of gas from gas supply system (during the year) in GWh^b
miasta	72,1	638,1	678,5	724,8	urban areas
wieś	4,6	53,0	62,4	62,1	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh^c	75,3	691,9	745,1	793,9	Per capita in kWh^c
miasta	135,0	1229,0	1314,8	1384,8	urban areas
wieś	9,5	110,6	130,5	132,8	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

a Including consumers using collective gas-meter. b,c In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 4 (112). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Sieć ciepła w km	754,4	667,0	634,6	641,0	612,0	30,0
Heating network in km						
w tym przesyłowa i rozdzielcza	508,4	430,1	400,5	416,0	392,0	25,0
of which transmission and distribution						
Kotłownie	619	863	930	951	745	206
Boiler-houses						
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	5003,8	3518,5	4085,7	4228,6	4055,0	173,7
Sale of heating energy (during the year) in TJ						
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	43050	48706	51765	54705	51630	3075
Cubature of buildings with central heating in dam ³						
w tym budynków mieszkalnych	25198	26379	26373	26720	25833	887
of which residential buildings						

TABL. 5 (113). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thous. – using ^a :
wodociągu	961,4	963,5	960,9	958,9	water supply system
miasta	519,4	508,5	506,4	514,7	urban areas
wieś	442,0	455,0	454,5	444,2	rural areas
kanalizacji	602,6	714,6	719,3	721,5	sewage system
miasta	465,5	470,2	468,6	478,0	urban areas
wieś	137,1	244,4	250,8	243,5	rural areas
gazu	423,5	417,0	416,0	416,9	gas supply system
miasta	407,9	398,3	396,2	397,0	urban areas
wieś	15,6	18,7	19,8	19,8	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	94,5	96,7	96,8	96,9	water supply system
miasta	97,5	98,3	98,3	98,5	urban areas
wieś	91,3	95,0	95,1	95,0	rural areas
kanalizacji	59,2	71,7	72,4	72,9	sewage system
miasta	87,3	90,9	91,0	91,5	urban areas
wieś	28,3	51,0	52,5	52,1	rural areas
gazu	41,6	41,9	41,9	42,1	gas supply system
miasta	76,5	77,0	76,9	76,0	urban areas
wieś	3,2	3,9	4,1	4,2	rural areas

a Dane szacunkowe; od 2015 r. dane dotyczące ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji nieporównywalne ze względu na zmianę metody szacowania. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data; since 2015 data concerning population using water supply and sewage systems are incomparable due to change of estimation method. b Based on balances.

TABL. 6 (114). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t	260,1	278,4	294,6	313,9	265,6	Municipal waste collected ^b in thous. t
zmieszane	241,9	200,4	214,4	214,2	172,5	mixed
miasta	160,5	115,9	122,9	121,9	95,3	urban areas
wieś	81,3	84,5	91,5	92,2	77,1	rural areas
zebrane selektywnie	18,3	78,1	80,2	99,7	93,2	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	3,4	2,3	2,7	3,1	2,0	paper and cardboard
szkło	5,8	14,8	13,5	13,8	13,3	glass
tworzywa sztuczne	4,2	5,3	6,2	6,0	5,6	plastic
metale	0,3	0,1	0,1	0,6	0,6	metals
wielkogabarytowe	2,4	8,8	9,9	14,5	14,0	largesize
biodegradowalne	1,2	20,6	25,6	29,6	28,5	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 172. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 7 on page 172. b Estimated data.

TABL. 7 (115). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	528,5	369,6	373,0	367,8	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	123,4	62,8	59,1	66,7	urban areas
wieś	405,1	306,8	313,9	301,1	rural areas
W tym z gospodarstw domowych	359,5	256,7	259,2	256,8	Of which from households
miasta	78,7	31,6	24,8	33,9	urban areas
wieś	280,8	225,1	234,4	222,8	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	73,7	53,4	52,6	51,8	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	1,5	4,1	4,5	4,7	Household wastewater treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 172. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.
a See general notes, item 8 on page 172. b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (116). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII): Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):						
liczba	26	21	21	18	6	12
powierzchnia w ha	150,6	117,7	117,7	114,0	54,1	59,9
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha	3,4	8,3	–	2,3	–	2,3
czynnych	2,8	2,5	–	–	–	–
o zakończonej eksploatacji (zamknięte) exploitation completed	0,6	5,8	–	2,3	–	2,3

TABL. 9 (117). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
OGÓŁEM w ha	2114,8	1899,0	1628,4	1308,4	1715,6	1346,0	1727,8	1358,2
TOTAL in ha								
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,5	0,2	1,7	0,2	1,8	0,2	1,7
in % of total area space of the voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ²	20,8	35,6	16,3	25,3	17,3	26,1	17,5	26,0
per capita ^b in m ²								

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.
a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 9 (117). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
Tereny zieleni ogólnodostępnej: Generally accessible green areas:								
parki spacerowo-wypoczynkowe strolling-recreational parks	842,6	693,9	914,3	697,2	941,9	697,2	953,9	709,2
zielenie lawns	219,6	189,6	250,1	198,9	252,3	199,3	247,4	194,3
Tereny zieleni osiedlowej Green areas of housing estates	1052,6	1015,5	464,1	412,3	521,5	449,6	526,6	454,7

Mieszkania Dwellings

TABL. 10 (118). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys. Dwellings in thous.	343,9	351,8	353,4	355,2	209,0	146,2
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thous.	1433,8	1472,8	1480,4	1488,8	777,3	711,5
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thous. m ²	27311,6	28319,4	28517,9	28728,4	14123,0	14605,4
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,17	4,19	4,19	4,19	3,72	4,87
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :						
1 mieszkanie per dwelling	79,4	80,5	80,7	80,9	67,6	99,9
na 1 osobę ^b per person ^b	26,8	28,4	28,7	29,0	27,0	31,2
liczba osób ^b na: number of persons ^b :						
1 mieszkanie per dwelling	2,96	2,83	2,81	2,79	2,50	3,20
1 izbę per room	0,71	0,68	0,67	0,67	0,67	0,66

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 str. 174.

a Based on balances. b See general notes, item 4 on page 174.

TABL. 11 (119). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM TOTAL	2010	98,1	96,7	93,2	46,9	81,5
	2015	98,2	96,9	93,4	46,6	82,1
	2016	98,2	97,0	93,5	46,5	82,2
	2017	98,3	97,0	93,5	46,6	82,3
Miasta Urban areas	2010	99,5	97,8	96,2	78,2	85,2
	2015	99,5	97,9	96,3	77,9	85,7
	2016	99,5	97,9	96,3	77,7	85,9
	2017	99,5	98,0	96,3	76,7	86,0
Wieś Rural areas	2010	96,3	95,3	89,2	3,4	76,3
	2015	96,5	95,6	89,5	3,5	77,0
	2016	96,5	95,6	89,6	3,6	77,1
	2017	96,5	95,6	89,5	3,7	77,1

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 12 (120). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spół- dzielczych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywat- nych private	towa- rzystw budownic- twa spo- łecznego public building society	
a – liczba wypłaconych dodat- ków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c – przeciętna wysokość do- datku w zł average value of allowan- ces in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM TOTAL	a	74309	37511	18127	12296	2386	849	3140
	b	14218,5	7440,4	3226,6	2321,2	380,6	173,1	676,6
	c	191,3	198,4	178,0	188,8	159,5	203,9	215,5
Miasta Urban areas	a	66208	33850	16251	10802	1780	849	2676
	b	12623,7	6733,7	2822,4	2007,6	299,5	173,1	587,4
	c	190,7	198,9	173,7	185,9	168,3	203,9	219,5
Wieś Rural areas	a	8101	3661	1876	1494	606	–	464
	b	1594,8	706,8	404,2	313,6	81,1	–	89,2
	c	196,9	193,0	215,5	209,9	133,8	–	192,3

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM TOTAL	a	100,0	50,5	24,4	16,5	3,2	1,1	4,2
	b	100,0	52,3	22,7	16,3	2,7	1,2	4,8
	c	100,0	53,3	22,4	15,9	2,4	1,4	4,7
Miasta Urban areas	a	100,0	51,1	24,5	16,3	2,7	1,3	4,0
	b	100,0	53,3	22,4	15,9	2,4	1,4	4,7
	c	100,0	53,3	22,4	15,9	2,4	1,4	4,7
Wieś Rural areas	a	100,0	45,2	23,2	18,4	7,5	–	5,7
	b	100,0	44,3	25,3	19,7	5,1	–	5,6
	c	100,0	44,3	25,3	19,7	5,1	–	5,6

TABL. 13 (121). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction				
	ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family		
		spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed	
	w ha		in ha					
O G Ó Ł E M	2010	31,3	–	28,3	134,2	26,2	782,1	259,4
T O T A L	2015	21,6	–	18,2	129,5	27,1	778,4	278,9
.....	2016	18,5	–	14,6	132,6	27,6	769,4	266,9
.....	2017	22,7	–	19,0	135,1	30,1	750,4	244,4
Miasta	2010	19,6	–	17,8	129,8	22,1	409,9	77,2
Urban areas	2015	12,4	–	9,2	124,4	22,0	394,3	90,0
.....	2016	9,2	–	6,8	127,5	22,5	394,9	90,2
.....	2017	13,6	–	10,5	130,0	25,0	388,0	84,4
Wieś	2010	11,7	–	10,5	4,4	4,1	372,2	182,2
Rural areas	2015	9,2	–	9,0	5,1	5,1	384,1	188,9
.....	2016	9,3	–	7,8	5,1	5,1	374,5	176,7
.....	2017	9,1	–	8,5	5,1	5,1	362,4	160,0

TABL. 14 (122). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1982	1613	2025	2599	T O T A L
Indywidualne	1510	1292	1355	1697	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	465	321	660	597	For sale or rent
Spółdzielcze	–	–	–	55	Cooperatives
Komunalne (gminne)	7	–	10	33	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	–	–	Company
Spoleczne czynszowe	–	–	–	217	Public building society

TABL. 15 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	2149	1723	1768	2001	Dwellings
miasta	1330	809	909	1150	urban areas
wieś	819	914	859	851	rural areas
Indywidualne	1334	1397	1300	1381	Private
miasta	564	525	490	586	urban areas
wieś	770	872	810	795	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	676	322	448	607	For sale or rent
Spółdzielcze	9	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	70	4	–	–	Municipal (gmina)
Zakładowe	1	–	–	1	Company
Spoleczne czynszowe	59	–	20	12	Public building society
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	377	350	366	420	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	451	332	370	474	Urban areas
Wieś	298	369	362	364	Rural areas

TABL. 15 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Izby	10153	8625	8365	9185	Rooms
miasta	5516	3435	3562	4553	urban areas
wieś	4637	5190	4803	4632	rural areas
Indywidualne	7518	7659	7053	7366	Private
miasta	3025	2667	2444	2945	urban areas
wieś	4493	4992	4609	4421	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2298	954	1268	1793	For sale or rent
Spółdzielcze	27	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	102	12	–	–	Municipal (gmina)
Zakładowe	5	–	–	2	Company
Społeczne czynszowe	203	–	44	24	Public building society
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	244701	225434	219608	230460	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	122297	86206	91844	110871	urban areas
wieś	122404	139228	127764	119589	rural areas
Indywidualne	200715	205340	190689	192515	Private
miasta	81388	70705	66881	76707	urban areas
wieś	119327	134635	123808	115808	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	38640	19934	28109	37433	For sale or rent
Spółdzielcze	398	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	2249	160	–	–	Municipal (gmina)
Zakładowe	134	–	–	26	Company
Społeczne czynszowe	2565	–	810	486	Public building society
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	113,9	130,8	124,2	115,2	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	92,0	106,6	101,0	96,4	urban areas
wieś	149,5	152,3	148,7	140,5	rural areas
Indywidualne	150,5	147,0	146,7	139,4	Private
miasta	144,3	134,7	136,5	130,9	urban areas
wieś	155,0	154,4	152,8	145,7	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	57,2	61,9	62,7	61,7	For sale or rent
Spółdzielcze	44,2	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	32,1	40,0	–	–	Municipal (gmina)
Zakładowe	134,0	–	–	26,0	Company
Społeczne czynszowe	43,5	–	40,5	40,5	Public building society

TABL. 16 (124). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

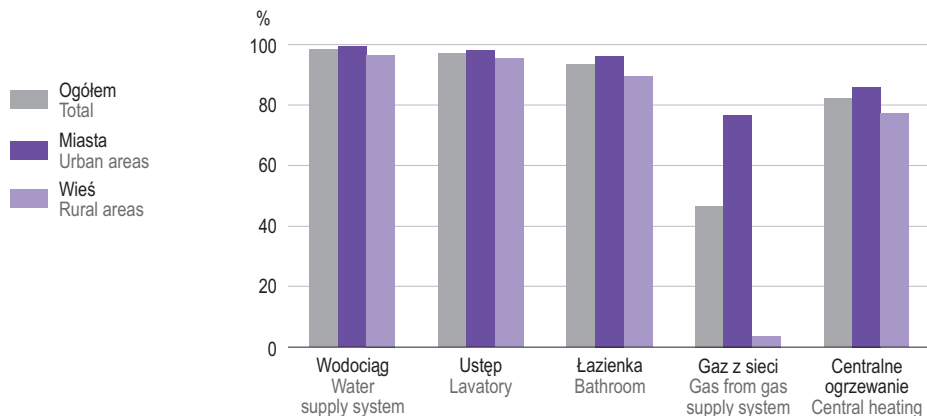
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings						W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM	2010	2149	1334	0,1	2,0	7,4	90,6	815	5,8	16,7	41,7	35,8
TOTAL	2015	1723	1397	0,2	1,3	5,5	93,0	326	–	36,2	45,4	18,4
.....	2016	1768	1300	0,3	3,1	5,7	90,9	468	9,0	26,9	48,7	15,4
.....	2017	2001	1381	0,4	3,8	5,4	90,4	620	0,8	36,3	42,9	20,0
Miasta	2010	1330	564	0,2	4,1	12,8	83,0	766	5,9	15,8	41,4	37,0
Urban areas	2015	809	525	0,6	2,9	12,4	84,2	284	–	41,6	49,7	8,8
.....	2016	909	490	0,8	8,0	10,4	80,8	419	10,0	28,9	50,1	11,0
.....	2017	1150	586	0,3	6,8	10,1	82,8	564	0,9	39,0	44,0	16,1
Wieś	2010	819	770	–	0,5	3,4	96,1	49	4,1	30,6	46,9	18,4
Rural areas	2015	914	872	–	0,3	1,4	98,3	42	–	–	16,7	83,3
.....	2016	859	810	–	0,1	2,8	97,0	49	–	10,2	36,7	53,1
.....	2017	851	795	0,4	1,6	1,9	96,1	56	–	8,9	32,1	58,9

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS^a IN 2017

As of 31 XII



a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED



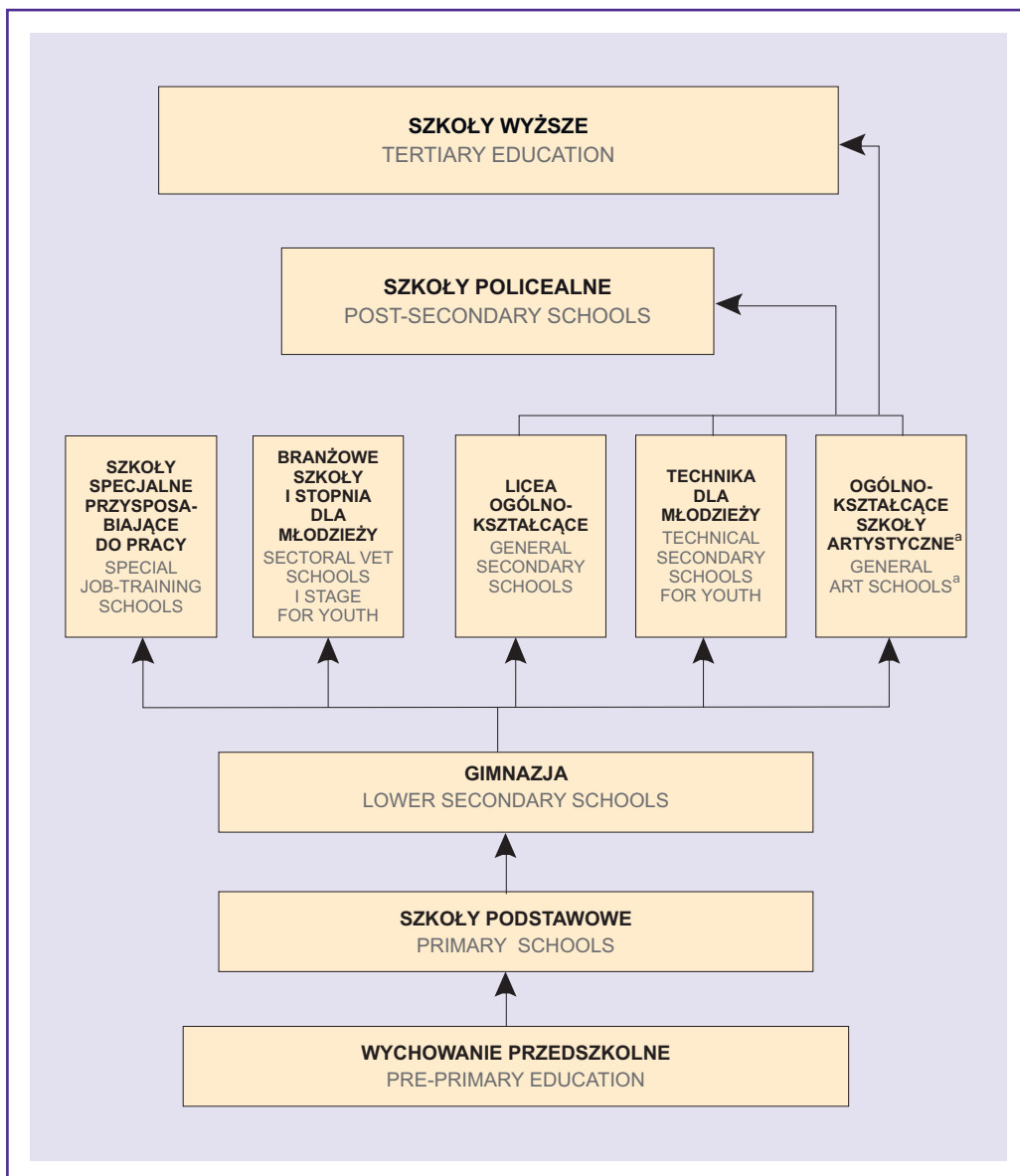
NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED



EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/18

EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2017/18 SCHOOL YEAR



^a Dające uprawnienia zawodowe.

^a Leading to professional certification.

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER X EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/18:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/17 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają stopniowej likwidacji,
- 3) rozpoczął się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) the first year of pupils following the seventh grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of the 2016/17 school year graduates (transition from the 6- to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Placówki wychowania przedszkolnego, tj. przedszkola (łącznie ze specjalnymi), oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie są objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego, z wyjątkiem lat szkolnych 2011/12–2015/16, w których dotyczyło to dzieci 5-letnich.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja (bez szkół specjalnych);
- 3) szkoły ponadgimnazjalne:
 - a) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy,
 - b) 3-letnie branżowe szkoły I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe),
 - c) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowe (bez szkół specjalnych),
 - d) 4-letnie technika;
 - e) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne,
 - f) funkcjonujące do roku szkolnego 2013/14 3-letnie licea profilowane oraz 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Pre-primary education establishments, i.e. nursery schools (including special nursery schools), pre-primary sections of primary schools and pre-primary points; since the 2004/05 school year 6-year old children have been covered by compulsory 1 year introductory pre-primary education in pre-primary education establishments, with the exception of the 2011/12–2015/16 school years when it concerned children aged 5.

6. Schools for children and youth (including special schools) included:

- 1) primary schools, including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) lower secondary schools (excluding special schools);
- 3) upper secondary schools:
 - a) 3-year special job-training schools,
 - b) 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools),
 - c) 3-year general secondary schools, including sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - d) 4-year technical secondary schools,
 - e) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only,
 - f) operating until the 2013/14 school years – 3-year specialised secondary schools as well as 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;

- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

9. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) szkoły ponadgimnazjalne:
 - a) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
 - b) funkcjonujące do roku szkolnego:
 - 2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2014/15 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej oraz 4-letnie technika dla dorosłych.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

8. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

9. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) upper secondary schools:
 - a) 3-year general secondary schools for adults;
 - b) operating until the school years:
 - 2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2014/15 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
 - 2015/16 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults following basic vocational schools as well as 4-year technical secondary schools for adults.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

15. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązków zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowca, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

18. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

15. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

16. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

17. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

18. Doctoral studies (third cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international

posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

20. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

22. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

19. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) tertiary education – are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree post-graduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

20. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

21. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

22. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (125). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
Podstawowe	404	397	397	413	Primary
Gimnazja	169	170	170	66	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy ...	18	20	20	20	Special job-training
Zasadnicze zawodowe	47	47	46	x	Basic vocational
Branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	45	Stage I sectoral vocational ^a
Licea ogólnokształcące	52	50	49	49	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	2	x	x	x	Supplementary general secondary
Licea profilowane	10	x	x	x	Specialised secondary
Technika	53	53	53	51	Technical secondary
Technika uzupełniająca	–	x	x	x	Supplementary technical secondary
Artystyczne ogólnokształcące ^b	2	4	4	4	General art ^b
Policealne	64	58	61	56	Post-secondary
Wyższe	6	6	6	6	Higher education institutions
Szkoły dla dorosłych:					Schools for adults:
Podstawowe	–	–	–	6	Primary
Gimnazja	9	9	9	4	Lower secondary
Zasadnicze zawodowe	7	x	x	x	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	31	55	54	50	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	42	x	x	x	Supplementary general secondary
Licea profilowane	9	x	x	x	Specialised secondary
Technika	4	–	x	x	Technical secondary
Technika uzupełniająca	17	–	x	x	Supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE^c TEACHERS^c					
Szkoły:					Schools:
Podstawowe ^d	4637	4768	4592	5420	Primary ^d
Gimnazja ^d	2757	2374	2300	1536	Lower secondary ^d
Zasadnicze zawodowe ^{de}	430	408	394	x	Basic vocational ^{de}
Branżowe szkoły I stopnia ^{ae}	x	x	x	375	Stage I sectoral vocational ^{ae}
Licea ogólnokształcące ^{df}	1170	893	858	863	General secondary ^{df}
Licea profilowane ^d	81	–	–	–	Specialised secondary ^d
Technika ^{dfg}	1257	1212	1217	1218	Technical secondary ^{dfg}
Policealne	219	150	152	145	Post-secondary
Wyższe ^h	1688	1504	1500	1522	Higher education institutions ^h
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ⁱ	7121	8764	7338	8024	Pre-primary education ⁱ
Szkoły:					Schools:
Podstawowe	52298	55687	50814	58741	Primary
Gimnazja	31323	24814	24013	15761	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy ...	245	301	274	264	Special job-training

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 2 szkoły, 2015/16 – 2, 2016/17 – 3, 2017/18 – 3. c Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 186. d,e Łącznie ze szkołami: d – dla dorosłych, e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. f W roku szkolnym 2010/11 uzupełnianymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. g Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. h Nauczyciele akademicy pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. i Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 209.

a Including basic vocational school section. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 2 schools, 2015/16 – 2, 2016/17 – 3, 2017/18 – 3. c See general notes, item 16 on page 186. d,e Including: d – schools for adults, e – special job-training schools. f In 2010/11 school year supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools. g Including general art schools leading to professional certification. h Full-time and part-time employed academic teachers converted into full-time equivalent units. i Concerns children aged 6, 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 31 on page 209.

TABL. 1 (125). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)

EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły: (dok.)					Schools: (cont.)
Zasadnicze zawodowe	7080	5443	5038	x	Basic vocational
Branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	4752	Stage I sectoral vocational ^a
Licea ogólnokształcące	13268	9657	9162	8956	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	98	x	x	x	Supplementary general secondary
Licea profilowane	700	x	x	x	Specialised secondary
Technika	14664	13705	13634	13340	Technical secondary
Technika uzupełniająca	–	x	x	x	Supplementary technical secondary
Artystyczne ogólnokształcące ^b	240	336	360	347	General art ^b
Policealne	6228	5116	5340	5306	Post-secondary
Wyższe	38301	22946	20661	19635	Higher education institutions
Szkoły dla dorosłych:					Schools for adults:
Podstawowe	–	–	–	46	Primary
Gimnazja	849	562	475	383	Lower secondary
Zasadnicze zawodowe	287	x	x	x	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	2845	4752	4446	3955	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	3009	x	x	x	Supplementary general secondary
Licea profilowane	891	x	x	x	Specialised secondary
Technika	195	–	x	x	Technical secondary
Technika uzupełniająca	821	–	x	x	Supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
Podstawowe	9302	7803	–	.	Primary
Gimnazja	10171	8208	7783	.	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy ...	46	74	60	.	Special job-training
Zasadnicze zawodowe	2650	1700	1473	.	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	4438	3308	3124	.	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	41	x	x	.	Supplementary general secondary
Licea profilowane	247	x	x	.	Specialised secondary
Technika	3691	3162	3194	.	Technical secondary
Technika uzupełniająca	–	x	x	.	Supplementary technical secondary
Artystyczne ogólnokształcące ^c	48	49	38	.	General art ^c
Policealne	1925	1535	1391	.	Post-secondary
Wyższe	11297	6736	6967	.	Higher education institutions
Szkoły dla dorosłych:					Schools for adults:
Podstawowe	–	–	–	.	Primary
Gimnazja	236	222	196	.	Lower secondary
Zasadnicze zawodowe	46	–	x	.	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	602	1472	1371	.	General secondary
Uzupełniające licea ogólnokształcące ...	1108	x	x	.	Supplementary general secondary
Licea profilowane	307	x	x	.	Specialised secondary
Technika	66	x	x	.	Technical secondary
Technika uzupełniająca	207	x	x	.	Supplementary technical secondary

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 286 uczniów, 2015/16 – 271, 2016/17 – 340, 2017/18 – 387. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 26 absolwentów, 2015/16 – 33, 2016/17 – 35.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 286 students, 2015/16 – 271, 2016/17 – 340, 2017/18 – 387. c Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 26 graduates, 2015/16 – 33, 2016/17 – 35.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (126). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły podstawowe	404	397	397	413	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	363	333	333	349	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	38	60	60	58	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	2	Religious organisations
Pozostałe	2	3	3	4	Others
Gimnazja	169	170	170	66	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	158	151	151	55	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	8	16	16	11	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	2	2	2	–	Religious organisations
Pozostałe	1	1	1	–	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	65	67	66	65	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego	59	60	59	58	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	5	5	5	5	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Licea ogólnokształcące^c	54	50	49	49	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego	47	43	42	43	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	6	5	5	4	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Licea profilowane	10	x	x	x	Specialised secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	10	x	x	x	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	–	x	x	x	Associations and other social organisations
Technika^d	55	57	57	55	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	2	2	2	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego	50	50	50	49	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3	4	4	3	Associations and other social organisations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Szkoły policealne	64	58	61	56	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	–	–	–	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego	23	15	13	11	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	8	4	3	2	Associations and other social organisations
Pozostałe	31	39	45	43	Others
Szkoły wyższe	6	6	6	6	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	4	4	4	Central (government) administration units
Pozostałe	2	2	2	6	Others
Szkoły dla dorosłych	119	64	63	60	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	7	1	1	1	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego	37	28	27	24	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	21	5	5	5	Associations and other social organisations
Pozostałe	54	30	30	30	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W roku szkolnych 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. d Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools, and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification.

TABLE 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI		PUPILS AND STUDENTS			
Szkoły podstawowe	52298	55687	50814	58741	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	50229	52361	47646	54952	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1807	2956	2819	3301	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	7	3	2	63	Religious organisations
Pozostałe	255	367	347	425	Others
Gimnazja	31323	24814	24013	15761	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	30779	24088	23254	15204	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	389	566	606	461	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	123	134	131	79	Religious organisations
Pozostałe	32	26	22	17	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	7325	5744	5312	5016	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego ...	6998	5554	5115	4862	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	319	175	177	137	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	8	8	10	9	Religious organisations
Pozostałe	–	7	10	8	Others
Licea ogólnokształcące^c	13366	9657	9162	8956	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego ...	13073	9355	8853	8657	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	183	146	154	148	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	110	128	132	119	Religious organisations
Pozostałe	–	28	23	32	Others
Licea profilowane	700	x	x	x	Specialised secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	700	x	x	x	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	–	x	x	x	Associations and other social organisations
Technika^d	14904	14041	13994	13687	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	363	299	288	289	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	14100	13457	13430	13106	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	441	215	151	122	Associations and other social organisations
Pozostałe	–	70	125	170	Others
Szkoły policealne	6228	5116	5340	5306	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	83	–	–	–	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	1661	812	574	529	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	400	225	205	70	Associations and other social organisations
Pozostałe	4084	4079	4561	4707	Others
Szkoły wyższe	38301	22946	20661	19635	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	32369	20445	18510	17770	Central (government) administration units
Pozostałe	5932	2501	2151	1865	Others
Szkoły dla dorosłych	8897	5314	4921	4384	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	438	133	107	52	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	2578	1762	1578	1277	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	874	326	296	241	Associations and other social organisations
Pozostałe	5007	3093	2940	2814	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. d Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools, and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (126). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	ABSOLWENCI		GRADUATES		
Szkoły podstawowe	9302	7803	–	–	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	8895	7350	–	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	364	402	–	–	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	5	1	–	–	Religious organisations
Pozostałe	38	50	–	–	Others
Gimnazja	10171	8208	7783	–	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	10019	7961	7566	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	103	192	164	–	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	40	43	43	–	Religious organisations
Pozostałe	9	12	10	–	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	2696	1774	1533	–	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego ...	2607	1735	1496	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	89	36	30	–	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	–	2	3	–	Religious organisations
Pozostałe	–	1	4	–	Others
Licea ogólnokształcące^c	4479	3308	3124	–	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego ...	4396	3211	3022	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	50	46	56	–	Associations and other social organisations
Organizacje wyznaniowe	33	40	40	–	Religious organisations
Pozostałe	–	11	6	–	Others
Licea profilowane	247	x	x	–	Specialised secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	247	x	x	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	–	x	x	–	Associations and other social organisations
Technika^d	3739	3211	3232	–	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	85	64	79	–	Central (governmental) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	3528	3086	3110	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	126	61	43	–	Associations and other social organisations
Pozostałe	–	–	–	–	Others
Szkoły policealne	1925	1535	1391	–	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	38	–	–	–	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	575	292	249	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	170	67	17	–	Associations and other social organisations
Pozostałe	1142	1176	1125	–	Others
Szkoły wyższe	11297	6736	6967	–	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	9174	5828	6197	–	Central (government) administration units
Pozostałe	2123	908	770	–	Others
Szkoły dla dorosłych	2572	1694	1567	–	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	78	34	16	–	Central (government) administration units
Jednostki samorządu terytorialnego ...	669	502	555	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	281	121	72	–	Associations and other social organisations
Pozostałe	1544	1037	924	–	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W roku szkolnych 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. d Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b Including special job-training schools, and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (127). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku		in % of population of given age group	
7–13 ^a lat	93,4	89,5	91,9	92,4
14–15 ^b	94,1	91,6	91,6	91,9
16–18	93,1	90,6	90,0	90,7
19–21 lat	24,5	24,7	25,2	23,9

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat.
b W roku szkolnym 2010/11, 2015/16 i 2016/17 – grupa wieku 13–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12. b In the 2010/11, 2015/16 and 2016/17 school year – age group 13–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (128). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %			in %			w %			in %		

BRUTTO GROSS

Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–13	95,6	96,2	95,0	96,1	96,5	95,7	89,9	89,4	90,4	93,4	93,7	93,1
gimnazja ^b lower secondary ^b	14–15	98,3	100,3	96,2	99,6	102,1	97,1	95,9	96,6	95,2	97,5	97,8	97,2
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	16,8	23,6	9,7	20,5	28,0	12,9	19,4	25,4	13,1	18,3	23,5	12,6
licea ogólnokształcące ^e general secondary ^e	16–18	59,6	50,6	69,1	56,2	45,9	66,7	48,6	41,1	56,5	47,1	38,9	55,8
technika ^{fg} technical secondary ^{fg}	16–18	32,0	39,1	24,5	43,0	50,8	34,9	47,4	51,0	43,7	49,9	54,3	45,2
policealne post-secondary	19–21	13,4	11,6	15,1	14,2	8,8	19,6	15,5	8,0	23,3	17,4	8,9	26,2

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat. b W roku szkolnym 2010/11, 2015/16 i 2016/17 – grupa wieku 13–15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. d–g Łącznie z ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, f – w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi, g – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12. b In the 2010/11, 2015/16 and 2016/17 school years – age group 13–15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. d–g Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – in the 2010/11 school year supplementary general and specialised secondary schools, f – in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, g – general art schools leading to professional certification.

TABL. 4 (128). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI (dok.)**
ENROLLMENT RATE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2016/17			2017/18		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne ^a Pre-primary education ^a	6	92,7	92,3	93,2	85,9	87,6	84,0	95,9	95,9	96,0	91,0	91,4	90,6
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^b primary ^b	7–13	93,7	93,7	93,7	93,3	93,3	93,4	89,0	88,1	89,9	91,5	91,5	91,5
gimnazja ^c lower secondary ^c	14–15	91,5	90,9	92,2	91,1	90,2	92,0	88,9	88,2	89,6	86,3	84,8	87,9
branżowe szkoły I stopnia ^{de} stage I sectoral vocational ^{de}	16–18	14,8	20,3	9,1	17,6	23,0	11,9	16,2	21,1	11,0	15,3	19,5	10,7
licea ogólnokształcące ^f general secondary ^f	16–18	47,7	37,5	58,5	38,8	27,3	50,7	33,9	24,7	43,4	33,2	23,7	43,5
Technika ^{gh} technical secondary ^{gh}	16–18	21,6	25,9	17,2	30,0	34,4	25,5	35,2	37,8	32,5	37,1	40,7	33,2
policealne post-secondary	19–21	8,1	7,4	8,8	5,3	3,0	7,8	4,4	2,1	6,6	3,7	1,8	5,8

a Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat. c W roku szkolnym 2010/11, 2015/16 i 2016/17 – grupa wieku 13–15 lat. d Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. e–h Łącznie z ze szkołami: e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, f – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, g – w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi, h – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5. b In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12. c In the 2010/11, 2015/16 and 2016/17 school years – age group 13–15. d Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. e–h Including: e – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, f – in the 2010/11 school year supplementary general and specialised secondary schools, g – in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, h – general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6 W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
Note to tables 5 and 6 In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (129). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN
AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students at schools				
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^{ab} stage I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach secondary schools		technicznych ^g technical secondary ^d	policealnych ^e post- secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas			ogólnokształcących ^c general ^c	profilowanych specialised			
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	110126 108160 101662 100487	93,5 97,0 97,3 97,9	94,9 97,0 97,0 97,9	91,7 97,1 97,6 97,9	90,8 98,2 97,8 98,0	41,0 50,8 53,6 57,1	98,6 98,9 99,3 99,2	100,0 x x x	98,1 98,7 96,8 95,4	24,1 70,1 63,8 54,1
Francuski French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	2545 2573 1981 1957	– 0,1 0,1 0,1	– – – 0,2	– 0,2 0,2 0,1	2,0 3,7 3,0 4,2	0,8 – – –	10,7 10,8 11,1 10,8	– x x x	2,9 1,5 1,4 1,6	– – 0,2 0,5
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	51300 48144 44656 42362	7,7 3,4 2,8 13,0	4,7 2,1 1,9 12,9	11,5 5,2 4,1 13,1	60,2 92,5 90,8 89,5	50,0 48,0 45,4 41,2	75,4 74,5 68,8 67,2	99,3 x x x	93,3 92,9 89,4 88,8	3,6 9,1 6,6 9,1
Rosyjski Russian	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	1003 613 535 622	– – – 0,0	– – – 0,1	– – – –	0,2 0,6 0,5 0,5	4,7 – – –	3,0 3,7 4,0 3,8	– x x x	1,5 0,8 0,4 1,3	– – – –
Inne Others	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	622 1974 2287 2527	– 0,3 0,3 0,5	– 0,6 0,6 0,7	– – – 0,0	– 2,0 2,0 2,4	– 1,0 0,7 0,8	1,1 9,5 13,6 16,6	– x x x	3,0 2,2 2,2 2,1	2,2 0,3 0,7 1,3
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f											
Angielski English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	3719 552 851 489	3,5 1,0 1,0 0,7	2,6 0,4 0,6 0,5	4,5 1,8 1,6 1,0	5,1 0,0 0,3 0,3	0,4 – – –	0,5 – – 0,1	– x x x	0,2 – 1,6 0,1	3,2 – 0,5 –
Francuski French	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	1076 584 551 439	1,2 1,0 1,0 0,7	1,7 1,8 1,7 1,1	0,4 – – 0,2	1,0 – – –	– – – –	1,3 – – –	– x x x	– 0,0 0,4 –	– – – –
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	11497 5392 5790 5870	11,8 9,1 9,3 9,5	11,3 9,8 10,0 10,9	12,3 8,2 8,3 7,4	15,6 0,1 0,8 0,4	– – – –	3,3 2,3 3,5 1,9	– x x x	– 0,5 3,8 0,4	0,3 – 0,3 –
Inne Others	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	932 286 579 411	0,1 0,2 0,2 0,3	0,2 0,3 0,4 0,4	– – – –	0,7 0,1 0,3 –	– – – –	5,0 0,9 2,6 2,6	– x x x	– 0,5 1,1 0,1	– – – –

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b–d Łącznie z: b – od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – w roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, d – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b–d Including: b – since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools, d – general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. g Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (130). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total students in schools			
		pod- stawowych primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach secondary schools		technikach ^c technical secondary ^c	
					ogólno- kształcą- cych ^d general ^d	profilowa- nych specialised		
Angielski English	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	6507 4184 3979 3461	– – – 73,9	64,9 64,6 66,5 53,3	66,2 – – –	74,2 80,4 82,4 84,2	57,7 x x x	50,8 – – x
Niemiecki German	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	2235 977 913 671	– – – 26,1	22,7 30,8 29,7 46,7	23,3 – – –	19,7 16,9 17,4 14,5	13,8 x x x	50,7 – x x
Rosyjski Russian	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	1054 58 42 26	– – – –	12,4 4,6 3,8 –	– – – –	7,1 0,7 0,5 0,7	50,2 x x x	8,8 – x x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c,d W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: c – technikami uzupełniającymi, d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational schools sections. c,d In 2010/11 school year including schools: c – supplementary technical secondary schools, d – supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (131). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	uczniowie	pupils and students			absolwenci	graduates	
Szkoły podstawowe Primary schools	1567	1738	1773	2276	299	375	–
w tym specjalne of which special	607	624	591	742	143	129	–
Gimnazja Lower secondary schools	1264	1122	1170	878	358	378	373
w tym specjalne of which special	718	504	514	394	202	173	163
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy Special job-training schools	245	301	274	264	46	74	60
Branżowe szkoły I stopnia ^b Stage I sectoral vocational schools ^b	484	437	403	381	170	83 ^c	66 ^c
w tym specjalne of which special	464	336	302	266	170	80	63

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 185. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

a See general notes, item 10 on page 185. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational schools sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education).

TABL. 7 (131). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a (dok.)**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące ^b General secondary schools ^b	91	85	87	103	27	20	25
w tym specjalne of which special	41	7	7	8	15	–	–
Licea profilowane Specialised secondary schools	18	x	x	x	7	x	x
Technika ^c Technical secondary schools ^c	29	80	92	106	4	8 ^d	20 ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 185. b,c Łącznie z: b – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. d W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 185. b,c Including: b – in the 2010/11 school years supplementary general secondary schools, c – general art schools leading to professional certification. d Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (132). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE ORAZ MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII**
SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES AND YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATION CARE CENTRES					
Ośrodki	9	9	9	9	Centres
Miejsca	514	384	370	318	Places
Wychowankowie	331	210	195	172	Residents
w tym niepełnosprawni intelektualnie ^a	325	194	173	153	of which with intellectual disability ^a
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	3	6	6	6	Centres
Miejsca	155	242	230	230	Places
Wychowankowie	130	178	167	181	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	1	2	2	2	Centres
Miejsca	30	55	70	66	Places
Wychowankowie	30	53	56	63	Residents

a Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (133). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informatycznych computing	technicznych technical	przedmiotowych subjects	artystycznych arts	sportowych sports	tury- styczno- krajow- znaw- czych tourism	innych others	
O G Ó Ł E M	2010	9	17293	168	12	450	2889	12142	48	1584
T O T A L	2015	15	19283	42	24	30	3147	13813	1483	744
	2016	13	22257	65	23	452	3411	15606	2000	700
	2017	11	19603	60	24	277	2561	16103	308	270
Młodzieżowe domy kultury		5	2868	60	24	25	2001	180	308	270
Youth community centres										
Ogniska pracy pozaszkolnej		2	592	–	–	32	560	–	–	–
Extracurricular interest groups										
Międzyszkolne ośrodki sportowe		2	15923	–	–	–	–	15923	–	–
Interschool sports centres										
Pozostałe placówki		2	220	–	–	220	–	–	–	–
Other institutions										

a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (134). **INTERNATY I BURS Y SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	
	placówki establi- shments	miejsca beds				korzystający boarders	
						ogółem	total
O G Ó Ł E M	18	1611	1030	1283	1226	1193	74,1
T O T A L							
Internaty	12	971	742	658	649	669	68,9
Boarding schools							
szkoły podstawowe i gimnazja	1	8	–	2	3	3	37,5
primary and lower secondary schools							
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika	9	683	517	426	445	473	69,3
stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools							
licea ogólnokształcące ^b	2	280	200	230	201	193	68,9
general secondary schools ^b							
Bursy	6	640	288	625	577	524	81,9
Dormitories							

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including in the 2010/11 school years supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (135). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	11	10	11	11	Dormitories
Miejsca	3450	3073	3339	3343	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	3139	2573	2646	2593	students
w % ogółu studentów	8,2	11,2	12,8	13,2	in % of total students
doktoranci	21	45	39	38	doctoral studies
w % ogółu doktorantów	5,6	6,6	5,5	5,6	in % of total
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	1	1	1	1	Canteens
Miejsca	85	100	100	100	Places

TABL. 12 (136). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKOŁY SCHOOLS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18			
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzymu- jący sty- pendia w % ogółu studentów danego typu szkoły scholarship recipients in % of total students of a given type of schools
					socjalne social grant	rektora dla najlepszych studentów scholarship for out- standing students awarded by the rectors	
OGÓŁEM TOTAL	9323	5015	4346	3965	2272	1760	20,2
Uniwersytety	3863	2058	1740	1564	963	640	19,0
Wyższe szkoły techniczne	2456	1537	1362	1275	692	660	20,6
Wyższe szkoły ekonomiczne	1244	382	301	284	135	163	17,3
Pozostałe szkoły wyższe	1760	1038	943	842	482	297	23,7

^a łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; since the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In distribution by type of scholarships, one person may be indicated more than once.

TABL. 13 (137). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Szkoły	381	374	374	389	Schools
w tym:					of which:
filialne	12	13	13	13	branch
Oddziały	3032	3202	2989	3474	Sections
Uczniowie	51691	55063	50223	57999	Pupils
w tym kobiety	25127	26962	24501	28179	of which females
w tym I klasa	8121	12148	3463	7751	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	394	491	387	331	branch
Absolwenci	9159	7674	–	–	Graduates
w tym kobiety	4460	3764	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	64	36	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	136	147	134	149	school
1 oddział	17	17	17	17	section
MIASTA URBAN AREAS					
Szkoły	106	107	107	120	Schools
w tym:					of which:
filialne	–	–	–	–	branch
Oddziały	1359	1529	1432	1702	Sections
Uczniowie	28901	32237	29598	34901	Pupils
w tym kobiety	14126	15830	14438	16946	of which females
w tym I klasa	4630	7180	2061	4588	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	–	–	–	–	branch
Absolwenci	5063	4398	–	–	Graduates
w tym kobiety	2470	2193	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	–	–	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	273	301	277	291	school
1 oddział	21	21	21	21	section
WIEŚ RURAL AREAS					
Szkoły	275	267	267	269	Schools
w tym:					of which:
filialne	12	13	13	13	branch
Oddziały	1673	1673	1557	1772	Sections
Uczniowie	22790	22826	20625	23098	Pupils
w tym kobiety	11001	11132	10063	11233	of which females
w tym I klasa	3491	4968	1402	3163	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	394	491	387	331	branch
Absolwenci	4096	3276	–	–	Graduates
w tym kobiety	1990	1571	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	64	36	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	83	85	77	86	school
1 oddział	14	14	13	13	section

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (138). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Gimnazja	146	146	146	52	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	1	3	2	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	1368	1113	1082	719	Sections
Uczniowie	30605	24310	23499	15367	Students
w tym kobiety	14969	11857	11490	7602	of which females
w tym I klasa	10137	8142	7795	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	558	1073	768	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	558	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	9969	8035	7620	.	Graduates
w tym kobiety	4961	3974	3733	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	171	233	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	386	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	210	167	161	296	school
1 oddział	22	22	22	21	section
MIASTA URBAN AREAS					
Gimnazja	78	76	76	28	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	1	3	2	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	913	739	721	481	Sections
Uczniowie	21552	17187	16586	10903	Students
w tym kobiety	10533	8353	8137	5451	of which females
w tym I klasa	7152	5772	5555	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	558	1073	768	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	558	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	7042	5682	5376	.	Graduates
w tym kobiety	3497	2816	2616	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	171	233	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	335	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	276	226	218	389	school
1 oddział	24	23	23	23	section

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

TABL. 14 (138). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
WIEŚ RURAL AREAS					
Gimnazja	68	70	70	24	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	–	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	455	374	361	238	Sections
Uczniowie	9053	7123	6913	4464	Students
w tym kobiety	4436	3504	3353	2151	of which females
w tym I klasa	2985	2370	2240	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	–	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	2927	2353	2244	.	Graduates
w tym kobiety	1464	1158	1117	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	51	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	133	102	99	186	school
1 oddział	20	19	19	19	section

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (139). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	35	34	33	34	Schools
Oddziały	269	211	196	189	Sections
Uczniowie	6616	5107	4736	4486	Students
w tym kobiety	2059	1646	1551	1470	of which females
w tym I klasa	2553	1852	1625	1500	of which grade 1
Absolwenci	2480	1620	1410	.	Graduates
w tym kobiety	821	538	469	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	5107	4736	4486	414	T O T A L
Artystyczna	8	11	10	–	Arts
Biznesu i administracji	624	556	513	156	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	2122	1940	1867	138	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	584	589	589	4	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	633	573	479	5	Architecture and construction
Rolnicza	10	8	9	2	Agriculture
Usług dla ludności	1126	1059	1019	109	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (141). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	53	48	47	47	Schools
Oddziały	502	371	353	354	Sections
Uczniowie	13325	9650	9155	8948	Students
w tym kobiety	8543	6123	5749	5649	of which females
w tym I klasa	4400	3020	2999	3038	of which grade 1
Absolwenci	4464	3308	3124	.	Graduates
w tym kobiety	2915	2152	1968	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (142). **TECHNIKA^a ORAZ SZKOŁY ARTYSTYCZNE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^b DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL^a SECONDARY SCHOOLS AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^b FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	55	56	56	54	Schools
Oddziały	621	586	584	573	Sections
Uczniowie	14904	14038	13990	13683	Students
w tym kobiety	6231	6338	6281	5987	of which females
w tym I klasa	4017	3748	3848	3606	of which grade 1
Absolwenci	3739	3211	3232	.	Graduates
w tym kobiety	1563	1447	1496	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi. b Dające uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary technical secondary schools. b Leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW ORAZ SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
O G Ó Ł E M	14038	13990	13683	2314	T O T A L
Artystyczna	388	393	312	41	Arts
Społeczna	1447	1442	1301	305	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	2063	2147	2288	332	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	2171	2319	2593	311	Information and Communication Technologies
Inżynieryjno-techniczna	3093	3021	2792	521	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	263	248	210	18	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1027	928	843	170	Architecture and construction
Rolnicza	393	386	325	57	Agriculture
Leśna	94	102	94	17	Forestry
Weterynaryjna	129	173	216	11	Veterinary
Medyczna	81	93	88	23	Health
Usług dla ludności	2492	2332	2142	444	Personal services
Usług transportowych	365	348	339	64	Transport services
Pozostałe	32	58	140	-	Others

a Dające uprawnienia zawodowe. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (144). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIE DAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	19	17	17	17	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	19	17	17	17	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1740	1548	1564	2237	Students
w tym kobiety	1086	1007	1053	1481	of which females
Absolwenci	208	213	375	.	Graduates
w tym kobiety	146	142	235	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	4	6	7	7	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	2	2	3	3	of which educating only in art subjects
Uczniowie	526	607	700	734	Students
w tym kobiety	352	429	499	532	of which females
Absolwenci	74	82	73	.	Graduates
w tym kobiety	58	64	55	.	of which females

TABL. 20 (144). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE (dok.)					
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne					
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Of which general art school					
Szkoły	2	4	4	4	Schools
Uczniowie	240	336	360	347	Students
w tym kobiety	194	272	279	271	of which females
Absolwenci	48	49	38	.	Graduates
w tym kobiety	41	46	31	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (145). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	64	58	61	56	Schools
Oddziały	292	229	303	312	Sections
Uczniowie	6228	5116	5340	5306	Students
w tym kobiety	4252	3783	3965	3922	of which females
Absolwenci	1925	1535	1391	.	Graduates
w tym kobiety	1414	1161	1096	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absol- wenci graduates	
OGÓŁEM	5116	5340	5306	801	TOTAL
Artystyczna	332	275	311	63	Arts
Społeczna	17	70	218	5	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	28	8	-	7	Journalism and information
Biznesu i administracji	1265	1859	1508	134	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych ...	292	334	355	8	Information and Communication Technologies
Architektury i budownictwa	-	18	-	-	Architecture and construction
Weterynaryjna	84	51	77	5	Veterinary
Medyczna	1187	1131	1085	305	Health
Opieki społecznej	313	283	357	97	Social services
Usług dla ludności	776	533	661	106	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	729	648	584	64	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	63	43	82	-	Security services
Pozostałe	30	87	68	7	Others

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (147). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010/11	6	1688	38301	11297	TOTAL
	2015/16	6	1528	22946	6736	
	2016/17	6	1500	20661	6967	
	2017/18	6	1522	19635	.	
Uniwersytety	1	687	8231	2911	Universities	
Wyższe szkoły techniczne	1	494	6203	2239	Higher schools of technology	
Wyższe szkoły ekonomiczne	1	39	1645	645	Higher schools of economics	
Pozostałe szkoły wyższe	3	301	3556	1172	Others higher education institutions	

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 186. ^b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2016/17.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 186. ^b According to type of school – from the 2016/17 academic year.

TABL. 24 (148). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKOŁY TYPES OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z ogółem na studiach Of grand total number in				
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	38301	23628	21512	13026	16789	10602
TOTAL	2015/16	22946	13418	16634	9940	6312	3478
	2016/17	20661	12155	15365	9225	5296	2930
	2017/18	19635	11374	14702	8714	4933	2660
Uniwersytety	8231	5743	6932	4747	1299	996	
Uniwersities							
Wyższe szkoły techniczne	6203	2228	4587	1793	1616	435	
Higher schools of technology							
Wyższe szkoły ekonomiczne	1645	925	372	143	1273	782	
Higher schools of economics							
Pozostałe szkoły wyższe	3556	2478	2811	2031	745	447	
Other higher education institutions							

TABL. 25 (149). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ TYPE OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z ogółem na studiach		Of grand total number in		
			stacjonarnych		niestacjonarnych		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11	11297	7753	5546	3645	5751	4108
TOTAL	2014/15	7776	5270	4995	3383	2781	1887
	2015/16	6736	4513	4653	3131	2083	1382
	2016/17	6967	4429	4902	3191	2065	1238
Uniwersytety		2911	2260	2359	1799	552	461
Universities							
Wyższe szkoły techniczne		2239	938	1685	769	554	169
Higher schools of technology							
Wyższe szkoły ekonomiczne		645	396	49	22	596	374
Higher schools of economics							
Pozostałe szkoły wyższe		1172	835	809	601	363	234
Other higher education institutions							

TABL. 26 (150). **NAUCZYCIELE AKADEMICKY^a W SZKOLACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/6	2016/17	2017/18
	ogółem total				w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM	1688	1528	1500	1522	702	674	677	691
TOTAL								
Profesorowie	438	444	438	444	101	130	132	130
Professors								
w tym z tytułem naukowym profesora	64	49	48	52	15	19	19	18
of which with academic title of professor								
Docenci	2	2	2	2	1	–	–	–
Associate professors (docents)								
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	–	–	–	–	–	–	–	–
of which with degree of habilitated doctor								
Adiunkci	722	601	591	588	325	285	293	289
Assistant professors								
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	35	56	45	29	12	21	22	14
of which with degree of habilitated doctor ^b								
Asystenci	205	157	144	136	103	78	69	68
Assistant lecturers								
Pozostali	321	325	325	352	172	181	184	204
Others								

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 186.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 186. ^b The habilitated doctors degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27 (151). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females		
O G Ó Ł E M	2010/11 2015/16 2016/17 2017/18	188 1089 1303 1454	81 542 632 676	11 154 261 .	7 106 159 .	T O T A L
studia: stacjonarne		1421	659	237	143	full-time programmes
niestacjonarne		33	17	24	16	part-time programmes
Uniwersytety		705	394	141	103	Universities
Wyższe szkoły techniczne		314	104	50	21	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne		382	149	65	34	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły wyższe		53	29	5	1	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of school – from the 2016/17 academic year.

TABL. 28 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH^a STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES ^a					
O G Ó Ł E M	3131	3052	2792	4437	T O T A L
w tym kobiety	2454	2704	2485	4005	of which females
Uniwersytety	1400	364	237	255	Universities
Wyższe szkoły techniczne	280	126	113	147	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	353	531	633	672	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły wyższe	1098	2031	1809	3363	Other higher education institutions
WYDANE ŚWIADECTWA SŁUCHACZOM STUDIÓW PODYPLOMOWYCH CERTIFICATES ISSUED TO STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES					
O G Ó Ł E M	2470	2648	2420	.	T O T A L
w tym kobiety	2029	2356	2175	.	of which females
Uniwersytety	1095	215	179	.	Universities
Wyższe szkoły techniczne	171	71	87	.	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	274	366	440	.	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły wyższe	930	1996	1714	.	Other higher education institutions
UCZESTNICY STUDIÓW DOKTORANCKICH DOCTORAL STUDENTS					
O G Ó Ł E M	373	687	713	675	T O T A L
w tym kobiety	154	364	402	361	of which females
Uniwersytety	260	542	581	545	Universities
Wyższe szkoły techniczne	113	145	132	130	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	–	–	–	–	Higher schools of economics
Pozostałe szkoły wyższe	–	–	–	–	Other higher education institutions

a W roku akademickim 2010/11 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

a In 2010/11 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 29 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY FIELDS OF EDUCATION IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Śluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	4437	2420	T O T A L
Pedagogiczna	3648	1930	Education
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	24	21	Humanities (except languages)
Językowa	24	–	Languages
Spoleczna	13	–	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	34	21	Journalism and information
Biznesu i administracji	255	201	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	11	10	Information and Communication Technologies
Medyczna	341	116	Health
Opieki społecznej	36	48	Welfare
Higieny i bezpieczeństwa pracy	51	73	Hygiene and occupational health services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 30 (154). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH W ROKU SZKOLNYM 2017/18**
SCHOOLS FOR ADULTS IN 2017/18 SCHOOL YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci ^a Graduates ^a	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe	6	5	46	9	46	9
Primary schools						
Gimnazja	4	24	383	115	196	68
Lower secondary schools						
Licea ogólnokształcące	50	178	3955	1738	1371	661
General secondary schools						

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a From the previous school year.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	454	471	477	484	Establishments
miasta	167	188	196	206	urban areas
wieś	287	283	281	278	rural areas
Przedszkola	343	361	366	374	Nursery schools
w tym specjalne	4	7	7	7	of which special
miasta	152	169	174	186	urban areas
wieś	191	192	192	188	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	108	96	98	98	Pre-primary sections of primary schools
Punkty przedszkolne	3	14	13	12	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	28091	28425	29991	31051	Nursery schools
w tym specjalne	48	88	88	91	of which special
miasta	17216	17507	18599	19595	Urban areas
wieś	10875	10918	11392	11456	Rural areas
Punkty przedszkolne	60	408	440	412	Pre-primary points
Dzieci	28573	26734	30767	31828	Children
miasta	17243	16043	18263	19191	urban areas
wieś	11330	10691	12504	12637	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	7121	1591 ^b	7338	8024	of which aged: 6 years
5 lat	7692	8764	8283	8539	5 years
Przedszkola	25672	23966	27394	28363	Nursery schools
w tym specjalne	36	53	59	62	of which special
miasta	16815	15642	17672	18676	urban areas
wieś	8857	8324	9722	9687	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	6155	1393 ^b	6298	6972	of which aged: 6 years
5 lat	6910	7790	7470	7684	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	2847	2452	2974	3105	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	966	187	962	985	of which aged 6 years
Punkty przedszkolne	54	316	399	360	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	788	.	856	900	3–6
3–5	766	897	875	897	3–5
6	859	.	803	910	5
5 lat	886	959	941	963	6
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	707	.	763	803	3–6
3–5	696	807	789	807	3–5
6 lat	742	.	689	791	6
1 przedszkole	75	66	75	76	Nursery school
100 miejsc	91	84	91	91	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. b Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 160) z późniejszymi zmianami, która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

3. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. – domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160) with later amendments, replacing the Law on Care Health Facilities – specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Presented in the section data performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, mental and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives.

3. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices – since 2006, pharmacies and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyków ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyków (Dz. U. 2013 poz. 26).

5. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyków** w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane dotyczące **stacjonarnej opieki zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o **łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Dane o **łóżkach na oddziałach: chirurgicznych** obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szczękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiologię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; **zakaźnych** – łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych, **psychiatrycznych** – łóżka na oddziałach leczenia uzależnień, **gruźlicy i chorób płuc** – łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

7. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

8. **Lecznictwo uzdrowiskowe** – zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, prowadzona w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach znajdujących się w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych (surowce lecznicze i właściwości lecznicze klimatu) oraz towarzyszących zabiegów z zakresu fizjoterapii.

Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

9. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on **doctor specialist and dental specialist** concerns doctors with grade II specialization and since 2005 with specialist title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Ministry of Health, dated 2 I 2013 on Doctors and Dentist Specialization (Journal of Laws 2013 item 26).

5. **Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data concerning **in-patient health care** do not include day-care.

Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding **beds in in-patient health care units** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

Data regarding beds in hospitals wards: **surgical wards** are given together with general surgery, paediatric surgery, maxilla-facial, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, cardiosurgery, urology, and as well as other surgical **wards, infectious disease wards** – beds in communicable diseases wards, **psychiatric wards** – beds in addiction recovery wards, **tubercular wards** – beds in pulmonary wards.

7. **Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

8. **Health resort treatment** – organised activity of providing health care services in scope of health resort treatment or rehabilitation, conducted on the area of health resort by health resort facilities or outside the health resort area in hospitals and sanatoriums located in underground mining excavations, using natural conditions (natural materials and healing properties of the climate) and physiotherapy treatment.

Data **regarding psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

9. Data concerning **emergency medical services and first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of

funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131); wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

10. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

11. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja), obowiązującą od 1997 r.

12. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603) z późniejszymi zmianami opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

13. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832) z późniejszymi zmianami przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

14. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 697).

15. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (jednolity tekst Dz.U. 2017 poz. 1815 z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

16. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kom-

Health, dated 3 XI 2011 (Journal of Laws 2016, item 2131); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

10. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

11. Data concerning incidence of infectious diseases is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" obligatory since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

12. According to the law on childcare for children younger than 3 years, dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 603) with later amendments care can be organized in the form of nurseries, as well as since 2011 – children's clubs, provided by day carer and nanny.

13. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 item 1832) with later amendments. The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

14. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

15. Data on benefits and supplements under "Family 500+" programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1815 with later amendments).

Benefit is financed from the state budget.

16. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialized centre** – organises socio-thera-

pensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,

- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach** (od 2012 r.) – łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

17. Rodzina piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
 - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa); w tym:
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),
 - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969), małoletnie matki z dziećmi,
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

peutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,

- 3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in a combination of the forms** (since 2012) – combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

17. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possible for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, health care, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
 - a) related,
 - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
 - c) professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings) – among which there are also:
 - professional that performs the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, in case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),
 - professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969), underage mothers with children,
- 2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
 - a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę liczniemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socializacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcijnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

19. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508).

- b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
- c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
- d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Law on Social Assistance dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

20. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

20. Data on **social welfare benefits** are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs.

The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (156). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	1946	2040	2025	Doctors
w tym kobiety	982	1019	998	of which women
Lekarze dentyści	286	390	386	Dentists
w tym kobiety	194	275	272	of which women
Farmaceuci	572	628	641	Pharmacists
w tym kobiety	434	488	506	of which women
Pielęgniarki	4927	5059	4989 ^b	Nurses
Położne	485	491	505 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	643	653	653	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	244	190	201	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 211; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b-c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 371, c – położnictwa – 46. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 211; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state of local government administration and National Health Fund. b-c Of which masters: b – of nursing – 371 c – of midwifery – 46. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE	1312	1383	1390	DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	74	87	93	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	222	232	235	Surgery ^b
Chorób płuc	40	39	39	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	146	146	140	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	19	21	22	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii	50	62	62	Cardiology
Medycyny rodzinnej	122	116	132	General practitioners
Neurologii ^{cd}	55	64	61	Neurology ^{cd}
Okulistyki	45	50	50	Ophthalmology
Onkologii ^e	6	7	9	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	38	39	37	Otolaryngology ^{cf}
Pediatрії	78	88	76	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	116	128	126	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	48	52	51	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^d	26	23	22	Radiology ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 212 oraz notka a do tabl. 1 na str. 217. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – otorynaryngologii, g – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a See general notes, item 4 on page 212 and footnote a to the table 1 on page 217. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d-g Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, oncology and hematology, f – otorynaryngology, g – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and pediatric radiology.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy)	67,4	67,8	68,6	SPECIALISTS (in % of total doctors)
LEKARZE DENTYŚCI	79	84	79	DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej	14	14	14	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	1	1	1	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	18	20	15	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	6	4	6	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	23	22	22	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	3	5	5	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	13	18	16	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentyistów)	27,6	21,5	20,5	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentist)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 212 oraz notka a do tabl. 1 na str. 217.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 212 and footnote a to the table 1 on page 217.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3 (158). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	538	543	546	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	387	388	397	urban areas
wieś	151	155	149	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	255	248	246	Doctors practices ^b (as of 31 XII)
miasta	201	193	192	urban areas
wieś	54	55	54	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	7258,0	7276,5	7270,7	Consultations provided ^c in thous.
miasta	5996,6	5987,1	5978,0	urban areas
wieś	1261,4	1289,3	1292,7	rural areas
lekarskie	6608,8	6623,4	6616,0	doctors
w tym specjalistyczne	2255,6	2278,1	2239,4	of which specialized
stomatologiczne	649,2	653,1	654,8	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 211. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 211. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or health care facilities. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (159). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^b	28	30	31	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	3	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	1	1	1	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	1	1	1	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	19	19	18	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	1	1	Nursing homes ^c
Hospicja	2	2	3	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	3	3	2	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	4604	4741	4569	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	804	832	802	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	88	88	88	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	75	75	75	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1018	1001	929	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	11	7	Nursing homes ^c
Hospicja	32	26	35	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	46	42	26	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^e	165696	165083	163758	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	14368	14708	14690	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	957	942	906	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	79	85	97	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	2046	1804	1824	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	63	92	Nursing homes ^c
Hospicja	397	312	520	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	648	554	390	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze:				Health resort treatment patients:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 211. b Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 212. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych oraz zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 on page 211. b See general notes, item 6 on page 212. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer.

Source: in regard to general hospitals and to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (160). **SZPITALE OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Szpital ogólny (stan w dniu 31 XII)	28	30	31	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4604	4741	4569	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	46,2	47,7	46,1	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	918	962	944	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	175	175	164	of which cardiological ^b
chirurgicznych	1074	1117	1067	surgical
pediatrycznych	293	293	293	paediatric
ginekologiczno-położniczych	464	464	489	gynaecological-obstetric
onkologicznych	94	82	57	oncological
intensywnej terapii	80	85	73	intensive therapy
zakaźnych	55	55	55	communicable
gruźlicy i chorób płuc	281	281	281	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	38	38	38	dermatological
neurologicznych	80	80	80	neurological
psychiatrycznych	82	82	82	psychiatric
Leczeni ^c w tys.....	165,7	165,1	163,8	In patients ^c in thous.
w tym na oddziałach ^d :				of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	47,3	46,7	44,8	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	13,8	11,8	11,0	of which cardiological ^b
chirurgicznych	48,6	48,2	48,3	surgical
pediatrycznych	12,8	12,3	11,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	25,7	27,0	28,8	gynaecological-obstetric
onkologicznych	4,5	4,4	3,3	oncological
intensywnej terapii	2,1	2,1	2,2	intensive therapy
zakaźnych	1,9	1,7	1,6	communicable
gruźlicy i chorób płuc	9,5	9,4	9,2	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	1,1	1,1	1,1	dermathological
neurologicznych	3,2	3,2	3,2	neurological
psychiatrycznych	1,1	1,0	1,0	psychiatric
Wypisani w tys.	159,4	158,8	157,4	Discharges in thous.
Zmarli w tys.....	4,3	4,0	4,3	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	1935	1925	1919	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	44,1*	41,8*	43,5	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,7	5,7	5,6	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	238	225	233	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 212. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 6 on page 212. b Including intensive cardiological care wards Including. c Excluding inter-ward patient transfer. d Including inter-ward patient transfer. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6 (161). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST-AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	41	42	42	42	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	25	24	24	26	basic
specjalistyczne	16	18	18	16	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	5	7	7	7	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	3	4	4	4	Admission-rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	–	–	–	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	65,8	65,9	68,0	71,5	in thousands
na 1000 ludności	64,6	66,0	68,4	72,1	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	66,3	66,2	68,4	71,8	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież do 18 lat	2,8	2,8	2,9	3,5	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	26,7	25,7	27,9	28,6	aged 65 and more
na 1000 ludności	65,0	66,3	68,8	72,4	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 212. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 9 on page 212. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (162). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
 Stan w dniu 31 XII
 PUBLIC PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	279	314	327	335	Pharmacies
w tym prywatne	279	314	327	335	of which private
w tym na wsi	51	48	49	47	of which in rural areas
Punkty apteczne	38	47	47	43	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	38	47	47	41	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3209	2759	2655	2619	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5442	5040	4979	5312	of which in rural areas
1 aptekę	3646	3172	3037	2955	pharmacy
w tym na wsi	9496	9976	9756	9946	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	474	530	570	580	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 213.

a See general notes, item 10 on page 213.

TABL. 8 /163/. **KRWIODAWSTWO^a**
 BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	4	4	4	4	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	14,8	13,8	13,9	13,6	Blood donors in thous.
w tym honorowi	14,8	13,8	13,9	13,6	of which honorary blood donors

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 8 (163). **KRWIODAWSTWO^a (dok.)**
BLOOD DONATION^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	27,4	28,9	29,1	29,0	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	29,2	28,5	28,7	28,7	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010				2015				DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	132	165	154	133	13,0	16,5	15,5	13,4	Tuberculosis
Tężec	1	1	–	–	0,1	0,1	–	–	Tetanus
Krzusiec	8	62	175	41	0,8	6,2	17,6	4,1	Whooping cough
Odra	–	1	–	–	–	0,1	–	–	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	2	1	1	19	0,2	0,1	0,1	1,9	type A
typ B	122	80	51	67	12,0	8,0	5,1	6,8	type B
typ C	85	88	71	88	8,3	8,8	7,1	8,9	type C
Różyczka	428	48	25	12	42,0	4,8	2,5	1,2	Rubella
AIDS ^a	6	4	5	2	0,6	0,4	0,5	0,2	AIDS ^a
Salmonellozy	154	190	254	210	15,1	19,0	25,5	21,2	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	–	–	–	–	–	–	–	–	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	4	13	7	6	0,4	1,3	0,7	0,6	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	740	1004	817	730	385,4	602,3	490,8	417,2	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (płonica)	417	666	641	483	40,9	66,7	64,5	48,7	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	27	23	17	17	2,7	2,3	1,7	1,7	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	84	38	49	35	8,2	3,8	4,9	3,5	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	8	6	10	5	0,8	0,6	1,0	0,5	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przy- usznicy nagminne)	94	71	70	46	9,2	7,1	7,0	4,6	Mumps
Włośnica	–	–	–	–	–	–	–	–	Trichinellosis
Grypa ^c	26370	65365	52227	68252	2589,0	6543,8	5251,6	6886,1	Influenza ^c
Choroby weneryczne	24	44	44	59	2,4	4,4	4,4	6,0	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wście- kliźnie	110	89	126	122	10,8	8,9	12,7	12,3	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (165). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki	12	57	63	71	Nurseries
w tym publiczne	12	25	26	27	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	11	5	5	7	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	8	9	8	Children's clubs
w tym publiczne	of which public
Miejsca w tys.	1,2	2,9	3,2	3,5	Places in thous.
w żłobkach	1,2	2,8	3,1	3,4	in nurseries
w klubach dziecięcych	0,1	0,1	0,1	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.	2,0	4,4	4,6	5,0	Children staying (during the year) in thous.
w żłobkach	2,0	4,2	4,4	4,9	in nurseries
w klubach dziecięcych	0,2	0,2	0,1	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	80,6	231,7	249,8	263,0	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3	42,9	112,1	122,8	125,1	Children staying in nurseries and children's clubs: per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	102,2	94,6	95,8	91,8	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (166). **WSPIERANIE RODZINY**
FAMILY SUPPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a : przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	49878	52314	Child-raising benefit ^a : average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	75875	77198	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	340197,3	477617,6	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy: przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	1285	1195	Child-rising supplement average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	5718,6	7441,0	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	-	-	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	-	-	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	6657	7956	Family Large Family Card holder

a W ramach programu „Rodzina 500+”; w 2016 r. dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.

a Within the “Family 500+”, in 2016 data concern the period – 1 IV– 31 XII.

TABL. 12 (167). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki ^a centres ^a				wychowankowie w tys. residents in thous.				
OGÓŁEM	122	98	103	100	4,1	2,9	3,1	2,8	TOTAL
Opiekuńcze	97	78	76	68	3,1	1,9	2,0	1,9	General care
Specjalistyczne	25	14	13	11	1,0	0,7	0,7	0,4	Specialized
Praca podwórkowa	2	10	18	.	0,1	0,2	0,3	Street work
W połączonych formach	4	4	3	.	0,2	0,2	0,1	In a combination of the forms

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

TABL. 13 (168). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 FAMILY FOSTER CARE^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1057	987	989	1005	Foster families
Spokrewnione.....	850	635	642	639	Related
dzieci ^b	1230	802	806	796	children ^b
Niezawodowe	180	314	309	323	Non-professional
dzieci ^b	325	423	418	440	children ^b
Zawodowe ^c	27	38	38	43	Professional ^c
dzieci ^b	102	121	133	138	children ^b
Rodzinne domy dziecka	19	18	20	Foster homes
dzieci ^d	126	129	117	children ^d

a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (169). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
 INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	placówki ^b centres ^b				wychowankowie ^b residents ^b				wolontariusze volunteers			
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	17	24	25	23	521	540	492	461 ^c	61	46	33	10
Care and education centres												
interwencyjne	–	1	1	1	–	13	10	15	–	–	–	–
intervention												
rodzinne	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–	–
family												
socjalizacyjne	11	22	23	22	340	504	462	446	60	46	33	10
socialization												
specjalistyczno-terapeutyczne	1	1	–	.	23	20	–	.	–	–	–
specialist therapy												
łączące zadania placówek ^d	5	–	–	–	178	–	–	–	1	–	–	–
combining tasks of the centres ^d												
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne	–	–	–	.	–	–	–	.	–	–	–
Regional care and therapy centres												
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne	–	–	–	.	–	–	–	.	–	–	–
Pre-adoptive intervention centres												

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 214. b Stan w dniu 31 XII. c W tym 9 wychowanków w wieku 0–3 lata i 24 w wieku 4–6 lat oraz 12 sierot i 34 niepełnosprawnych. d Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 214. b As of 31 XII. c Of which 9 residents at age 0–3 and 24 at age 4–6, 12 orphans and 34 disabled. d Combining tasks of the intervention, specialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABLE 15 (170). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	49	49	50	57	Homes and facilities (excluding subbranches)
Miejsca^a	3538	3916	3918	4179	Places^a
na 10 tys. ludności	34,8	39,3	39,5	42,2	per 10 thous. population
Mieszkańcy^a	3711	3711	3712	3966	Residents^a
w tym kobiety	1505	1691	1688	1874	of which women
w tym do 18 lat	50	146	103	101	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku na 10 tys. ludności	748	843	807	1022	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	36,5	37,3	37,4	40,1	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	323	181	195	226	Persons awaiting a place

a Łącznie z filiami.

a Including branches.

TABLE 16 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^a	49	49	50	57	Homes and facilities (excluding branches)^a
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	18	18	18	25	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	7	8	8	8	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	7	9	9	11	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	6	6	6	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	5	3	3	3	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	2	3	4	5	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	4	4	4	4	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	10	8	9	9	Homeless
Inne osoby	-	3	3	3	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^b dla:	3711	3711	3712	3966	Residents in homes and facilities^b
Osób w podeszłym wieku	1027	941	955	1245	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych	531	403	389	375	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	405	625	635	737	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	313	235	225	134	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	662	837	838	836	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	98	100	138	135	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	157	150	131	101	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	518	392	390	384	Homeless
Innych osób	-	28	11	19	Other persons

a W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. b Łącznie z filiami.

a In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. b Including branches.

TABL. 17 (172). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
Stan w dniu 31 XII
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010	42957	91930,0	T O T A L
..... 2015	37239	93701,9	
..... 2016	35042	96458,1	
..... 2017	31862	9299,5	
Pomoc pieniężna	31744	64484,1	Monetary assistance
w tym:			of which:
Zasiłek stały	4530	22470,4	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	10309	24321,2	Temporary benefit
Zasiłek celowy	16806	17283,4	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	49	172,2	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	15645	27815,4	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	454	1991,7	Shelter
Posiłek	11906	9982,4	Meal
Ubranie	11	1,5	Clothing
Sprawienie pogrzebu	109	233,7	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	3159	15599,5	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	6	6,6	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 216. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes, item 20 on page 216. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of Opolskie Voivodship Office.

DZIAŁ XII KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

CHAPTER XII CULTURE. TOURISM. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył za zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

5. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- **entertainment** activities.

7. Informacje o działalności **centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej (do 2011 r. – na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata).

8. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multiplexy** – posiadające 8 sal i więcej.

9. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

7. Information concerning the activity of **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres** was compiled on the basis on annual reporting data (to 2011 – on the basis of periodic surveys conducted every two years).

8. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

9. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation (UE) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation facilities** include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities (including rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. **Turycy zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. **Placówki gastronomiczne** w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące **klubów sportowych** podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach **ćwiczących** oraz **trenerów i instruktorów sportowych** według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl.16) jedna osoba może być wykazana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. Facilities and places in temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists** .

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. **Catering establishments** in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack-bars, etc.

Sport

1. Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

Information concerning **sports clubs** are given together with student and religious sport clubs.

3. In the category of **persons practising sports** as well as **coaches and sports instructors** according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

Kultura Culture

TABL. 1 (173). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	305	295	308	273	Titles total
Wydawnictwa naukowe	181	146	160	117	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	19	6	5	7	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	4	10	7	13	Professional publications
Podręczniki szkolne	12	9	9	3	School textbooks
Wydawnictwa popularne	61	86	79	79	Popular science
Literatura piękna	28	38	48	54	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	2	3	8	6	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2 (174). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	129	125	112	116	Titles total
ukazujące się:					published as specified:
W tygodniu:					Weekly:
6–2 razy	1	–	–	–	6–2 times
1 raz	10	14	18	14	once
W miesiącu:					Monthly:
3–2 razy	5	2	3	2	3–2 times
1 raz	27	24	25	24	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	10	8	5	4	bimonthly
w kwartale	23	27	25	23	quarterly
w półroczu	9	7	5	5	half-yearly
w roku	20	18	13	21	yearly
Nieregularne	24	25	18	23	Irregularly

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3 (175). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
Stan w dniu 31 XII
PUBLIC LIBRARIES (with branches)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Biblioteki	318	315	312	311	Libraries
Punkty biblioteczne	18	15	19	22	Library service points
Księgozbiór w tys. wol.	4091,9	3844,3	3811,5	3790,1	Collection in thous. vol.
Czytelnicy ^a (w ciągu roku) w tys.	155,2	156,4	153,9	152,6	Borrowers ^a (during the year) in thous.
Wypożyczenia ^{ab} (w ciągu roku):					Loans ^{ab} (during the year):
w tysiącach wol.	3127,0	2941,0	2876,0	2660,0	in thousand vol.
na 1 czytelnika w wol.	20,2	18,8	18,7	17,4	per borrower in vol.
w tym WIEŚ of which RURAL AREAS					
Biblioteki	241	239	236	234	Libraries
Punkty biblioteczne	14	.	.	.	Library service points
Księgozbiór w tys. wol.	2002,0	1818,9	1782,3	1742,3	Collection in thous. vol.
Czytelnicy ^a (w ciągu roku) w tys.	50,2	45,8	44,0	43,6	Borrowers ^a (during the year) in thous.
Wypożyczenia ^{ab} (w ciągu roku):					Loans ^{ab} (during the year):
w tysiącach wol.	885,1	830,5	792,6	725,0	in thousand vol.
na 1 czytelnika w wol.	17,6	18,1	18,0	16,6	per borrower in vol.

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015–2017 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. ^b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points, which in 2015–2017 are assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. ^b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (176). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	13	16	17	18	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	93,1	129,3	122,7	117,6	Museum exhibits ^a in thous.
Wystawy czasowe	141	148	198	163	Temporary exhibitions
własne ^b	60	67	88	96	own ^b
obce ^c	81	81	110	67	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	180,4	237,2	239,9	355,0	Museum and exhibition visitors in thous.
w tym młodzież szkolna ^d	67,3	60,0	64,2	76,3	of which primary and secondary school students ^d

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (177). **GALERIE SZTUKI**
ARTS GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
Galerie (stan w dniu 31 XII) Galleries (as of 31 XII)	3	3	3	2	1	1
Wystawy ^a Exhibitions ^a	53	41	42	36	23	13
w tym z zagranicy of which foreign	3	–	2	–	–	–
Ekspozycje ^a Expositions ^a	53	41	42	36	23	13
Zwiedzający w tys. Visitors in thous.	286,0	113,4	44,9	22,0	21,0	1,0

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6 (178). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Institucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.
Teatry i instytucje muzyczne 2010	3	1755	968	170,7
Theatres and music institutions 2015	3	2048	838	170,1
..... 2016	3	1978	944	154,0
..... 2017	3	2008	934	160,7
Teatry 2	2	1133	695	80,6
Theatres				
dramatyczne 1	1	850	247	36,6
dramatic				
lalkowe 1	1	283	448	44,0
puppet				
Teatry muzyczne –	–	140	45	5,8
Music theatres				
Filharmonie 1	1	735	182	64,6
Philharmonic halls				
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry –	–	–	2	2,1
Symphonic and chamber orchestras, choirs				
Zespoły pieśni i tańca –	–	–	10	7,7
Song and dance ensembles				
Przedsiębiorstwa estradowe 2010	–	–	21	10,4
Entertainment enterprises 2015	1	–	167	20,4
..... 2016	1	–	150	16,2
..... 2017	1	–	152	24,3

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (179). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	232	214	217	214	48	166	Institutions
centra kultury	6	6	6	5	1	centres of culture
domy kultury	46	38	40	39	10	29	cultural establishments
ośrodki kultury	40	41	41	41	23	18	cultural centres
kluby	7	6	6	6	5	1	clubs
świetlice	139	123	124	122	5	117	community centres
Pracownie specjalistyczne	161	240	260	272	150	122	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	10496	8157	7728	7949	4306	3643	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1210,2	659,4	747,8	787,0	606,0	181,0	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	245	98	87	140	113	27	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	3321	1462	1620	2066	1629	437	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież							of which primary and
szkolna	1869 ^b	908	1153	1037	905	132	secondary school stu-
Grupy (zespoły) artystyczne	577	542	582	573	425	148	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	9265	8298	9241	9274	7225	2049	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież							of which primary and
szkolna	5342 ^b	5570	6628	6444	5009	1435	secondary school stu-
Koła (kluby/sekcje)	297	687	746	791	482	309	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji)	6405	14936	16068	16764	11161	5603	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież							of which primary and
szkolna	2424 ^b	7983	8608	8592	5912	2680	secondary school stu-

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b Children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (180). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	9	11^a	12^a	11^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	9	11	12	11	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	14	22	21	20	Screens (as of 31 XII)
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	3566	4701	4351	4179	Seats (as of 31 XII)
Seanse:					Screenings:
W liczbach bezwzględnych	14190	26466	27039	25480	In absolute numbers
Na 1 kino	1577	2406	2253	2316	Per cinema
Widzowie:					Audience:
W liczbach bezwzględnych	560744	723450	761177	783622	In absolute numbers
Na 1 kino	62305	65768	63431	71238	Per cinema
Na 1 seans	40	27	28	31	Per screening

a W tym 2 miniplexy.

a Of which 2 miniplexes.

TABL. 9 (181). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	74073	78683	52888	60123	T O T A L
Na 1000 ludności	73	79	53	61	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (182). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	193,2	191,4	190,7	190,2	190	192	192	192	Radio subscribers
Miasta	114,2	113,1	112,5	112,0	214	219	219	214	Urban areas
Wieś	79,0	78,3	78,1	78,2	163	164	163	167	Rural areas
Abonenci telewizyjni	188,0	185,5	184,8	184,3	185	186	186	186	Television subscribers
Miasta	110,4	108,7	108,2	107,6	207	210	210	206	Urban areas
Wieś	77,6	76,8	76,6	76,7	160	160	160	164	Rural areas

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

Uwaga do tablic 11–14

Dane za lata 2016–2017 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to table 11–14

Data for 2016–2017 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
		OBIEKTY – stan w dniu 31 VII		FACILITIES – as of 31 VII	
O G Ó Ł E M	127	168	177	168	T O T A L
w tym całoroczne	100	130	137	133	of which open all year
Obiekty hotelowe	59	83	89	87	Hotels and similar facilities
hotele	29	58	64	63	hotels
motele	1	2	2	2	motels
pensjonaty	4	5	4	3	boarding houses
inne obiekty hotelowe	25	18	19	19	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	68	85	88	81	Other facilities
domy wycieczkowe	2	2	2	2	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	8	13	11	11	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	7	12	10	10	of which school youth hostels

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OBIEKTY – stan w dniu 31 VII (dok.)		FACILITIES – as of 31 VII (cont.)			
Pozostałe obiekty (dok.)					Other facilities (cont.)
kempingi	4	5	5	5	camping sites
pola biwakowe	1	3	3	3	tent camp sites
ośrodki wczasowe	8	12	15	14	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	10	4	6	5	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych	4	7	6	5	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	11	13	13	12	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	5	16	16	13	agrotourism lodgings
inne obiekty	14	9	10	10	miscellaneous facilities
MIEJSCA NOCLEGOWE – stan w dniu 31 VII		BED PLACES – as of 31 VII			
O G Ó Ł E M	7974	9401	10174	9967	T O T A L
w tym całoroczne	5359	6916	7563	7340	of which open all year
Obiekty hotelowe	2845	4170	4750	4609	Hotels and similar facilities
hotele	1564	3248	3775	3733	hotels
motele	25	70	70	68	motels
pensjonaty	103	171	150	87	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1153	681	755	721	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	5129	5231	5424	5358	Other facilities
domy wycieczkowe	474	489	489	489	excursion hostels
schroniska	50	40	50	50	shelters
schroniska młodzieżowe	383	605	456	552	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	358	580	431	527	of which school youth hostels
kempingi	1458	562	593	600	camping sites
pola biwakowe	42	778	778	770	tent camp sites
ośrodki wczasowe	582	861	948	857	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	948	520	660	561	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	369	395	401	379	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	129	198	224	227	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	80	220	216	199	agrotourism lodgings
inne obiekty	614	563	609	674	miscellaneous facilities
KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW		TOURISTS ACCOMMODATED			
O G Ó Ł E M	230318	329056	408919	421949	T O T A L
w tym turyści zagraniczni	31622	39378	48097	48010	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	142577	224016	290197	307926	Hotels and similar facilities
w tym hotele	96762	190904	253678	269402	of which hotels
Pozostałe obiekty	87741	105040	118722	114023	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	15541	20283	22270	22220	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	9576	12267	11187	11814	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	6425	13645	15726	15801	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	20851	12152	15282	13288	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	4838	4715	5426	4184	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	5334	1592	2232	2008	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	453	3032	2111	2223	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
UDZIELONE NOCLEGI NIGHTS SPENT (overnight stay)					
O G Ó Ł E M	563438	730094	875660	920687	T O T A L
w tym turystom zagranicznym	73019	90800	109592	107086	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	277371	406133	507477	548977	Hotels and similar facilities
w tym hotele	158978	330939	419814	456651	of which hotels
Pozostałe obiekty	286067	323961	368183	371710	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	34461	44236	47094	46710	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	21739	30827	32480	31424	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	23543	50636	52183	61578	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	57748	49294	62279	50571	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	17169	15785	16513	15806	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	10342	6239	9198	11756	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	1055	9634	9476	7730	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (184). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW TOURISTS ACCOMMODATED					
O G Ó Ł E M	31622	39378	48097	48010	T O T A L
Obiekty hotelowe	28968	34107	40728	40490	Hotels and similar facilities
w tym hotele	24421	30790	37942	35678	of which hotels
Pozostałe obiekty	2654	5271	7369	7520	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	643	3187	4841	5725	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	534	718	499	393	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	113	15	10	1	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	104	192	519	112	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	183	63	94	17	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	344	106	272	327	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	123	368	364	360	agrotourism lodgings
UDZIELONE NOCLEGI NIGHTS SPENT (overnight stay)					
O G Ó Ł E M	73019	90800	109592	107086	T O T A L
Obiekty hotelowe	65225	77137	92122	91927	Hotels and similar facilities
w tym hotele	50786	68123	85123	83120	of which hotels
Pozostałe obiekty	7794	13663	17470	15159	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	1365	6711	8787	9567	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	1511	1827	1472	796	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	643	133	38	12	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	213	318	1223	296	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	397	203	386	40	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	1096	341	773	1113	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	451	1645	1223	1413	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (185). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
 OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms			
Obiekty hotelowe Hotels and similar facilities	28,2	28,4	29,7	31,8	34,9	37,6	39,6	42,1
hotele hotels	29,6	29,0	30,5	32,6	38,4	39,2	41,2	43,2
motele motels	32,7	33,5	30,3	15,2	34,4	29,4	25,6	18,4
pensjonaty boarding houses	41,3	22,8	20,2	28,2	43,9	31,0	28,7	36,4
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	24,9	25,5	27,5	29,9	29,1	31,0	34,1	39,6
Pozostałe obiekty Other facilities	22,2	25,2	28,0	30,2	x	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 229.

a See general notes, item 4 on page 229.

TABL. 14 (186). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
 Stan w dniu 31 VII
 CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
 As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restau- racje Restau- rants	Bary Bars	Stołówki Can- teens	Punkty gastro- no- miczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010	46	43	27	19	TOTAL
	2015	77	43	17	14	
	2016	81	46	25	11	
	2017	82	35	16	3	
Obiekty hotelowe	68	23	2	2	Hotels and similar facilities	
hotele	58	21	1	1	hotels	
motele	2	–	–	–	motels	
pensjonaty	1	1	–	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	7	1	1	–	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	14	12	14	1	Other facilities	
domy wycieczkowe	–	–	1	–	excursion hostels	
schroniska	–	–	–	–	shelters	
schroniska młodzieżowe	–	–	3	–	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	–	–	3	–	of which school youth hostels	
kempingi	2	3	–	–	camping sites	
pola biwakowe	1	1	–	–	tent camp sites	
ośrodki wczasowe	2	1	3	1	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	–	–	4	–	training-recreational centres	
zespoły domków turystycznych	2	3	–	–	complexes of tourist cottages	
pokoje gościnne	3	3	–	–	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	–	–	–	–	agrotourism lodgings	
inne obiekty	4	1	3	–	miscellaneous facilities	

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

Sport Sport

TABL. 15 (187). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a		PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS ^a			
Jednostki organizacyjne	339	303	334	242	Organizational entities
Członkowie	13522	13858	13390	11475	Members
Ćwiczący ^b	12554	12370	11178	10252	Persons practicing sports ^b
KLUBY SPORTOWE		SPORTS CLUBS			
Jednostki organizacyjne	382	513	486	553	Organizational entities
Członkowie	20597	29042	29755	34947	Members
Ćwiczący	21121	28484	27455	32464	Persons practicing sports
mężczyźni	16854	23672	22689	26648	males
kobiety	4267	4812	4766	5816	females
w wieku do 18 lat	13060	16965	15900	19891	aged up to 18
Sekcje sportowe	619	841	782	851	Sports sections
Trenerzy	338	493	532	889	Coaches
Instruktorzy sportowi	553	726	684	554	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	332	439	393	290	Other persons conducting sports activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 229. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 2 on page 229. b Estimated data.

TABL. 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^b	1	18	8	18	1	–	Acrobatics ^b
Badminton	8	370	149	245	7	13	Badminton
Brydż sportowy	4	51	3	9	–	3	Bridge
Gimnastyka sportowa	1	107	52	106	7	2	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	2	109	6	84	5	2	Ice hockey
Hokej na trawie	3	126	76	126	4	3	Field hockey

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 229. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a See general notes item 2 on page 229. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016 (cont.)
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Jeździectwo ^b	18	161	128	51	10	24	Equestrian sport ^b
Judo	7	875	209	794	10	12	Judo
Kajakarstwo klasyczne ...	5	97	16	28	6	–	Classic canoeing
Karate ^b	16	1090	310	851	21	33	Karate ^b
Kolarstwo szosowe	7	126	23	42	2	3	Road cycling
Koszykówka	27	891	425	690	33	17	Basketball
Lekkoatletyka	30	941	423	736	29	29	Athletics
Łucznictwo	1	22	10	16	–	2	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	2	69	50	69	4	–	Figure skating
Łyżwiarstwo szybkie	1	20	13	9	1	2	Speed skating
Narciarstwo alpejskie	2	22	8	–	1	1	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	1	22	–	12	–	1	Classic skiing
Pięciobój nowoczesny	1	40	–	–	1	–	Modern pentathlon
Piłka nożna	411	18414	930	10786	538	151	Football
Piłka ręczna	28	1167	425	954	39	16	Handball
Piłka siatkowa	47	1405	641	1112	37	40	Volleyball
Pływanie	16	861	393	718	24	20	Swimming
Podnoszenie ciężarów	3	54	–	25	2	3	Weight lifting
Sport motorowy ^b	5	118	4	11	2	29	Motorsport ^b
Sporty taneczne ^b	8	413	361	312	6	8	Dancesport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	6	396	57	87	10	19	Sport shooting ^b
Szachy	14	309	69	175	2	19	Chess
Szermierka	1	46	15	39	1	2	Fencing
Tenis	10	279	58	102	6	8	Tennis
Tenis stołowy	35	762	190	465	19	22	Table tennis
Warcaby	1	15	10	–	–	1	Checkers
Zapasy w stylu klasycznym	2	66	10	39	4	–	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym ...	4	208	41	187	2	7	Free style wrestling
Żeglarstwo ^b	6	67	13	18	2	9	Sailing ^b

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 229. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a See general notes item 2 on page 229. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

Uwagi ogólne

General notes

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym od 2012 r. opracowuje się na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

Science and technology

Research and experimental development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and experimental development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (of which industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level since 2012 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 have been compiled using an enterprise method.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późniejszymi zmianami),
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 736),
 - c) **szkoły wyższe**,
 - d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe;
- 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
- 3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia

1. Information regarding research and development covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences** operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2016 item 572, with later amendments),
 - b) **research institutes** operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2018 item 736),
 - c) **higher education institutions**,
 - d) **others**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”), which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. **Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**:
 - a) researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
 - b) researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;
- 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **employed persons** (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and full time equivalents (table 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of persons actually engaged in research and development. One FTE

liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność badawczo-rozwojową. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania, a w przypadku nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle (tabl. 10) obejmują również **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. **Od 2016 r. obejmują także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok** które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;

equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) covered persons employed in a given entity under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons covered only employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) have been included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing as well as in case of expenditures on innovation activities in industry (table 10) include **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. **Since 2016 they have included also i. a. expenditures on intangible assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year** which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as performance sectors covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and financing sectors which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;

- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących – obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytuty i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie – **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw – patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz

- 2) **business enterprise sector** – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which of religion organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – national entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding higher education institutions of religious organisations;
- 5) **abroad** – only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. **Innovation activity** comprises many different scientific, technological, organisational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications – **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises – **process innovation** in which these products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights – patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings, structures and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonalony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i. e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), administrowanie i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego. W 2017 r. w kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply, water supply; sewerage and waste management and remediation activities, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles, transportation and storage, accommodation and food service activities, information and communication, real estate activities, professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities), administrative and support service activities, other service activities – repair of computers and communication equipment. In 2017 the survey in the country covered 19.1 thous. enterprises (i.e. 18.4% of total enterprises).

3. **E-commerce conducted by enterprise:** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on an enterprises' website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (189). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	25	101	102	132	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	12	10	27	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	–	–	–	–	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	#	3	research institutes
szkoły wyższe	3	4	4	18	higher education institutions
pozostałe	3	#	#	6	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	3	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	68	65	78	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	15	65	64	75	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	3	Construction
Usługi^a	9	28	32	48	Services^a

B. PRACUJĄCY^b
INTERNAL PERSONNEL^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017				SPECIFICATION
	ogółem	total		pracownicy naukowo-badawczy re-searchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostali personel other supporting staff		
	w EPC				in FTE			
O G Ó Ł E M	950,1	1164,7	1120,8	1381,1	1147	122,4	111,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	888,8	837,2	737,3	853,2	773,7	43,3	36,2	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	–	–	–	–	–	–	–	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	168,2	162,6	160	116,3	#	#	research institutes
szkoły wyższe	739,0	645,1	555,1	667,8	640,4	12,5	14,9	higher education institutions
pozostałe	#	23,9	19,6	25,4	17,0	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	245,9	288,6	383,8	270,5	55,1	58,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	#	243,9	286,6	373,7	264,4	55,1	54,2	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi^a	888,8	892,7	799,9	958,3	860	56,8	41,5	Services^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Concern other sections of activity (G-U). b In 2010 and 2015 – paid employees.

TABL. 2 (190). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
 Stan w dniu 31 XII
INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT
 BY EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozosta- łym others
		wyższym higher			innym others		
		z tytułem nau- kowym profesora with title of profes- sor	ze stopniem naukowym with scientific degree of				
			doktora habilito- wanego habili- tated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2010	1514	126	208	673		406
TOTAL	2015	1834	142	297	600	626	169
	2016	1862	133	292	586	675	176
	2017	2079	135	293	623	820	208
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		1367	133	290	591	290	63
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		–	–	–	–	–	–
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze		189	#	#	34	108	#
research institutes							
szkoły wyższe		1151	129	282	553	167	20
higher education institutions							
pozostałe		27	#	#	4	15	#
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		13	#	#	#	7	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		499	–	#	#	354	126
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		480	–	#	#	338	126
of which manufacturing							
Budownictwo		31	#	–	#	19	#
Construction							
Usługi^c		1536	134	292	602	440	68
Services ^c							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3 (191). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
	razem total		w tym osobowe of which labour costs		razem total		w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery technical equipment ^b	
w mln zł				in mln zł				
OGÓŁEM	38,5	121,2	138,0	186,9	132,4	75,0	54,5	39,2
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	31,7	71,1	86,9	82,7	75,3	40,5	7,3	5,8
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	-	-	-	-	-	-	-	-
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	#	14,9	#	#	#	#	#	#
research institutes								
szkoły wyższe	15,6	51,9	67,2	62,5	58,5	29,1	4,0	2,7
higher education institutions								
pozostałe	#	4,3	#	#	#	#	#	#
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	#	-	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	6,9	42,2	39,5	85,4	45,1	24,9	40,3	27,2
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	6,9	41,1	39,1	84,5	#	24,0	#	#
of which manufacturing								
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	#
Construction								
Usługi^c	#	77,2	95,7	94,9	#	47,9	#	#
Services ^c								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (192). **NAKLADY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG DZIEDZIN B+R**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a IN RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT
 BY FIELD OF R&D

DZIEDZINY B+R	2010	2015	2016	2017	FIELDS OF R&D
	w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	38,5	121,2	138,0	186,9	TOTAL
Nauki przyrodnicze	9,9	13,6	#	28,6	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	18,8	84,0	73,8	121,4	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	#	#	#	4,4	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	#	7,7	7,0	8,1	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	2,2	8,3	13,7	12,8	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	4,3	#	13,3	11,6	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Internal, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (193). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	38,5	121,2	138,0	186,9	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	27,5	50,5	84,5	92,2	Government
Przedsiębiorstw	8,0	43,4	45,3	81,2	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	0,6	#	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyj- nych	#	#	#	#	Private non-profit
Zagranica	3,1	#	5,9	12,1	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (194). **NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwo- jowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
		w mln zł	in mln zł			
O G Ó Ł E M	2010	31,0	#	#	14,9	T O T A L
	2015	89,3	#	#	26,5	
	2016	116,1	50,0	45,1	21,0	
	2017	132,4	53,7	42,1	36,6	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		75,3	50,5	18,8	6,0	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk		–	–	–	–	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		#	#	#	#	research institutes
szkoły wyższe		58,5	49,9	6,1	2,5	higher education institutions
pozostałe		#	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	–	#	–	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		45,1	2,0	15,2	27,9	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		44,1	2,0	15,2	27,0	of which manufacturing
Budownictwo		1,8	–	#	#	Construction
Usługi^b		#	51,8	24,7	#	Services^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).
a Internal; excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 7 (195). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	82,8	48,8	63,1	62,7	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	82,9	54,5	75,6	75,8	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	-	-	-	-	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	87,0	86,2	research institutes
szkoły wyższe	81,9	67,2	69,2	70,4	higher education institutions
pozostałe	#	#	25,7	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	11,8	21,8	27,6	26,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	11,8	21,8	27,6	26,8	of which manufacturing
Budownictwo	#	.	#	-	Construction
Usługi ^a	82,9	53,2	74,0	75,1	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 8 (196). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2017 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015–2017 Products – in % – introduced into the market during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved products		w tym eksport ogółem of which export total	
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise		
O G Ó Ł E M	4,7	1,8	2,8	2,8	T O T A L
sektor publiczny	3,2	#	3,2	0,1	public sector
sektor prywatny	4,7	1,9	2,8	2,9	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe	4,8	1,9	3,0	2,9	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych ...	3,9	#	0,2	3,0	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	6,8	#	6,1	4,9	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6,3	0,5	5,8	5,3	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	17,7	12,9	4,9	7,7	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015–2017.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2015–2017.

TABL. 9 (197). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2015–2017 Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2015–2017				SPECIFICATION
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved products		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes	
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market		
O G Ó Ł E M	41,9	28,2	12,1	33,5	T O T A L
sektor publiczny	30,0	10,0	#	30,0	public sector
sektor prywatny	43,6	30,7	13,3	33,9	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe w tym:	43,4	31,1	13,2	34,0	Of which manufacturing of which:
Produkcja artykułów spożywczych ...	34,8	30,4	#	17,4	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	62,5	62,5	#	62,5	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	36,6	19,5	7,3	31,7	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	64,7	64,7	47,1	47,1	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze ^Δ	61,5	23,1	#	61,5	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	52,9	29,4	#	29,4	Manufacture of furniture

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (198). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwój ^b on research and development activity	na zakup oprogramowania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
O G Ó Ł E M	2010	240626	10172	4005	208250	1205	536
T O T A L	2015	256693	55821	1641	142220	1002	1726
	2016	271990	81040	3042	105121	#	3782
	2017	326201	105658	#	112480	770	1464

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures. ^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (198). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures				
		na działalność badawczą i rozwój ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramowania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
		w tys. zł		in thous. zł		
W tym przetwórstwo przemysłowe	319793	#	#	109568	#	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	#	#	#	#	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	#	#	-	#	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	55530	#	#	34448	#	#
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^A	16670	7413	193	#	#	#
Manufacture of metal products ^A						
Produkcja urządzeń elektrycznych	54739	#	#	#	#	-
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^A	8922	3727	#	#	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A	1943	#	#	#	#	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli	13925	#	-	#	#	#
Manufacture of furniture						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (199). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki		Of which funds	
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repay- able)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b
		w tys. zł		in thous. zł		
O G Ó Ł E M	2010	240626	205965	13844	18042	2775
T O T A L	2015	256693	133828	26476	38234	58155
	2016	271990	182800	15038	42840	#
	2017	326201	#	7926	#	#
W tym przetwórstwo przemysłowe		319793	242684	7926	#	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		#	#	-	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		#	64891	-	-	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		55530	40124	#	#	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^A		16670	12067	#	#	2608
Manufacture of metal products ^A						
Produkcja urządzeń elektrycznych		54739	52842	#	#	-
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^A		8922	7234	-	-	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A		1943	#	#	-	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli		13925	#	#	-	-
Manufacture of furniture						

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b The others consist of: budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (200). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	70	78	76	74	patent applications
udzielone patenty	28	49	75	61	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	17	11	27	20	utility model applications
udzielone prawa ochronne	8	4	10	14	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (201). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
 Stan w styczniu
 ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
 As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery^b	98,5	95,0	94,8	93,3	Computers^b
Dostęp do Internetu	98,5	94,4	93,4	92,9	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	64,7	94,4	93,4	92,9	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopa- smowe	20,5	57,2	66,0	64,5	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	64,3	64,4	68,2	59,6	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2014 i 2015 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. – urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2014 and 2015 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 – handheld computers (palmtops, PDAs). c Since year 2010 mobile connection via 3G technology also has been included.

TABL. 14 (202). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
 PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z admini- stracją publiczną ^b	87,6	93,4	92,5	93,3	Enterprises using the Internet in their contacts with public admini- stration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci kompute- rowe	9,1	9,4	10,6	12,0	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci kompute- rowe	10,2	36,5	28,6	30,3	Enterprises which sent orders via computer networks

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet głównie w celu: pozyskania informacji, pobierania i odsyłania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Enterprises use the Internet mainly for: obtaining information, downloading and returning filled in forms, treating an administrative procedure, submitting a proposal in a public electronic tender system.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** towarów i usług są:

- notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach, w wytypowanych rejonach badania cen,
- cennik, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych obowiązujących na terenie całego kraju lub jego części,
- notowania cen towarów i usług zakupywanych przez Internet.

Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

3. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1500 w 2017 r.).

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

4. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

5. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych 11 targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly related to agriculture.

2. The source of information on **retail prices** of goods and services are the following:

- quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions,
- price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part,
- collected prices of goods and services purchased online.

Prices of goods and services are noted down once a month, with the exclusion of fruit and vegetables which are noted down twice a month (till 2010 three times a month).

3. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1500 in 2017).

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budgets survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

4. Data on **procurement prices** concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

5. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided every month by a network of interviewers collecting it on selected 11 marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (203). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100		previous year = 100		
O G Ó Ł E M	102,8	98,9	99,4	102,2	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	98,2	101,0	104,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tyto- niowe	105,9	101,2	101,0	100,8	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	95,3	94,5	94,5	93,1	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	100,3	99,0	103,1	Dwelling
Zdrowie	103,0	101,6	100,2	100,9	Health
Transport	106,6	91,8	95,4	102,0	Transport
Rekreacja i kultura	101,0	101,2	97,5	102,4	Recreation and culture
Edukacja	102,2	100,8	100,2	101,4	Education

TABL. 2 (204). **PRZECIĘTNE CENY DETALICZNE^a WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
AVERAGE RETAIL PRICES^a OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ryż – za 1 kg	3,92	3,55	3,61	3,48	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,14	2,57	2,41	2,45	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,35	4,00	4,02	4,18	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,83	2,42	2,47	2,58	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	17,77	25,27	25,10	26,07	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg	12,73	13,03	16,77 ^b	16,87	Pork meat, boneless (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,05	6,87	6,49	6,65	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	24,17	26,66	25,09	25,73	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	14,21	15,54	17,25 ^{bc}	17,41	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	19,25	25,88	27,84	28,67	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,50	14,47	13,86	12,69	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,13	12,76	13,03	14,01	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,74	2,76	2,60	2,70	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,57	13,82	13,74	13,98	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,79	17,89	17,10	20,02	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g ^d	1,67	1,63	1,67	Sour cream, fat content 18% – per 200 g ^d
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,42	0,44	0,41	0,49	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	3,55	3,62	3,73	5,60	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,91	5,69	5,69	6,09	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,51	5,05	5,37	5,79	Oranges – per kg
Jabłka ^e – za 1 kg	2,68	2,70	2,76	3,15	Apples ^e – per kg
Buraki ^e – za 1 kg	1,78	1,81	2,00	1,97	Beetroots ^e – per kg

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 254. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane od 2016 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen, dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej publikowanych. d W 2010 r. – za 200 ml. e Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a See general notes, item 1 on page 254. b Due to the changes of representative item covered by the price survey data since 2016 have been not fully comparable with those for previous years. c Due to the change of representative item covered by the price survey data have been changed in relation to the previously published ones. d In 2010 – per 200 ml. e Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (204). PRZECIĘTNE CENY DETALICZNE^a WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
 AVERAGE RETAIL PRICES^a OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Marchew ^b – za 1 kg	2,01	2,53	2,33	2,14	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	1,39	1,18	1,33	1,33	Potatoes ^b – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,53	2,14	2,84	2,96	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g ...	5,42	6,60	6,59	6,56	Natural coffee – per 250 g
Herbata czarna liściasta – za 100 g	2,91	3,77	3,79	3,32	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	18,67	23,69 ^c	23,59	24,00	Pure Vodka 40% – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,42	12,80	13,53	13,88	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl	512,70	617,07 ^c	605,55	625,18	Men's suit, fabrics of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	151,66	169,66	179,92	173,99	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	130,25	161,24	170,71	173,21	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	31,76	41,65	44,34	45,43	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,84	3,53	3,63	3,87	Cold water by municipal water-system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^d – za 1 kWh	0,59	0,64	0,63	0,63	Electricity for households (all-day tariff) ^d – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^{de} – za 1 kWh	2,51	0,25	0,22	0,22	Natural net-gas, high-methanated for household ^{de} – per kWh
Węgiel kamienny – za 1 t	677,80	714,44	703,31	789,79	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	16,83	21,43	22,28	22,70	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,10	3,45	3,55	3,55	Heating of dwellings – per m2 of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1219	1060	1120	1633	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ^g	1143	1122	1117	1203	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ^g
Odkurzacz typu domowego	360,90	382,18	377,86	390,12	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	206,38	240,68	254,08	259,86	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^h	4,44	5,58	5,63	5,73	Washing powder – per 300 g ^h
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,62	4,66	4,35	4,60	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,10	2,24	2,24	2,24	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	16,32	16,37	16,56	16,70	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	15,50	17,69	17,89	18,22	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	67,40	72,38	74,39	76,42	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	82373	175894	175902	183885	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	13386	14290	14800	15580	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	31,18	37,53	32,72	34,24	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	Grinding of wheat – per dt

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 254. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane od 2015 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. e, f, g W 2010 r.: e – za 1 m³, f – pojemność ok. 300 l, g – na 5 kg suchej bielizny. h W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

a See general notes, item 1 on page 254. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. c Due to the changes of representative item covered by the price survey data since 2015 have been not fully comparable with those for previous years. d Including standing and variable charges. e, f, g In 2010: e – per 1 m³, f – capacity about 300 l, g – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. h In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABLE 3 (205) **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	60,50	65,19	59,90	64,05	wheat
żyta	40,23	49,84	48,44	55,64	rye
jęczmienia	50,68	60,93	59,54	60,67	barley
owsa i mieszanek zbożowych	34,01	45,03	45,82	46,46	oats and cereal mixed
pszenżyta	53,05	53,47	49,90	54,33	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	53,09	55,54	47,09	46,34	Potatoes – per dt
w tym jadalne	52,23	57,58	48,53	48,19	of which edible
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,61	12,37	11,36	7,66	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	130,43	150,18	162,04	157,32	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	572,34	477,77	582,46	.	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	1094,40	1017,08	.	1685,22	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,59	5,97	5,91	6,19	cattle (excluding calves)
cielęta	8,58	10,74	9,60	9,20	calves
trzoda chlewna	3,85	4,15	4,66	5,36	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,06	1,18	1,12	1,39	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,26	0,40	.	Consumer hen eggs – per piece

TABLE 4 (206). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	77,24	77,11	82,00	89,08	wheat
żyta	66,67	62,26	75,56	.	rye
jęczmienia	46,67	66,29	69,07	71,88	barley
owsa	55,12	63,51	64,17	oats
pszenżyta	59,01	59,29	64,34	triticale
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) – za 1 dt	113,73	85,68	105,20	102,63	Edible potatoes (excluding early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	dairy cow
jałówka 1-letnia	one-year heifer
prosię na chów	piglet
koń roboczy	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	calves
trzoda chlewna	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,51	0,63	0,64	0,68	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2 od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms mee-

z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551 z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne. W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach. Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywności rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

requirements of the Law, dated 5 II 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551 with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic have plantations. In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only. Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu) z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie**: zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści tytoniu, chmielu – chmielu surowego. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). **Uprawy pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data do not include supplementary area crop payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of: cereals, pulses and oilseeds plants concern grain, tobacco – tobacco leaves, hop – raw hop. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feed.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 VI 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

11. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

12. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

13. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25 VI 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

11. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

12. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census Conducted in September 2010 – as of 30 VI.

13. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

14. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 VIII 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych),
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);
 - c) innych jednostek publicznych, np.: szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31 VIII 2017 – the Agricultural Property Agency),
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);
 - c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full plantings at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in forest land through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within industrial plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (207). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne (stan w czerwcu) ^b w tys.	28,4	.	26,9	.	Agricultural holdings (as of June) ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	28,2	.	26,7	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) w tys. ha	513,1	496,6	510,0	503,0	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	367,9	373,3	386,3	382,6	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^c w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	56,7	56,5	57,8	59,1	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	59,7	58,3	60,1	62,4	of which private farms
ziemniaków ^c	1,9	1,5	2,0	1,3	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	1,9	1,5	2,0	1,0	of which private farms
roślin przemysłowych	22,8	19,6	19,8	19,6	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	19,7	17,5	17,1	16,5	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	49,8	52,1	56,0	56,7	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	49,5	46,4	52,8	52,6	of which private farms
ziemniaków ^c	259	234	358	359	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	262	198	356	330	of which private farms
rzepaku i rzepiku	24,4	31,4	31,9	31,4	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	25,0	30,8	31,0	30,5	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użyt- ków rolnych	37,5	31,8 ^e	30,8	31,9 ^f	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	42,7	34,8 ^e	34,0	35,4 ^f	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) w %	39,3	36,5	35,0	35,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	37,8	33,8	32,6	32,1	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	9,6	9,1	8,6	8,8	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,5	9,0	8,9	9,1	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przelicze- niu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g na 1 ha użytków rolnych w kg	238,5	215,2	198,6	226,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g per 1 ha of agricultural land in kg

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 272. e, f Do obliczeń przyjęto stan koni z: e – 2013 r., f – 2016 r. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

a See general notes, item 3 on page 258. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 272. e, f For the calculation we use the horse stocks of: e – 2013, f – 2016. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

TABL. 1 (207). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Produkcja mleka krowiego w I:					Production of cows' milk in I:
na 1 ha użytków rolnych	565	537	535	551	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	547	440	449	462	of which private farms
na 1 krowę	6109	6346	6527	6494	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	5671	5551	5784	5723	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	7	.	7	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	10	.	9	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bc} na 1 ha użytków rolnych w kg	183,5	199,8	203,2	190,2	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bc} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	168,0	170,8	197,8	181,4	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes, item 3 on page 258. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17 farming years.

TABL. 2 (208). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
		Total	Of which private farms	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010 ^b	513137	367946	TOTAL
	2015	496620	373329	
	2016	509966	386266	
	2017	503031	382638	
W dobrej kulturze rolnej		501592	381907	In good agricultural condition
Pod zasiewami		457806	342855	Sown area
Grunty ugorowane		1656	1135	Fallow land
Uprawy trwałe		1004	989	Permanent crops
Ogrody przydomowe		582	581	Kitchen gardens
Łąki trwałe		37202	34190	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		3341	2156	Permanent pastures
Pozostałe		1439	732	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 3 on page 258. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (209). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2013	2016
O G Ó Ł E M w tys. T O T A L in thous.	28,4	26,8	26,9
o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach: with agricultural land area of – in percent:			
Do 1,00 ha Up to	1,5	1,9	2,4
1,01– 1,99	17,6	17,9	16,4
2,00– 4,99	26,7	26,5	26,6
5,00– 9,99	20,5	19,2	18,2
10,00–14,99	10,7	9,8	11,5
15,00–19,99	6,4	6,2	5,8
20,00–49,99	11,6	12,6	12,7
50,00 ha i więcej and more	5,0	5,8	6,3
Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	18,9	21,4	19,8

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 i 3 na str. 258; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 2 and 3 on page 258; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (210). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100			previous year = 100			
Produkcja globalna	101,7	93,0	107,6	104,3	88,0	122,5	Gross output
Roślinna	91,8	81,1	121,3	90,9	83,5	129,5	Crop
Zwierzęca	117,8	117,4	86,3	123,8	96,3	110,2	Animal
Produkcja końcowa	93,4	99,7	101,0	79,7	93,1	115,3	Final output
Roślinna	98,4	86,1	114,1	81,6	89,7	118,9	Crop
Zwierzęca	89,7	119,3	85,8	78,6	97,6	110,4	Animal
Produkcja towarowa	118,2	98,3	101,7	99,5	90,2	118,2	Market output
Roślinna	101,8	84,9	114,5	78,1	85,7	123,6	Crop
Zwierzęca	138,5	117,4	86,9	121,5	96,0	111,1	Animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 260.

a See general notes, item 6 on page 260.

TABL. 5 (211). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent			
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	55,9	58,7	68,7	Crop output
Zboża	28,8	32,6	37,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	22,9	27,5	29,1	of which basic cereals
w tym: pszenica	15,7	19,0	20,2	of which: wheat
żyto	0,6	0,5	0,7	rye
jęczmień	4,6	5,1	5,1	barley
Ziemniaki	2,6	2,7	4,5	Potatoes
Przemysłowe	12,3	13,3	15,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	3,2	3,2	3,8	of which sugar beets
Warzywa	2,0	3,6	4,1	Vegetables
Owoce	1,0	0,8	0,8	Fruit
Siano łąkowe	1,4	0,7	0,8	Meadow hay
Pozostałe	7,8	5,1	5,6	Others
Produkcja zwierzęca	44,1	41,3	31,3	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	26,3	25,6	17,8	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	2,8	2,1	2,5	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	15,5	10,6	8,1	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	7,9	12,8	7,1	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,8	0,4	-0,0	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	12,0	12,1	10,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	2,0	2,5	Hen eggs
Obornik	0,9	0,6	0,6	Manure
Pozostałe	0,4	0,5	0,4	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	47,5	50,6	60,2	Crop output
Zboża	27,7	27,9	31,1	Cereals
w tym zboża podstawowe	23,3	23,2	26,4	of which basic cereals
w tym: pszenica	18,3	19,9	23,1	of which: wheat
żyto	0,4	0,3	0,3	rye
jęczmień	2,7	2,3	2,5	barley
Ziemniaki	0,9	1,7	2,4	Potatoes
Przemysłowe	14,7	14,9	19,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	4,3	4,0	4,7	of which sugar beets
Warzywa	2,1	3,9	4,5	Vegetables
Owoce	1,1	0,9	0,9	Fruit
Pozostałe	0,9	1,3	1,4	Others
Produkcja zwierzęca	52,5	49,4	39,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,1	31,9	23,6	Animals for slaughter ^b
w tym:				of which:
bydło (bez cieląt)	3,4	2,5	3,2	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	calves
trzoda chlewna	19,5	13,5	10,8	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	10,1	15,8	9,4	poultry
Mleko krowie	15,3	14,7	12,8	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	2,2	3,0	Hen eggs
Pozostałe	0,5	0,6	0,4	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 260. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 6 on page 260. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (212). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	453162	449675	463527	457806	342855	T O T A L
Zboża	322180	322025	335729	336106	265372	Cereals
zboża podstawowe	256735	254196	267765	270406	214080	basic cereals
pszenica	147906	149151	163177	151083	109867	wheat
żyto	12709	7506	11121	9515	8578	rye
jęczmień	62264	59897	55435	68392	56657	barley
owies	8027	4856	5763	5700	5320	oats
pszenżyto	25829	32786	32270	35716	33658	triticale
mieszanki zbożowe	21970	13794	13555	18226	18221	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	1292	274	523	537	332	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	42183	53760	53886	46937	32739	maize for grain
Strączkowe	1640	6558	5759	4993	3772	Pulses
konsumpcyjne	564	1920	2210	1459	1096	consumer
pastewne ^b	1076	4638	3549	3534	2676	feed ^b
Ziemniaki	8610	6930	9194	5774	3596	Potatoes
Przemysłowe	103540	88260	91700	89956	56457	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	14479	10417	14611	16305	11179	sugar beets
oleiste	88936	77759	77069	73633	45278	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	87553	75325	75525	71210	43801	of which rape and turnip rape
Pastewne	14828	21221*	16758*	16922	11252	Feed
w tym:						of which:
okopowe	254	276	96	198	198	root plants
kukurydza na paszę	10443	12030	12683	12169	8679	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	2364	4581*	4387*	4055	2406	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (213). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2015	2016	2017		CROPS
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
Zboża	1622775	2011830	1964914	1442440	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	1323837	1500544	1533041	1125969	basic cereals
pszenica	870705	980616	949813	640589	wheat
żyto	30623	44217	38968	34140	rye
jęczmień	262535	293509	350531	270028	barley
owies	15833	21120	21933	20322	oats
pszenżyto	144141	161082	171795	160890	triticale
mieszanki zbożowe	45925	52467	71339	71312	cereal mixed
Ziemniaki	162114	328836	207431	118668	Potatoes
Buraki cukrowe	527051	1031202	1134189	792637	Sugar beets
Rzepak i rzepik	236192	241156	223417	133735	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	163450	201918	203601	193224	Meadow hay ^a
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Zboża	50,4	59,9	58,5	54,4	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	52,1	56,0	56,7	52,6	basic cereals
pszenica	58,4	60,1	62,9	58,3	wheat
żyto	40,8	39,8	41,0	39,8	rye
jęczmień	43,8	52,9	51,3	47,7	barley
owies	32,6	36,6	38,5	38,2	oats
pszenżyto	44,0	49,9	48,1	47,8	triticale
mieszanki zbożowe	33,3	38,7	39,1	39,1	cereal mixed
Ziemniaki	234	358	359	330	Potatoes
Buraki cukrowe	506	706	696	709	Sugar beets
Rzepak i rzepik	31,4	31,9	31,4	30,5	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	43,7	54,5	54,7	56,5	Meadow hay ^a

a W latach 2016–2017 łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a In years 2016–2017 including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABLE 8 (214). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	3292	2909	2836	1766	TOTAL
Kapusta	210	236	268	268	Cabbages
Kalafiori	8	9	6	6	Cauliflowers
Cebula	351	384	356	233	Onions
Marchew jadalna	202	200	155	133	Carrots
Buraki ćwikłowe	136	98	72	71	Beetroots
Ogórki	98	100	122	122	Cucumbers
Pomidory	44	37	37	37	Tomatoes
Pozostałe ^b	2244	1845	1819	895	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
OGÓŁEM	45097	50223	49742	37792	TOTAL
Kapusta	7848	11471	12557	12557	Cabbages
Kalafiori	153	195	135	135	Cauliflowers
Cebula	6802	9011	8113	4086	Onions
Marchew jadalna	5693	6167	4742	3849	Carrots
Buraki ćwikłowe	3769	2666	1990	1950	Beetroots
Ogórki	1503	1814	2173	2173	Cucumbers
Pomidory	728	821	816	816	Tomatoes
Pozostałe ^b	18600	18079	19217	12226	Others ^b
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	373	485	468	468	Cabbages
Kalafiori	205	225	246	246	Cauliflowers
Cebula	194	235	228	175	Onions
Marchew jadalna	282	308	306	290	Carrots
Buraki ćwikłowe	278	272	275	273	Beetroots
Ogórki	153	181	178	178	Cucumbers
Pomidory	165	222	218	218	Tomatoes
Pozostałe ^b	83	98	106	137	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne ust. 4 na str. 258. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 258. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (215). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	554	564	566	563	TOTAL
Jabłonie	323	322	324	322	Apples
Grusze	31	30	30	30	Pears
Śliwy	49	49	49	49	Plums
Wiśnie	59	62	62	62	Cherries
Czereśnie	49	50	47	47	Sweet cherries
Pozostałe ^b	44	52	53	53	Others ^b
ZBIORY ^c w t PRODUCTION ^c in t					
OGÓŁEM	6482	6519	3936	3934	TOTAL
Jabłka	4863	4866	2878	2876	Apples
Gruszki	214	215	186	186	Pears
Śliwki	382	374	228	228	Plums
Wiśnie	378	404	233	233	Cherries
Czereśnie	369	380	254	254	Sweet cherries
Pozostałe ^b	278	280	158	158	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 258. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4, on page 258. b Peaches, apricots, walnuts. c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – AS OF JUNE					
OGÓŁEM	394	435	450	436	TOTAL
Truskawki ^b	306	299	303	293	Strawberries ^b
Maliny ^c	8	13	17	14	Raspberries ^c
Porzeczki	24	27	27	27	Currants
Agrest	10	11	11	11	Gooseberries
Pozostałe ^d	46	85	92	91	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na st. 258. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

a See general notes, item 4 on page 258. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others.

TABLE 10 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a (dok.)**

AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a (cont.)

OWOCE	2015	2016	2017		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY^b w t PRODUCTION^b in t					
O G Ó Ł E M	1724	1512	2426	2352	T O T A L
Truskawki ^c	1125	1010	1627	1564	Strawberries ^c
Maliny ^d	48	36	63	53	Raspberries ^d
Porzeczki	175	136	137	137	Currants
Agrest	78	66	54	54	Gooseberries
Pozostałe ^e	297	265	544	544	Others ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na st. 258. b W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami. c Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. d Łącznie z jeżyną bezkolcową. e Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

a See general notes, item 4 on page 258. b In 2015 fruit harvested in orchards and outside. c Including wild strawberries; including kitchen gardens. d Including thornless blackberry. e Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others.

TABLE 11 (217). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION	
W SZTUKACH IN HEADS				
Bydło	2010	122637	90352	Cattle
	2015	116456	89162	
	2016	121622	94847	
	2017	122566	96195	
w tym krowy	2010	48204	34122	of which cows
	2015	42510	30095	
	2016	42615	30961	
	2017	42921	30908	
Trzoda chlewna	2010	601154	540732	Pigs
	2015	412422	375223	
	2016	378675	354256	
	2017	397357	376786	
w tym lochy	2010	57462	51502	of which sows
	2015	37718	33764	
	2016	32489	31358	
	2017	35136	34131	
Owce	2010	3057	3016	Sheep
	2015	2157	2146	
	2016	2533	2533	
	2017	2966	2966	
w tym maciorki	2010	1874	1856	of which ewes
	2015	1406	1395	
	2016	2288	2288	
	2017	1772	1772	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 258.

TABL. 11 (217). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a (dok.)**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a (cont.)

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W SZTUKACH (dok.)		IN HEADS (cont.)	
Konie ^b	2010 4097	3464	Horses ^d
	2015 .	.	
	2016 2617	1930	
	2017 .	.	
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	2010 192624	157097	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2015 157915 ^c	130082 ^c	
	2016 156918	131149	
	2017 160511^d	135641^d	
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.		PER 100 HA OF AGRICULTURAL LAND IN HEADS	
Bydło	2010 23,9	24,6	Cattle
	2015 23,4	23,9	
	2016 23,8	24,6	
	2017 24,4	25,1	
w tym krowy	2010 9,4	9,3	of which cows
	2015 8,6	8,1	
	2016 8,4	8,0	
	2017 8,5	8,1	
Trzoda chlewna	2010 117,2	147,0	Pigs
	2015 83,0	100,5	
	2016 74,3	91,7	
	2017 79,0	98,5	
w tym lochy	2010 11,2	14,0	of which sows
	2015 7,6	9,0	
	2016 6,4	8,1	
	2017 7,0	8,9	
Owce	2010 0,6	0,8	Sheep
	2015 0,4	0,6	
	2016 0,5	0,7	
	2017 0,6	0,8	
w tym maciorki	2010 0,4	0,5	of which ewes
	2015 0,3	0,4	
	2016 0,4	0,6	
	2017 0,4	0,5	
Konie ^b	2010 0,8	0,9	Horses ^b
	2015 x	x	
	2016 0,5	0,5	
	2017 x	x	
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	2010 37,5	42,7	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2015 31,8 ^c	34,8 ^c	
	2016 30,8	34,0	
	2017 31,9^d	35,4^d	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258. b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. c,d Do obliczeń przyjęto stan koni z: c – 2013 r., d – 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy wykorzystaniu następujących współczynników: dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 258. b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. c,d For the calculation we use the horse stocks of: c – 2013, d – 2016.

N o t e. The following ratios are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (218). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	3896,6	4001,4	2653,9	4066,4	3782,8	Hens in thous. heads
w tym nioski	1110,9	761,2	630,3	850,8	630,0	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	66,4	2,6	1,8	3,9	3,9	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	28,7	5,8	28,8	27,6	18,5	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	139,8	31,9	51,5	66,8	50,0	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	759,4	805,7	520,4	808,4	988,6	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski	216,5	153,3	123,6	169,1	164,6	of which laying hens

a W latach 2010 r. i 2015 r. w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks. b Including other poultry. c See general notes, item 3 on page 258.

TABL. 13 (219). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	28,2	16,4	20,2	20,2	15,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	3,1	3,1	1,3	0,2	0,1	Calves
Trzoda chlewna	723,8	454,4	402,3	463,7	422,6	Pigs
Owce	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	Sheep
Konie	0,0	0,1	0,7	0,4	0,4	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	15,7	10,8	13,1	13,9	11,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	Calves
Trzoda chlewna	87,6	68,3	60,3	73,4	68,6	Pigs
Owce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Sheep
Konie	0,0	0,0	0,4	0,3	0,3	Horses
Drób	55,8	59,3	58,4	60,9	59,4	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (220). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	122,4	106,9	101,3	113,9	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	116,5	101,8	96,3	108,4	meat and fats
wołowe	8,2	5,5	6,7	7,1	beef
cielęce	0,1	0,1	0,0	0,0	veal
wieprzowe	68,3	53,3	47,0	57,2	pork
baranie	0,0	0,0	0,0	0,0	mutton
końskie	0,0	0,0	0,2	0,1	horseflesh
drobiowe	39,1	41,5	40,9	42,6	poultry
kozy i królicze ^b	0,8	1,4	1,4	1,3	goat and rabbit ^b
podroby	5,8	5,1	5,0	5,5	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
O G Ó Ł E M	238,5	215,2	198,6	226,5	T O T A L

a W wadze poubojowej cieplej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes, item 3 on page 258.

TABL. 15 (221). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	290,2	266,6	272,7	277,2	176,8	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	56,5	53,7	53,5	55,1	46,2	per 100 ha of agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	6109	6346	6527	6494	5723	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	238,9	126,2	158,2	174,3	121,3	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	251	163	230	232	221	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a See general notes, item 3 on page 258.

TABL. 16 (222). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION	
W sztukach	2010 ^a 2013 2016	37502 36059 36909	35272 34370 35141	In units
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a 2013 2016	13,7 14,5 13,8	10,4 11,2 11,0	Agricultural land area ^b per tractor in ha

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 258.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (223). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub che- miczne^b	94181	99223	103606	95674	69403	Mineral or chemical ferti- lizers^b
Azotowe	51842	56151	58709	55032	38316	Nitrogenous
Fosforowe	19506	16760	17472	15684	11863	Phosphatic
Potasowe	22833	26312	27426	24958	19224	Potassic
Nawozy wapniowe^c	53307	46816	69667	48480	25292	Lime fertilizers^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in kg

Nawozy mineralne lub che- miczne^b	183,5	199,8	203,2	190,2	181,4	Mineral or chemical ferti- lizers^b
Azotowe	101,0	113,1	115,1	109,4	100,1	Nitrogenous
Fosforowe	38,0	33,7	34,3	31,2	31,0	Phosphatic
Potasowe	44,5	53,0	53,8	49,6	50,2	Potassic
Nawozy wapniowe^c	103,9	94,3	136,6	96,4	66,1	Lime fertilizers^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 on page 258.

TABL. 18 (224). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M	1578159,9	1917729,4	2011002,4	2269623,1	1809510,5	T O T A L
Produkty roślinne	834378,2	1075001,3	1184538,8	1236963,3	950379,8	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	479414,8	629094,9	648055,9	710913,4	552396,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	370198,1	515164,4	546296,9	594511,1	453584,0	of which basic cereals
pszenica	315024,8	444937,1	476772,7	514555,6	404698,9	wheat
żyto	5436,3	6413,1	6947,1	6571,5	4952,4	rye
jęczmień	39262,9	51277,0	53512,4	60331,3	36075,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	364,2	619,1	482,2	431,6	416,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	10110,0	11918,1	8582,5	12621,0	7440,6	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	479191,5	628207,5	645763,8	708720,0	551807,0	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	370070,5	514504,7	544172,1	592815,5	452994,4	of which basic cereals
pszenica	314983,9	444794,0	475679,1	513727,6	404371,6	wheat
żyto	5436,3	6405,3	6855,3	6561,9	4952,4	rye
jęczmień	39176,2	50835,2	52985,6	59712,9	35975,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	364,2	552,1	453,2	431,6	416,8	oats and cereal mixed
pszenżyto	10110,0	11918,1	8198,9	12381,5	7278,6	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	-	63,9	81,6	1719,7	1719,7	Consumer pulses ^b
Ziemniaki	20302,8	28804,1	21670,5	17897,5	10025,5	Potatoes
Buraki cukrowe	83864,6	96632,0	105873,5	82482,2	55605,4	Sugar beets
Rzepak i rzepik	239752,6	303710,4	395442,3	413250,8	322754,3	Rape and turnip rape
Warzywa	2338,8	13254,9	10170,4	7215,9	4866,7	Vegetables
Owoce	2084,1	196,1	804,9	459,7	457,8	Fruit
Produkty zwierzęce	743781,7	842728,0	826463,6	1032659,8	859130,7	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	500151,4	528415,1	531064,2	665642,7	630375,9	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	51875,5	52562,9	57367,5	68869,1	60730,4	cattle (excluding calves)
cielęta	240,3	139,6	124,8	128,8	125,4	calves
trzoda chlewna	284335,3	286021,5	278162,4	386364,5	362623,9	pigs
owce	75,2	124,7	71,5	130,0	130,0	sheep
konie	19,8	196,1	2809,6	1564,3	1564,3	horses
drób	163605,3	189370,2	192528,3	208586,0	205201,8	poultry
Mleko krowie	231740,9	292361,4	279246,8	361435,0	223172,7	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	-	25,4	4,8	-	-	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
O G Ó Ł E M	3076	3862	3943	4512	4729	T O T A L
Produkty: roślinne	1626	2165	2323	2459	2484	Products: crop
zwierzęce	1449	1697	1621	2053	2245	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 258.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 258.

TABLE 19 (225). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	821672	1016163	1116044	1159734	905104	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	631658	802848	916869	937633	718898	of which basic cereals
pszenica	520628	682439	795186	802899	634285	wheat
żyto	13513	12860	14220	11796	8918	rye
jęczmień	77389	83937	89556	98971	60266	barley
owies i mieszanki zbożowe	1071	1324	1042	929	899	oats and cereal mixed
pszenżyto	19057	22288	16865	23038	14530	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	821537	1015437	1113869	1158040	904457	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	631541	802135	914717	935966	718251	of which basic cereals
pszenica	520599	682337	794159	802036	633911	wheat
żyto	13513	12853	14152	11794	8918	rye
jęczmień	77301	83431	88987	98418	60173	barley
owies i mieszanki zbożowe	1071	1226	989	929	899	oats and cereal mixed
pszenżyto	19057	22288	16430	22789	14350	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	–	50	116	1227	1227	Consumer pulses ^a in t
Ziemniaki w t	38241	51864	46021	38621	22868	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	722118	781189	932057	1076755	706448	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	183632	202197	243927	262576	204698	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	3698	12003	7010	9434	7603	Vegetables in t
Owoce w t	889	125	589	352	348	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	136938	131397	127009	143351	136194	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	11295	8800	9709	11133	9821	cattle (excluding calves)
cielęta	28	13	13	14	14	calves
trzoda chlewna	73832	68869	59692	72030	67345	pigs
owce	10	17	11	19	19	sheep
konie	5	34	284	174	174	horses
drób	51768	53664	57300	59981	58821	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	99760	95809	91783	103953	98806	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	217842	247381	249745	260057	163172	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	–	99	12	–	–	Consumer hen eggs in thous. units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze po-
bojowej cieplej.

^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABLE 20 (226). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Z certyfikatem:					Certified:
gospodarstwa	49	58	57	48	farms
powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha	2190	2234	2353	2189	organic agricultural land in ha
W okresie przestawiania:					Under conversion:
gospodarstwa	30	9	11	9	farms
powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha	991	808	863	601	organic agricultural land in ha

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABLE 21 (227). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^{ab}**
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^{ab}
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2016	2017	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Daniele	1315	1914	1751	2191	Fallow deer
Muflony	39	24	28	27	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	8,4	9,6	9,3	12,3	Deer
Sarny	32,1	37,3	38,2	43,8	Roe deer
Dziki	9,6	10,4	10,1	8,2	Wild boars
Lisy	5,9	6,1	6,6	6,6	Foxes
Zająca	7,7	9,7	11,5	12,1	Hares
Bażanty	12,0	14,9	16,3	16,5	Pheasants
Kuropatwy	6,2	4,7	4,8	4,9	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV do 31 III. b Dane szacunkowe; w 2010 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV to 31 III. b Estimated data; in 2010 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABLE 22 (228). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
Jelenie	3423	5105	5127	5403	Deer
Daniele	384	791	773	797	Fallow deer
Sarny	7844	11706	12517	12595	Roe deer
Dziki	10548	15064	13188	14384	Wild boars
Lisy	4189	6093	5064	5418	Foxes
Zająca	17	30	19	24	Hares
Bażanty	2593	4358	5422	4641	Pheasants
Kuropatwy	8	–	–	–	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (229). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE^a**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS^a
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	63	72	72	72	number ^b
członkowie ^c	3348	3631	3696	3743	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	147	147	147	147	number
powierzchnia w tys. ha	767,0	753,0	753,5	754,2	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	216,2	220,2	214,6	214,9	of which on forest land

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV do 31 III. b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV to 31 III. b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (230). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	256427	257295	257403	257744	T O T A L in ha
Lasy	249337	250436	250542	250847	Forests
Publiczne	237826	238027	238069	237933	Public
zalesione	235038	234532	234797	234599	wooded
niezalesione	2789	3495	3273	3334	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	236339	234134	234181	234049	owned by the State Treasury
zalesione	233584	230682	230942	230751	wooded
niezalesione	2755	3451	3239	3298	non-wooded
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	231865	232528	232630	232750	of which managed by the State Forests
zalesione	229115	229077	229392	229452	wooded
niezalesione	2750	3451	3238	3298	non-wooded
własność gmin ^a	1487	1495	1490	1485	gmina ^a owned
zalesione	1453	1458	1462	1456	wooded
niezalesione	34	37	28	30	non-wooded
Prywatne	11511	12409	12472	12914	Private
zalesione	11374	12308	12369	12828	wooded
niezalesione	137	101	103	86	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	7090	6859	6861	6896	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	26,5	26,6	26,6	26,7	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	27,6	27,7	27,7	27,8	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF VOIVODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25–26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25–26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (231). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	las prywatne private forests	
O G Ó Ł E M w ha	250542	232630	12472	T O T A L in ha
w tym % ogółem:				of which in % of total:
Powierzchnia zalesiona	96,8	96,8	95,9	Wooded area
drzewostany w klasie wieku:				tree stands in age group:
I (1–20 lat)	15,3	15,3	21,8	I (1–20 years)
II (21–40)	17,8	17,9	12,4	II (21–40)
III (41–60)	21,1	20,8	18,8	III (41–60)
IV (61–80)	15,8	15,9	16,6	IV (61–80)
V (81–100)	15,0	14,6	22,6	V (81–100)
VI i wyższe (101 lat i więcej)	8,9	9,3	3,7	VI and higher (101 years and older)
drzewostany w klasie odnowienia ^a				tree stands in renewal class ^a with
i o budowie przerębowej	2,9	3,0	–	a troughfell construction

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	las prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach	in percent	
O G Ó Ł E M	250542	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Drzewa iglaste	166857	66,5	67,9	54,6	Coniferous trees
w tym:					of which:
Sosna	153821	61,3	62,3	54,6	Pine
Świerk	6765	2,7	2,9	–	Spruce
Jodła	640	0,3	0,3	–	Fir
Drzewa liściaste	83685	33,5	32,1	45,4	Broadleaved trees
w tym:					of which:
Buk	6146	2,5	2,6	–	Beech
Dąb	23797	9,5	9,1	8,1	Oak
Grab	1693	0,7	0,6	1,9	Hornbeam
Brzoza	28218	11,3	11,6	7,0	Birch
Olsza	11303	4,5	4,2	11,4	Alder
Osika	370	0,1	–	1,6	Aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (232). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
OGÓŁEM GRUBIZNA BRUTTO^a w tys. m ³	73796,2	68522,8	3594,8	GROSS^a GRAND TOTAL TIMBER in thous. m ³
w tym w % ogółem:				of which in % of total:
Powierzchnia zalesiona	99,7	99,7	100,0	Wooded area
drzewostany w klasie wieku:				tree stands in age group:
I (1–20 lat)	1,9	1,9	3,0	I (1–20 years)
II (21–40)	11,2	11,1	7,6	II (21–40)
III (41–60)	25,3	24,8	23,9	III (41–60)
IV (61–80)	20,6	20,6	27,0	IV (61–80)
V (81–100)	21,7	21,4	29,6	V (81–100)
VI i wyższe (101 lat i więcej)	13,9	14,4	8,4	VI and higher (101 years and older)
drzewostany w klasie odnowienia ^b i o budowie przerębowej	2,9	3,1	–	tree stands in renewal class ^b with a troughfell construction
przestoje ^c	2,3	2,5	0,5	hold-over trees ^c

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which		SPECIES OF TREES	
		w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forest	lasy prywatne private forest		
		w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	73796,2	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	54021,5	73,3	74,5	62,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
Sosna	50934,0	69,2	70,1	62,3	Pine
Świerk	1580,9	2,1	2,3	–	Spruce
Jodła	156,8	0,2	0,2	–	Fir
Drzewa liściaste	19774,6	26,7	25,5	37,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
Buk	998,2	1,4	1,4	–	Beech
Dąb	7521,3	10,2	10,0	7,6	Oak
Grab	675,1	0,9	0,9	2,3	Hornbeam
Brzoza	4374,9	5,9	5,8	7,3	Birch
Olsza	2616,2	3,5	3,5	4,5	Alder
Osika	104,8	0,1	–	1,1	Aspen

a W korze. b Łącznie z klasą do odnowienia. c Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Including regeneration class. c Trees not felled in the assumed through fell order.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (233). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017			
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne ^a private forests ^a
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury	
				w ha	in ha		
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII) Production area of forest nurseries (as of 31 XII)	85	61	60	58	58	58	.
Odnowienia i zalesienia	1802	2201	2359	2319	2285	2250	34
Renewals and afforestations							
odnowienia	1671	2178	2324	2286	2268	2233	17
renewals							
szuczne	1517	1969	2165	2125	2110	2076	15
artificial							
zrębów ^b	1480	1951	2128	2087	2073	2041	13
felling sites ^b							
halizn i płazowin	37	17	36	39	37	35	2
blanks and irregularly stocked open stands							
naturalne	154	209	159	160	158	157	2
natural							
zalesienia ^c	131	23	35	33	17	17	17
afforestations ^c							
Poprawki i uzupełnienia ^d	243	207	284	242	221	200	21
Corrections and supplements ^d							
Pielęgnowanie ^e	10315	11852	11901	11711	11489	11319	222
Tending ^e							
w tym: of which:							
upraw	7490	9035	9029	9212	8990	8837	222 ^f
crops							
młodników	2822	2817	2870	2497	2497	2482	.
greenwoods							
wprowadzanie podszytów ^g	-	-	-	-	-	-	.
introduction of undergrowth ^g							
Melioracje	1893	2790	2506	2716	2716	2694	.
Drainage							

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stałe znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (234). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017			
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury	
O G Ó Ł E M w dam³ TOTAL in dam³	1227,6	1423,8	1426,5	1435,2	1417,9	1405,6	17,2
Grubizna	1187,7	1386,9	1394,4	1407,5	1390,3	1378,2	17,2
Timber							
Grubizna iglasta	979,4	1094,4	1099,8	1087,8	1074,6	1067,7	13,2
Coniferous							
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe	429,4	534,4	535,1	517,9	510,2	506,2	7,6
large-size wood							
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	486,0	485,3	495,2	500,8	497,5	495,3	3,3
medium-size wood for industrial uses							
Grubizna liściasta	208,3	292,6	294,6	319,7	315,6	310,5	4,1
Non-coniferous							
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe	58,4	66,7	71,8	72,6	70,7	68,1	1,9
large-size wood							
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	104,1	164,7	165,2	178,1	177,2	175,9	0,9
medium-size wood for industrial uses							
Drewno małowymiarowe^b Slash^b	40,0	36,9	32,1	27,7	27,7	27,3	-
Do przerobu przemysłowego	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-
Slash for industrial uses							
Opałowe	39,9	36,7	32,0	27,6	27,6	27,3	-
Slash for fuel							
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZ- CHNI LASÓW w m³	476,3	553,8	556,5	561,1	584,3	588,9	133,3
TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³							

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.
U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

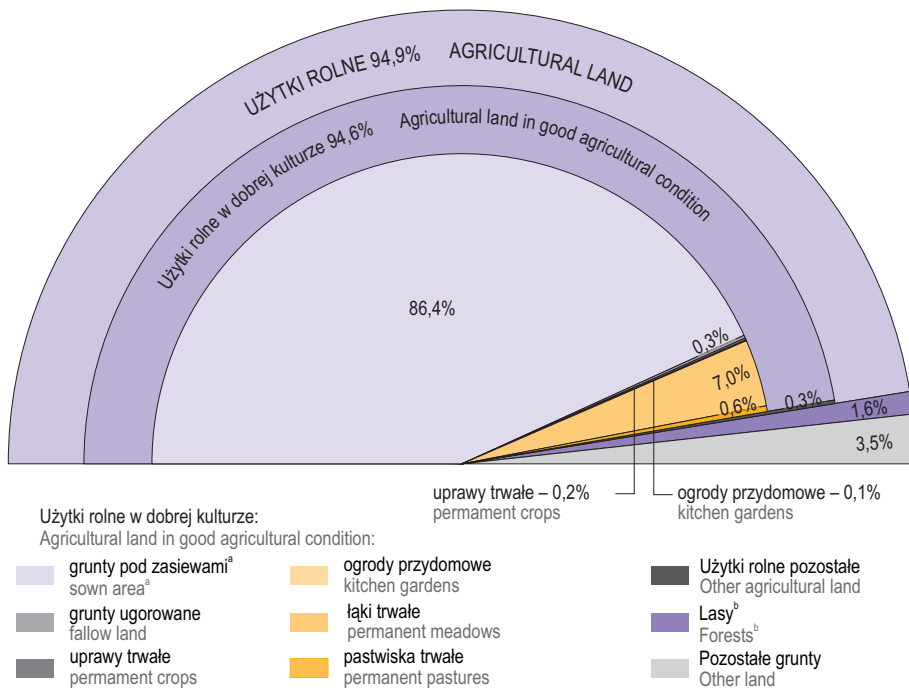
a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.
N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017

As of June

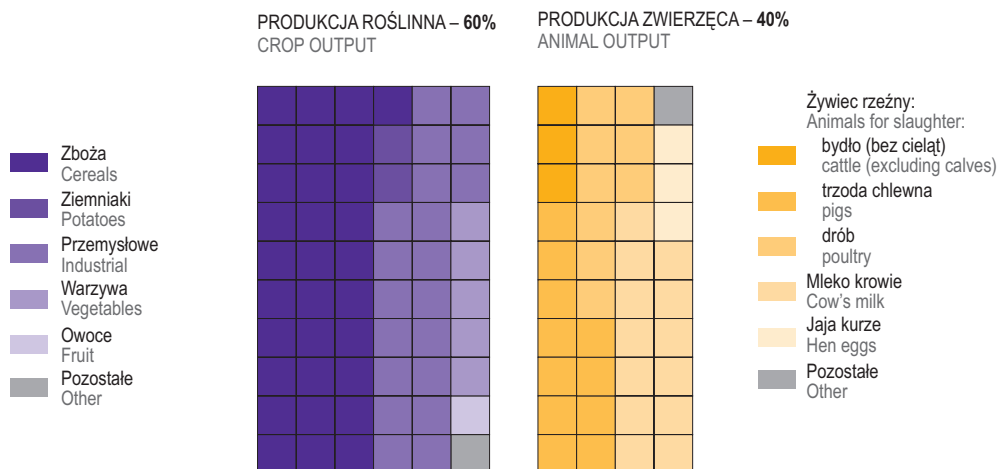


a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

a Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). b Including land connected with silviculture.

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R. (ceny stałe 2015 r.)

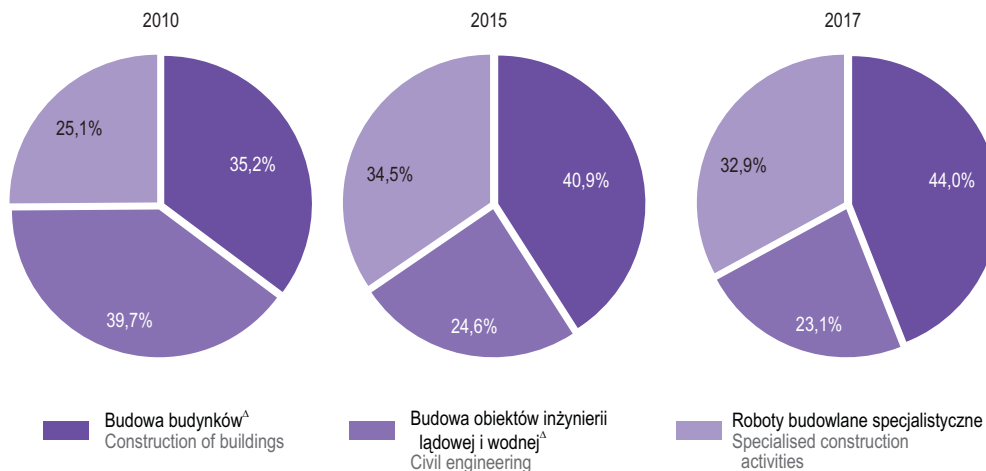
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016 (constant prices 2015)



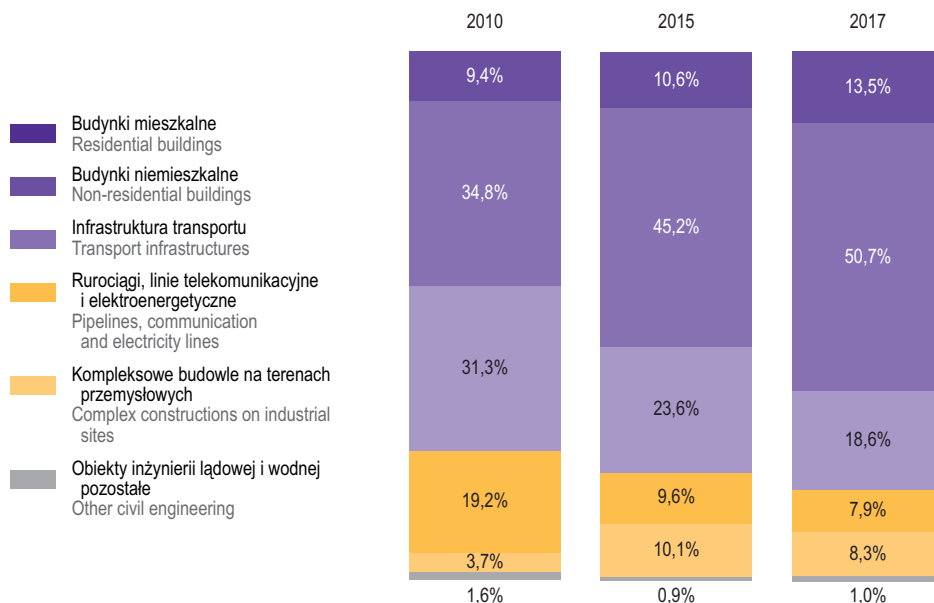
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS



WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH BY TYPE OF CONSTRUCTIONS



^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tablicy 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej. Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by reallocation of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature used in surveys of manufacturing industrial products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;

5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 22.

Jako **cenę stałą** w 2017 r. przyjęto cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończeniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”.

2. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceniodawców.

3. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 22.

As **constant prices** in 2017 were adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion, selection or service relation) and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction”.

2. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

3. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data **regarding buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym brutto dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6. Data regarding average employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion, selection or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	ceny bieżące current prices				ceny stałe constant prices	
	w mln zł	in mln zł		w odsetkach in percent	2016=100	
OGÓŁEM TOTAL	17194,2	22383,4	23610,4	25873,9	100,0	106,9
sektor publiczny public sector	4230,0	940,5	1014,0	892,3	3,4	x
sektor prywatny private sector	12964,2	21442,9	22596,5	24981,6	96,6	x
Górnictwo i wydobywanie Mining and quarrying	#	290,2	289,3	315,4	1,2	111,4
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	14602,3	21213,9	22377,5	24606,3	95,1	107,1
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	2469,0	3426,5	3404,3	3487,9	13,5	100,6
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	41,4	59,4	126,6	138,2	0,5	112,7
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	48,9	40,0	42,7	46,6	0,2	108,4
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	425,5	809,6	977,5	1051,3	4,1	108,7
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ... Manufacture of paper and paper products	252,1	802,8	874,1	848,5	3,3	97,3
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji Printing and reproduction of recorded media	131,2	199,1	216,1	237,2	0,9	112,7
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych Manufacture of chemicals and chemical products	2658,4	3178,6	3060,7	3376,2	13,0	99,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	571,0	1308,6	1489,2	1528,2	5,9	101,8
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	2020,5	2261,6	2378,1	2668,9	10,3	110,6

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (237). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	ceny bieżące current prices				ceny stałe constant prices	
	w mln zł	in mln zł		w odsetkach in percent	2016=100	
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym: of which:						
Produkcja metali	510,7	1207,2	1156,0	1542,3	6,0	115,7
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1573,2	2049,6	2336,9	2735,2	10,6	117,5
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych	12,3	60,1	13,6	#	#	#
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	648,6	1127,8	1335,5	1562,5	6,0	119,9
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	781,5	980,7	956,1	957,7	3,7	100,4
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1298,6	1837,2	2139,3	2388,0	9,2	115,5
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli	439,6	501,2	506,8	549,5	2,1	103,4
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	66,4	65,8	73,8	93,7	0,4	124,7
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	314,7	827,7	832,1	863,4	3,3	97,0
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	#	348,8	369,9	366,5	1,4	98,5
Electricity, gas, steam and air condi- tioning supply						
Dostawa wody; gospodarowanie ście- kami i odpadami; rekultywacja^Δ	408,4	530,5	573,8	585,7	2,3	98,8
Water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	200,1	65,7	63,6	72,9	0,3	113,2
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surow- ców ^Δ	162,6	216,1	233,8	230,5	0,9	99,9
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 /238/. **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	17194,2	22383,4	23610,4	25873,9	T O T A L
Podmioty o liczbie zatrudnionych:					Entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2177,5	3059,4	3166,2	3437,7	49 persons and less
50–249	5286,6	6565,4	7158,8	8060,2	50–249
250–499	2562,8	5101,5	4754,7	5528,5	250–499
500–999	3396,5	5244,8	#	5820,8	500–999
1000 osób i więcej	3770,8	2412,2	#	3026,7	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (239). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY PRODUCTS	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t: Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:					
bydła i cieląt	0,8	0,4	0,4	0,2	0,1
cattle and calves					
trzody chlewnej	8,4	7,1	5,0	2,5	0,2
pigs					
Wędliny ^c w tys. t	1,6	1,1	0,9	0,8	0,1
Cured meat products ^c in thous. t					
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	505,1	961,3	704,3	678,8	2,0
Processed liquid milk ^d in thous. hl					
Sery i twarogi w tys. t	10,9	8,9	7,7	9,0	1,0
Cheese and curd in thous. t					
Mąka pszenna w tys. t	150,9	189,1	208,6	190,6	7,9
Wheat flour in thous. t					
Tarcica w dam ³	93,6	#	#	#	#
Sawnwood in dam ³					
w tym iglasta	89,3	66,8	201,3	#	#
of which coniferous sawnwood					
Cegła w mln cegieł	11,4	0,7	0,6	0,9	0,1
Bricks in mln bricks					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcz, podroby oraz części niejadalne (odpady); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Including milk for further processing.

TABL. 4 (240). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
O G Ó Ł E M	57997	53780	55528	57217
T O T A L				
sektor publiczny	11300	5042	5071	4910
public sector				
sektor prywatny	46697	48738	50457	52307
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	#	806	794	767
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	51385	48692	50357	52141
Manufacturing				
w tym:				
of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	7458	5954	5810	5495
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	518	295	519	527
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	812	529	512	580
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	654	562	564	583
Processing of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2072	2234	2375	2516
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	938	1461	1588	1701
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	455	542	556	584
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2770	2924	2951	2882
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1637	3054	3361	3624
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3565	3772	4002	4069
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	2227	1565	1647	1735
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6582	6983	7682	8290
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	81	305	73	#
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	2780	3608	3949	4367
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3937	3255	3210	3093
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	5178	4841	4671	4707
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	972	357	#	#
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	3608	2734	2839	3129
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	575	364	374	428
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1947	2803	2913	3075
Repair and installation of machinery and equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (240). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	#	1055	1066	1036
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	3204	3226	3311	3273
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1855	797	793	800
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	875	980	1006	1026
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (241). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
O G Ó Ł E M	3133,71	3786,85	3973,78	4247,25
T O T A L				
sektor publiczny	4172,12	4137,92	4301,93	4091,02
public sector				
sektor prywatny	2882,43	3750,53	3940,80	4261,91
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	#	5048,90	5036,71	5474,82
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	3012,87	3727,59	3920,93	4198,26
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2718,90	3436,40	3630,38	3983,63
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	1905,76	2009,46	2822,29	3164,01
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	1656,28	2033,10	2215,77	2328,48
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1686,39	2307,25	2539,64	2739,67
Processing of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2512,15	3040,35	3217,71	3382,81
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2636,54	3886,09	3969,06	4086,97
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ..	3754,23	4491,87	4712,81	4869,88
Printing and reproduction of recorded media				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (241). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
w tym: of which:				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	4517,39	5735,39	5989,61	6213,15
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2598,46	3430,88	3520,77	3798,16
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	4179,09	4934,63	4926,79	5353,94
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	2611,47	3526,50	3761,82	4397,08
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3077,15	3577,04	3743,43	4044,80
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i op- tycznych	2162,65	2566,53	2824,89	#
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	2987,38	3619,52	3788,58	4037,33
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3022,56	4058,82	4195,42	4544,00
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2294,59	3002,20	3379,32	3755,33
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2981,59	4670,56	#	#
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	2114,91	2553,60	2761,37	2969,16
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	2055,04	3036,45	3180,10	3413,84
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	3828,54	4815,38	5152,82	5204,70
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	#	5282,99	5643,00	6111,71
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpada- mi; rekultywacja^Δ	3225,28	3877,94	3985,31	4149,76
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3248,46	3504,57	3520,04	3580,52
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3229,92	3978,08	4113,21	4210,79
Waste collection, treatment and disposal activities; mate- rials recovery				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (242). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	2892,8	2954,7	3208,7	3301,3	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	1492,7	1537,8	1452,7	1693,9	51,3	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^A	526,0	628,9	577,0	744,9	22,6	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	592,0	378,9	391,5	392,3	11,9	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne	374,7	529,9	484,2	556,7	16,9	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze Works with a character		SPECIFICATION	
		inwestycyjnym investment	remontowym renovation (restoration)		
		w mln zł	in mln zł		
O G Ó Ł E M	2010	1492,7	861,5	631,2	T O T A L
	2015	1537,8	1035,9	501,9	
	2016	1452,7	974,3	478,4	
	2017	1693,9	1107,1	586,8	
Budynki	1086,9	682,2	404,7	Buildings	
Budynki mieszkalne	228,6	168,8	59,8	Residential buildings	
budynki mieszkalne jednorodzinne	67,3	37,5	29,8	one-dwelling buildings	
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	144,9	119,6	25,3	two- and more dwelling buildings	
budynki zbiorowego zamieszkania	16,4	11,8	4,6	residences for communities	
Budynki niemieszkalne	858,3	513,3	344,9	Non-residential buildings	
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	2,6	#	#	hotels and similar buildings	
budynki biurowe	33,9	26,2	7,6	office buildings	
budynki handlowo-usługowe	290,0	128,9	161,1	wholesale and retail trade buildings	
budynki transportu i łączności	5,4	#	#	traffic and communication buildings	
budynki przemysłowe i magazynowe	424,7	294,2	130,4	industrial buildings and warehouses	
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	71,1	50,1	20,9	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings	
pozostałe budynki niemieszkalne	30,7	7,2	23,5	other non-residential buildings	

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze Works with a character		SPECIFICATION
		inwestycyjnym investment	remontowym renovation (restoration)	
	w mln zł	in mln zł		
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	607,0	424,9	182,1	Civil engineering
Infrastruktura transportu	315,4	189,2	126,2	Transport infrastructures
w tym:				of which:
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	252,0	#	#	highways, streets and roads
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	41,6	#	#	bridges, elevated highways, tunnels and subways
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	133,6	109,5	24,1	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	57,4	56,5	0,8	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	76,3	52,9	23,3	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	141,6	113,3	28,3	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	16,4	12,9	3,5	Other civil engineering

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (244). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a**
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki^b	1636	1799	1772	1831	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańkowe ^c	1185	1287	1220	1334	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	651	590	612	698	urban areas
wieś	985	1209	1160	1133	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	1473	1625	1620	1617	Of which private buildings ^d
miasta	543	522	527	566	urban areas
wieś	930	1103	1093	1051	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańkowe ^c	1149	1242	1166	1257	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	323	383	454	359	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	90	123	145	132	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

a See general notes, item 5 on page 287. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

TABLE 8 (244). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kubatura^b w dam³	3229,1	3079,7	3010,0	4619,6	Cubic volume^b in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanie ^c	1036,9	1058,4	1041,0	1108,2	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	1161,2	1312,3	1469,9	2197,0	urban areas
wieś	2067,9	1767,4	1540,0	2422,5	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	1308,5	1496,0	1649,7	1606,0	Of which private buildings ^d
miasta	492,4	452,0	653,0	563,7	urban areas
wieś	816,0	1044,0	996,7	1042,3	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanie ^c ..	871,2	954,3	898,9	928,4	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne	433,2	541,7	746,9	675,8	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	124,6	264,4	306,0	278,4	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

a See general notes, item 5 on page 287. b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

TABLE 9 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	BUDYNKI ^b		BUILDINGS ^b		
Budynki mieszkalne	1187	1288	1220	1335	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkanie ^c	1185	1287	1220	1334	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	1149	1253	1185	1292	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania ...	2	1	–	1	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	449	511	552	496	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	12	12	14	4	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	21	15	18	16	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	78	61	43	62	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	1	1	–	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	137	167	160	119	Garage buildings
Budynki przemysłowe	24	24	31	43	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	42	82	105	78	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek ...	2	3	7	3	Public entertainment buildings, museums and libraries

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a See general notes, item 5 on page 287. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 9 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
 BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
		BUDYNKI ^b (dok.)		BUILDINGS ^b (cont.)	
Budynki niemieszkalne (dok.)					Non-residential buildings (cont.)
w tym:					of which:
Budynki szkół i instytucji badawczych	2	2	1	–	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	5	2	5	4	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	21	4	1	3	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	95	127	149	142	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	–	–	2	2	Buildings used as places of worship and for religious activities
		KUBATURA ^c w dam ³		CUBIC VOLUME ^c in dam ³	
Budynki mieszkalne	1050,6	1063,7	1044,9	1112,9	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^d	1036,9	1058,4	1041,0	1108,2	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^d
w tym jednorodzinne	832,7	910,2	864,2	913,2	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	13,7	5,3	3,9	4,7	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	2178,5	2016,0	1965,1	3506,6	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	34,8	31,9	17,1	11,6	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	109,9	105,5	78,1	51,5	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	306,6	112,0	178,0	311,3	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	0,6	0,3	–	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	36,8	30,0	42,7	33,9	Garage buildings
Budynki przemysłowe	1152,7	816,1	704,3	1604,8	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	237,8	576,9	570,1	1069,8	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek ...	23,4	11,4	2,9	12,4	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	3,9	13,4	13,5	6,6	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	27,6	21,2	23,8	50,3	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	105,1	1,2	6,3	0,9	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	130,8	292,2	314,8	331,1	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	–	0,1	8,6	9,4	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 287. b Nowo wybudowane. c Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). d Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a See general notes, item 5 on page 287. b Newly built. c Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion). d Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 10 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	9507	8531	8440	8408	Average paid employment
Budowa budynków ^Δ	4040	3067	2827	2907	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2377	2310	2551	2388	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3091	3154	3061	3113	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2674,20	3416,19	3530,65	3746,27	Average monthly gross wages and salaries in zł
Budowa budynków ^Δ	2499,94	2982,05	3003,40	3247,48	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3121,03	3938,30	4022,35	4240,10	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	2557,49	3455,97	3608,98	3833,24	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002–2008

CHAPTER XVII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1440) into following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the state road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among state roads.

District roads include roads other than those mentioned above, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Information on **registered vehicles and tractors** in 2002–2008 has been presented according

prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji; do 26 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy zarobkowy zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarty porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs; until 26 XI 2015 – the Ministry of Interior. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

4. A bus line is a permanent road connection between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses regularly running between these locations according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. Road transport for hire or reward with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Information regarding urban ground transport concerns **bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telekomunikacja

1. Informacje w zakresie usług telekomunikacyjnych dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

Telecommunications

1. Information in scope of telecommunication services concerns operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. **Telephone main line** includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax, data.

Transport

Transport

TABLE 1 (247). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**
 Stan w dniu 31 XII
 RAILWAY LINES OPERATED^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M^b	868	749	780	773	T O T A L^b
Normalnotorowe	868	749	780	773	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	441	432	429	428	of which electrified
jednotorowe	432	313	344	340	single track
dwu- i więcej torowe	436	436	436	433	double and more track
Wąskotorowe	–	–	–	–	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	9,2	8,0	8,3	8,2	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as other entities which are administrators of railway infrastructure. b Broad gauge lines have not existed.

TABLE 2 (248). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
 Stan w dniu 31 XII
 HARD SURFACE PUBLIC ROADS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
				w km in km		
O G Ó Ł E M	8615	8400	8410	8495	7992	T O T A L
Miejskie	1536	1636	1626	1773	1730	Urban
Zamiejskie	7079	6764	6785	6721	6262	Non-urban
Krajowe	779	779	779	786	786	National
Miejskie	151	151	151	152	152	Urban
Zamiejskie	628	628	628	634	634	Non-urban
Wojewódzkie	987	986	986	1000	1000	Regional
Miejskie	155	152	152	179	179	Urban
Zamiejskie	832	834	834	822	822	Non-urban
Powiatowe	3746	3697	3680	3692	3613	District
Miejskie	362	359	358	387	383	Urban
Zamiejskie	3384	3338	3322	3305	3230	Non-urban
Gminne	3103	2938	2965	3016	2592	Communal
Miejskie	868	974	965	1056	1016	Urban
Zamiejskie	2235	1964	2000	1960	1576	Non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (249). **POJAZDY SAMOCHODOWE^a I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED ROAD VEHICLES^a AND TRACTORS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	630900	739732^b	765918^b	787175^b	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	493369	581477	602630	619568	Passenger cars
Autobusy	2322	2634	2701	2785	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	68402	79290	81539	83644	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	41194	43129	43496	43723	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	21400	28323	30451	32147	Motorcycles

a Bez trolejbusów. b Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w ciągu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a Excluding trolleybuses. b Including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. c Including vans.

TABL. 4 (250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
 Stan w dniu 31 XII
 REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	458	412	446	444	National: number
długość w km	16208	13346	13016	12845	length in km
Dalekobieżne: liczba	6	–	–	–	Long distance: number
długość w km	1366	–	–	–	length in km
Regionalne: liczba	57	69	19	15	Regional: number
długość w km	3466	3505	1515	1306	length in km
Podmiejskie: liczba	388	333	417	419	Suburban: number
długość w km	11322	9771	11431	11469	length in km
Miejskie: liczba	7	10	10	10	Urban: number
długość w km	54	70	70	70	length in km
Międzynarodowe: liczba	20	21	15	16	International: number
długość w km	32062	36962	27389	29389	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
 HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa:					National communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2676,9	2593,9	3645,7	3967,1	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	225	213,1	238,1	251,1	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób ...	11428,8	10452,8	10028,6	10218,0	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	32,7	24,0	27,4	28,6	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road fleet (of which by taxis).

TABL. 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a (dok.)**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja międzynarodowa:					International communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2181,1	3246,4	4505,5	5391,8	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1005	1036,2	990,2	837,0	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób ...	689,8	947,6	997,1	970,6	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1895,3	1882,0	1862,3	2077,5	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna autobusowa – linie w km	579	692	694	757	Transport network – lines in km
Tabor autobusowy:					Fleet buses:
w sztukach	183	168	173	174	in units
liczba miejsc w tys.	18,9	16,2	16,8	17,1	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w tys.	28747	25417	25496	25759	Transport of passengers ^b (during the year) in thous.

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (253). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	836	710	754	700	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	13,3	9,6	9,8	8,9	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	1135	910	958	927	Road traffic casualties
Śmiertelne	107	102	99	78	Fatalities
na 100 tys. ludności	10,5	10,2	10,0	7,9	per 100 thous. population
Ranni	1028	808	859	849	Injured
na 100 tys. ludności	100,9	80,9	86,4	85,7	per 100 thous. population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2015 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 XII; since 2015 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (254). WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓWROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	710	754	700	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	582	659	603	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	119	145	135	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	163	155	154	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	40	42	33	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	68	89	63	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	76	85	77	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	27	34	29	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	17	24	21	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	101	61	68	Other ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	582	659	603	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	451	517	460	Passenger cars
Motocykle	19	28	21	Motorcycles
Rowery	36	24	42	Bicycles
Motorowery	15	25	14	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	44	46	50	Lorries
Inne pojazdy ^c	17	19	16	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	61	55	67	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	34	31	50	Drivers
samochodami osobowymi	22	17	35	of passenger cars
motocyklami	4	2	4	of motorcycles
rowerami	5	5	5	of bicycles
motorowerami	1	5	4	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	1	2	1	of lorries
innymi pojazdami	1	–	1	of other vehicles
Pieszycy	4	4	5	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABLE 9 (255). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
 Stan w dniu 31 XII
 TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	190,3	130,9	142,1	131,8	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	145,0	100,2	97,6	87,4	of which private subscribers ^b
miasta	154,9	102,7	115,1	110,3	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	115,0	78,0	73,6	69,3	of which private subscribers ^b
wieś	35,4	28,2	26,9	21,4	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	30,0	22,2	23,9	18,2	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	172,0	117,5	129,3	119,9	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	138,4	91,3	104,2	99,4	urban areas
wieś	33,6	26,2	25,1	20,5	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samo- inkasujące	1155	278	192	119	Public pay telephones
miasta	722	208	139	112	urban areas
wieś	433	70	53	7	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędом, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade activity or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) the sale of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

The sale of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis; non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agriculture production (e.g., agricultural machinery tools and equipment, seeds, animal feeds, plant protection products, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages, as well as non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also

Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podział sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona

includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of stores by organizational forms was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments each, selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

The division of shops was made on the basis of the actual location of a shop.

6. Shops include public pharmacies.

7. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are the organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organizational

na w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego do 2007 r. na 5%, a od 2008 r. na 4% próbie tych jednostek.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted until 2007 on a 5%, and since 2008 on a 4% sample of these entities.

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (256). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	8314,8	8727,6	8549,5	9931,5	T O T A L in mln zł
w tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	1420,1	1363,8	1428,1	1676,2	in million zlotys
w %	17,1	15,6	16,7	16,9	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	8163	8737	8597	10020	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (257). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	3708,1	3932,4	3981,4	4635,2	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	61,9	83,2	87,7	86,5	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	21,6	20,9	22,8	22,8	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	3,3	3,6	4,2	4,1	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	37,0	58,7	60,7	59,6	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	38,1	16,8	12,3	13,5	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (258). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE OF COMMODITIES IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	6960,3	11199,0	13175,2	15620,8	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	4,4	3,5	3,3	2,9	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,9	2,0	2,0	1,4	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	92,7	94,5	94,7	95,7	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (259). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{ab}**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^{ab}
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	8652	8850	8218	7871	Shops
Domy towarowe	1	–	–	–	Department stores
Domy handlowe	9	6	6	5	Trade stores
Supermarkety	155	206	208	212	Supermarkets
Hipermarkety	18	20	20	19	Hypermarkets
Sklepy powszechne	209	219	216	208	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	705	835	862	885	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^c	7555	7564	6906	6542	Other shops ^c
Stacje paliw	239	225	229	233	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 309. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 309. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (260). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	254	296	410	381	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	94	124	185	165	of which restaurants
Przychody z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł ...	160261	194589	243638	263546	Revenues from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	114106	151275	186146	210117	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych ...	26354	27077	34615	34285	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (261). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	512	489	560	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	387,3	580,7	547,4	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	87	119	143	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	37,8	72,4	62,4	storage area in thous. m ²

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (261). MAGAZYNY HANDLOWE^a (dok.)
 Stan w dniu 31 XII
 TRADE WAREHOUSES^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Place składowe:				Storage sites:
liczba	137	113	154	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	352,1	429,5	483,7	storage area in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:				Silos and reservoirs:
liczba	245	266	290	number
pojemność w dam ³	65,6	193,7	265,6	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.
 N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (262). TARGOWISKA
 Stan w dniu 31 XII
 MARKETPLACES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	53	50	50	50	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	46	49	49	49	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	171,1	168,3	191,7	191,4	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa	101,7	91,0	118,0	116,6	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	2350	2033	2054	2001	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	1867	1538	1587	1516	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	415	502	600	574	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	5254,1	4651,5	5115,2	4726,8	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa) otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środek pieniężny), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności społecznej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatków różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights) assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
- financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of

- wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
 - pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
 - koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

- generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- other operating costs, to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
- financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity; until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznaných ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) oraz krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, należne wpłaty na kapitał podstawowy, udziały (akcje) własne, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The **net financial result** (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), share capital not paid up, entity's shares (stock), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Until

obrotowego. Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o. o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (263). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	37212,0	46040,5	48835,1	52696,8	Revenues from total activity
sektor publiczny	5161,8	1484,4	1711,8	1581,0	public sector
sektor prywatny	32050,2	44556,1	47123,3	51115,8	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	24100,3	29844,2	31175,6	33947,6	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	11698,4	15229,4	16717,7	17565,0	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	638,0	215,6	239,3	469,3	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	35334,7	43997,3	46758,0	50493,7	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	4832,3	1407,4	1628,9	1544,7	public sector
sektor prywatny	30502,4	42589,8	45129,0	48949,0	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	24342,0	30149,8	31429,2	34306,4	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	9858,3	12975,7	14384,9	15135,6	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	756,5	363,2	428,6	609,0	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1877,3	2043,3	2077,1	2203,1	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	329,4	77,0	82,9	36,3	Public sector
Sektor prywatny	1547,9	1966,3	1994,2	2166,8	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	2,4	4,3	x	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	1,9	0,3	x	x	public sector
sektor prywatny	0,5	4,0	x	x	private sector
Zyski nadzwyczajne	15,9	7,9	x	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne	13,5	3,6	x	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto	1879,8	2047,6	2077,1	2203,1	Gross financial result
sektor publiczny	331,4	77,3	82,9	36,3	public sector
sektor prywatny	1548,4	1970,3	1994,2	2166,8	private sector
Zysk brutto	2137,7	2408,0	2536,9	2480,0	Gross profit
Strata brutto	258,0	360,5	459,7	276,8	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	310,5^a	335,8	361,2	359,4	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	59,4	13,3	14,3	9,3	public sector
sektor prywatny	251,1	322,5	347,0	350,1	private sector
W tym podatek dochodowy	310,5	335,8	361,2	359,4	Of which income tax
Wynik finansowy netto	1569,3	1711,8	1715,9	1843,7	Net financial result
sektor publiczny	272,0	64,0	68,6	27,0	public sector
sektor prywatny	1297,3	1647,8	1647,3	1816,7	private sector
Zysk netto	1824,5	2072,1	2164,1	2109,3	Net profit
Strata netto	255,2	360,3	448,1	265,5	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 2 (264). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI

REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross finan- cial result	Obowiązo- we obciąże- nia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbran- ces on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result	
	w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2010	37212,0	35334,7	1879,8	310,5 ^a	1569,3
TOTAL	2015	46040,5	43997,3	2047,6	335,8	1711,8
	2016	48835,1	46758,0	2077,1	361,2	1715,9
	2017	52696,8	50493,7	2203,1	359,4	1843,7
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		805,2	698,3	106,9	0,4	106,6
Przemysł		27559,9	26241,9	1317,9	244,8	1073,1
Industry						
górnictwo i wydobywanie		329,8	311,5	18,3	4,4	13,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		26179,8	24952,3	1227,5	229,2	998,2
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		445,8	389,7	56,1	6,4	49,7
electricity, gas steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		604,5	588,4	16,1	4,8	11,3
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		2766,0	2641,0	125,0	21,4	103,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		14836,9	14368,3	468,6	64,2	404,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		1946,3	1872,1	74,2	12,2	62,0
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		113,9	108,8	5,1	1,3	3,7
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		102,2	99,5	2,7	0,2	2,5
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		452,6	440,3	12,3	2,6	9,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		381,2	361,3	19,8	6,7	13,2
Professional, scientific and technical activi- ties						
Edukacja		6,8	6,4	0,4	0,0	0,4
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		391,9	381,6	10,3	1,4	8,9
Human health and social work activities						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (266). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2010	95,0	5,1	4,2	25,8	97,2	145,8
TOTAL	2015	95,6	4,4	3,7	30,9	97,4	155,8
	2016	95,7	4,3	3,5	33,0	98,5	158,2
	2017	95,8	4,2	3,5	31,9	98,4	157,9
sektor publiczny		97,7	2,3	1,7	134,9	215,5	267,5
public sector							
sektor prywatny		95,8	4,2	3,6	29,4	95,6	155,2
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		86,7	13,3	13,2	112,5	217,1	412,5
Przemysł		95,2	4,8	3,9	32,3	94,2	145,4
Industry							
górnictwo i wydobywanie		94,5	5,5	4,2	58,5	122,4	158,4
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		95,3	4,7	3,8	30,0	92,0	144,5
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		87,4	12,6	11,2	54,6	122,1	149,9
electricity, gas steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		97,3	2,7	1,9	105,8	160,1	176,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		95,5	4,5	3,7	31,1	122,6	164,5
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,8	3,2	2,7	15,4	80,6	154,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		96,2	3,8	3,2	33,3	139,4	156,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		95,6	4,4	3,3	34,0	99,7	121,2
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		97,4	2,6	2,4	261,9	365,2	389,5
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		97,3	2,7	2,1	162,3	209,1	282,2
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		94,8	5,2	3,5	18,4	55,9	201,1
Professional, scientific and technical activities							
Edukacja		94,1	5,9	5,5	200,2	233,9	246,1
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		97,4	2,6	2,3	79,1	169,3	179,6
Human health and social work activities							

TABL. 5 (267). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy Stocks				
		razem total	w tym of which			
			materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	produkty gotowe finished products	
w mln zł						
OGÓŁEM	2010	11027,9	3393,6	1085,0	478,6	628,6
TOTAL	2015	13759,4	4761,3	1604,2	503,2	797,5
	2016	15481,4	5380,8	1855,4	520,3	799,2
	2017	16762,4	5804,0	1931,0	645,4	856,8
sektor publiczny		674,2	121,6	64,9	11,4	41,8
public sector						
sektor prywatny		16088,2	5682,3	1866,0	634,0	815,0
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		578,9	271,0	52,3	40,0	176,4
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		9365,9	3139,4	1750,5	490,0	628,5
Industry						
górnictwo i wydobywanie		131,1	19,5	6,3	–	12,2
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		8854,7	3082,4	1717,4	488,3	616,2
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply		154,3	27,5	19,2	–	0,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		225,8	10,0	7,7	1,8	–
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		1018,1	194,9	59,5	95,4	14,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3869,6	1787,0	49,0	5,4	31,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		455,6	28,2	7,0	0,3	0,9
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		31,0	4,5	0,7	1,2	–
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		52,0	2,0	0,2	0,7	0,7
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		261,0	4,5	0,9	1,6	0,0
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		470,4	337,5	2,8	10,6	0,5
Professional, scientific and technical activities						
Edukacja		1,1	0,1	–	–	–
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		96,8	4,7	3,8	–	–
Human health and social work activities						

towary goods	Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term inter-period settlements	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION
	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in mln zł					
1155,5	5397,0	4300,2	1950,4	286,9	2010 OGÓŁEM
1756,4	5869,4	4997,4	2729,8	398,8	2015 TOTAL
2046,1	6406,3	5619,1	3231,6	462,6	2016
2277,9	7059,2	5981,9	3388,6	510,7	2017
3,2	203,2	167,8	339,9	9,4 sektor publiczny public sector
2274,7	6855,9	5814,2	3048,7	501,2 sektor prywatny private sector
					w tym: of which:
2,1	146,8	77,0	157,9	3,2 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing
247,6	3990,2	3424,2	2078,1	158,2 Przemysł Industry
0,7	52,9	48,7	48,5	10,3 górnictwo i wydobywanie mining and quarrying
238,3	3798,2	3254,8	1838,0	136,1 przetwórstwo przemysłowe manufacturing
8,0	69,5	66,0	56,2	1,1	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply
0,4	69,6	54,8	135,5	10,6	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities
20,6	566,3	409,2	192,7	64,1 Budownictwo Construction
1640,4	1636,5	1497,3	386,0	60,1	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ
18,7	308,9	252,1	96,9	21,6 Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage
2,3	16,8	3,3	8,7	1,0 Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ
0,3	13,8	10,8	35,0	1,2 Informacja i komunikacja Information and communication
1,7	43,3	31,1	150,1	63,1 Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities
322,3	87,6	81,1	43,1	2,1	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities
0,1	0,2	0,1	0,9	0,0 Edukacja Education
0,9	48,6	40,2	42,7	0,8 Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities

TABL. 6 (268). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	13888,3	5685,9	4429,7	-36,9	1607,8
TOTAL	2015	16400,6	6924,5	5860,3	-543,6	1691,9
	2016	17492,5	7281,0	5960,8	-368,8	1696,6
	2017	18481,6	7387,6	6462,0	-453,1	1837,4
sektor publiczny		2341,9	1818,7	467,5	-49,3	27,0
public sector						
sektor prywatny		16139,6	5568,9	5994,5	-403,8	1810,4
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1285,7	376,5	588,9	-20,0	106,6
Przemysł		11856,7	4944,8	4094,8	-553,2	1075,8
Industry						
górnictwo i wydobywanie		271,6	85,2	72,9	-3,0	13,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		9726,4	3340,3	3859,2	-537,4	1000,9
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę electricity, gas steam and air conditioning supply		471,9	301,7	57,7	-2,8	49,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja		1386,8	1217,5	104,9	-9,9	11,3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		556,3	91,4	299,4	27,1	101,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		2207,3	505,8	781,7	-2,7	403,6
Transport i gospodarka magazynowa		465,5	241,8	140,6	7,4	62,0
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		103,9	84,0	23,0	-7,4	3,7
Informacja i komunikacja		70,7	13,4	39,5	-0,7	1,9
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		940,5	739,4	124,2	-10,8	9,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		390,4	83,1	127,6	154,1	13,2
Professional, scientific and technical activities						
Edukacja		0,7	0,3	0,0	-	0,4
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		215,2	140,8	66,7	-7,0	8,9
Human health and social work activities						

TABL. 7 (269). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwo- wych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	4311,7	72,3	428,1	548,9	1323,0
TOTAL	2015	5366,8	42,7	127,3	651,9	1877,3
	2016	5756,7	23,3	117,1	897,8	1872,7
	2017	5918,3	23,2	118,0	875,7	1767,9
sektor publiczny		1781,4	22,9	112,9	0,3	0,1
public sector						
sektor prywatny		4137,0	0,3	5,1	875,4	1767,9
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ...		224,3	12,6	101,1	9,6	28,1
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		4601,4	7,9	14,0	428,4	1532,6
Industry						
górnictwo i wydobywanie		84,4	–	–	5,8	1,8
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		2997,8	7,9	11,8	421,9	1520,2
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		301,7	–	2,0	0,4	10,7
electricity, gas steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1217,5	0,1	0,2	0,3	–
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		73,6	–	2,0	37,1	4,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		360,3	–	–	218,2	113,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		133,2	2,1	0,9	48,7	12,0
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		47,4	–	–	21,6	0,0
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		13,4	0,6	–	5,7	3,9
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		175,6	–	–	81,9	–
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		54,6	–	–	8,2	15,0
Professional, scientific and technical activi- ties						
Edukacja		0,2	–	–	0,2	–
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		140,3	–	–	4,9	0,0
Human health and social work activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (270). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług deliveries and services	
		w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2010	10409,0	2743,1	1741,7	7665,9	1739,8	4137,9
TOTAL	2015	12235,5	3316,2	2765,6	8919,3	2592,9	4528,4
	2016	13645,7	3747,6	3285,9	9898,1	2582,9	5015,9
	2017	15169,0	4416,5	3592,2	10752,4	2782,4	5356,5
sektor publiczny		461,4	200,2	182,6	261,2	45,3	103,1
public sector							
sektor prywatny		14707,6	4216,3	3409,7	10491,3	2737,1	5253,4
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		336,1	190,9	136,7	145,2	47,3	61,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		9523,8	3030,5	2633,7	6493,3	1726,7	3085,6
Industry							
górnictwo i wydobywanie		94,1	1,8	1,6	92,2	32,5	35,7
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		8977,9	2814,4	2432,3	6163,5	1630,7	2970,6
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		161,1	56,9	56,1	104,2	20,1	40,4
electricity, gas steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		290,6	157,3	143,7	133,3	43,4	38,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		743,5	118,2	89,0	625,3	104,1	288,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2989,3	475,5	376,3	2513,8	797,8	1367,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		409,8	117,3	77,2	292,5	50,3	159,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		106,4	80,8	73,3	25,6	4,1	7,9
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		19,1	5,7	5,6	13,5	1,8	5,5
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		285,5	133,2	122,4	152,4	11,5	61,8
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		243,0	7,7	6,8	235,2	9,3	203,5
Professional, scientific and technical activities							
Edukacja		1,1	0,6	0,6	0,5	–	0,2
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		104,6	49,4	46,3	55,2	9,3	22,7
Human health and social work activities							

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2077) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1875, 1868 i 2096) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1453).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych. Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miasta na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasada-

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes since 1 I 2010 is provided by the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2077) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241) with later amendments. With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Local Government and the Law on Voivodship Local Government, dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2017 items 1875, 1868 and 2096), as well as the Law on Income of Local Government Units, dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1453).

2. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of local government units budgets, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances. City with powiat status fulfils the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for city with powiat status, while revenue and expenditure of city with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accor-

mi określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Prezentowane dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625) według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych,
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje, w tym na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,

dance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The presented data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on detailed classification of revenue, expenditure, income and expense, and funds from foreign sources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions covers all paragraphs grouping types of revenue/expenditure generated in a particular division.

5. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625) according to the detailed classification of revenue, expenditure, income and expense, and funds from foreign sources,
 - c) received from appropriated funds,
 - d) other grants, of which for tasks realized on the basis of agreements between local government units;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalization, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organizational and legal units operating within local government units budgets,

— wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

— expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

7. Since 2010 in the sector of public finance are functioning **local government budgetary establishments** which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.

8. Information concerning budgets of local government units is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (271). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasto	Powiaty	Województwo
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty	Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	4124964,8	2364888,0	540625,3	726258,4	493193,1
TOTAL	2015	4564487,6	2726677,5	647865,1	764910,9	425034,1
	2016	5094282,8	3075589,8	729759,7	782715,7	506217,5
	2017	5405875,6	3260730,7	858658,8	806749,2	479736,9
Dochody własne		2493549,4	1560265,3	514894,9	288695,5	129693,7
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		1075681,0	589513,5	211590,4	158214,5	116362,6
Share in income tax						
od osób prawnych		133428,3	26281,2	15585,7	5508,5	86052,9
corporate income tax						
od osób fizycznych		942252,8	563232,4	196004,8	152705,9	30309,7
personal income tax						
Podatek:						
Tax:						
od nieruchomości		608530,8	490690,7	117840,1	–	–
on real estate						
rolny		70793,0	70308,9	484,1	–	–
agricultural						
od środków transportowych		26239,1	18988,2	7250,9	–	–
on means of transport						
od czynności cywilnoprawnych		38593,2	29872,5	8720,7	–	–
on civil law transactions						
Oplata skarbowa		10086,6	5779,9	4306,6	–	–
Stamp duty						
Dochody z majątku		167896,1	101706,1	56410,6	8762,9	1016,5
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy						
oraz innych umów o podobnym						
charakterze		82129,6	56245,2	19616,9	5996,8	270,8
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł		11005,2	4085,9	2621,5	3874,1	423,6
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status.

TABL. 1 (271). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
Dotacje ogółem	1559942,5	932259,4	168144,4	193096,6	266442,0
Total grants					
Dotacje celowe	1256413,9	893020,2	124768,8	159164,1	79460,7
Targeted grants					
z budżetu państwa na zadania: from the state budget for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	972340,9	727393,8	105050,0	96157,4	43739,7
for government administration tasks					
własne	212299,1	133747,8	15043,1	43447,2	20061,0
for own tasks					
realizowane na podstawie porozu- mień z organami administracji rzą- dowej	1310,5	696,8	25,4	588,4	–
realized on the basis of agreements with government administration bo- dies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sa- morządu terytorialnego	23217,2	9209,3	2863,6	10423,4	720,9
for tasks realized on the basis of agreements between local govern- ment units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	16664,7	8618,7	1786,7	683,9	5575,4
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu tery- torialnego na dofinansowanie wła- snych zadań	30581,5	13353,9	–	7863,8	9363,7
for financial assistance between local government units for additional fi- nancing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 ^b	303528,6	39239,2	43375,6	33932,5	186981,3
Grants from paragraphs 200 and 620, 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	1352383,6	768206,0	175619,5	324957,1	83601,2
W tym część oświatowa	1043251,8	619699,7	160500,3	251540,1	11511,7
Of which educational part					

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne ust. 5, pkt 2b) na str. 328.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status. b See general notes item 5, point 2b) on page 328.

TABL. 2 (272). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	5405875,6	3260730,7	858658,8	806749,2	479736,9
T O T A L					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	65958,0	40970,5	390,4	742,5	23854,7
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	4216,9	204,2	0,0	3486,5	526,2
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	6764,0	6764,0	–	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	185325,1	38119,0	48989,4	38218,9	59997,8
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	162011,5	103013,2	45299,3	13467,3	231,8
Dwelling economy					
Działalność usługowa	16652,1	1869,6	2158,8	12371,4	252,2
Service activity					
Administracja publiczna	38057,6	21734,8	2442,5	11067,8	2812,5
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	75676,0	1602,6	15042,3	59031,1	–
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających oso- bowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	1919382,9	1241814,8	386321,8	174360,2	116886,2
Income taxes from legal persons, natural per- sons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	1559045,4	793567,8	176849,4	326898,7	261729,5
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	132045,1	85173,0	18146,4	25955,8	2769,9
Education					
Ochrona zdrowia	30918,1	11462,2	4271,5	15086,9	97,5
Health care					
Pomoc społeczna	199567,2	100785,9	17461,6	81248,3	71,3
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	24347,5	1366,4	6799,2	11499,0	4682,9
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	9511,0	5537,6	419,1	3486,6	67,7
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	156433,3	119615,5	31485,9	4067,0	1264,9
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	12724,3	6161,7	5400,6	543,9	618,1
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	22746,5	15554,2	6773,2	411,5	7,6
Physical education					

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status.

TABL. 3 (273). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasto	Powiaty	Woje-
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiat	wództwo Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	4537030,1	2665258,9	568839,9	747976,4	554954,9
TOTAL	2015	4470761,0	2679092,5	640242,7	759916,7	391509,1
	2016	4951378,7	2990791,4	726723,6	775513,8	458349,9
	2017	5422040,9	3293378,1	855772,6	825591,8	447298,4
Wydatki bieżące		4632506,7	2902920,9	746759,6	707773,4	275052,8
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		438501,0	187259,9	82690,4	48136,5	120414,2
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		3787,3	3787,3	–	–	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		896936,4	768868,5	90897,8	33090,9	4079,2
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		3243529,2	1918139,7	558637,7	621054,9	145696,8
Current expenditure of budgetary units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		1737138,2	995695,1	274810,7	394115,5	72516,8
wages and salaries						
w tym osobowe		1574813,0	904635,3	251960,3	353250,1	64967,4
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		315573,5	191085,4	48345,5	62913,8	13228,8
wages and salaries related expenditures ^b						
zakup materiałów i usług		980885,8	594326,0	208254,8	124749,8	53555,2
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego		32398,1	18475,6	5190,9	3954,3	4777,2
Public debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		–	–	–	–	–
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		789534,2	390457,2	109013,0	117818,4	172245,6
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		763228,7	375301,2	105845,5	115911,0	166171,1
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gmina which is also city with powiat status. b Include contributions to compulsory social security, the Labour Fund and the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (274). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.

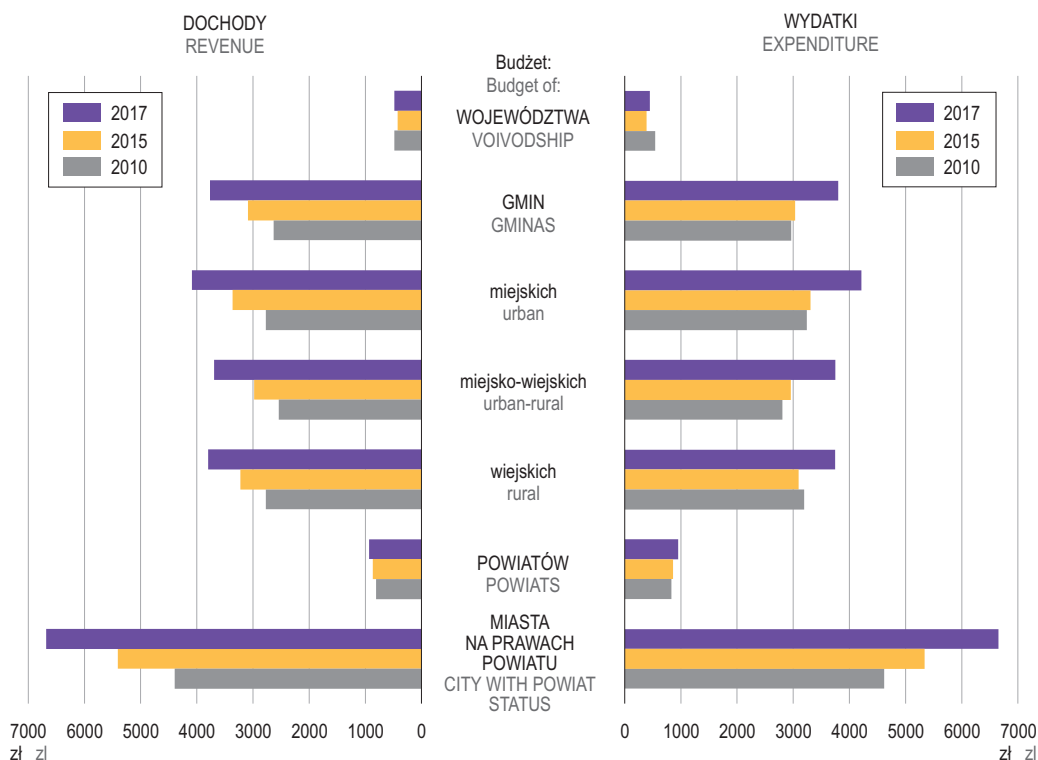
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M	5422040,9	3293378,1	855772,6	825591,8	447298,4
T O T A L					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	91367,6	60604,2	476,4	930,8	29356,3
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	19793,4	469,7	20,8	1503,0	17799,9
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	5669,4	5641,2	–	–	28,3
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	658215,6	211097,3	108882,1	113138,5	225097,8
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	152603,2	99817,8	40269,2	11223,4	1292,9
Dwelling economy					
Działalność usługowa	28984,1	12046,3	6170,2	10376,2	391,4
Service activity					
Administracja publiczna	537727,8	329899,6	60570,0	101995,7	45262,6
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	122625,7	41049,6	21658,2	59701,8	216,1
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego	32440,6	18518,1	5190,9	3954,3	4777,2
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	30500,3	10279,4	20103,3	117,6	–
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	1629864,2	1068342,2	252768,0	263107,9	45646,2
Education					
Ochrona zdrowia	52178,6	18680,8	5873,4	22484,9	5139,5
Health care					
Pomoc społeczna	363717,6	226843,9	41523,3	89680,9	5669,5
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	62646,8	2358,5	9767,4	30997,5	19523,5
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	104235,9	32516,1	23196,7	48232,0	291,1
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	323033,7	246904,9	66932,4	4332,4	4864,0
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	179856,8	115334,1	28766,4	4981,7	30774,6
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	139860,1	94291,9	39245,4	1421,3	4901,4
Physical education					

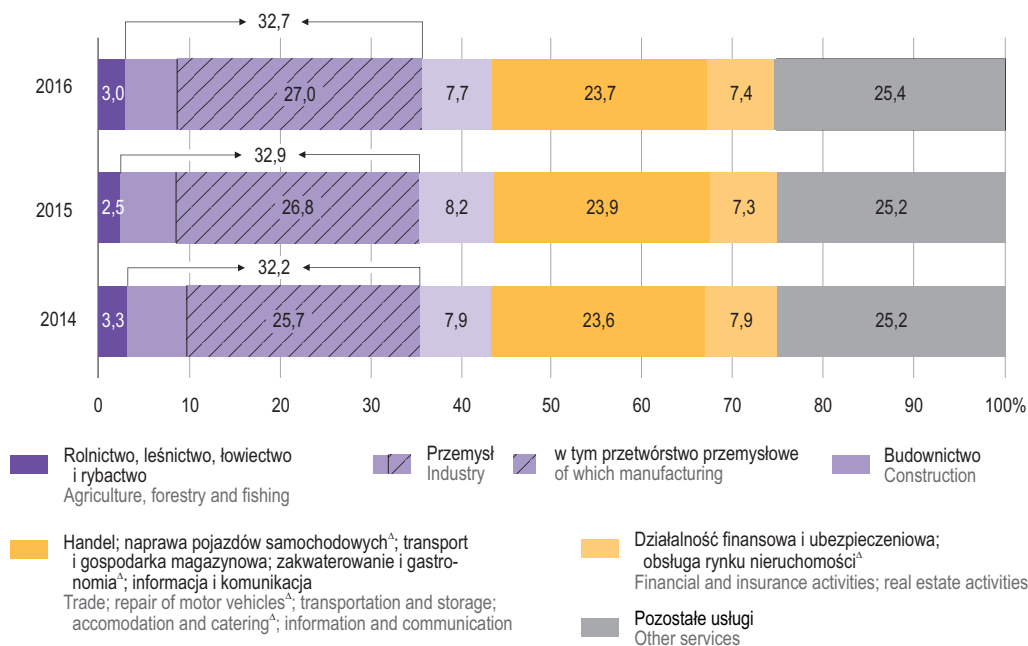
a Bez wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gmina which is also city with powiat status.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA



STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITY (current prices)



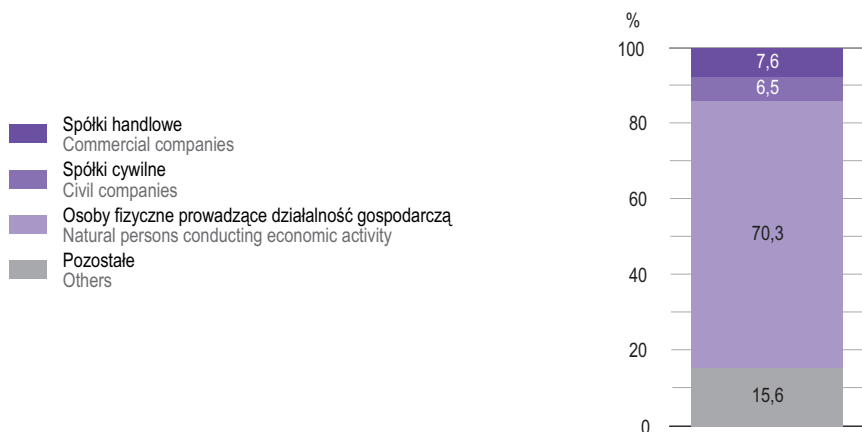
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

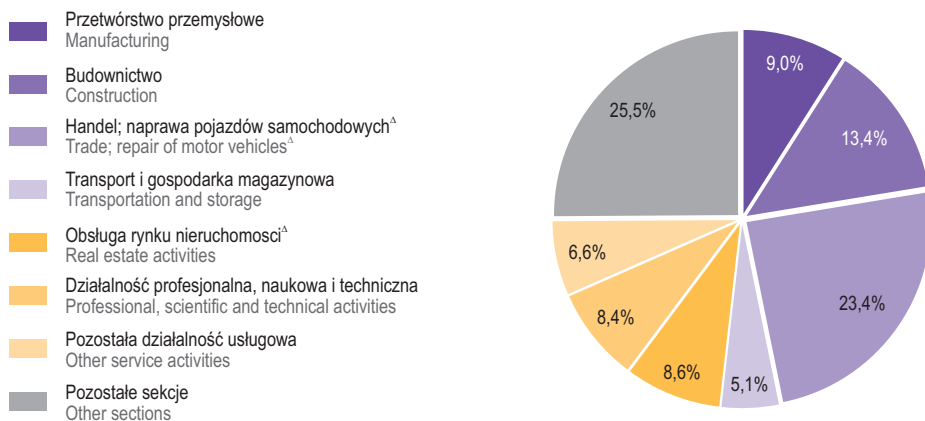
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER IN 2017

As of 31 XII

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS



WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS



a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, udoskonalenia gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment),
- transport equipment,
- others, i.e., irrigation and drainage, improvements to land, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that apply International Accounting Standards (IAS), implemented since 1 I 2005 r.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395, z późniejszymi zmianami).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 31 XII w bieżących cenach ewidencyjnych należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as rights of perpetual usufruct of land regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with Accounting Act dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395, with later amendments).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets as of 31 XII at current book-keeping prices is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1 I 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices,

— w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość netto środków trwałych odpowiada wartości brutto pomniejszonej o wartość zużycia.

4. Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzonych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

5. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

6. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

— in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The net value of fixed assets corresponds to the gross value of fixed assets decreased by the value of consumption.

4. The value of consumption of fixed assets corresponds to the value of depreciation since the utilization of the fixed assets.

The **degree of consumption** of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.

5. Data by sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

6. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons, natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures – was estimated.

7. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

7. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and premises; since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
 - b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (275). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	4675,3	8052,6	8246,2	6749,1	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	137,3	223,4	219,5	233,8	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2131,0	5412,3	5848,3	4238,7	Industry
górnictwo i wydobywanie	14,3	11,3	9,9	7,8	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1522,5	2092,6	1877,9	1991,8	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	294,2	3040,3	3855,9	2087,2	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	300,0	268,0	104,6	151,8	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	169,3	143,5	76,3	72,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	392,9	291,7	310,8	278,2	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	563,7	613,5	626,8	629,5	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	35,6	40,1	24,5	16,7	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	10,0	28,8	32,5	34,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	25,1	23,6	19,7	23,2	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	403,0	564,1	474,8	559,2	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20,4	21,7	23,9	120,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	26,3	77,4	70,2	61,9	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	212,4	302,2	255,7	121,9	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	152,0	97,5	70,8	103,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	134,8	118,5	91,8	136,7	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	248,8	80,0	91,6	105,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	12,3	14,4	9,3	13,3	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (276). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2678,2	6101,4	6509,6	4851,0	T O T A L
sektor publiczny	870,5	589,7	446,7	451,4	public sector
sektor prywatny	1807,7	5511,7	6062,8	4399,6	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66,2	102,7	94,1	78,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1905,6	5252,7	5745,8	4044,4	Industry
górnictwo i wydobywanie	13,5	10,5	9,0	7,3	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1472,8	2029,1	1831,1	1848,1	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	284,8	3032,8	3841,7	2080,8	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	134,5	180,3	64,0	108,2	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	52,9	45,6	41,1	37,7	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	274,8	237,5	241,0	224,7	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	166,7	268,2	180,1	228,1	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	17,0	10,3	10,6	10,8	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	7,3	22,7	26,9	29,7	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	25,0	20,7	13,2	10,7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	11,3	5,5	4,6	25,0	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10,2	11,0	14,1	16,5	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	15,2	44,9	59,2	44,4	Administrative and support service activities
Edukacja	10,3	0,9	0,7	2,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	96,2	72,1	60,9	81,1	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19,1	5,9	16,2	16,0	Arts, entertainment and recreation

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (277). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which			SPECIFICATION	
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment		
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2010	1880,2	744,5	969,8	154,8	TOTAL
	2015	2196,3	945,6	995,3	250,6	
	2016	2085,3	770,5	1016,5	289,7	
	2017	2311,2	762,2	1270,2	264,9	
w tym:						of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	67,5	33,7	22,8	10,3		Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1727,0	559,2	1082,6	78,9		Industry
górnictwo i wydobywanie	11,1	1,8	8,4	0,9		mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1572,6	457,8	1039,9	68,7		manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ...	45,7	23,5	21,7	0,5		electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	97,6	76,0	12,7	8,7		water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	37,4	11,3	20,6	5,5		Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	173,7	59,8	37,9	75,6		Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	107,3	26,3	9,0	71,2		Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	8,4	5,9	2,3	0,3		Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2,6	1,2	1,1	0,3		Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,4	0,5	2,6	0,3		Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	23,6	20,7	2,2	0,3		Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16,2	4,0	8,5	3,6		Professional, scientific and technical activities
Edukacja	2,5	1,8	0,3	0,4		Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	80,2	24,2	54,2	1,7		Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17,0	8,1	8,4	0,5		Arts, entertainment and recreation

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (278). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	67939,0	81693,6	84607,8	88997,6	T O T A L
sektor publiczny	32539,7	28459,6	28403,8	30195,6	public sector
sektor prywatny	35399,3	53234,0	56203,9	58802,1	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4836,6	5561,3	5779,6	5747,1	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	27882,4	32292,9	33935,3	35410,3	Industry
górnictwo i wydobywanie	497,8	443,5	405,0	424,4	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	14334,6	19759,0	20880,0	21535,9	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10173,6	7616,6	7908,6	8673,1	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	2876,4	4473,9	4741,7	4776,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	1143,4	2145,5	1659,7	1637,4	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	3242,0	3757,5	4635,9	4918,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa ^b	11316,2	14222,9	14212,2	15717,0	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	360,5	754,9	653,8	703,1	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2331,1	1241,1	1358,7	1324,8	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	373,2	421,4	415,7	405,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10050,3	12121,7	12481,7	13156,6	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	353,5	589,5	612,2	664,0	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	201,8	536,9	486,2	498,0	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	1834,7	2196,6	2316,6	2493,8	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1754,3	2298,4	2363,3	2420,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	1224,8	1807,1	1888,2	2002,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	928,8	1531,1	1599,4	1684,6	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	105,5	214,5	209,5	213,3	Other service activities

a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (279). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	35972,6	41127,0	43009,6	44623,9	T O T A L
sektor publiczny	15150,2	6957,1	6781,1	6836,1	public sector
sektor prywatny	20822,4	34170,0	36228,6	37787,9	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1333,6	1541,3	1638,2	1453,1	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	25767,0	29603,5	31229,6	32678,3	Industry
górnictwo i wydobywanie	492,7	430,0	388,4	405,7	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	13804,0	19032,2	20106,1	20716,6	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10103,8	7459,8	7759,5	8504,3	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	1366,5	2681,6	2975,5	3051,7	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	738,6	1430,1	825,3	804,5	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	2114,5	2242,6	3040,3	3177,2	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	638,8	995,6	945,5	1024,7	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	162,2	397,8	284,3	302,0	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2237,4	1092,4	1202,6	1157,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	305,2	320,0	312,8	295,7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1234,8	1192,9	1222,5	1360,2	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	106,8	202,0	201,2	223,9	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	109,4	389,3	321,2	291,6	Administrative and support service activities
Edukacja	41,4	45,7	51,4	50,7	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	879,2	1299,8	1327,1	1399,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	292,1	356,4	398,5	395,5	Arts, entertainment and recreation

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation,

za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospo-

rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books,
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by

teczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora,

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytucji).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector,

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website

<http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABLE 1 (280). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M TOTAL	36393	37774	38339	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	32267	33512	33863	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	16263	17244	17253	50,4	51,5	50,9
instytucji rządowych i samorządowych general government	5406	5502	5644	16,8	16,4	16,7
gospodarstw domowych households	9698	9917	10157	30,1	29,6	30,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1049	828	1011	3,3	2,5	3,0
Przemysł Industry	10389	11012	11079	32,2	32,9	32,7
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	8289	8993	9148	25,7	26,8	27,0
Budownictwo Construction	2539	2760	2614	7,9	8,2	7,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication	7622	8019	8042	23,6	23,9	23,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A Financial and insurance activities; real estate activities	2539	2433	2503	7,9	7,3	7,4
Pozostałe usługi Other services	8129	8461	8614	25,2	25,2	25,4
NA 1 MIESZKAŃCA^a PER CAPITA^a	36299	37816	38551	x	x	x

a W złotych.

a In zlotys.

TABL. 2 (281). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł	in mln zł		
Produkcja globalna	75538	77654	79619	Output
Zużycie pośrednie	43271	44142	45755	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	32267	33512	33863	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	13938	14321	15129	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	18479	19327	19063	Gross operating surplus

TABL. 3 (282). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME OF THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	24335	24956	26133	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	24273	24984	26278	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	24077	24843	26201	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	24015	24871	26346	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

Od 2014 r. liczba podmiotów w podziale według sektorów własności i sekcji PKD może wystąpić bez jednostek, dla których informacja o formie własności i rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

General notes

Presented data concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

Since 2014 the number of entities according to ownership sectors and sections of PKD can occur without units for which the information on the kind of ownership and type of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABL. 1 (283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	99118	100432	100295	100590	T O T A L
sektor publiczny	4199	4192	4198	4087	public sector
sektor prywatny	94919	95819	95520	95804	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	3	2	2	2	State owned enterprises
Spółki	11799	13673	14156	14289	Companies
w tym:					of which:
handlowe	5363	7079	7528	7643	commercial
cywilne	6372	6530	6564	6582	civil
Spółdzielnie	486	492	499	502	Cooperatives
Fundacje	120	248	298	332	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2600	3088	3199	3288	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	73772	71483	70613	70696	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury						
O G Ó Ł E M	2010 99118	25346	3	5363	12	1395	6372	486	73772
T O T A L	2015 100432	28949	2	7079	8	1482	6530	492	71483
	2016 100295	29682	2	7528	8	1506	6564	499	70613
	2017 100590	29894	2	7643	6	1435	6582	502	70696
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2664	680	–	247	1	28	77	146	1984
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	9592	2479	1	1559	2	410	846	41	7113
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe	9079	2170	1	1299	1	369	823	37	6909
of which manufacturing									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury				z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation
Budownictwo Construction	13485	1717	-	973	-	182	708	29	11768
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	23505	4772	-	2026	-	375	2634	100	18733
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	5137	591	-	329	-	66	252	-	4546
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2903	660	-	179	-	35	437	14	2243
Informacja i komunikacja Information and communication	2091	418	-	272	1	33	141	-	1673
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	2986	294	-	169	1	9	93	22	2692
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	8666	7925	1	312	-	48	131	114	741
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	8399	1300	-	694	-	93	546	9	7099
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	2943	615	-	458	-	123	136	10	2328
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	880	878	-	3	-	-	-	1	2
Edukacja Education	3366	1910	-	66	-	6	89	4	1456
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	4944	704	-	232	1	10	245	7	4240
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	2044	1153	-	67	-	9	112	1	891
Pozostała działalność usługowa Other service activities	6683	3496	-	50	-	8	135	4	3187

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (285). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI
 Stan w dniu 31 XII
 COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a		
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	w tym of which		
					razem total	jawne unlimited	koman- dytowe limited
O G Ó Ł E M	2010 5363	4583	111	4472	780	684	52
T O T A L	2015 7079	6055	138	5917	1024	712	222
	2016 7528	6441	134	6307	1087	719	288
	2017 7643	6498	134	6364	1145	711	355
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	247	231	2	229	16	14	2
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	1559	1367	49	1318	192	124	67
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1299	1124	43	1081	175	118	57
Budownictwo	973	850	20	830	123	61	58
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	2026	1628	20	1608	398	301	96
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	329	279	4	275	50	28	21
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	179	148	–	148	31	26	5
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	272	247	8	239	25	13	10
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	169	141	5	136	28	16	7
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	312	271	4	267	41	27	14
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	694	608	8	600	86	31	27
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	458	398	4	394	60	21	34
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	–	3	–	–	–
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	66	56	–	56	10	8	2
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	232	159	5	154	73	33	9
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją	67	63	5	58	4	3	1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	50	45	–	45	5	3	2
Other service activities							

a W tym 57 spółek partnerskich i 22 spółki komandytowo-akcyjne.

a Of which 57 professional partnerships and 22 limited joint-stock partnerships.

TABLE 4 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a NEWLY REGISTERED BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			spółki companies							
			razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
				handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability				
razem total	akcyjne joint stock									
OGÓŁEM	2010	8542	486	274	3	242	212	4	7611	
TOTAL	2015	6737	623	474	2	405	149	12	5701	
	2016	6261	705	575	4	477	130	16	5212	
	2017	6455	602	510	4	421	92	13	5524	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		89	5	3	–	3	2	1	83	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		592	83	68	–	59	15	3	505	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		571	73	58	–	49	15	2	495	
Budownictwo		1333	90	81	1	64	9	1	1242	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1165	110	92	1	71	18	3	1051	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		333	25	21	–	14	4	–	307	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		233	24	15	–	14	9	2	207	
Informacja i komunikacja Information and communication		227	25	24	–	21	1	–	202	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		164	11	10	1	7	1	–	153	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		172	44	37	1	32	7	–	54	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		639	73	65	–	60	8	–	564	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		347	55	48	–	40	7	–	292	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		1	–	–	–	–	–	–	–	
Edukacja Education		232	11	9	–	8	2	1	156	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		317	25	22	–	17	3	2	288	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		133	9	5	–	5	4	–	98	
Pozostała działalność usługowa Other service activities		367	6	4	–	2	2	–	322	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a DELETED BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies							
		razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
			handlowe commercial		z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability				
razem total	w tym of which								
akcyjne joint stock									
OGÓŁEM	2010	4955	232	69	2	54	163	7	4649
TOTAL	2015	6275	194	88	1	66	106	6	5896
	2016	6260	255	169	6	119	86	11	5910
	2017	6035	487	422	4	373	65	10	5295
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		103	13	12	–	11	1	4	86
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		586	89	83	3	77	6	2	494
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		560	78	72	2	67	6	2	480
Budownictwo		1081	63	57	1	53	6	2	1016
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1619	156	134	–	116	22	2	1458
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		302	13	13	–	10	–	–	289
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		218	18	12	–	9	6	–	200
Informacja i komunikacja		147	13	12	–	11	1	–	134
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		243	6	5	–	5	1	–	237
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		64	14	13	–	10	1	–	45
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		521	48	36	–	32	12	–	469
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		261	30	29	–	25	1	–	228
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		5	–	–	–	–	–	–	–
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja		326	2	–	–	–	2	–	138
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		203	7	4	–	2	3	–	195
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		93	5	5	–	5	–	–	83
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa Other service activities		260	9	6	–	6	3	–	223

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.